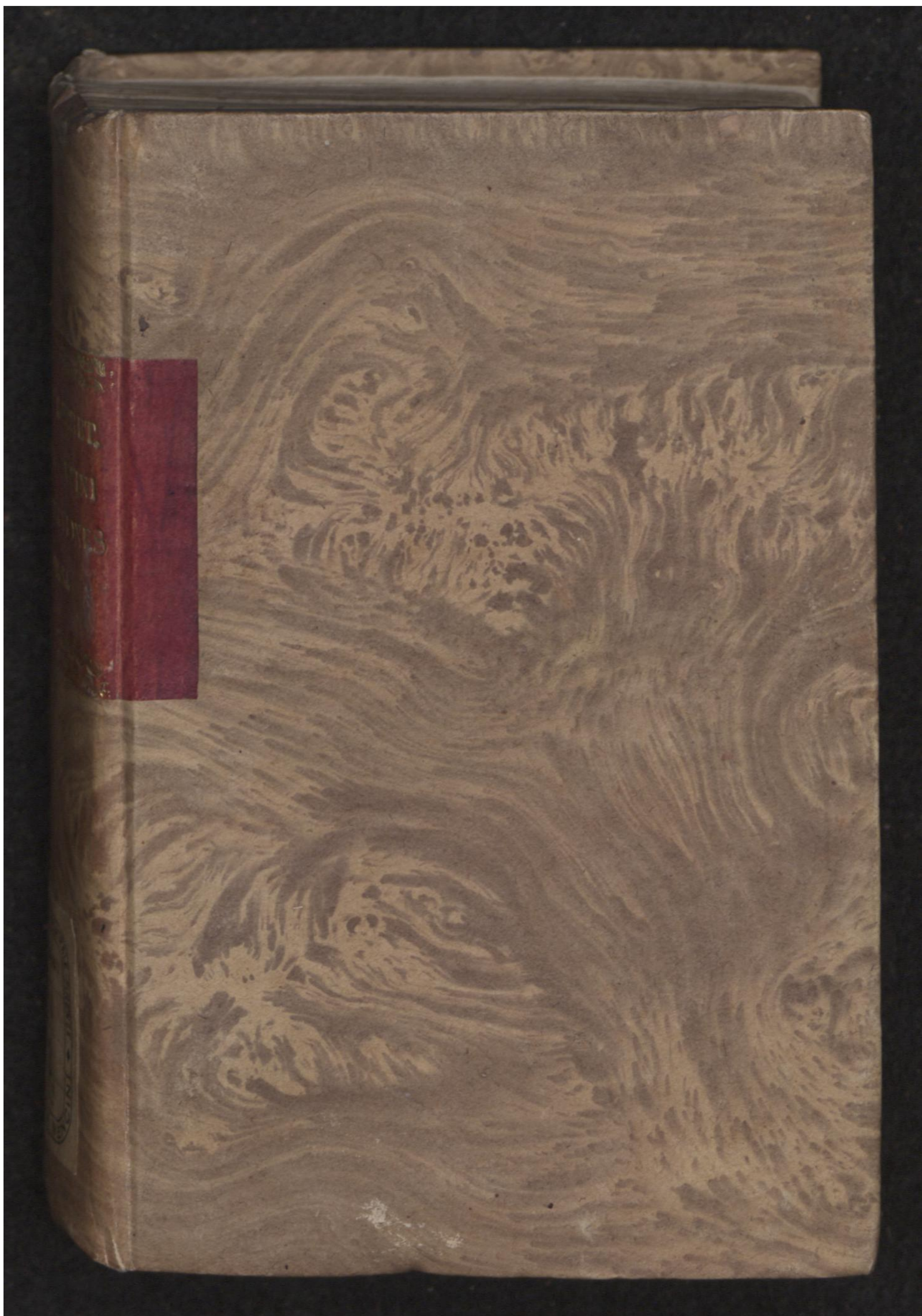
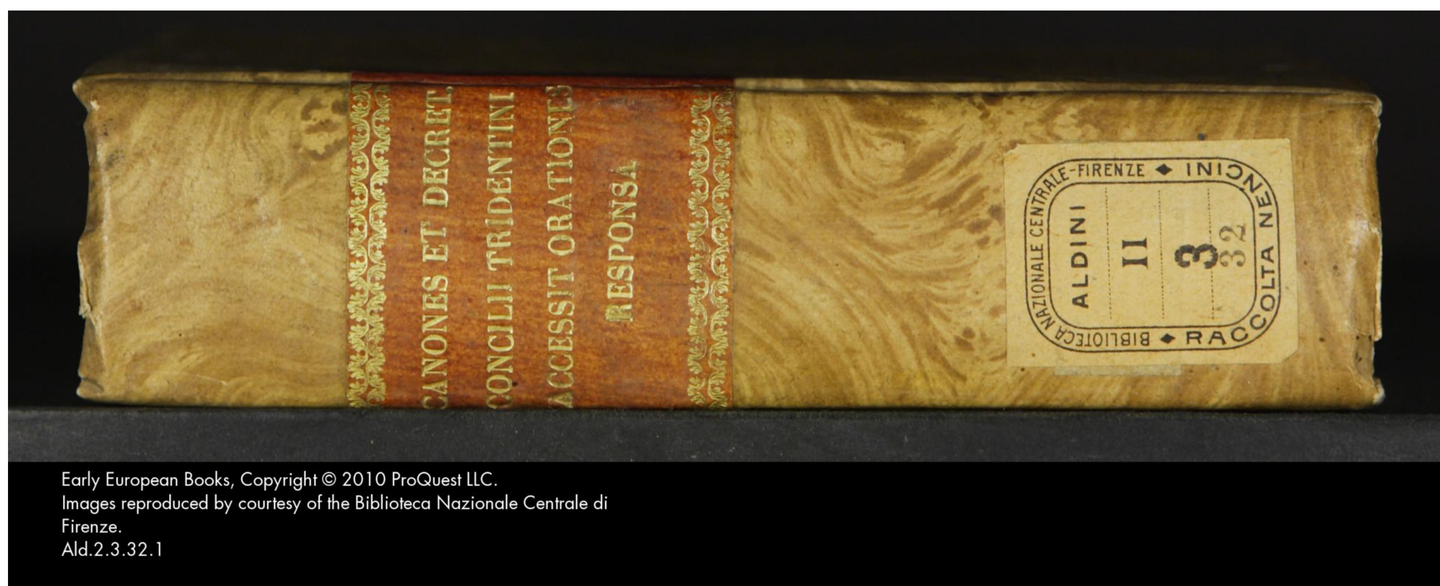

CANONES ET DECRET.
CONCILII TRIDENTINI
ACCESSIT ORATIONES
RESPONSA
BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE - FIRENZE
RACCOLTA NENCINI
ALDINI
II
3
32

OTIVM
SINE LITERIS
MORS EST
Seneca
Ex Libris Ioannis Nencini
1874

unite —

avertiones — responsiones

1569.

Vedi in fine l'altra Operetta relativa E

ET DECRETA

SACROSANCTI OECVMENICI ET GENERALIS CONCILII TRIDENTINI.

Sub Paulo III. Iulio III. & Pio IIII. Pont. Max.

Cum Indice Dogmatum, & Reformationis.

VENETIIS, M. D. LXIX.

Io Lorato Biondi nacqui Adì
29 [illegible] 1654.

PAVLVS MANVTIVS
PIO LECTORI. S.

VI de Catholica fide rectè sentiunt, fatentur omnes utilissimum fuisse humano generi, atque adeo salutare Concilium Tridẽtinum, quod eximia summi Dei erga nos clementia, Pij IIII. Pont. Max. sapientia singulari, mirifica Legatorum Cardinalium, qui præfuere, maximo etiam Imperatoris, Regum, Rerum publicarum, Principum, & Patrum: qui interfuere, consensu, ita confectum absolutumq; uidemus, ut exitiosam illam animorum pestem, quæ quotidie serpebat latius, nunc quidem aliqua iam ex parte compressam esse, breui autem, ope diuina, cunctis populis & nationibus ad communem salutem consentientibus, prorsus tolli posse omnes confidant. quo merito gratiæ sunt habendæ primum immortali Deo maximæ, unde bona manant omnia, deinde Pio IIII. qui hoc spectauit unum, & in hoc potissimum ab illo primum die, quo summam inter omnes homines potestatem, delatam diuinitus, accepit, fixit cu

ras,& cogitationes oẽs,ut communibus ma lis generali Concilio mederetur, quo ſæpe remedio Chriſtiana Repub. erumpentibus uitijs occurrit,& impendentes ex diſſenſio ne,atque diſcordia calamitates euitauit. Hoc beneficiũ diſſeminari quãprimũ,ac di-ſtribui per orbem terrarũ,ad propagãdã ue ritatẽ,& diuulgãdã Eccleſiæ Catholicæ ſen tentiã,neceſſe eſt. itaq; nunc eduntur puri Canones,& ipſa Decreta, cũ appendice nul la tãtũ ut ea cognoſcãtur,quæ primũ ſacro-ſancta Synodus ĩ Spiritu ſancto legitimè cõ gregata,deinde Põtifex ipſe confirmando ſeruari pariter ab oĩbus in perpetuũ iusſit, nã reliqua Concilij acta, diligentisſime per ſcribas publicos ipſo Cõcilio excepta,& lit teris mãdata,mox ita emittẽtur,ut,quæcũ-que res in controuerſiam uenerit, quæcun-que uel ſententia dicta,uel oratio habita ſit oĩa deniq; agitata,quæſita,deliberata, ſuo quidque loco diſtincte,& abundanter expo nẽtur. Interim accipe ſummã rei lector op-time,quæ ad ſalutem uehementer pertinet, uniuerſã uero Tridentini Concilij triũ Pon tificũ diſtinctè tẽporibus hiſtoriã,eodẽ,cu-ius ad gloriã hæc omnia diriguntur,iuuãte Deo,propediẽ expecta. Nullã.n.tanti nego-tij partẽ ignorare nõ modo iucũdũ eſt, ue-rũ ad multa etiam utile,& acommodatum, quod aliorum Conciliorũ lectio declarat.

Romæ. M. D. LXIV.

BVLLA INDICTIONIS SACRI OECVMENICI ET generalis Concilij Tridentini.

SVB PAVLO III. PONT. MAX.

PAVLVS Episcopus, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam.

INITIO nostri huius Pontificatus, quem non ob merita nostra, sed propter suam magnam bonitatem Dei omnipotentis prouidentia nobis commisit, cernentes iã tũ in quas perturbationes temporum, quotq. in commoda rerum ferè omnium nostra Pastoralis solicitudo & uigilia esset uocata cupiebamus quidem mederi Christianæ Reip. malis, quibus illa iamdudum uexata, & propemodum oppressa est, sed ipsi etiam, ut homines circundati infirmitate, ad tantum onus tollendum impares uires nostras esse sentiebamus. nam cum pace opus esse intelligeremus ad liberandam, & conseruandam a plurimis impendẽtibus periculis Rerump. omnia inuenimus odiis & dissensionibus plena, dissentientibus presertim Principibus ijs inter se, quibus summa rerũ penè omnis a Deo permißa est. Cum unũ Ouile & unum Pastorem dominici esse gregis, ad inte-

gritatem Christianæ religionis, & ad cælestium bonorum spem in nobis confirmandam, necessariũ duceremus, schismatis, dissidiis, hæresibus erat Chistiani nominis diuulsa iam pene, & lacerata unitas. Cum tutam, atque munitam ab infidelium armis, atq; insidiis Remp. optaremus nostris erratis, nostraq́; cunctorum culpa, Dei, uidelicet ira peccatis nostris imminente, Rhodus fuerat amissa, Hungaria uexata, conceptum, & meditatũ contra Italiã contraq́; Austriam; & Illyricum; terra, marique bellum: cum impius & immitis hostis noster Turca nulla tempore requiesceret; nostrorumq́. inter se odia, & dissensiones suam bene gerendæ rei occasionem duceret. Igitur, ut dicebamus, in tanta hæresum, dissensionum, bellorumq́; tempestate, tantisq́; excitatis fluctibus, cum essemus ad moderandam & gubernandam Petri nauiculam uocati, nec uiribus ipsi nostris satis fideremus: primum coniecimus in Domino cogitatus nostros, ut ipse nos nutriret, animumq́; nostrum firmitate, & robore, mentem, consilio sapientiaq́; instrueret. Deinde animo repetentes, maiores nostros, sapientia admirabili, & sanctitate prẹditos, sæpe in summis Christianæ Reip. periculis remedium optimũ, atque opportunissimum, œcumenica Concilia, & Episcoporũ generales conuentus adhibuisse; ipsi quoque animum ad generale habendum Concilium adiecimus; exquisitisq́; Principum senten-
tiis,

tiis, quorum nobis uidebatur utilis in primis, & oppurtuna ad hanc rem esse consensio; cum eos tunc non alienos ab hoc tam sancto opere inuenissemus, œcumenicum Concilium, & generalem eorum Episcoporum, aliorumque Patrum, ad quos pertineret, conuentum in ciuitate Mantuæ indiximus, anno Incarnationis Domini, sicut litteris, & monumentis nostris testatum est, millesimo quingentesimo trigesimo septimo, Pontificatus nostri tertio, ad X. Kal. Iun. inchoandum; spem prope certam habentes fore, ut, cum illic in nomine Domini essemus congregati, ipse, sicut promisit, Dominus in medio nostrorum affuturus, & bonitate, ac misericordia sua omnes temporum procellas, omniaq; pericula Spiritu oris sui facile depulsurus esset. Sed, ut semper insidiatur pijs actionibus humani generis hostis, primum contra omnem spem, & expectationem nostram denegata fuit nobis Mantuana ciuitas, nisi aliquas conditiones subiremus, ab institutis maiorum nostrorum, & conditione temporum, nostraque ac huius sanctæ Sedis, ac nominis Ecclesiastici dignitate, libertateque prorsus alienas, quas in alijs nostris literis expressimus. Qua propter alium inuenire locum, aliamque deligere ciuitatem necesse habuimus; quæ tum non statim nobis occurreret idonea, & apta; ad sequentes Kal. Nou. prorogare Cõcilij celebrationem fuimus coacti. Interim sæuus, & ꝑpetuus hostis noster Turca

genti claſſe Italiam adortus, aliquot oppida in littoribus Apuliæ cepit, uaſtauit, diripuit, prædas hominum abegit: nos in maximo timore & periculo omnium, muniendis littoribus noſtris, finitimisq; auxilio iuuandis fuimus occupati: nec tamen interea deſtitimus conſulere, & hortati Chriſtianos Principes, ut de idoneo ab habendum Concilium loco quid ſentirent, nobis exponerent, quorum cum eſſent incertæ, uariæq; ſententiæ, tempusq; diutius, quam erat opus, uideretur extrahi: nos optimo animo, atq; ut arbitramur, etiam Concilio Vicentiam elegimus, urbem copioſam, & Venetorum, qui eam nobis concedebant uirtute, auctoritate, potentia cum aditum patentem, cum ſtationem omnibus liberam, atque tutã inprimis in ſe habentem, ſed cum iam tempus longius progreſſum eſſet; noueq; urbis electionem omnibus ſignificari conueniret; iamq; Kalendæ Nou. appetentes facultatem huius diuulgationis excluderent; hyemsq; eſſet propinqua; rurſus altè a prorogatione tempus Concilij differre in proximum ſequens uer; Maijq; futuras Kalendas, compulſi fuimus. Quare firmiter conſtituta, atque decreta, cum & nos ipſos, & cætera omnia ad eum bene agendum, Deo iuuante, celebrandumq; conuentum pararemus, plurimum reputantes intereſſe cum celebrationis Concilij, tum uniuerſæ Chriſtianæ Reip. Chriſtianos Principes pace inter ſe, et cõcordia cõſentire; cariſſimos

in Christo filios nostros, Carolũ Romanorũ Imperatorem, semper augustum, & Christianissimum Regem Franciscum, duo precipua Christiani nominis firmamenta, atque subsidia, orare, atque obsecrare instituimus, ut ad colloquium inter se, & nobiscum una conuenerint; quorum quidem apud utrumque litteris, Nunciis, & a latere nostro missis, ex uenerabilium fratrum nostrorũ numero, Legatis, sæpissimè egeramus, ut ex simultate, & dissidiis ambo in unum fœdus, & piam amicitiam uellent conuenire, labentibusq; succurrere Christianis rebus: quarum seruandarum cum eßet illis potestas ab Deo præcipue tributa, si id non agerent, & ad commune Christianorum bonum sua consilia non dirigerent, acris & seuera ratio eidem Deo ab ipsis reddenda esset. Qui aliquando precibus nostris annuentes, Nicæam se contulere. quo nos quoque longum inter, & senili ætati nostrę uehementer contrarium, Dei & pacis conciliandæ causa suscepimus: neque prætermisimus interea, cum tempus Concilij præstitutum, Kalendæ uidelicet Maiæ appropinquarent, tres Legatos summæ uirtutis; ac auctoritatis, a latete nostro, de numero eorundem fratrum nostrorũ, S.R.E. Cardinalium, Vincentiã mittere, qui initium Concilii facerent, Prelatosque undiq; uenientes exciperant, & ea, quæ iudicarent esse opus, agerent & tractarent quoad nos ab itinere, & negotio pacis reuersi, omnia
accuratius

accuratius dirigere poßemus. Interim uero in illud sanctum opus, maximeque necessarium, tractationem uidelicet pacis inter Principes, incubuimus, & quidem omni animi studio, omni pietate, ac diligentia Testis est nobis Deus, cuius freti clementia nosmet ipsos itineris, & uitæ periculo exposuimus. Nostra testis conscientia, quæ nihil habet in hac re quidem, in quo nos arguat aut prætermissæ, aut non quæsitæ ad pacificandum occasionis. Principes ipsi testes, quos iam sæpe, tamque uehementer Nuncijs, literis, Legatis, monitis, hortatu, præcibusque omnibus obsecraueramus, ut simultates deponerent, ut societatem coirent, ut Christianæ Reip. in maximum, propinquum iam adductæ discrimen, communibus studij, & subsidijs opitularentur, Iam uero testes illæ uigiliæ atque cure, illi diurni, nocturniq; animi nostri labores, graues solicitudines, quas ob hanc rem & causam plurimas iam suscepimus: nec tamen ad optatum exitum nostra consilia, & acta adhuc perducta sunt. ita enim uisum domino Deo est quem tamen non desperamus aliquando optata nostra benignius respecturum: ipsi quidem, quantum in nobis fuit, nihil, quod esset nostro Pastorali officio debitum, in hac re omisimus. Quod si qui sunt, qui actiones pacis nostras in aliam interprætetur partẽ: dolemus quidem; sed tamen in dolore nostro gratias Deo omnipotenti agimus, qui ad exemplũ, et

doctrinam

doctrinam patientiæ nostræ suos uoluit Aposto los haberi dignos, qui pro nomine Iesu, qui pax nostra, est contumeliam paterentur. Verum in illo congreßu, colloquioq; nostro, quod Nicææ habitum est, etsi, peccatis nostris impedientibus, inter duos Princeps uera, & perpetua pax non potuit confici, induciæ tamen decennales factę sunt: quarum opportunitate nos sperantes & sacrum Concilium commodius celebratum iri, & deinde ex Concilij auctoritate perfici posse pacem, apud Principes institimus, ut & ipsi uenirent ad Cōciliū, & Prælatos suos pręsentes ducerent, absentesq; accrescerent. Qui cū de utroque se excusassent, quod & ipsis redire in regna sua tū neceßse eßet, & Pręlatos, quos secum habuisset, itinere, atque impendijs feßos, atque exhaustos recreari, & refici oporteret, nos hortati sunt; ut aliam quoque prorogationem temporis habendi Concilij decerneremus. Qua in re concedenda cum essemus aliquantum difficiles, litteras interim a Legatis nostris, qui Vincentiæ erant, accepimus, transacto iam & longius pręterito Concilij ineundi die, unum uix, aut alterum ex externis nationibus Pręlatum Vincentiam se contulisse. Quo nuncio acepto, cum uideremus eo tempore nulla iam ratione haberi Concilium posse, ipsis Principibus concesimus, ut differretur tempus agendi Concilij usq; ad sanctum Pascha, diemq; festum futurę Dominicæ

resurre-

resurrectionis. Cuius nostri precepti, expectationiq; decretæ litterę Genuæ anno incarnationis Domini M.D.XXXVIII,IIII.Kal.Iul.factę, publicatæq. sunt, atque hanc dilationem eo propensius fecimus, quot pollicitus est nobis uterque Princeps Legatos suos Romam ad nos se missurum, ut ea, quæ ad perfectionem pacis reliqua essent, neque Nicææ ob breuitatem temporis potuerant omnia confici, Romæ commodius coram nobis agerentur, & tractarentur: & ob hanc rationem etiam a nobis ambo petierunt, ut hæc pacificationis procuratio Concilij celebrationis pręponerentur, cum ipsum Concilium, pace facta multo deinde utilius, & salutarius Christianæ Reip. futurum eßet: semper enim hęc pacis spes nobis iniecta Principum nos uoluntatibus assentiri hortata est. Quam spem uehementer auxit post disceßum a Nicæa nostrum ipsorum duorum Principum inter se beneuola amicaq. congressio: quæ maxima nostra cum lætitia a nobis intellecta, confirmauit nos in bona spe, ut tandem aliquando nostras preces apud Deum exauditas, & uota pacis accepta esse crederemus. Hanc igitur pacis conclusione cum & expeteremus, & urgeremus, nec solum duobus ante dictis Principibus, uerum etiam carissimo in Christo filio nostro, Ferdinando, Regi Romanorum, uideretur, actionem Concilij, nisi pace facta, suscipi non oportere; cunctiq. a nobis per literas suosq. Ora-

tores contenderent, ut alias rursus temporis prorogationes faceremus; præcipue autem instaret Serenissimus Cæsar, promisisse se demonstrans ijs, qui a catholica unitate dissentiunt, se operam suam apud nos interpositurum, ut aliqua concordiæ ratio iniretur; quod ante suam in Germaniam profectionem aptè non posset fieri: Nos eadẽ semper spe pacis, & tantorum Principum uoluntate adducti, cum præsertim cerneremus, ne ad dictum quidem Resurrectionis festum alios Prælatos Vincentiam conuenisse, prorogationis nomen iam fugiente, quod tam sępe frustra fuerat repetitum, celebrationem generalis Concilij ad nostrum & Sedis Apostolicæ beneplacitum suspendere maluimus: itaque fecimus, & de suspensione huiusmodi litteras, ad singulos supradictorum Principum decima die Iun. M.D.XXXIX. dedimus, sicuti ex illis perspicuè potest intelligi. Ea itaque suspensione necessario per nos facta, dum tempus illud magis idoneum a nobis pacisq́. aliqua conclusio expectatur; quę & dignitatem postea frequentiamque Concilio, & Christianæ Reip. præsentiorem salutem erat allatura; Christianæ interea res in deterius quotidie prolapsæ sunt, Hũgaris, Rege ipsorum mortuo, Turcã uocantibus; Ferdinando Rege bellum in eos mouente; Belgis ad defectionẽ a Cæsare ex parte quadam incitatis cuius defectionis comprimendæ causa per Galliã amicissime, & cum Rege Christianissimo concor

dissime,

dißime, magno beneuolæ inter eos uoluntatis indicio; transiens in Belgas Serenißimus Cæsar & illinc deinde in Germaniam profectus; conuentus Germaniæ Principum, & ciuitatum tractandæ eius, quam dixerat, concordiæ causa habere cœpit. Sed cum spe, pacis iam deficiente, ille quoque modus curandæ in conuentibus, tractandæq. concordiæ ad maiores; potius discordias concitandas aptus esse uideretur; inducti fuimus ad pristinum Concilii generalis remedium; idq. per legatos nostros, S. R. E. Cardinales ipsi Cæsari obtulimus, quod etiam postremo, & p æcipue in Ratisponensi conuentu egimus; cum illic dilectus filius noster, Gaspar tit. S. Praxedis, Cardinalis Contarenus, summa doctrina, & integritate, Legatum nostrum ageret: nam cum id quod ne accideret, antea ueriti eramus, ex eius conuentus sententia peteretur a nobis, ut ab Ecclesia dissentientium quosdam articulos, tolerandos declararemus, quod per ad œcumenicum Concilium illi excuterentur, & deciderentur; idq. nobis, ut concederemus, neque Christiana, & Catholica ueritas, neque nostra, & Sedis Apostolicæ dignitas permitteret; palam potius Concilium, ut quam primum fieret, & proponi mandauimus neque uero in alia umquam sententia, uoluntate fuimus, quam ut primo quoque tempore Concilium œcumenicum, & generale congregaretur: sperabamus enim ex eo & pacem populo Christiano, &

Christianę religionis integritatem poße recuperari, uerumtamen id cum bona gratia, & uoluntate Christianorum Principum habere uolebamus. Quam uoluntatem dum expectamus; dum obseruamus tempus absconditum, tempus beneplaciti tui, o Deus; aliquando tandem decernere compulsi sumus, omne eße tempus beneplacitum Deo, cum de rebus sanctis, & ad Christianam pietatem pertinentibus consilia ineuntur. Qua propter uidentes, maximo quidem animi nostri cum dolore, rem Christianam quotidie in peius ruere, Hungaria a Turcis oppreßa, Germanis periclitantibus, cæteris omnibus metu, mæroreq́. afflictis nullius iam Principis consensum expectare, sed tantum Dei omnipotentis uoluntatem, & christianę Reip. utilitatem attendere constituimus. Itaque cum Vincentiam amplius non haberemus, cuperemusque cum uniuersæ Christianorum saluti, tum Germanicæ nationis in commodis in eligendo per nos noui Concilij habendi loco consulere, aliquotque locis propositis ipsam Tridentinam ciuitatem ab ipsis desiderari uideremus, nos, & si in citeriore Italia commodius omnia tractari poße indicabamus, ad eorum tamen postulationes nostram uoluntatem paterna caritate deflеximus. itaque Tridentum ciuitatem elegimus, qua in ciuitate œcumenicum Concilium ad proxime uenturas Kalen. Nou. haberetur, idoneum locum illum statuentes, quo ex Germania quidem, alijsque Germaniæ

maniæ finitimis notionibus facillimè ex Gallia, Hispania, cæterisque prouincijs remotioribus non difficiliter Episcopi, & Prælati conuenire poßet. Dies autem Concilij ea a nobis spectata est, quæ spatium in se haberet & publicandi per Christianas nationes nostri huius Decreti, & facultatis omnibus Prælatis ad ueniendum tribuendæ. Quo minus autem annum tempus præfiniremus mutando Concilii loco, sicut quibusdam constitutionibus alias præscriptum est, ea res fuit in causa, quod longius extrahi spem sanandæ aliqua in parte Christianæ Reip. quæ tot detrimentis, & calamitatibus affecta est, noluimus: Et tamen uidemus, tempora; agnoscimus difficultates; quid sperari possit ex concilijs nostris, incertum esse intelligimus. sed quia scriptum est: reuela Domino uiam tuam, & spera in eo, & ipse faciet: magis Dei clementiæ, & misericordiæ confidere; quam nostræ imbecillitati diffidere, constituimus. sæpe enim fit in bonis operibus incipiendis, ut, quod humanæ consilia non ualent, diuinæ uirtus efficiat. Huius igitur ipsius Dei Omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritu sancti, ac beatorum eius Apostolorum, Petri, & Pauli auctoritate, qua nos quoque in terris fungimur, freti, atque subnixi, de uenerabilium item fratrum nostrorum, S.R.E. Cardinalium consilio, & assensu sublata, amotaq. suspensione, de qua supra commemoratū est, quam per præsentes tollimus, & amouemus,

ſaorum œcumenicum, & generale Concilium in ciuitate Tridentina, loco commodo, & libero omnibuſque nationibus opportuno ad Kalendas proximas Nou. anni pręſentis ab incarnatione Domini M. D. XLII. incipiendum, proſequendum, & eodem Domino adiuuante, ad ipſius gloriam, atque laudem, & Chriſtiani totius populi ſalutem abſoluendum, perficiendumque indicimus, annunciamus, conuocamus, ſtatuimus, atque decernimus; omnes omnibus ex locis tam uenerabiles fratres noſtros Patriarchas, archiepiſcopos, Epiſcopos, & dilectos filios Abbates, quam alios quoſcumque, quibus iure, aut priuilegio in Concilijs generalibus reſidendi, & ſententias in eis dicendi permiſſa poteſtas eſt, requirentes, hortantes, admonentes, ac nihilominus eis in ui iuriſiurandi, quod nobis, & huic ſanctæ Sedi præſtiterunt, ac ſanctę uirtute obedientię, alijſque ſub pœnis iure aut conſuetudine in celebrationibus Conciliorum aduerſus non accedentes ferri, & proponi ſolitis, mandantes, arcteq; pręcipientes, ut ipſimet, niſi forte iuſto detineantur impedimento, de quo tamē fidem facere compellantur, aut certe per ſuos legitimos procuratores, & nuncios ſacro huic Concilio omnino adeſſe, & intereſſe debeant. Supra autem dictos, Imperatorem, Regemque Chriſtianisſimum, nec non cæteros Reges, Duces, Principes, quorum præſentia, ſi alias unquam, hoc quidem tempore maxime ſan-

ctissimę Christi fidei, & Christianorum omnium futura est salutaris rogantes, atque obsecrantes per uiscera misericordię Dei, & Domini nostri Iesu Christi, cuius fidei ueritas, & religio, & intus & extra grauiter iam oppugnantur, ut si saluam uolunt Christianam esse Remp. si se Domino obstrictos, & obligatos pro maximis illius, erga se beneficij intelligunt, ne deserant ipsius Dei causam, & negotium; ipsimet ad sacri Concilij celebrationem ueniant, in quo ipsorum pietas, atque uirtus communi utilitati, salutique suę, ac cæterorum, & temporali, & ęternę, plurimum est profutura. Sin autem, id quod nollemus, accedere ipsi non poterunt: at graues saltem uiros legatos cum auctoritate mittant, qui personam Principis sui quisque, cum prudentia, & cum dignitate possint in Concilio referre. In primis uero ut id curent, quod ipsis facillimum est, ut ex suis cuiusque regnis, ac prouinciis Episcopi, & Prelati sine tergiuersatione, & mora ad Concilium proficiscantur. quod maxime quidem a Prelatis, Principibusque Germaniæ Deum ipsum, atque nos impetrare ęquum est, ut cum earum pręcipue causa ipsisque cupientibus Concilium indictum sit, & in ea ciuitate indictum, quę ab eis est desiderata, non grauentur ipsi sua cunctorum præsentia id celebrare, & ornare quo melius, atque commodius, quæ ad integritatem, & ueritatem Christianæ religionis, quæ ad bonorum

rum morum reductionem, emendationemq. malorum, quæ ad Christianorum inter se, tam Principum, quam populorum pacem, unitatem, concordiamq. pertineant, & quæ repellendos impetus Barbarorum, & infidelium, quibus illi uniuersam Christianitatem obruere moliuntur, sint necessaria. Deo nostris consultationibus preeunte, & lumen sapientię suę, ac ueritatis mentibus nostris preferente, agi in dicto sacro ęcumenico Concilio, & conspirante omnium caritate consuli, tractari, confici, adoptatosq. exitus deduci quamprimum, & quamoptime posſint. Atque ut nostræ hę litteræ, & quę in eis continentur, ad notitiam cunctorum, quorum oportet, perueniant, ne quis illorum ignorantiæ excusationem prętendat, cum præsertim etiam non ad omnes eos, quibus nominatim illæ eßent intimandę, tutus forsitan pateat acceßus, uolumus, & mandamus, ut in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, & Ecclesia Lateranensi, cum ibi multitudo populi ad audiendam rem diuinam congregari solita est, palam clara uoce per curię nostræ Cursores, aut notarios aliquos publicos legantur, lectæque in valuis dictarum Ecclesiarum, itemque Cancellarię Apostolicę portis, & Campi Floræ solito loco affigantur, ubi ad lectionem, & notitiam cunctorum aliquamdiu expositę pendeant: cumque inde amouebuntur, earum nihilominus exempla in eisdem locis remaneant affixa. Nos

enim per lectionem, publicationem, affixionemq; huiusmodi omnes, & quoscumque, quos antedictę nostræ comprehendunt, post spatium duorum mēsium a die literarum publicationis, & affixionis, ita uolumus obligatos eße, atque astrictos, ac si ipsimet illę coram lectæ, & intimatæ essent, transumptis quidem earum, quę manu publici notarij scripta, aut subscripta, & sigillo personæ alicuius ecclesiasticæ, in dignitate constitutæ, munita fuerint ut fides certa, & indubitata habeatur, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ indictionis, annunciationis, conuocationis, statuti, decreti, mandati, præcepti, & obsecrationis infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ, apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ. M.D.XLII, XI. Kal. Iun. anno VIII.

Blosius.

Hier. Dand.

SESSIO PRIMA

SACROSANCTI OECVMENICI, ET GENERALIS CONCILII TRIDENTINI.

SVB PAVLO III. PONT. MAX.
Celebrata die XIII. mensis decemb. anno Domini M.D.XLV.

Decretum de inchoando Concilio.

LACET ne uobis, ad laudem, & gloriam sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Patris, et Filij, & spiritus sancti, ad incrementum, et exaltationem fidei, & religionis Christianæ, ad Extirpationem hæresum, ad pacē & unionem Ecclesię, ad reformationem Cleri, & populi Christiani, ad depressionem, & extinctionem hostium Christiani nominis, decernere, & declarare, sacrum Tridentinum & generale Concilium incipere, & inceptum esse? Responderunt, Placet.

Indictio futuræ Sessionis.

ET cum proxima sit celebritas Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi, & subsequantur aliæ festiuitates labentis & incipientis anni; placet ne uobis primam futuram Sessionem habendã esse die Iouis post Epiphaniam, quæ erit septima mensis Ian. anno Domini M. D. X L V I?

Responderunt, Placet.

SESSIO SECVNDA

CELEBRATA DIE VII. MENSIS IANVARII M. D. LXVI.

Decretum de modo uiuendi, & alijs in Concilio seruandis.

ACROSANCTA Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimæ cõgregata, in ea præsidentibus eisdẽ tribus Apostolicæ Sedis Legatis, agnoscẽs cũ beato Iacobo Apostolo, quod omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a patre luminum qui ijs, qui postulant a se sapientiam, dat omnibus affluenter, & non improperat eis; & simul sciens quod initium sapientiæ est timor Domini, statuit & decreuit, omnes & singulos Christi fideles, in ciuitate Tridentina congregatos, exhortandos eße, prout exhortatur, ut se a malis, & peccatis, hactenus comisſis emẽdare, ac de cetero in timore domini ambulare, & desideria carnis nõ perficere, orationibus instare, sæpius confiteri, Eucharistiæ sacramẽtũ sumere, Ecclesias frequẽtare, pręcepta denique Dominica, quantum quisque poterit, adimplere, nec non quotidie pro pace Princi

pum Christianorum, & unitate Ecclesię priuatim orare uelint: Episcopos uero, & quocunque alios in ordine sacerdotali cōstitutos, œcumenicum Concilium in ea ciuitate concelebrantes, ut assidue in Dei laudibus incumbere, hostias, laudes, & preces offerre, sacrificium Missæ quolibet saltem die Dominico, in quo Deus lucem condidit, & a mortuis resurrexit, ac Spiritum sanctum in discipulos infudit, peragere satagant, facientes, sicut idem Spiritus sanctus per Apostolum præcipit, obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro Sanctissimo Domino nostro Papa, pro Imperatore, pro Regibus, & cæteris, qui in sublimitate constituti sunt, & pro omnibus hominibus: ut quietam, & tranquillam uitam agamus, pace fruamur, & fidei incrementum uideamus. Præterea hortatur, ut ieiunent saltem singulis sextis ferijs in memoriam passionis Domini, & eleemosynas pauperibus erogent: in ecclesia autem cathedrali singulis quintis ferijs celebretur Missa de Spiritu sancto, cum lætanijs, & alijs orationibus ad hoc institutis, in alijs uero Ecclesiis eadem die dicantur ad minus lætaniæ, & orationes; tempore autem, quo sacra peraguntur, collocutiones, & confabulationes non fiant, sed ore, & animo, celebranti assistatur. Et quoniam oportet Episcopos eße irreprehensibiles, sobrios, castos, domui suæ bene præpositos, hortatur etiam, ut ante omnia quilibet

in

in mensa seruet sobrietatem, moderationemq; ciborum. Deinde cum in eo loco saepe otiosi sermones oriri soleant, ut in ipsorum Episcoporum mensis diuinarum scripturarū lectio admisceatur. Familiares uero suos unusquisque instruat, & erudiat, ne sint rixosi, uinosi, impudici, cupidi, elati, blasphemi, & uoluptatum amatores, uitia demū fugiant, & uirtutes amplectantur; & in uestitu, & cultu, & omnibus actibus honestatem prae se ferant sicut decet ministros ministrorum Dei. Ad haec cum huius sacrosancti Concilij praecipua cura solicitudo, & intentio sit, ut propulsatis haeresum tenebris, quae per tot annos operuerunt terram, Catholicae ueritatis lux, Iesu Christo, qui uera lux est, annuente, candor, puritasq; refulgeant; & ea, quae reformatione egent, reformentur: ipsa Synodus hortatur omnes Catholicos hic congregatos, & congregandos, atque eos praesertim, qui sacrarum litterarum peritiam habent, ut sedula meditatione diligenter secum ipsi cogitent, quibus potissimum uijs, & modis ipsius Synodi intentio dirigi, & optatum effectum sortiri possit, quo maturius, & consultius damnari damnanda, & probanda probari queāt: ut per totum orbem omnes uno ore, & eadem fieri cōfessione glorificent Deum, & patrem Domini nostri Iesu Christi.

In sententijs uero dicendis, iuxta Tholetani Concilij statutum, in loco benedictionis considentibus Domini sacerdotibus, nullus debeat aut im-

modestis

modestis uocibus perstrepere, aut tumultibus perturbare; nullis etiam falsis uanisve, aut obstinatis disceptationibus contendere: sed quicquid dicatur sic mitissima uerborum prolatione temperetur, ut nec audientes offendantur, nec recti iudicij acies perturbato animo inflectatur.

Insuper ipsa sacra Synodus statuit, ac decreuit, quod, si forte contigerit aliquos debito in loco nō sedere, & sententiam, etiam sub uerbo, Placet, proferre, congregationibus interesse, & alios quoscunque actus facere, Concilio durāte, nulli propterea præiudicium generetur, nulliq; nouum ius acquiratur.

Deinde indicta fuit futura Sessio ad diē Iouis quartā mensis Feb. proxime uenturi.

SESSIO TERTIA

CELEBRATA DIE IIII. MENSIS FEBRVAR. M D XLVI.

Decretum de ſymbolo fidei.

N nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.

Hęc ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridētina Synodus, in Spirituſancto legitime congregata, in ea præſidētibus eiſdem tribus Apoſtolicę Sedis legatis, magnitudinem rerum tractādarum conſiderans, præſertim earum, quę duobus illis capitibus, de extirpandis, hæreſibus, & moribus reformandis, continentur, quorum cauſa pręcipue eſt congregata; agnoſcens autem cum Apoſtolo, non eſſe ſibi colluctationem aduerſus carnē & ſanguinē, ſed aduerſus ſpirituales nequitias in cæleſtibus; cū eodē oēs, & ſingulos in primis hortatur, ut cōfortentur in Domino, & in potentia uirtutis, eius in omnibus ſumentes ſcutū fidei, in quo poſſunt oīa tela nequiſſimi ignea extinguere, atq; galeam ſpei ſalutis accipiant, cum gladio ſpiritus, quod eſt uerbū Dei. Itaq; ut hęc pia eius ſolicitu-

do

do principium, & progreßum ſuum per Dei gratiam habeat, ante omnia ſtatuit, & decernit premittendum eſſe confesſionem fidei, Patrum exempla in hoc ſecuta, qui ſacratioribus Concilys hoc ſcutum contra omnes hæreſes in principio ſuarum actionum apponere conſueuere: quo ſolo aliquando et infideles ad fidem traxerunt, hereticos expugnarunt, & fideles confirmarunt. Quaræ ſymbolũ fidei, quo ſancta Romana Eccleſia utitur, tãquam principium illud, in quo omnes qui fidem Chriſti profitentur, neceſſario conueniunt: ac fundamentum firmum, & unicum, contra quod portæ Inferi nunquam præualebunt, totidem uerbis, quibus in omnibus eccleſiis legitur, exprimendum eſſe cẽſuit, quod quidem eiuſmodi eſt.

CREDO in unum Deum patrem omnipotentem, factorem cœli & terre, uiſibilium omnium, & inuiſibilium; & in unum Dominum Ieſum Chriſtum, filium Dei unigenitum, & ex patre natum ante omnia ſæcula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum uerum de Deo uero; genitum non factũ cõſubſtãtialem patri, per quem omnia facta ſunt; qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cælis, & incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine, & homo factus eſt: crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſus, & ſepultus eſt; & reſurrexit tertia die ſecundum ſcripturas: & aſcendit in cœlum, ſedet ad dexteram patris; & iterum uenturus eſt cum glo

ria

ria iudicare uiuos, & mortuos: cuius regni nõ erit finis: & in Spiritum sanctum Dominum, & uiuificantem, qui ex Patre, Filioq; procedit; qui cũ Patre, & Filio simul adoratur, & cõglorificatur, qui locutus est per Prophetas: & unam sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum: & expecto resurrectionem mortuorum, & uitam uenturi sęculi. Amen.

Indictio futuræ Sessionis.

EADEM sacrosancta œcumenica, & generalis Tridẽtina Synodus, in Spiritu sancto legitime cõgregata, in ea pręsidentibus eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, intelligens multos Prælatos ex diuersis partibus accinctos esse itineri, nõnullos etiam in uia esse, quo huc ueniãt; cogitansq; omnia ab ipsa sacra Synodo decernenda eo maioris apud omnes existimationis, & honoris uideri posse, quo maiori fuerint, et pleniori Patrum consilio, et præsentia sancita, et corroborata, statuit et decreuit, futuram Sessionem post præsentem celebrandam esse die Iouis, quæ subsequetur Dominicam, Lætare, proxime futuram: interim tamen non differri discussionem, et examinationem eorum, quæ ipsi Synodo discutienda, et examinanda uidebuntur.

SESSIO

SESSIO QVARTA
CELEBRATA DIE VIII. MENSIS APRILIS. M D XLVI.

Decretum de canonicis scripturis.

Acrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, hoc sibi perpetuo ante oculos proponens, ut, sublatis erroribus, puritas ipsa Euangelij in Ecclesia conseruetur; quod promissum ante per Prophetas in scripturis sanctis, Dominus noster Iesus Christus, Dei filius, proprio ore primum promulgauit, deinde per suos Apostolos, tãquã fontem omnis, & salutaris ueritatis, & morũ disciplinæ, omni creaturę prædicari iussit; perspiciensq; hanc ueritatem, & disciplinam, contineri in libris scriptis, & sine scripto traditionibus, quæ ipsius Christi ore ab Apostolis acceptę, ut ab ipsis Apostolis, Spiritusancto dictãte, quasi per manus traditę, ad nos usq; peruenerunt; orthodoxorũ Patrũ exempla secuta, omnes libros tã ueteris, quã

nõui teſtamenti, cum utriuſque unus Deus ſit au-
ctor; nec non traditiones ipſas, tum ad fidem,
tum ad mores pertinentes, tamquam uel orete-
nus a Chriſto, uel a Spiritu ſancto dictas, & con
tinua ſucceſsione in Eccleſia Catholica conſerua-
tas, pari pietatis affectu, ac reuerentia ſuſcipit, et
ueneratur. Sacrorum uero librorum Indicem huic
Decreto ad ſcribendũ cẽſuit, ne cui dubitatio ſub
oriri poßit, quinam ſint, qui ab ipſa Synodo ſuſci-
piuntur. ſunt uero infra ſcripti. Teſtamenti uete-
ris quinque Moyſi, id eſt, Geneſis, Exodus, Leuiti
cus, Numeri, Deuteronomium, Ioſue, Iudicum,
Ruth, quattuor Regũ, duo Paralipomenõ, Eſdræ
primus, & ſecundus, qui dicitur Neemias, Tho-
bias, Iudith, Heſter, Iob, Pſalterium Dauidicum
centum quinquaginta pſalmorum, Parabolæ, Ec
cleſiaſtes, Cãticum canticorum, Sapientia, Eccle
ſiaſticus, Iſaias, Hieremias cũ Baruch, Ezechiel,
Daniel, duodecim Prophetæ minores, ideſt, Oſea,
Ioel, Amos, Abdias, Ionas, Micheas, Naum,
Abacuch, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Ma-
lachias, duos Machabeorum, primus, & ſecun-
dus, Teſtamenti noui, quatuor Euangelia, ſe-
cundum Matthæum, Marcum, Lucam, & Io-
annem, Actus Apoſtolorum a Luca Euangeliſta
conſcripſit. quatuordecim Epiſtolæ Pauli Apo-
ſtoli, ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas,
ad Epheſios, ad Philippenſes, ad Coloſſenſes, duæ
ad Theſſalonicenſes, duæ ad Timotheum, ad Ti-
tum

tum, ad Philemonem, ad Hebreos. Petri Apostoli duæ, Ioānis Apostoli tres, Iacobi Apostoli una, Iudæ Apostoli una, & Apocalipsis Ioannis Apostoli. Si quis autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia catholica legi consueuerunt, & in ueteri vulgata latina editione habētur, pro sacris, & canonicis non susceperit; & traditiones predictas sciens, & prudens contēpserit; anathema sit. Omnes itaque intelligāt, quo ordine, & uia ipsa Synodus, post iactum fidei confessioni fundamentum, sit progressura, & quibus potissimum testimonijs, ac præsidijs in confirmandis dogmatibus, & instaurandis in Ecclesia moribus, sit usura.

Decretum de editione, & usu sacrorum librorum.

INSVPER eadem sacrosancta Synodus cōsiderans non parum utilitatis accedere posse Ecclesiæ Dei, si ex omnibus latinis edicionibusq; circunferuntur, sacrorum librorum, quæ nam pro authentica habenda sit, innotescat; statuit, & declarat, ut hæc ipsa uetus, & uulgata editio, quæ longo tot sæculorum usu in ipsa Ecclesia probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, prædicationibus, & expositionibus pro authentica habeatur; & ut nemo illam reijcere quouis prætextu audeat uel præsumat.

Præterea ad coercenda petulantia ingenia, decernit, ut nemo suæ prudentiæ innixus, in rebus, fidei, & morum ad edificationem doctrinæ Christianæ pertinentium, sacram scripturam ad suos sensus contorquens, contra eum sensum, quem tenuit & tenet sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de uero sensu, & interpretatione scripturarum sanctarum, aut etiam cōtra unanimem consensum Patrum, ipsam scripturam sacram interpretari audeat, etiam si huiusmodi interpretationes nullo unquam tempore in lucem edendæ forent. Qui contrauenerint, per Ordinarios declarentur & pœnis a iure statutis puniantur.

Sed & impressoribus modum in hac parte, ut par est, imponere uolens qui iam sine modo, hoc est, putantes sibi licere quidquid libet, sine licentia superiorum Ecclesiasticorum, ipsos sacræ scripturę libros, & super illis annotationes, & expositiones quorumlibet indifferenter, sępe tacito, sæpe etiam ementito pręlo, & quod grauius est, sine nomine auctoris imprimunt, alibi etiam impressos libros huiusmodi temere uenales habent, decernit, & statuit, ut post hac sacra scriptura, potissimum uero hæc ipse uetus, & uulgata editio, quam emendatissime imprimatur, nulliq; liceat imprimere, uel imprimi facere quosuis libros de rebus sacris sine nomine auctoris, neque illos in futurum uendere, aut etiam apud se retinere, nisi primum examinati, probatique fuerit ab

Ordinario, ſub pœna anathematis, & pecuniæ in Canone Concilij nouisſimi Lateranenſis appoſita. Et ſi regulares fuerit, ultra examinationem, & probationem huiuſmodi licentiam quoque a ſuis ſuperioribus impetrare teneantur; recognitis per eo, libris, iuxta formam ſuarum ordinationum. Qui autem ſcripto eos cõmunicant, uel euulgant, niſi antea examinati probatiq; fuerint, eiſdem pœnis ſubiaceant, quibus impreſſores. Et qui eos habuerint, uel legerint, niſi prodiderunt auctorem pro auctoribus habeantur. Ipſa uero huiuſmodi librorum probatio & examen gratis fiat, ut probãda probentur, & reprobentur improbanda. Post hæc temeritatem illam reprimere uolens, qua ad profana queque conuertuntur, & torquentur uerba, & ſententiæ ſacræ ſcripturæ ad ſcurrilia ſcilicet fabuloſa, uana adulationes, detractiones, ſuperſtitiones, impias & diabolicas incantationes, diuinationes, ſortes, libellos etiam famoſos: mandat, & precipit ad tollendam huiuſmodi irreuerentiam, & contemptum, ne de cetero quiſquam quomodolibet uerba ſcripturæ ſacræ ad hæc, et ſimilia audeat uſurpare, ut omnes huius generis homines temeratores, et uiolatores uerbi Dei, iuris, et arbitrij pœnis per Epiſcopos coerceantur.

Indictio futuræ Sesſionis.

Item hæc ſacroſancta Synodus ſtatuit, & decernit proximam futuram Sesſionem tenendam & celebrandam eſſe feria quinta, poſt ſacratisſimam feſtum proximum Pentecoſtes.

SESSIO QVINTA
CELEBRATA DIE XVII. MENSIS IVNII, M. D. XLVI.

Decretum de peccato originali.

T Fides nostra catholica, sine qua īpossibile est placere Deo, purgatis erroribus, in sua sinceritate integra, & illibata permaneat, & ne populus Christianus omni uento doctrinę circū feratur cum serpens ille antiquus, humani generis perpetuus hostis, inter plurima mala, quibus Ecclesia Dei his nostris temporibus perturbatur, etiam de peccato originali, eiusque remedio nō solum noua sed uetera etiam dissidia excitauerit, sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, prę sidentibus in ea eisdem tribus Apostolicę Sedis Legatis, iam ad reuocandos errantes, & nutantes cōfirmandos accedere uolens, sacrarum scripturarū, & sanctorum Patrum, ac probatissimorū Conciliorum testimonia, et ipsius Eccl. iudicium, et cōsensum secuta, hæc de ipso peccato originali statuit fatetur, ac declarat.

Si quis non confitetur, primum hominem Adam, cum mandatum Dei in Paradiso fuisset transgressus,

greßus, stat im sanctitatem, & iustitiam, in qua constitutus fuerat, amisisse, incurrisseq; per offensam præuaricationis huiusmodi iram, & indignationem Dei, atque ideo mortem, quam antea illi comminatus fuerat Deus, & cum morte captiuitatem sub eius potestate, qui mortis deinde habuit imperium, hoc est Diaboli, totumq; Adam per illam præuaricationis offensam, secundum corpus, & animam in deterius commutatum fuiße: anathema sit.

Si quis Adæ præuaricationem sibi soli, & non eius propagini asserit nocuisse, & acceptam a Deo sanctitatem, & iustitiam, quam perdidit, sibi soli, & non nobis etiam eum perdidisse, aut inquinatum illum per inobedientiæ peccatum mortem, & pœnas corporis tantum in omne genus humanum transfudisse, non autem & peccatum, quod mors est animæ anathema sit, cum contradicat Apostolo dicenti. Per unum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransit, in quo omnes peccauerunt.

Si quis hoc Adæ peccatum, quod origine unũ est, & propagatione, non imitatione transfusum omnibus, inest unicuiq; proprium, uel per humanæ naturæ uires, uel per aliud remedium aßerit tolli, quam per meritum unius mediatoris Domini nostri Iesu Christi, qui nos Deo reconciliauit in sanguine suo, factus nobis iustitia, sanctifica

 tio,

tio, et redemptio, aut negat ipſum Chriſti Ieſu meritum per Baptiſmi ſacramentum in forma Eccleſiæ rite collatum, tam adultis, quam paruulis applicari, anathema ſit, quia non eſt aliud nomen ſub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos ſaluos fieri: unde illa uox: Ecce agnus Dei, Ecce qui tollit peccata mundi. Et illa: Quicunq; baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis.

Si quis paruulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, etiam ſi fuerint a baptizatis parentibus orti, aut dicit in remisſionem quidem peccatorum eos baptizari, ſed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lauacro neceſſe ſit expiari ad uitã æternam conſequẽdam, unde fit conſequens, ut in eis forma Baptiſmatis, in remisſionem peccatorum non uera, ſed falſa intelligantur, anathema ſit, quoniam non aliter intelligendum eſt id, quod dixit Apoſtolus: Per unum hominem peccatum intrauit in mũdum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors petranſiit, in quo omnes peccauerunt, niſi quemadmodum Eccleſia Catholica ubique diffuſa ſemper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei ex traditione Apoſtolorum etiam paruuli, qui nihil peccatorum in ſemet ipſis adhuc committere potuerunt, in remiſſionem peccatorum ueraciter baptizantur, ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt. Niſi enim quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto

tu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei.

Si quis per Ieſu Chriſti Domini noſtri gratiam, quæ in Baptiſmate confertur, reatum originalis peccati remitti negat, aut etiam aßerit, non tolli totum id, quod ueram, & propriam peccati rationem habet, ſed illud dicit tantum radi, aut non imputari, anathema ſit, in renatis enim nihil odit Deus, quia nihil eſt damnationis ijs, qui uere conſepulti ſunt cum Chriſto per Baptiſma in mortē, qui non ſecundum carnem ambulant, ſed ueterem hominem exuentes, & nouum, qui ſecundum Deum creatus eſt, induentes, innocentes, immaculati, puri, innoxij, ac Deo dilecti effecti ſunt; heredes quidem Dei, coheredes autem Chriſti, ita ut nihil prorſus eos ab ingreßo cœli remoretur. Manere autem in baptizatis concupiſcentiam, uel fomitem, hæc ſancta Synodus fatetur, & ſentit, quæ cum ad agonem relicta ſit nocere non conſentientibus; ſed uiriliter per Chriſto Ieſu gratiam repugnantibus non ualet, quinimmo qui legitime certauerit, coronabitur. Hanc concupiſcentiam; quam aliquando Apoſtolus peccatum appellat, ſancta Synodus declarat Eccleſiam Catholicam nunquam intellexiße peccatum appellari, quod uere, & proprie in renatis peccatum ſit, ſed quia ex peccato eſt, & ad peccatum inclinat, ſi quis autem contrarium ſenſerit, anathema ſit.

Declarat tamen hæc ipſa ſancta Synodus, non

eſſe ſuæ intentionis comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali agitur, beatam & immaculatam uirginem Mariam, Dei genitricem, ſed obſeruandas eſſe conſtitutiones fœlicis recordationis Xyſti Papæ quarti, ſub pœnis in eis conſtitutionibus contentis, quas innouat.

Decretum de reformatione. Cap. I.

EADEM ſacroſancta Synodus, pijs ſummorum Pontificum, & probatorum Conciliorum conſtitutionibus inhærens, easque amplectens, & illis adijciens, ne cœleſtis ille ſacrorum librorum theſaurus, quem Spiritus ſanctus ſumma liberalitate hominibus tradidit, neglectus iaceat, ſtatuit, & decreuit, quod in illis eccleſiis, in quibus præbenda, ut præſtimonium, ſeu aliud quouis nomine nuncupatum ſtipendium pro lectoribus ſacrę theologiæ deputatum reperitur, Epiſcopi, Archiepiſcopi, Primates, & alij locorum Ordinarij eos, qui præbendam, aut præſtimonium, ſeu ſtipẽdium huiuſmodi obtinent, ad ipſius ſacræ ſcripturæ expoſitionem, & interpretationem per ſe ipſos, ſi idonei fuerint, alioquin per idoneum ſubſtitutū ab ipſis Epiſcopis, Archiepiſcopis, Primatibus, & aliјs locorū Ordinarijs eligendū, etiam per ſubtractionem fructuum cogant, & compellant. De cetero uero præbenda, præſtimonium, aut ſtipendiū huiuſmodi non niſi perſonis idoneis, & quæ per

se ipsos id munus explicare possint, conferantur, & aliter facta prouisio nulla sit, & inualida. In ecclesiis autem Metropolitanis, uel Cathedralibus, si ciuitas insignis, uel populosa, ac etiam in collegiatis existentibus in aliquo insigni oppido ēt nullius diœcesis, si ibi Clerus numerosus fuerit, ubi nulla præbenda, aut præstimonium seu stipendium huiusmodi deputatum reperitur, præbenda quomodocunque, præterquam ex causa resignationis, primo uacatura, cui aliud onus incomparabile iniunctum non sit, ad eum usum ipso facto perpetuo constituta, & deputata intelligatur. Et quatenus in ipsis ecclesiis nulla, uel non sufficiens præbenda foret, Metropolitanus, uel Episcopus ipse per assignationem fructuum alicuius simplicis beneficij, eiusdem tamen debitis supportatis oneribus, uel contributionem beneficiatorum suæ ciuitatis, & diœcesis, uel alias prout commodius fieri poterit, de Capituli consilio ita prouideat, ut ipsa sacræ scripturæ lectio habeatur, ita tamen, ut quæcunque aliæ lectiones, uel consuetudine, uel quauis alia ratione institutæ propter id minime prætermittantur. Ecclesiæ uero quarum annui prouentus tenues fuerint, & ubi tam exigua est Cleri, & populi multitudo, ut theologiæ lectio in eis commode haberi non possint, saltem magistrum habeant ab Episcopo cum consilio Capituli eligendum, qui Clericos aliosque scolares pauperes grammaticam gratis doceat,

ut deinceps ad ipsa sacræ scripture studia, annuente Deo, transire possint, ideoque illi magistro grãmatices uel alicuius simplicis beneficij fructus, quam tamdiu percipiat, quamdiu in docendo perstiterit, assignentur, dum tamẽ beneficium ipsum suo debito non fraudetur obsequio, uel ex capitulari, uel episcopali mensa condigna aliqua merces persoluatur, uel alias Episcopus ipse aliquam rationem ineat suæ ecclesiæ, & diœcesi accommodam, ne pia hęc, utilis atq; fructuosa prouisio quouis quæsito colore negligatur. In monasterijs quoq; monachorum, ubi commode fieri id queat, etiam lectio sacrę scripturæ habeatur, qua in re si Abbates negligentes fuerint, Episcopi locorũ; in hoc ut Sedis Apostolicæ delegati, eos ad id opportunis remedijs compellant. In conuentibus uero aliorum Regularium, in quibus studia commode uigere poßunt, sacrę scripturæ lectio similiter habeatur, quę lectio a Capitulis generalibus, uel prouincialibus assignetur dignioribus magistris. In gymnasiis etiam publicis, ubi tam honorifica, & cæterorum omnium maxime neceßaria lectio hactenus instituta non fuerit, religiosissimorum Principum, ac rerum publicarum, pietate, & caritate ad Catholicæ fidei defensionem, & incrementum, sanæq; doctrine conseruationem, & propagationem instituatur, & ubi instituta foret, & negligeretur, restituatur. Et ne sub specie pietatis impietas dißeminetur, statuit eadem sancta Synodus

nodus neminem ad huiusmodi lectionis officium tam publice, quam priuatim admittendum esse, qui prius ab Episcopo loci de uita, moribus, & scientia examinatus, & approbatus non fuerit, quod tamen de lectoribus in Claustris monachorum non intelligatur.

Cap. II.

DOCENTES uero ipsam sacram scripturam dum publice in scholis docuerint, & scholares qui in ipsis scholis student, priuilegijs omnibus de perceptione fructuum, prębendarum, & beneficiorum suorum in absentia a iure communi concessis, plene gaudeant, & fruantur. Quia uero Christianæ Reipublicæ non minus necessaria est prædicatio Euangelij, quam lectio, & hoc est pręcipuum Episcoporum munus, statuit, & decreuit eadē sancta Synodus, omnes Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & omnes alios ecclesiarū Prælatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad prædicandum sanctum Iesu Christi Euangelium. Si uero contigerit Episcopos, & alios prædictos legitimo detineri impedimento, iuxta formam generalis Concilij uiros idoneos assumere teneantur ad huiusmodi prædicationis officium salubriter exequendum, si quis autem hoc adimplere contempserit, districtæ subiaceat ultioni. Archipresbyteri quoque, Plebani, & quicunque parochiales, uel alias curam animarum habentes, ecclesias quocunque

modo

modo obtinent, per se, uel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem Dominicis, & festis solemnibus, plebes sibi commissas, pro sua, & earum capacitate pasceant salutaribus uerbis, docendo ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annunciandoq; eis cum breuitate, & facilitate sermonis uita, quæ eos declinare, & uirtutes, quas sectari oporteat, ut pœnam æternam euadere, & cælestem gloriam consequi ualeant, id uero si quis eorum præstare negligat, etiam si ab Episcopi iurisdictione quauis ratione exemptum se esse prętenderet, etiam si ecclesiæ quouis modo exemptæ dicerentur, aut alicui monasterio, etiam extra diœcesim existenti, forsan annexæ, uel unitæ modo re ipsa in diœcesi, sint pro-uida pastoralis episcoporum solicitudo non desit, ne illud impleatur; Paruuli petierunt panem & non erat qui frangeret eis. Itaque ubi ab Episcopo moniti trium mensium spatio muneri suo defuerint, per censuras Ecclesiasticas, seu alias ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur, ita ut, etiam si ei sic expedire uisum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id prestare, honesta aliqua merces persoluatur, donec principalis ipse resipiscens officium suum impleat. Si quæ uero parochiales ecclesię reperiantur subiectæ monasterijs in nulla diœcesi existentibus si abbates, & regulares Prelati in prædictis negligentes fuerint; a Metropolitanis, in quorum prouincijs diœceses

ceſes ipſa ſitæ ſunt, tanquam, quoad hoc ſedis Apoſtolicæ delegatis, compellantur, neque huius Decreti executionem conſuetudo, uel exemptio, aut appellatio, aut reclamatio ſiue recurſus impedire ualeat, quouſque deſuper a competenti iudice, qui ſummarie, & ſola facti ueritate inſpecta procedat, cognitum, & deciſum fuerit.

Regulares uero cuiuſcumque ordinis, niſi a ſuis ſuperioribus de uita, moribus, & ſcientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in eccleſiis ſuorum ordinum, prędicare non poßint, cum qua licentia perſonaliter ſe coram Epiſcopis preſentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant. In Eccleſiis uero, quæ ſuorum ordinum non ſunt, ultra licentiam ſuorum ſuperiorum, etiam Epiſcopi licentiam habere teneantur, ſine qua in ipſis eccleſiis non ſuorum ordinum nullo modo prædicare poßint, ipſam autem licentiam gratis Epiſcopi concedant. Si uero, quod abſit, prædicator errores, aut ſcandala diſſeminauerit in populum, etiam ſi in monaſterio ſui, uel alterius ordinis prædicet, Epiſcopus ei prædicationem interdicat. Quod ſi hæreſes prędicauerit, contra eum ſecundum iuris diſpoſitionem, aut loci conſuetudinem procedat, etiam ſi prędicator ipſe generali, uel ſpetiali priuilegio exemptum ſe eſſe prætenderet, quo caſu Epiſcopus auctoritate Apoſtolica, & tamquam Se-

dis

dis Apostolicæ delegatus procedit. Curent autem Episcopi, ne quis predicator, uel ex falsis informationibus uel alias calumniose uexetur, iustamve de eis conquerendi occasionem habeat.

Caueant præterea Episcopi, ne aliquem uel eorum, qui cum sint nomine Regulares, extra claustra tamen, & obedientiam religionum suarum uiuunt, uel presbyterorum sæcularium, nisi noti sint, & moribus atque doctrina probati, etiam quorumlibet priuilegiorum prætextu, in sua ciuitate, uel diœcesi prædicare permittant, donec ab ipsis Episcopis super ea re sancta sedes Apostolica consulatur, a qua priuilegia huiusmodi nisi tacita ueritate, & expresso mēdacio ab īdignis extorqueri uerisimile non est. Questores uero eleemosynarij, qui etiam quæstuarij uulgo dicuntur, cuiuscunque condictioni existant nullo modo nec per se, nec per alium prædicare præsumant, & contrafacientes ab Episcopis, & Ordinarijs locorum priuilegijs quibuscunque non obstantibus, opportunis remedijs omnino arceantur.

Indictio futuræ Sessionis.

Item hæc sacrosancta Synodus statuit: & decernit, primam futuram Sessionem tenēdam, & celebrandam esse die Iouis, feria quinta post festum beati Iacobi Apostoli.

Prorogata deinde fuit Sessio ad diem XIII. mensis Ian. 1547.

SESSIO SEXTA

CELEBRATA DIE XIII. MENSIS IANVARII M. D. XLVI.

Decretum de iustificatione.

PROOEMIVM.

CVM hoc tempore non sine multarum animarum iactura, & graui ecclesiasticæ unitatis detrimento, erronea quædam disseminata sit de iustificatione doctrina, ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, ecclesiæ tranquillitatem, & animarum salutem sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitime congregata præsidentibus in ea nomine Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Pauli diuina prouidentia Papæ tertij, Reuerendissimis Dominis, D. Io. Maria de Monte Episcopo Prænestino, & Marcello tit. S. Crucis in Hierusalem presbytero, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & Apostolicis de latere Legatis, exponere intendit omnib. Christi fidelibus ueram sanamq; doctrinã ipsius iustificationis, q̃ Sol iustitiæ Christus Iesus, fidei nostræ auctor, & cõsũmator, docuit, Apostoli tradiderunt, & Catholica Eccle

Ecclesia, Spiritu sancto suggerente, perpetuo retinuit, districtius inhibẽdo, ne deinceps audeat quisquam aliter credere, prædicare, aut docere, quam præsenti decreto statuitur, ac declaratur.

De natura, & legis ad iustificandos homines imbecillitatem. Cap. I.

PRIMVM declarat sancta Synodus ad iustificationis doctrinam probe, & sincere intelligẽdam, oportere, ut unusquisque agnoscat, & fateatur, quod cum omnes homines in preuaricatione Adæ innocentiā perdidissent, facti immundi, & ut Apostolus inquit, natura filij irę quemadmodũ in decreto de peccato originali exposuit, usque adeo serui erant peccati, & sub potestate Diaboli ac mortis, ut nō modo gentes per uim naturæ, sed ne Iudęi quidem per ipsam etiā litteram legis Moysi, inde liberari, aut surgere possent, tametsi in eis liberum arbitrium minime extinctum esset uiribus licet, attenuatum & inclinatum.

primhora

De dispensatione, & mysterio aduentus Christi. Cap. II.

QVO factum est, ut cœlestis pater, pater misericordiarum, & Deus totius cōsolationis, Christum Iesum filium suum, & ante legem, & legis tempore multis sanctis patribus declaratum, ac promissum, cum uenit beata illa plenitudo tempo

ris, ad homines miserit, ut & Iudęos, qui sub lege erāt, redimeret, & gentes, quæ non sectabantur iustitiam, iustitiam apprehenderent, atque omnes adoptionem filiorum reciperent. Hunc proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris, non solum autē pro nostris, sed etiam pro totius mundi.

Qui per Christum iustificantur. Cap. III.

VErum, & si ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt, sed ij dumtaxat, quibus meritum passionis eius communicatur; nam, sicut reuera homines, nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur iniusti, cùm ea prorogatione, per ipsum dum concipiuntur, propriam iustitiam contrahant; ita, nisi in Christo renascerentur, numquam iustificarentur, cum ea renascentia per meritum passionis eius, gratia, qua iusti fiunt, illis tribuatur. Pro hoc beneficio Apostolus gratias nos semper agere hortatur Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine, & eripuit de potestate tenebrarum, trāstulitq; in regnum filij dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem, & remissionem peccatorum.

Insinuatur descriptio iustificationis impij, & modus eius in statu gratiæ. Cap. IIII.

QVibus uerbis iustificationis impij descriptio insinuatur, ut sit translatio ab eo statu in quo homo nascitur filius primi Adæ in statum gratię, & adoptionis filiorum Dei per secundum Adam Iesum Christum saluatorem nostrum, quæ quidem translatio post Euangelium promulgatum, sine lauacro regenerationis, aut eius uoto fieri non potest, sicut scriptum est, Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

De necessitate præparationis ad iustificationem in adultis, & unde fit. Cap. V.

DEclarat præterea, ipsius iustificationis exordium in adultis Dei per Christũ Iesum præueniente gratia sumẽdum eße, hoc est, ab eius uocatione, qua nullis eorum existẽtibus meritis, uocantur: ut, qui per peccata a Deo auersi erant, per eius excitãtẽ, atque adiuuantem gratiam ad cõuertendũ se ad suam ipsorum iustificationem eidem gratiæ libere aßentiendo, & cooperando, disponantur, ita ut tangente Deo cor hominis per Spiritus sancti illuminationem, neque homo ipse nihil omnino agat, inspirationem illam recipiẽs, quippe qui illam & abijcere potest, neque tamen

sine

ſine gratia Dei mouere ſe ad iuſtitiam coram illo libera ſua uoluntate poſsit, unde in ſacris literis, cum dicitur: Conuertimini ad me, & ego conuertar ad uos: libertatis noſtræ admonemur. Cum reſpondemus, conuert e nos domine ad te, & conuertemur; Dei nos gratia præueniri confitemur.

Modus præparationis. Cap. VI.

Diſponuntur autem ad ipſam iuſtitiam, dum excitati diuina gratia & adiuti, fidem ex auditu concipientes, libere mouētur in Deum credentes uera eſſe, quæ diuinitus reuelata, & promiſſa ſunt, atque illud in primis, a Deo iuſtificari impium per gratiam eius, per redemptionem, quę eſt in Chriſto Ieſu, & dum peccatores ſe eſſe intelligentes, a diuinæ iuſtitiæ timore, quo utiliter concutiuntur, ad conſiderandam Dei miſericordiam ſe conuertendo, in ſpē eriguntur, fidentes Deū ſibi propter Chriſtum propitium fore, illumq; tanquā omnis iuſtitiæ fontem diligere incipiunt, ac propterea mouentur aduerſus peccata per odium aliquod, deteſtationem, hoc eſt, per eam pœnitentiam, quam ante Baptiſmum agi oportet, denique dum proponuntur ſuſcipere baptiſmū, inchoare nouam uitam, & ſeruare diuina mandata. De hac diſpoſitione ſcriptum eſt. Accedentem ad Deum oportet credere quia eſt, & quod inquirentibus ſe remunerator ſit. Et confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et, Timor Domini ex

pellit peccatum. Et Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque ueſtrum in nomine Ieſu Chriſti, in remiſsionem peccatorũ ueſtrorum, & accipietis donũ Spiritus ſancti. Et euntes ergo docete omnes gentes, baptizãtes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, docẽtes eos ſeruare quæcunque mandaui uobis; Denique, præparate corda ueſtra Domino.

Quid ſit iuſtificatio impij, & quæ eius cauſæ. Cap. VII.

HAnc diſpoſitionem, ſeu præparationẽ, iuſtificatio ipſa conſequitur, quæ nõ eſt ſola peccatorum remiſsio, ſed & ſanctificatio, & renouatio interioris hominis per uoluntariã ſuſceptionem gratiæ, & donorũ, unde homo ex iniuſto fit iuſtus, & ex inimico amicus, ut ſit hæres ſecundũ ſpem uitæ ęternæ. Huius iuſtificationis cauſæ sũt; finalis quidem, gloria Dei, & Chriſti, ac uita æterna; efficiens uero, miſericors Deus, qui gratuito abluit, & ſanctificat, & ungens ſpiritu promiſsionis ſancto, qui eſt pignus hereditatis noſtræ; meritoria autem dilectiſsimus unigenitus ſuus, Dominus noſter, Ieſus Chriſtus, qui cum eſſemus inimici, propter nimiam caritatem, qua dilexit nos, ſua ſanctiſsima paſsione in ligno crucis nobis iuſtificationem meruit, & pro nobis Deo patri ſatisfecit; inſtrumentalis item Sacramentum Baptiſmi, quod eſt ſacramentum fidei, ſine

sine qua nulli unquam contigit iustificatio; demũ unica formalis causa est iustitia Dei: non qua ipse iustus est, sed qua nos iustos facit, qua uidelicet ab eo donati, renouamur spiritu mẽtis nostrę: & non modò reputamur, sed uerè iusti nominamur, & sumus, iustitiam in nobis recipientes unusquisque suam, secundum mensuram, quam Spiritus sanctus partitur singulis prout uult, & secundum propriam cuiusque dispositionem, & cooperationem; Quãquam enim nemo possit esse iustus, nisi cui merita passionis Domini nostri Iesu Christi communicantur: id tamen in hac impij iustificatione fit, dum eiusdem sanctissimæ passionis merito per Spiritum sanctum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur, atque ipsis inhæret. Vnde in ipsa iustificatione cum remissione peccatorum hæc omnia simul infusa accipit homo Iesum Christum, cui inseritur per fidem, spem, & charitatem: nam fides, nisi ad eam spes accedat, & charitas, neque unit perfectè cũ Christo, neque corporis eius uiuum membrum efficit: qua ratione uerissime dicitur, Fidem sine operibus mortuam & otiosam esse. Et, In Christo Iesu neque circuncisionem aliquid ualere, neque præputium, sed fidem, quæ per charitatem operatur. Hanc fidem ante Baptismi sacramentum ex Apostolorum traditione Catecumeni ab Ecclesia petunt, cùm petunt fidem, uitã æternã præstantẽ: quam sine spe, & charitate fides prestare non

potest. Unde & statim uerbum Christi audiunt: Si uis ad uitam ingredi, serua mandata. Itaque ueram & Christianam iustitiam accipientes, eam ceu primam stolam pro illa quam Adam sua inobedientia sibi & nobis perdidit, per Christum Iesum illis donatam, candidam, immaculatam iubentur statim renati conseruare, ut eam perferant ante tribunal Domini nostri Iesu Christi, & habeant uitam ęternam.

Quomodo intelligatur, impium per fidē, gratis iustificari. Cap. VIII.

CUm uerò Apostolus dicit, iustificari hominem per fidem, & gratis, ea uerba in eo sensu intelligenda sunt, quem perpetuus Ecclesiæ Catholicæ consensus tenuit, & expressit: ut scilicet per fidem ideo iustificari dicamur, quia fides est humanæ salutis initium, fundamentum, & radix omnis iustificationis: sine qua impossibile est placere Deo, & ad filiorum eius consortium peruenire: gratis autē iustificari ideo dicamur, quia nihil eorum, quæ iustificationem præcedunt, siue fides, siue opera, ipsam iustificationis gratiam promeretur: si enim gratia est, iam non ex operibus: alioquin, ut idē Apostolus inquit, gratia iam nō est gratia.

Contra

Contra inanem hæreticorum fiduciam. Cap. IX.

QVamuis autem necessariũ sit credere, neque remitti, neque remissa unquam fuisse peccata, nisi gratis diuina misericordia propter Christũ: nemini tamen fiduciam, & certitudinem, remissionis peccatorum suorum iactanti, & in ea sola quiescenti, peccata dimitti, uel dimissa esse dicendum est: cum apud hæreticos, & schismaticos possit esse, immo nostra tempestate sit, & magna contra Ecclesiam Catholicam contentione prædicetur uana hæc ab omni pietate remota fiducia. Sed neque illud asserendum est, oportere eos, qui uerè iustificati sunt, absque ulla omnino dubitatione apud semetipsos statuere se esse iustificatos, neminemque à peccatis absolui, ac iustificari, nisi eum qui certo credat se absolutum, & iustificatum esse: atque hac sola fide absolutionem, & iustificationem perfici: quasi qui hoc non credit, de Dei promissis, deque mortis, & resurrectionis Christi efficacia dubitet. nam sicut nemo pius de Dei misericordia, de Christi merito, deque Sacramentorum uirtute, & efficacia dubitare debet: sic quilibet, dũ seipsum, suamq; propriam infirmitatem, & indispositionem respicit, de sua gratia formidare, & timere potest: cum nullus scire ualeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum.

De acceptæ iustificationis incremento. Cap. X.

SIc ergo iustificati, & amici Dei, ac domesti-ci facti, euntes de uirtute in uirtutem, reno-uantur, ut Apostolus inquit, de die in diem: hoc est, mortificando membra carnis suæ, & exhiben do ea arma iustitiæ in sanctificationem, per obser uationem mandatorum Dei, & Ecclesiæ, in ipsa iustitia per Christi gratiam accepta, cooperante fide, bonis operibus crescunt, atque magis iustifi-cantur, sicut scriptum est: Qui iustus est, iustifice-tur adhuc. Et iterum: Ne uerearis usque ad mor-tem iustificari. Et rursus: Videtis quoniã ex ope-ribus iustificatur homo, & non ex fide tantùm. Hoc uerò iustitiæ incrementum petit sancta Ec-clesia, cùm orat: Da nobis Domine, fidei, spei, & charitatis augmentum.

De obseruatione mandatorum, deq; illius necessitate, & possibilitate. Cap. XI.

NEmo autem, quantumuis iustificatus, li-berum se eßeab obseruatione mandato-rum putare debet: nemo temeraria illa, & a Pa-tribus sub anathemate prohibita uoce uti, Dei præcepta homini iustificato ad obseruandum eße impossibilia: nã Deus impossibilia non iubet, sed iubendo monet, & facere quod possis, & petere quod nõ possis, & adiuuat, ut possis. Cuius mãdata

grauia non sunt: cuius iugum suaue est, & onus leue. Qui enim sunt filij Dei, Christum diligunt, qui autem diligunt eum, ut ipsemet testatur, seruant sermones eius. quod utique cum diuino auxilio præstare possunt. Licet enim in hac mortali uita quantumuis sancti, & iusti in leuia saltem, et quotidiana, quæ etiam uenialia dicuntur, peccata quãdoque cadant, non propterea desinunt esse iusti. Nam iustorum illa uox est & humilis, & uerax: Dimitte nobis debita nostra. quo fit, ut iusti ipsi eò magis se obligatos ad ambulandum in uia iustitię sentire debeant, quo liberati iã à peccato, serui autem facti Deo sobriè, iustè, & piè uiuentes proficere possunt per Christum Iesum, per quem accessum habuerunt in gratiam istam. Deus namque sua gratia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur. Itaque nemo sibi in sola fide blandiri debet, putans fide sola hæredem esse constitutum, hæreditatemq; cõsecutum, etiam si Christo non compatiatur, ut & conglorificetur: nã & Christus ipse, ut inquit Apostolus, cùm esset filius Dei, didicit ex ijs, quæ passus est, obedientiam: & consumatos: factus est omnibus, obtemperantibus sibi causa salutis æternę. Propterea Apostolus ipse monet iustificatos dicens: Nescitis, quod ij, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit brauiũ? sic currite, ut comprehendatis. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum? sic pugno, non

quasi

quasi aerem uerberans: sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo: ne forte, cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Itẽ princeps Apostolorum Petrus: Satagite, ut per bona opera certam uestram uocationem & electionem faciatis. Hæc enim facientes, non peccabitis aliquã do. Vnde constat eos orthodoxæ religionis doctrinæ aduersari, qui dicunt, iustum in omni bono opere saltem uenialiter peccare, aut, quod intolerabilius est, pœnas ęternas mereri: atque etiam eos, qui statuunt, in omnibus operibus iustos peccare, si in illis suam ipsorum socordiam excitando, & sese ad currendum in stadio cohortando, cũ hoc, ut in primis glorificetur Deus, mercedem quoque intuentur æternã: cum scriptum sit: Inclinaui cor meũ ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem; & de Mose dicat Apostolus, quod respiciebat in remuneratione.

Prædestinationis temerariam præsumptionem cauendam esse. Cap. XII.

NEmo quoque, quamdiu in hac mortalitate uiuitur, de arcano diuinæ predestinationis mysterio usq; adeo pręsumere debet, ut certo statuat se omnino esse in numero prędestinatorum: quasi uerum eßet, quod iustificatus, aut amplius peccare non posit, aut si peccauerit, certam sibi resipiscentiam promittere debeat, nam nisi ex speciali

ciali reuelatione sciri non potest, quod Deus sibi elegerit.

De perseuerantiæ munere. Cap. XIII.

SImiliter de perseuerantię munere de quo scriptum est: Qui perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit: quod quidem aliunde haberi nō potest, nisi ab eo, qui potens est, eum, qui stat, statuere, ut perseueranter stet, & eum, qui cadit, restituere: nemo sibi certi, aliquid absoluta certitudine polliceatur; tametsi in Dei auxilio firmissimā spem collocare, & reponere omnes debent. Deus enim, nisi ipsi illius gratiæ defuerint, sicut cœpit opus bonum, ita perficiet operans uelle & perficere. Veruntamen qui se existimant stare, uideant, ne cadant, & cum timore ac tremore salutē suam operentur in laboribus, in uigilijs, in eleemosynis, in orationibus, & oblationibus, in ieiunijs, & castitate: formidare enim debent, scientes quod in spem gloriæ, & nondum in gloria renati sunt, de pugna, quę superest cum carne, cum mundo, cum diabolo: in qua uictores esse non possunt, nisi cum Dei gratia Apostolo obtemperent, dicenti, Debitores sumus non carni, ut secundum carnem uiuamus, si enim secundum carnem uixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, uiuetis.

De

De lapsis, & eorum reparatione. Cap. XIIII.

QVi uerò ab accepta iustificationis gratia per peccatum exciderunt, rursus iustificari poterunt cum excitante Deo per penitentiæ Sacramentum merito Christi amißam gratiam recuperare procurauerint; hic enim iustificationis modus est, lapsi reparatio: quã secundam post naufragium deperditæ gratiæ tabulam sancti Patres aptæ nuncuparunt. Etenim pro ijs, qui post Baptismum in peccata labuntur, Christus Iesus Sacramentum instituit Pœnitentiæ, cùm dixit: Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt; Vnde docendum est, Christiani hominis pœniteatiam post lapsum multò aliam esse à baptismali: eaque contineri non modò cessationem à peccatis, & eorum detestationem, aut cor contritum, et humiliatum, uerum etiam eorundẽ sacramentalem confessionem saltem in uoto, & suo tempore faciendam, & sacerdotalem absolutionem: itemq; Satisfactionem per ieiunia, eleemosynas, orationes, & alia pia spiritualis uitæ exercitia: non quidem pro pœna æterna, quę uel sacramento, uel Sacramenti uoto unà cum culpa remittitur, sed pro pęna temporali: quæ, ut sacrę literę docent, non tota semper, ut in Baptismo fit, dimittitur illis, qui gratię Dei, quam acceperunt,

ceperunt, ingrati Spiritum ſanctum contriſtauerunt, & templum Dei uiolare non ſunt uetiri. De qua pœnitentia ſcriptum eſt: Memor eſto unde excideris, age pęnitentiam, & prima opera fac. Et iterum; quæ ſecundum Deum triſtitia eſt pœnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur. Et rurſus: Pœnitentiam agite, & facite fructus dignos pœnitentiæ.

Quolibet mortali peccato amitti gratiam ſed non fidem. Cap. XV.

ADuerſus etiam hominum quorundam callida ingenia, qui per dulces ſermones, & benedictiones ſeducunt corda innocentium, aſſerendum eſt, non modò infidelitate, per quam & ipſa fides amittitur, ſed etiam quocunque alio mortali peccato, quamuis non amittatur fides acceptam iuſtificationis gratiam amitti, diuinæ legis doctrinam defendendo, quæ a regno Dei non ſolum infideles excludit, ſed & fideles quoque fornicarios, adulteros, molles, maſculorum concubitores, fures, auaros, ebrioſos, maledicos, rapaces, cæteroſque, omnes qui letalia committunt peccata, a quibus cum diuinæ gratiæ adiumento abſtinere poſſunt, & pro quibus a Chriſti gratia ſeparantur.

De

De fructu iustificationis, hoc est, de merito bonorum operum, deq; ipsius meriti ratione. Cap. XV.

HAc igitur ratione iustificatis hominibus siue acceptam gratiam perpetuo conseruauerint, siue amissam recuperauerint, proponenda sunt Apostoli uerba: Abundate in omni opere bono, scientes quod labor uester nõ est inanis in domino, non enim iniustus est Deus, ut obliuiscatur operis uestri, & dilectionis, quam ostenditis in nomine ipsius. Et nolite amittere confidentiam uestram, quæ magnam habet remunerationem. Atque ideo bene operantibus usque in finem, & in Deo sperantibus proponenda est uita ęterna, & tanquam gratia filijs Dei per Christum Iesum misericorditer promissa, & tanquam merces, ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus, & meritis fideliter reddenda, hæc est enim illa corona iustitię, quam post suum certamen, & cursum repositam sibi esse aiebat Apostolus, a iusto iudice sibi reddendam, non solum autem sibi, sed & omnibus, qui diligunt aduentum eius, cum enim ille ipse Christus Iesus tanquam caput in membra, & tanquam uitis in palmites, in ipsos iustificatos iugiter uirtutem influat, quæ uirtus bona eorum opera semper antecedit, & comitatur, & subsequitur, & sine qua nullo pacto Deo grata, & meritoria esse possent, nihil ipsis iustifi-

iustificatis amplius deesse credendum est, quo minus plene illis quidē operibus, que in Deo sunt facta; diuinæ legi pro huius uitæ statu satisfecisse, & uitam æternā suo ēt tēpore, si tamē in gratia decesserint, consequendam, uerè promeruisse censeatur, cum Christus, saluator noster, dicat, Si quis biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed fiet in eo fons aquæ salientis in uitam æternam. Ita neque propria nostra iustitia, tanquam ex nobis propria statuitur, neque ignoratur, aut repudiatur iustitia Dei, quæ enim iustitia nostra dicitur, quia per eam nobis inhærentem iustificamur, illa eadem Dei est, quia a Deo nobis infunditur per Christum meritū. Neque uero illud omittendum est, quod licet bonis operibus in sacris litteris usque adeo tribuatur, ut etiam qui uni ex minimis suis potum aquæ frigidæ dederit, promittat Christus eum non esse sua mercede cariturum, & Apostolus testetur, id quod in presenti est momentaneum, & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operari in nobis; absit tamen ut Christianus homo in se ipso uel confidat, uel glorietur, & non in Domino, cuius tanta est erga omnes homines bonitas, ut eorum uelit esse merita, quæ sunt ipsius dona. Et quia in multis offendimus omnes, unusquisque sicut misericordiam, & bonitatem, ita seueritatem, & iuditium ante oculos habere debet, neq; se ipsum aliquis, etiam

si nihil

si nihil sibi conscius fuerit iudicare, quoniam omnis hominum uita non humano iudicio examinanda, & indicanda est, sed Dei: qui, illuminabit abscondita tenebrarũ, & manifestabit consilia cordium, & tunc laus erit unicuique a Deo, qui ut scriptũ est, reddet unicuique secundũ opera sua.

POST hanc Catholicam de iustificatione doctrinam, quam nisi quisque fideliter firmiterq; receperit, iustificari non poterit, placuit sanctæ Synodo hos Canones subiungere, ut omnes sciant non solum quid tenere, & sequi, sed etiam quid uitare, & fugere debeant.

DE IVSTIFICATIONE.

CANON .I.

SI quis dixerit, hominem suis operibus, quæ uel per humanæ naturæ, uel per legis doctrinam fiant, absque diuina per Iesum Christum gratia posse iustificari coram Deo, anathema sit.

CANON .II.

SI quis dixerit, ad hoc solum diuinam gratiam per Christum Iesum dari, ut facilius homo iustè uiuere, ac uitam æternam promereri possit, quasi per liberum arbitrium sine gratia utrumque, sed ægrè tamen, & difficulter possit, anathema sit.

CANON

CANON III.

Si quis dixerit, sine præueniente Spiritus sancti inspiratione, atque eius adiutorio hominē credere, sperare, diligere, aut pœnitere poße sicut oportet, ut ei iustificationis gratia cōferatur; anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, liberū hominis arbitriū a Deo motum, & excitatum nihil cooperari, assentiendo Deo excitanti, atque uocanti, quo ad obtinendā iustificationis gratiā se disponat, ac preparet, neque posse dißētire si uelit, sed ueluti inanimū quoddam nihil omnino agere, mereq. passiue se habere; anathema sit.

CANON V.

Si quis liberum hominis arbitriū post Adę peccatum amissum, et extinctum esse dixerit, aut rem eße de solo titulo, imo titulum sine re, figmentum denique a Sathana inuectum in Ecclesiam; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, non esse in potestate hominis, uias suas malas facere, sed mala opera, ita ut bona, Deū operari, non permissiue solū, sed etiā proprie, & per se adeo, ut si proprium eius opus non minus proditio Iudæ, quam uocatio Pauli, anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, opera omnia, quæ ante iustificationem fiunt, quacumque ratione facta sint, uere esse peccata, uel odium Dei mereri, aut quanto uehementius quis nititur se disponere ad gratiam, tãto eum grauius peccare; anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, gehennę metum, per quem ad misericordiã Dei de peccatis dolẽdo confugimus, uel a peccãdo abstinemus, peccatum esse, aut peccatores peiores facere; anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, sola fide impium iustificari, ita ut intelligat nihil aliud requiri, quod ad iustificationis gratiam consequendam cooperetur, et nulla ex parte necesse esse eum suæ uoluntatis motu præparari, atque disponi; anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, homines, sine Christi iustitia, per quam nobis meruit, iustificari, aut per eam ipsam formaliter iustos eße; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, homines iustificari uel sola imputatione iustitiæ Christi, uel sola peccatorum remissione,

missione, exclusa gratia, & charitate, quæ in cordibus eorum per Spiritum sanctum diffundatur, atque illis inhæreat; aut etiam gratiam qua iustificamur, esse tantum fauorem Dei; anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, fidē iustificantem nihil aliud esse, quam fiduciam diuinæ misericordiæ, peccata remittentis propter Christum, uel eam fiduciam solam esse, qua iustificamur; anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, omni homini ad remissionē peccatorum assequendam necessarium esse, ut credat certo. et absque ulla hęsitatione proprię infirmitatis & indispositionis. peccata sibi esse remissa, anathema sit.

CANON XIIII.

Si quis dixerit, hominem a peccatis absolui, ac iustificari, ex eo quod se absolui, ac iustificari certo credat; aut neminem uere esse iustificatum, nisi qui credat se esse iustificatum; & hac sola fide absolutionem, & iustificationem perfici; anathema sit.

CANON XV.

Si quis dixerit, hominem renatum, & iustificatum teneri ex fide ad credēdum, se certo esse in numero prædestinatorum; anathema sit.

CANON XVI.

Si quis magnum illud usque in finem perseuerantiæ donum se certo habiturum, absoluta, & infallibili certitudine dixerit; nisi hoc speciali reuelatione didicerit; anathema sit.

CANON XVII.

Si quis iustificationis gratiam non nisi prædestinatis ad uitam contingere dixerit; reliquos uero omnes, qui uocantur, uocari quidem, sed gratiam non accipere, utpote diuina potestate prædestinatos ad malum; anathema sit.

CANON XVIII.

Si quis dixerit, Dei præcepta homini etiã iustificato, & sub gratia constituto esse ad obseruandum impossibilia; anathema sit.

CANON XIX.

Si quis dixerit, nihil præceptum eße in Euangelio prȩter fidem, cetera eße indifferentia, neque præcepta, neque prohibita, sed libera; aut decem præcepta nihil pertinere ad Christianos; anathema sit.

CANON XX.

Si quis hominem iustificatum, & quantumulibet perfectum dixerit non teneri ad obseruãtiam man-

mandatorum Dei, & Ecclesiæ, sed tantum ad credendum; quasi uero Euangelium sit nuda, & absoluta promissio uitæ æternæ sit condicione obseruationis mandatorum; anathema sit.

CANON XXI.

SI quis dixerit, Christum Iesum a Deo hominibus datum fuisse ut redemptorem, cui fidant, nō etiam ut legislatorem, cui obediāt; anathema sit.

CANON XXII.

SI quis dixerit, iustificatum uel sine speciali auxilio Dei in accepta iustitia perseuerare posse, uel cum eo non poße; anathema sit.

CANON XXIII.

SI quis hominem semel iustificatū dixerit amplius peccare non posse, neque gratiam amittere, atque ideo eum, qui labitur, & peccat, nunquam uere fuisse iustificatum, aut contra, poße in tota uita peccata omnia, etiam uenialia, uitare, nisi ex speciali Dei priuilegio, quemadmodum de beata Virgine tenet Ecclesia; anathema sit.

CANON XXIIII.

SI quis dixerit, iustitiam acceptā non conseruari, atque etiam non augeri coram Deo per bona opera; sed opera ipsa fructus solummodo, & signa esse iustificationis adeptæ, non autem ipsius augen

dæ causam; anathema sit.

CANON XXV.

Si quis in quolibet bono opere iustum saltẽ uenialiter peccare dixerit, aut quod intolerabilius est, mortaliter, atque ideo pœnas æternas mereri; tantumq; ob id non damnari, quia Deus ea opera non imputet ad damnationem; anathema sit.

CANON XXVI.

SI quis dixerit, iustos non debere pro bonis operibus, quæ in Deo fuerint facta, expectare, & sperare æternam retributionem a Deo per eius misericordiam, & Iesu Christi meritum, si bene agendo, & diuina mandata custodiendo usque in finẽ perseuerauerint; anathema sit.

CANON XXVII.

SI quis dixerit, nullum esse mortale peccatum, nisi infidelitatis, aut nullo alio, quantumuis graui, & enormi, præterquam infidelitatis peccato, semel acceptam gratiam amitti; anathema sit.

CANON XXVIII.

SI quis dixerit, amißa per peccatum gratia simul & fidem semper amitti; aut fidem, quæ remanet, non esse ueram fidem, licet non sit uiua; aut eum, qui fidem sine caritate habet, non eße Christianum; anathema sit.

CANON XXIX.

SI quis dixerit, eum, qui post Baptismum lapsus est, non posse per Dei gratiam resurgere; aut posse quidem, sed sola fide amissam iustitiam recuperare sine Sacramento Pœnitentiæ, prout sancta Romana, & uniuersalis Ecclesia, a Christo domino, & eius Apostolis edocta, hucusque professa est, seruauit, & docuit; anathema sit.

CANON XXX.

SI quis post acceptam iustificationis gratiam cuilibet peccatori pœnitenti ita culpam remitti et reatum æternæ pœnæ deleri dixerit, ut nullus remaneat reatus pœnę tẽporalis exoluẽdę, uel ĩ hoc sęculo, uel in futuro in Purgatorio, antequã ad regna cælorum aditus patere posfit; anathema sit.

CANON XXXI.

SI quis dixerit, iustificatum peccare, dum intuitu æternæ mercedis bene operatur; anathema sit.

CANON XXXII.

SI quis dixerit, hominis iustificati bona opera ita esse bona Dei, ut non sint etiã bona ipsius iustificati merita; aut, ipsum iustificatum bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiam, & Iesu Christi meritum, cuius uiuum membrum est, fiunt, non uere mereri augmentum gratiæ, uitam ęternam,

& ipsius uitæ æternæ, si tamen in gratia decesserit, consecutionem, atque etiam gloriæ augmentum; anathema sit.

CANON XXXIII.

SI quis dixerit, per hāc doctrinam Catholicā de iustificatione a sancta Synodo hoc præsenti Decreto expreßam, aliqua ex parte gloriæ Dei, uel meritis Iesu Christi, Domini nostri, derogari, & non potius ueritatem fidei nostræ, Dei denique, ac Christi Iesu gloriam illustrari; anathema sit.

Decretum de Reformatione. Cap. I.

EADEM sacrosancta Synodus, eisdē Præsidētibus, & Apostolicæ Sedis Legatis, ad restituendā collapsam admodum Ecclesiasticam disciplinam, deprauatosq; in clero, & populo Christiano mores emendandos se accingere uolens, ab ijs, qui maioribus ecclesiis præsunt, initium censuit esse sumendum. integritas enim præsidentium salus est subditorum. Confidens itaque per Domini, ac Dei nostri misericordiam, prouidamq; ipsius Dei in terris Vicarij solertiā omnino futurū, ut ad ecclesiarum regimen, onus quippe angelicis humeris formidandum, qui maxime digni fuerint, quorumq; prior uita, ac omnis ætas, a puerilibus exordijs usque ad perfectiores annos per disciplinæ stipendia Ecclesiasticæ laudabiliter acta testimonium præbeat; secūdum uenerabiles beatorum

Patrum sanctiones assumantur: omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus ecclesiis quibuscũque quouis nomine, ac titulo, pręfectos monet, ac monitos esse uult; ut attendentes sibi, & uniuerso gregi, in quo Spiritus sanctus posuit eos regere Ecclesiam Dei; quam acquisiuit sanguine suo, uigilent, sicut Apostolus præcipit, in omnibus laborent, & ministerium suum impleãt: implere autem illud se nequaquam posse sciant, si greges sibi commissos mercenariorum more deserant; atque ouium suarum, quarũ sanguis de eorum est manibus a supremo iudice requirendus, custodiæ minime incumbant: cum certissimum sit nõ admitti pastoris excusationẽ, si lupus oues comedit, & pastor nescit. Ac nihilominus quia nonnulli, quod uehementer dolendum est, hoc tempore reperiuntur, qui propriæ etiam salutis immemores, terrenaq; cęlestibus, ac diuinis humana præferentes, in diuersis curijs uagantur, aut in negotiorum temporalium solicitudine; ouili derelicto, atque ouium sibi commissarum cura neglecta, se detinent occupatos: placuit sacrosanctæ Synodi antiquos canones, qui temporum, atque hominum iniuria pene in desuetudinem abierunt, aduersus non residentes promulgatos innouare; quemadmodum uirtute præsentis Decreti innouat; ac ulterius pro firmiori eorundem residẽtia, & reformandis in Ecclesia moribus, in hunc qui sequitur, modum, statuere, atque sancire.

Si quis

SI quis a Patriarchali, Primatiali, Metropolitana, seu Cathed. ecclesia sibi quocūque titulo, causa, nomine, suo iure commissa, quacumque ille dignitate, gradu, & præeminentia præfulgeat, legitimo impedimēto, seu iustis, et rationabilibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam diœcesim morando abfuerit: quartæ partis fructuum unius anni, fabricæ ecclesiæ, pauperibus loci per superiorem ecclesiasticum applicandorum, pœnam ipso iure incurrat. Quod si per alios sex menses in huiusmodi absentia perseuerauerit; aliam quartā partem fructuum similiter applicādā eo ipso amittat. Crescēte uero cōtumacia, ut seueriori sacrorum Canonum censuræ subijciatur, Metropolitanus Suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum uero absentē Suffraganeus Episcopus antiquior residens, sub pœna interdicti ingressus ecclesię eo ipso incurrenda infra tres mēses per literas, seu nuncium Romano Pontifici denunciare teneatur, qui in ipsos absentes, prout cuiusque maior, aut minor contumacia exegerit, suæ supremæ Sedis auctoritate animaduertere, & ecclesiis ipsis de pastoribus utilioribus prouidere poterit, sicut ī Domino nouerit salubriter expedire.

Cap. II.

EPISCOPIS inferiores, quæuis beneficia Ecclesiastica personalē residentiā de iure, siue consuetudine exigentia, in titulum, siue commen-

dam obtinentes; ab eorum Ordinarijs, quemadmodum eis pro bono eccleſiarum regimine, & diuini cultus augmento, locorum, & perſonarum qualitate penſata, expediens uidebitur, opportunis iuris remedijs reſidere cogantur: nulliq; priuilegia, ſeu indulta perpetua de non reſidendo, aut de fructibus in abſentia percipiendis, ſuffragentur. Indulgentijs uero, & diſpenſationibus temporalibus, ex ueris, et rationabilibus cauſis tantũ conceſſis, & coram Ordinario legitimè probandis, in ſuo robore permanſuris, quibus caſibus nihilominus officium ſit Epiſcoporum, tamquam in hac parte a Sede Apoſtolica delegatorum, prouidere, ut per deputationem idoneorum Vicariorũ, & congruę portionis fructuum aſſignationem, cura animarum nullatenus negligatur: nemini, quo ad hoc, priuilegio, ſeu exemptione quacumque ſuffragante.

Cap. III

ECCLESIARVM Prælati ad corrigendum ſubditorum exceſſus prudenter, ac diligenter intendant: & nemo ſæcularis Clericus, cuiuſuis perſonalis, uel regularis, extra monaſterium degens, etiam ſui ordinis priuilegij prætextu tutus cenſeatur; quo minus, ſi deliquerit, ab Ordinario loci, tamquam ſuper hoc a Sede Apoſtolica delegato, ſecundum canonicas ſanctiones uiſitari, puniri, & corrigi ualeat.

Caput

Cap. IIII.

CAPITVLA Cathedralium, & aliarũ maiorũ ecclesiarum, illorũq; personæ, nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententijs, iuramentis, concordijs, quę tãtum suos obligent auctores, non etiam successores, tueri se possint, quo minus a suis Episcopis, & alijs maioribus Prælatis per se ipsos solos, uel illis, quibus sibi uidebitur, adiunctis, iuxta canonicas sanctiones, toties, quoties opus fuerit, uisitari, corrigi, & emendari, etiam auctoritate Apostolica, possint, & ualeant.

Caput. V.

NVLLI Episcopo liceat cuiusuis priuilegij protextu Pontificalia in alterius diœcesi exercere, nisi de Ordinarij loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas tantũ. si secus factum fuerit; Episcopus ab exercitio Põtificatus, & sic ordinati ab executione ordinum sint ipso iure suspensi.

Indictio futuræ Sessionis.

Placet ne uobis proximam futuram Sessionẽ celebrari die Iouis feria quinta post primam Dominicam subsequẽtis Quadragesimæ. quæ erit dies tertia mensis Martij? Responderunt, Placet.

SESSIO SEPTIMA, CELEBRATA DIE III MENSIS MARTII, M. D. XLVII.

DECRETVM DE SACRAMENTIS.

Procœmium.

AD consummationem salutaris de iustificatione doctrinæ, quæ in precedenti proxima Sessione uno omnium Patrum consensu prumulgata fuit; consentaneum uisum est de sanctissimis Ecclesiæ Sacramẽtis agere, per quæ omnis uera iustitia uel incipit, uel cœpta augetur, uel amißa reparatur: propterea sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, ad errores eliminandos, & extirpandas hæreses, quæ circa sanctissima ipsa Sacramenta hac nostra tempestate tum de damnatis olim a Patribus nostris hæresibus suscitatæ, tum etiam de nouo adinuentæ sunt, quæ Catholicæ Ecclesiæ puritati, & animarum saluti magnopere officiunt; sanctarum Scripurarum doctrinæ, Apostolicis traditionibus, atque aliorum Conciliorum,

liorum, & Patrum consensui inhærendo, hos præsentes Canones statuendos, et decernendos censuit, reliquos, qui supersunt ad cœpti operis perfectionem, deinceps, diuino Spiritu adiuuante, editura.

DE SACRAMENTIS.

CANON I.

Si quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non fuisse omnia a Iesu Christo, Domino nostro, instituta; aut esse plura, uel pauciora, quam septem, uidelicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pęnitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium; aut etiam aliquod horum septē non esse uere, & proprie Sacrametum; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, ea ipsa nouæ legis Sacramenta a Sacramentis antiquæ legis non differre, nisi quia cærimoniæ sunt aliæ, & alij ritus externi; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, hæc septem Sacramenta ita esse inter se paria, ut nulla ratione aliud sit alio dignius; anathema sit.

CA-

CANON IIII.

Si quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non esse ad salutem necessaria, sed superflua; & sine eis, aut eorum uoto per solam fidem homines a Deo gratiam iustificationis adipisci; licet omnia singulis necessaria non sint; anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, hæc Sacramenta propter solam fidem nutriendam instituta fuisse; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non continere gratiam, quam significant; aut gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre, quasi signa tantum externa sint acceptæ per fidem gratiæ, uel iustitiæ, & notæ quædam Christianę professionis, quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus; anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, non dari gratiam per huiusmodi Sacramenta semper, & omnibus, quantum est ex parte Dei, etiam si rite ea suscipiant, sed aliquando, & aliquibus, anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, per ipsa uouæ legis Sacramẽta ex opere operato non conferri gratiam, sed solam

lam fidem diuinæ promissionis ad gratiam consequendam sufficere; anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, in quibus Sacramentis, Baptismo scilicet, Cõfirmatione, & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc est signum quoddam spirituale; & indelebile, unde ea iterari non possunt; anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, Christianos omnes in uerbo, & omnibus Sacramentis administrandis habere potestatem; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, in ministris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia; anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, ministrum, in peccato mortali existentem, modo omnia eßentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, seruauerit, non conficere, aut conferre Sacramentum; anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, receptos, & approbatos Ecclesiæ catholicæ ritus in solenni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a ministris pro libito omitti, aut in nouos alios per quemcunque Ecclesiarum Pastorem mutari posse, anathema sit.

DE BAPTISMO.

CANON I.

Si quis dixerit, baptismum Ioannis habuiße eandẽ uim cum baptismo Christi, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, aquam ueram, & naturalem non esse de necessitate Baptismi, atque ideo uerba illa Domini nostri Iesu Christi, nisi quis renatus fuerit ex aqua, & spiritu sancto, ad metaphoram aliquam detorserit, anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, in Ecclesia Romana, quę omnium ecclesiarum mater est, & magistra, non esse ueram de Baptismi Sacramento doctrinam, anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, Baptiſmum, qui etiam datur ab hæreticis in nomine Patris,& filij,& ſpiritus ſancti, cum intentione faciendi quod facit Eccleſia, non eſſe uerum Baptiſmum, anathema ſit.

CANON V.

Si quis dixerit, baptiſmum liberum eſſe, hoc eſt non neceſſarium ad ſalutem; anathema ſit.

CANON VI.

Si quis dixerit, baptizatum non poſſe, etiam ſi uelit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, niſi nolit credere, anathema ſit.

CANON VII.

Si quis dixerit, baptizatos per Baptiſmum ipſum ſolius tantum fidei debitores fieri, non autē uniuerſę legis Chriſti ſeruandæ anathema ſit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, baptizato liberos eſſe ab omnibus ſanctæ Eccleſiæ preceptis, quæ uel ſcripta, uel tradita ſunt, ita ut ea obſeruare non teneantur, niſi ſe ſua ſponte illis ſummittere uoluerint, anathema ſit.

CAN-

CANON IX.

SI quis dixerit, ita reuocandos eße homines ad baptiſmi ſuſcepti memoriam, ut uota omnia quæ poſt Baptiſmum fiunt, ui promisſionis, in Baptiſmo ipſo iam factæ, irrita eſſe intelligant, qua ſi per ea, & fidei, quam profeßi ſunt, detrahatur, & ipſi baptiſmo, anathema ſit.

CANON X.

Si quis dixerit, peccata omnia, quę poſt Baptiſmum fiunt, ſola recordatione, & fide ſuſcepti Baptiſmi uel dimitti, uel uenialia fieri, anathema ſit.

CANON XI.

Si quis dixerit uerum, & rite collatum Baptiſmum iterandum eſſe illi qui apud infideles fidem Chriſti negauerit, cum ad pænitentiam conuertitur, anathema ſit.

CANON XII.

Si quis dixerit, neminem eſſe baptizandum, niſi ea ætat e, qua Chriſtus baptizatus eſt, uel in ipſo mortis articulo, anathema ſit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, paruulos, eo quod actum credendi non habent, ſuſcepto baptiſmo inter fideles

computandos non esse, ac propterea cum ad annos discretionis peruenerint, esse rebaptizandos: aut prestare omitti eorum baptisma, quam eos non actu proprio credentes baptizari in sola fide Ecclesiæ, anathema sit.

CANON XIIII.

Si quis dixerit, huiusmodi paruulos baptizatos, cum adoleuerint, interrogãdos esse an ratum habere uelint, quod patrini eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti sunt; & ubi se nolle responderint, suo esse arbitrio relinquendos, nec alia interim pœna ad Cristianam uitã cogendos, nisi ut ab Eucharistiæ, aliquorũq; Sacramẽtorũ preceptione arceantur, donec resipiscant, anathema sit.

DE CONFIRMATIONE.

CANON I.

Si quis dixerit, Confirmationem baptizatorum otiosam cærimoniam esse, & non potius uerum, & proprium Sacramentum, aut olim nihil aliud fuisse, quam catechesim quandam, qua adolescentiæ proximi fidei suæ rationem coram Ecclesia exponebant, anathema sit.

CANON II.

SI quis dixerit, iniurios esse Spiritui sancto

eos, qui sacro Confirmationis chrismati uirtutē aliquam tribuunt: anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, sanctæ Confirmationis ordinarium ministrum non esse solum Episcopum, sed quemuis simplicem sacerdotem: anathema sit.

Decretum de Reformatione.

Eadem sacrosancta Synodus, eisdem Præsidentibus, & Legatis, inceptum residentiæ, & reformationis negotium ad Dei laudē & Christianæ religionis incremētum prosequi intendēs, ut sequitur, statuendum censuit, salua semper in omnibus Sedis Apostolicæ auctoritate.

Cap. I.

Ad cathedralium Ecclesiarum regimen nullus, nisi ex legitimo matrimonio natus, & ætate matura grauitate morum, literarumque scientia, iuxta constitutionem Alexandri Tertij, quæ incipit, Cum in cunctis, Concilio Lateranensi promulgatam, præditus, assumatur.

Cap. II.

Nemo, quacunque etiā dignitate, gradu, aut præeminentia prefulgens, plures Metropolitanas seu Cathedrales Ecclesias in titulum, siue cō mendam, aut alio quouis nomine, contra sacro-

rum Canonum instituta, recipere, & simul retinere præsumat: cum ualde felix sit ille censendus cui unam Ecclesiam bene ac fructuosè, & cum animarum sibi commissarum salute regere contigerit. Qui autem plures Ecclesias contra præsentis Decreti tenorem nunc detinent, una, quam maluerint retenta, reliquas infra sex mẽses, si ad liberam Sedis Apostolicę dispositionem pertineant, alias infra annum dimittere teneantur: alioquin Ecclesiæ ipsæ, ultima obtenta duntaxat excepta, eo ipso uacare censeantur.

Cap. III.

INFERIORA beneficia Ecclesiastica, præsertim curam animarum habentia, personis dignis, & habilibus, & quæ in loco residere, ac per se ipsos curã ipsam exercere ualeant, iuxta constitutionem Alexandri tertij, in Lateranensi quæ incipit; Quia nonnulli, & aliam Gregorij decimi, in generali Lugdunensi Concilio, quæ incipit, Liceat canon, editam, conferantur, aliter autem facta collatio, siue prouiso, omnino irritetur & ordinarius collator pœnas constitutionis Concilij generalis, quæ incipit, Graue nimis, se nouerit incursurum.

Cap. IIII.

QVICVMQVE de cætero plura cura-

ta, aut alias incõpatibilia beneficia ecclesiastica, siue per uiam unionis ad uitam, seu commendæ perpetuæ, aut alio quocumque nomine, & titulo contra formam sacrorum Canonum, & præsertim constitutionis Innocentij tertij, quæ incipit, De multa, recipere, ac simul retinere præsumpserit beneficijs ipsis, iuxta ipsius constitutionis dispositionem, ipso iure etiam præsentis Canonis uigore, priuatus existat.

Cap. V.

ORDINARII locorum quoscumq; plura curata, aut alias incompatibilia beneficia ecclesiastica obtinentes, dispensationes suas exhibere districtè cõpellant, & alias procedant iuxta constitutionem Gregorij decimi, in generali Lugdunensi Concilio editam, quæ incipit, Ordinarij, quam eadem sancta Synodus innouandam censet, & innouat, addens insuper, quod ipsi Ordinarij etiam per idoneam Vicariorum deputationem, & congruæ portionis fructuum assignationem omnino prouideant, ut animarũ cura nullatenus negligatur, & beneficia ipsa debitis obsequijs minime defraudentur: Appellationibus, priuilegijs, & exemptionibus quibuscũque, etiam cum iudicum specialium deputatione, & illorum inhibitionibus in præmissis nemini suffragantibus.

Cap. VI.

Vniones perpetuæ, à quadraginta annis citrà factæ, examinari ab Ordinarijs, tanquam à Sede Apostolica delegatis, possint: & quæ per subreptionem, uel obreptionem obtente fuerint, irritæ declarentur. Ille uerò, quæ à dicto tempore citrà concessę nondum in toto, uel in parte sortitæ sunt effectum, & quæ deinceps ad cuiusuis instantiã fient, nisi eas ex legitimis, aut aliàs rationabilibus causis coram loci Ordinario, uocatis quorũ interest, uerificandis, factas fuisse constiterit, per subreptionem obtentæ præsumantur: ac propterea, nisi aliter à sede Apostolica declaratum fuerit, uiribus omnino careant.

Cap. VII.

Beneficia Ecclesiastica curata, que Cathedralibus, collegiatis, seu aliis Ecclesiis, uel monasterijs, beneficijs, seu collegijs, aut pijs locis quibuscũque perpetuo unita, & annexa reperiuntur, ab Ordinarijs locorum annis singulis uisitentur: qui solicitè prouidere procurent, ut per idoneos Vicarios, etiam perpetuos, nisi ipsis Ordinarijs pro bono Ecclesiarum regimine aliter expedire uidebitur, ab eis cum tertię partis fructuum aut maiori, uel minori, arbitrio ipsorum Ordinariorum, portione, etiam super certa re assignãda, ibidem deputandos, animarum cura laudabiliter exer-

ceatur: appellationibus, priuilegijs, exemptionibus, etiam cum iudicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuscunque in premissis minime suffragantibus.

Cap. VIII.

Locorum Ordinarij Ecclesias quascũque, quomodolibet exemptas, auctoritate Apostolica singulis annis uisitare teneantur, & opportunis iuris remedijs prouidere, ut quæ reparatione indigent, reparentur: & cura animarum, si qua illis immineat, alijsq; debitis obsequijs minime defraudentur. appellationibus, priuilegijs, consuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore præscriptis, iudicum deputationibus, & illorũ inhibitionibus penitus exclusis.

Cap. IX.

Ad maiores Ecclesias promoti munus consecrationis infra tempus à iure statutum suscipiãt: & prorogationes ultra sex menses concessæ nulli suffragentur.

Cap. X.

Non liceat Capitulis Ecclesiarum, Sede uacante, infra annum à die uacationis, ordinandi licentiam, aut literas dimissorias, seu reuerendas ut aliqui uocant, tam ex iuris communis dispositione, quàm etiam cuiusuis priuilegij, aut consue

tudinis

tudinis uigore, alicui, qui beneficij Ecclesiastici recepit, siue recipiendi occasione arctatus non fuerit concedere, si secus fiat, Capitulum contraueniens Ecclesiastico subiaceat interdicto: & sic ordinati, si in minoribus ordinibus constituti fuerint, nullo priuilegio clericali, præsertim in criminalibus, gaudeant: in maioribus uerò, ab executione ordinum, ad beneplacitum futuri Prelati, sint ipso iure suspensi.

Cap. XI.

Facultates de promouendo à quocunque, non suffragetur, nisi habentibus legitimam causam ob quam à proprijs Episcopis ordinari non possint, in literis exprimendam: & tunc non ordinentur, nisi ab Episcopo in sua diœcesi residente, aut pro eo Pontificalia exercente, & diligenti præuio examine.

Cap. XII.

Facultates de non promouendo, præterquam in casibus à iure expressis, concessæ, ad annum tantum suffragentur.

Cap. XIII.

Presentati, seu electi, uel nominati quibusuis Ecclesiasticis personis, etiam Sedis Apostolicæ Nuncijs, ad quauis Ecclesiastica beneficia non instituantur, nec confirmentur, neque admittantur

tantur, etiam prętextu cuiusuis priuilegij, seu consuetudinis, etiam ab immemorabili tempore præscriptæ, nisi fuerint prius à locorum Ordinarijs examinati, & idonei reperti. Et nullus appellationis remedio se tueri possit, quo minus examen subire teneatur. Præsentatis tamen, electis, seu nominatis ab uniuersitatibus, seu collegijs generalium Studiorum exceptis.

Cap. XIIII.

In exemptorum causis constitutio Innocentij quarti, quæ incipit, Dolentes, in generali Concilio Lugdunensi edita, seruetur, quam eadem sacrosancta Synodus innouandam censuit, & innouat: addēdo insuper, quòd in ciuilibus causis mercedum, miserabilium personarum clerici seculares, aut regulares: extra monasterium degentes quomodolibet exempti, etiam si certum iudicem, à Sede Apostolica deputatum, in partibus habeant: in aliis uerò, si ipsum iudicem non habuerint, corā locorum Ordinariis tanquam in hoc ab ipsa Sede delegatis conueniri, & iure medio ad soluendum debitum cogi, & compelli possint: priuilegiis, exemptionibus, conseruatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus aduersus præmissa nequaquam ualituris.

Cap. XV.

CVrent Ordinarij, ut hospitalia quæcunque a suis administratoribus, quocunque illi nomine censeãtur, etiam quomodolibet exẽptis, fideliter, & diligenter gubernentur, constitutionis Concilij Viẽnensis, quæ incipit, Quia contingit; forma seruata, quam quidem constitutionem eadem sancta Sinodus innouandam duxit, & innouat, cum derogationibus in ea contentis.

Indictio futuræ Sessionis.

Item hæc sacrosancta Synodus statuit & decreuit proximam futuram Sessionẽ tenendam & celebrandam esse die Iouis, feria quinta post sequentem Dominicam in Albis, quæ erit uigesimaprima mẽsis Aprilis præsentis anni. M. D. XLVII.

BVLLA FACVLTATIS TRANSFERENDI CONCILII.

PAulus Episcopus, seruus ser uorum Dei, uenerabili fratri, Ioanni Mariæ, Episcopo Prænestino, & dilectis filijs, Marcello tit. S. Crucis in Hierus. Presbytero, ac Reginaldo S. M. in Cosmedin Diacono, Cardinalibus nostris, & Apostolicę Sedis Legatis de latere, salutem, & Apostolicam benedictionem. REGIMINI uniuersalis Ecclesię meritis licet imparibus, disponente Domino, pręsidentes, nostri officij partes esse putamus, ut, si quid grauius causa Reip. Christianæ constituendum sit, id non modo tempore opportuno, uerum etiam loco commodo, & idoneo perficiatur, cum itaque nos nuper, postquam suspensionem celebrationis sacri œcumenici, & uniuersalis Concilij, alias per nos in ciuitate Tridētina ex causis tunc expressis, de uenerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio & aßensu indicti ex certis alijs etiam tunc expressis causis, usque ad aliud opportunius, & cōmodius tempus per nos declarandum, de simili consilio, & aßensu facta, audita pace inter clarissimos in Christo filios nostros, Carolum Rom. Imperatorem semper Augustum, & Franciscum Francorum Regem Chistianissimum, conciliata,

pari consilio & aßensu sustuleramus, & amoueramus, nequeuntes ipsi tunc legitime impediti, ad dictam ciuitatem personaliter accedere, & eidẽ Concilio interesse, uos nostros, & Apostolicæ sedis Legatos de latere, in eodem Concilio simili consilio cõstituerimus & deputauerimus, uosq; ad eadem ciuitatẽ, tamquam pacis angelos destinauerimus, prout in diuersis nostris desuper confectis literis plenius continetur. Nos, ne tam sanctũ celebrationis Concilij huiusmodi onus ex incõmoditate loci, aut alias quouismodo impediatur, aut plus debito differatur, opportunè prouidere uolentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, pariq; consilio & assensu, uobis in simul, aut duobus ex uobis, reliquo legitimo impedimento detento, seu inde forte absente, quandocunque uobis uidebitur Concilium prædictum de eadem ciuitate Tridentina ad quãcunque aliam commodiorem, & opportuniorem, seu tutiorem ciuitatem, de qua uobis etiam uidebitur transferendi, & morandi: ac illud in ipsa ciuitate Tridentina supprimendi, & dißoluendi: nec non Prælatis, & alijs personis Concilij huiusmodi, ne in eo ad ulteriora in dicta ciuitate Tridentina procedant, etiam sub censuris, & penis ecclesiasticis inhibendi, ac idem Concilium in alia ciuitate huiusmodi, ad quam illud transferri & mutari contigerit, continuandi, tenendi, & celebrãdi, & ad illud Prælatos, & alias perso-

personas Cōcilii Tridentini huiusmodi etiam sub periurii, & aliis in literis indictionis Concilij huiusmodi expressis pœnis, euocandi eidēq́; sic trāslato & mutato Concilio, nomine, & auctoritate prædictis, præsidendi, ac in eo procedendi, cęteraq́; in pręmissis, & circa eā necessaria et opportuna, alias iuxta priorum uobis directarum literarum continentiam & tenorem, faciendi, statuendi, ordinandi, & exequendi, plenam, & liberam apostolica auctoritate tenore præsentium concedimus po estatem, & facultatem, ratum, et gratum habituri quidquid per uos in præmissis factum, statutum, ordinatum, executumue fuerit, idq́; facturi, auctore Domino, inuiolabiliter obseruari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceteriq́; contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ M. D. XLIIII. VIII. Kal. Mart. Pontificatus nostri anno XI.

Fab. Episcopus Spol. B. Motta.

SESSIO OCTAVA

CELEBRATA DIE XI. MENSIS MARTII M. D. XLVII.

Decretum de Translatione Concilij.

P LACET ne uobis decernere, & declarare de huiusmodi morbo ex pręmisis, & alijs allegatis ita manifestè, & notoriè constare, ut Prelati in hac ciuitate sine uitæ discrimine commorari, & in ea iccirco inuiti minime retineri possint, & debeant: itemq; attento recessu multorum Prælatorum post proximæ præteritam Sessionem, & attentis protestationibus generalibus factis, hinc omnino timore ipsius morbi abire uolentium, qui iuste detineri nō possunt. & ex quorum discessu Concilium uel dissoluere tur, uel ex paucitate Prelatorum bonus eius progressus impediretur, & attento etiam imminenti periculo uitæ, & alijs causis per aliquos ex patribus in ipsius congregationibus allegatis, ut potè notoriè ueris, & legitimis; placet ne uobis similiter decernere & declarare pro conseruatione, & prosecutione ipsius Concilij, securitate ui-

noniæ, ueluti ad locum magis paratum, salubrem, & idoneum pro tempore transferendum esse, & ex nunc transferri, & ibidē Sessionem iam indictam, statuta die, uigesimaprima Apr. celebranda esse, & celebrari: & successiue ad ulteriora ꝓcedendum; donec Sanctismo domino nostro, & sacro Concilio expedire uidebitur, ut ad hūc seu alium locum, communicato etiam consilio cum Inuictissimo Cæsare, Christianissimo Rege, & aliis Regibus, ac Principibus Christianis, ipsum Concilium reduci possit, & debeat?

Responderunt, placet.

SESSIO NONA.

BONONIAE CELEBRATA DIE XXI. MENSIS APRILIS M. D. XLVII.

Decretum prorogationis Sessionis.

HAEC sacrosancta oecumenica, & generalis Synodus, quae dudum in ciuitate Tridenti congregata erat, nunc Bononię in Spiritu sancto legitime congregata pręsidentibus in ea nomime Sanctissimi in Christo patris, & Domini nostri, Domini Pauli diuina prouidẽtia Papae tertij, eisdem Reuerendissimis Dominis, D. Io. Maria de Monte Episcopo Praenestino, & Marcello, tit. S. Crucis in Hierusalem. Presbytero, S. Romanae Ecclesiae Cardinalibus, & Apostolicis de latere Legatis considerans, quod die undecima mensis Martii, presentis anni, in generali publica Sessione, in eadem ciuitate Tridenti, & in loco consueto celebrata; omnibusq́. agendis de more peractis, ex causis tunc instantibus, urgentibus, & legitimis, interueniente etiam auctoritate sanctę sedis apostolicae, eisdem Reuerendissimis pręsidentibus etiam specialiter concessa, decreuit, & ordinauit, Concilium ex eo loco in hanc ciuitatem transferandum esse sicuti transtulit: itemq. Sessionem pro presenti die uigesimaprima Aprilis, il

lic indictam, ut de Sacramentorum, & reformationis materiis, de quibus tractandum proposuerat, Canones sancirentnr, & promulgarentur, in hac ipsa ciuitate Bononiæ celebrari debere: consideransq. nonnullos ex Patribus, qui in hoc Concilio interesse consueuerunt, his superioribus maioris hebdomadæ, & solemnitatis paschalis diebus, in propriis ecclesiis occupatos, aliquos etiam, aliis impedimentis detentos, huc non dum accessisse, quos tamen breui affuturos sperãdum est, ac propterea factum esse, ut non ea, quã sancta Synodus desiderabat, Prelatorum frequẽtia, potuerint materię ipse Sacramentorum, & reformationis & examinari, & discuti, ut omnia maturo consilio, cum dignitate, & grauitate debita fiant bonum, opportunum, & expediens censuit, censetq. Sessionem prædictam, quæ hoc ipso die, ut præfertur, celebranda erat ad diem Iouis infra octauam Pentecostes proxime futurã, quo ad ipsas materias expediendas, differendam, & prorogandam esse, quemadmodum differt, ac prorogat: quã diem & dei gerendæ maxime opportunam, & patribus præsertim absentibus per commodã, iudicauit, & iudicat. Hoc tamen adiecto, quod terminum ipsum ipsa sancta Synodus, pro eius arbitrio, & uoluntate, sicuti rebus concilii putauerint expedire, etiam in priuata Congregatione restringere, & imminuire possit, & ualeat.

SSESSIO DECIMA.

BONONIAE CELEBRATA.

DIE II. MENSIS IVNII, M. D. XLVII.

Decretum prorogationis Sesſionis.

QVAMVIS *hæc ſacroſancta œcumenica, & generalis Synodus, Seſſione, quæ die uigeſima prima menſis Aprilis proxime præteriti, ſuper Sacramentorum, & reformationis materijs, in hac inclyta ciuitate Bononiæ ex Decreto in urbe Tridentina, in publica Seſſione, die undecima menſis Martij promulgato, celebranda erat, propter aliquas cauſas, ac præſertim propter abſentiam nonnullorum Patrum, quos breui affuturos ſperabat, ad hunc preſentem diem differendam, & prorogandam eſſe decreuerit: uolens tamen cum ijs, qui non uenerunt, etiam adhuc benignè agere, eadem ſacroſancta Sinodus in ſpiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, & Apoſtolicæ Sedis Legatis ſtatuit, & decernit Seſſionem ipſam, quam hac die ſecunda menſis Iunij preſentis anni milleſimi quingenteſimi quadrageſimi ſeptimi celebrare decreuerat, ad diem Iouis poſt feſtum natiuitatis beatę mariæ Virginis, quæ erit*

erit decimaquinta mensis Septembris proximè futuri, quoad prædictas, & alias materias expediendas, differendam, & prorogandam esse quemadmodum differt, & prorogat: ita tamen, quod prosecutio discussionis, & examinationis, tàm eorum quæ ad dogmata, quàm reformationem pertinent, interim non omittatur, & terminum ipsum ipsa sancta Synodus, pro eius libito, & uoluntate, etiam in priuata Congregatione, abbreuiare, & prorogare liberè possit, & ualeat.

Die XIIII. Sept. M. D. XLVII. in Congregatione generali, Bononiæ, prorogata fuit Sessio, quæ futura erat die sequēti, ad beneplacitum sacri Concilij.

BVLLA RESVM-
PTIONIS CONCILII
TRIDENTINI.

SVB IVLIO III. PONT. MAX.

VLIVS EPISCOPVS seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam.

CVM ad tollenda religionis nostrę dissidia quæ in Germania longo tempore non sine totius Christiani orbis perturbatione, & scandalo, uiguerunt, bonum, opportunum, & expediens esse uideatur, sicuti etiã charissimus in Christo filius noster, Carolus Romanorum Imperator, semper Augustus, nobis per suas literas & nuncios significari fecit, ut sacrum œcumenicum generale Concilium per fel. rec. Paulum Papam III. predecessorem nostrum, indictum, & per nos tunc Cardinalatus honor e fungentes, atque ipsius prę decessoris nomine, una cum duobus aliys Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus ipsi Cõcilio præsidentes, inceptum, ordinatum, & continuatum, in quo plures publicæ & solemnes habitæ fuerunt Sessiones, pluraq. tam in causa fidei, quam reformationis promulgata decreta, multaq. etiã ad utramque causam pertinentia examinata, & discussa, ad ciuitatem Tridentinam reducatur; Nos, ad quos, & summos pro tempore Pontifices

ces spectat generalia Concilia indicere, & dirigere, ut Ecclesiæ pacem, & Christiane fidei atq; ortodoxa religionis incrementum ad omnipotentis Dei laudem, & gloriam procuremus, & quantum in nobis est, tranquilitati ipsius Germaniæ, quæ sanè prouincia retroactis temporibus in uera religione, ac sacrum Conciliorum, & sanctorum Patrum doctrina excolēda, exhibendaq́; maximis Pontificibus, Christi Redemptoris nostri in terra Vicariis, debita obedientia, & reuerentia, nulli Christianorum prouinciæ fuit unquam secunda, paternè consulamus: sperantes per ipsius Dei gratiam & benignitatem futurum ut Reges omnes, ac Principes Christiani, iustis, pijsque nostris in ac re uotis annuant, faueant, atq; assistāt, uenerabiles fratres Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Abbates, omnesq́; alios et singulos, qui de iure, uel consuetudine, uel priuilegio Conciliis generalibus intereße debent, quosq; idem prædeceßor noster in suis indictionibus, & aliis quibuscumq; desuper confectis & publicatis literis, Concilio intereße uoluit, per uiscera misericordiæ Domini nostri Iesu Christi hortamur, requirimus, & monemus, ut proximis futuris Kal. Maii, quē diē ad ipsum Concilium in eo, in quo nunc reperitur, statu resumēdum & prosequendū, præuia matura deliberatione, & ex certa nostra scientia, & de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, ac uenerabilium fra-
 trum

trum noſtrorũ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium conſilio & aſſenſu, ſtatuimus, decernimus, & declaramus, in ipſa ciuitate Tridenti, legitimo ceſſante impedimento, conuenire, & ſe cõgregare, ac ipſius Concilij continuationi, & proſecutioni, omni mora poſtpoſita, incumbere uelint: Nos enim operam ſedulo daturi ſumus, ut eodem tempore, in eadem ciuitate noſtri omnino adſint Legati, per quos ſi per ætatem noſtram, ualetudinemq́ue, & Sedis Apoſtolicę neceſſitates perſonaliter adeſſe nequiuerimus, Spirituſancto duce, ipſi Concilio præſidebimus, quacumque ipſius Concilij translatione, & ſuſpenſione, cæterisq́, contrarijs non obſtantibus quibuſcunque, ac preſertim illis, quæ idem prædeceſſor noſter in ſuis litteris prædictis (quas cum omnibus & ſingulis in eis contentis clauſulis, & decretis, in ſuo robore permanere uolumus, atque decernimus, & quatenus opus ſit, innouamus) uoluit non obſtare. Irritum nihilominus decernentes, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, quauis authoritate, ſcienter, uel ignoranter, contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam, noſtrorum hortationis, requiſitionis, monitionis, ſtatuti, declarationis, innouationis, uoluntatis, & decretorum infringere, uel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare preſumpſerit, indignationem omnipotẽtis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli, Apoſtolorum eius

ſe no-

se nouerit incursurum. Datum Romæ, apud sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ M. D. LVIII. Kal. Dec. Pontificatus nostri anno primo.

M. Card. Crescen.

Rom. Amaseus.

SACRO-

SACROSANCTI OECVMENICI, ET GENERALIS CONCILII TRIDENTINI.

SESSIO VNDECIMA,

QVAE EST PRIMA SVB IVLIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA KAL. MAII. M. D. L I.

Decretum de resumendo Concilio.

PLACET ne uobis ad laudẽ & gloriã sanctæ, & indiuiduę Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti, ad incremẽtũ, & exaltationẽ fidei, & religionis Christianæ, sacrũ œcumenicum, & generale Conciliũ Tridentinum, iuxta formam, & tenorẽ literarũ Sanctissimi Domini nostri, resumi debere, & procedẽdum esse ad ulteriora? Responderunt, Placet.

Indictio futuræ Sessionis.

Placetne uobis proximam futuram Sessionẽ habendam, & celebrandam esse in futuris Kalendis Septembris? Responderunt, Placet.

SESSIO

SESSIO DVODECIMA,

QVAE EST SECVNDA SVB PIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE PRIMA SEPTEMBRIS M. D. LI.

Decretum prorogationis Sesſionis.

SACROSANCTA æcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Legato, & nunciis, quę in proxima præterita Seſſione ſequentem hanc hodie habendam, & ad ulteriora procedendum eſſe decreuerat, cum ob inclyta Germanicæ nationis, cuius præcipue cauſa agitur, abſentiam, ac non magnam cæterorum Patrum frequentiam procedere actenus diſtulerit, de uenerabilium in Chriſto fratrum, & filiorum ſuorum, Maguntini, & Treuirenſis Archiepiſcoporum, ac ſacri Romani Imperii Principum Electorum, & complurimum ipſius, aliarumq. prouinciarum Epiſcoporum, ſub hanc ipſam diem aduentu in Domino exultans, & dignitas ipſi omnipotenti Deo agens gratias, firmamque ſpem concipiens quam plurimos alios, tam ipſius Germanicæ, quam aliarum nationum Prelatos, & ſui officii debito,

&

& hoc exemplo commotos, propediem esse uenturos, futuram sessionem ad quadragesimam diem, quæ erit undecima mensis Octobris, proximè sequentis, indicit, & Concilium ipsum in statu, in quo reperitur, prosequendo. Cum in præteritis Sessionibus de septem Sacramentis nouæ legis in genere, & in specie de Baptismate, & Confirmatione definitum fuerit, statuit, & decernit de sanctissimæ Eucharistię Sacramento, necnon quod ad reformationem attinet, de reliquis, quæ ad faciliorem & commodiorem Prælatorum residentiam pertinent, agi & tractari debere, ac monet, & hortatur omnes Patres, ut interim Domini nostri Iesu Christi exemplo, quantum tamē humana fragilitas patietur, ieiunijs, & orationibus uacent, ut tandem placatus qui in sæcula sit benedictus Deus, corda hominum ad ueræ suæ fidei agnitionem, & sanctę matris Ecclesiæ unitatem, ac rectè uiuendi normam reducere dignetur.

SESSIO XIII.

QVAE EST TERTIA SVB IVLIO III. PONT. MAXIMO, CELEBRATA DIE XI. OCTOB. M. D. LI.

Decretum de sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.

Acrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, ĩ Spiritu sancto legitimè cõgregata, pręsidentibus in ea eisdẽ sanctę sedis Apostolicæ Legato, & Nũciis, & si in eũ finẽ, non absque peculiari Spiritusßancti ductu, & gubernatione cõuenerit, ut uerã, & antiquã, de fide, & Sacramentis, doctrinã exponeret, & ut heresibus omnib. & aliis grauissimis incõmodis, qbus Dei Ecclesia miserè nunc exagitatur, & in multas, ac uarias partes scinditur, remediũ afferret, hoc pręsertim iã inde à principio in uotis habuit, nt stirpitus conuelleret zizania execrabiliũ errorũ, & schismatũ, quam inimicus homo his nostris calamitosis tẽporibus in doctrina fidei, usu, et cultu sacrosanctæ Eucharistię superseminauit quam alioqui Saluator noster, in Ecclesia sua, tanquam Symbolum reliquit eius unitatis, et caritatis qua

Christianos omnes inter se coniunctos, & copulatos esse uoluit. Itaque eadē sacrosancta Synodus sanam, & sincerā illā de uenerabili hoc, & diuino Eucharistiæ sacramēto doctrinā tradēs, quā semper Catholica Ecclesia, ab ipso Iesu Christo, Domino nostro, & apostolis erudita, atque a Spiritu sancto, illi omnē ueritatē in dies suggerēte, edocta, retinuit, & ad finem usque seculi conseruabit, omnibus Christi fidelibus interdicit, ne post hac de sanctissima Eucharistia aliter credere, docere, aut prædicare audeant, quam ut est, hoc presenti Decreto explicatum, atque definitum.

De reali præsentia Domini nostri Iesu Christi, in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento. Caput I.

PRincipio docet sancta Synodus, & apertè, ac simpliciter profitetur, in almo sanctæ Eucharistiæ Sacramento, post panis, & uini consecrationem, Dominum nostrum Iesum Christum uerum Deum, atque hominem, uerè, realiter, ac substantialiter, sub spetie illarum rerum sensibilium contineri, nec enim hæc iuter se pugnant, ut ipse Saluator noster semper ad dexteram Patris in cælis assideat, iuxta modum existendi, naturalem, & ut multis nihilominus aliis in locis sacramentaliter præsens, sua substantia nobis adsit, ea existendi ratione, quam, & si uerbis expri

mere uix possumus, possibilem tamen esse Deo, cogitatione per fidem illustrata, esse qui possumus & constantissime credere debemus. Ita enim maiores nostri omnes quotquot in uera Christi Ecclesia fuerunt, qui de sanctissimo hoc Sacramento disseruerũt, apertissime professi sunt, hoc tam admirabile Sacramentum in ultima cæna Redẽptorem nostrum instituisse, cum post panis, uiniq. benedictionem, sese suum ipsius corpus illis præbere, ac suum sanguinem, disertis, ac perspicuis uerbis testatus est, quæ uerba a sanctis Euangelistis commemorata, & à diuo Paulo postea repetita, cum propriam illam, & apertissimam significationem præ se ferant, secundum quã a Patribus intellecta sunt, indignissimum sanè flagitium est, ea quibusdam contentiosis; & prauis hominibus ad fictitios, & imaginarios tropos, quibus ueritas carnis, & sanguinis Christi negatur cõtra uniuersum Ecclesiæ sensum detorqueri; quę tãquã columna, & firmamẽtũ ueritatis hęc ab impijs hominibus excogitata commẽta, uelut Satanica detestata est grato semper, & memore animo præstãtissimũ hoc Christi beneficiũ agnoscẽs.

De ratione institutionis sanctissimi huius sacramenti. Cap. II.

ERGO Saluator noster, discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, in

in quo diuitias diuini ſui erga homines amoris uelut effudit, memoriam faciens mirabilium ſuorũ, & in illius ſumptione collere nos ſui memoriã præcepit, ſuamq́. annunciare mortem, donec ipſe ad iudicandũ mundũ ueniat. Sumi autem uoluit Sacramentum hoc, tanquam ſpiritualem animarum cibum, quo alantur, & confortentur uiuentes uita illius, qui dixit: Qui manducat me, & ipſe uiuet propter me, & tanquam antidotum, quo liberemur culpis quotidianis, & a peccatis mortalibus præſeruemur. Pignus præterea id eſſe uoluit futuræ noſtræ glorię, & perpetuę felicitatis, adeoq́. ſymbolum unius illius corporis cuius ipſe caput exiſtit; cuiq. nos tanquam mẽbra arctiſſima, fidei, ſpei, & caritatis connexione aſtrictos eſſe uoluit, ut id ipſum omnes diceremus; Nec eſſent in nobis ſchriſmata.

De excellentia ſanctiſſimæ Euchariſtiæ ſuper reliqua ſacramenta. Cap. III.

Commune hoc quidem eſt ſanctiſſimę Euchariſtiæ cum cęteris Sacramentis, Symbolum eſſe rei ſacræ, & inuiſibilis gratię formam uiſibilem: uerum illud in ea excellens, & ſingulare reperitur, quod reliqua Sacramenta tunc primum ſanctificandi uim habet, cum quis illis utitur, at in Euchariſtia ipſe ſanctitatis auctor ante uſum eſt, nondum enim Euchariſtiam de manu domini Apoſtoli ſuſceperant, cum uerè tamen ipſe affirmaret corpus

corpus suum esse, quod prębebat. & semper hæc fides in Ecclesia Dei fuit, statim post consecrationem, uerum Domini nostri corpus, uerumq; eius sanguinem sub panis, & uini specie unà cum ipsius anima & diuinitate existere, sed corpus quidem sub specie panis & sanguinem sub uini specie, ex ui uerborum, ipsum autem corpus sub specie uini, et sanguinem sub specie panis, animamq; sub utraque, ui naturalis illius connexionis, & concomitantiæ, qua partes Christi Domini, qui iam ex mortuis resurrexit, non amplius moriturus, inter se copulantur. Diuinitatem porrò propter admirabilem illam eius cum corpore, & anima hypostaticam unionem. Quapropter uerissimum est tantundem sub alterutra specie, atq; sub utraque contineri. totus enim, & integer Christus sub panis specie, & sub quauis ipsius speciei parte, totus item sub uini specie, & sub eius partibus existit.

De transubstantiatione. Cap. I.

QVONIAM autem Christus Redemptor noster corpus suum id, quod sub specie panis offerebat, uerè eße dixit, ideo persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, idq; nunc denuo sancta hæc Synodus declarat, per consecrationem panis & uini, conuersionem fieri totius substantiæ panis in substantiam corporis Christi Domini nostri, & totius substantiæ uini in substantiam sangui-

nis eius, quę conuersio conuenienter, & propriè à sancta Catholica Ecclesia Transubstantiatio est pellata.

De cultu & ueneratione huic sanctissimo Sacramento exhibenda. Cap. V.

NVLLVS itaque dubitandi locus relinquitur, quin omnes Christi fideles pro more in Catholica Ecclesia semper recepto latriæ cultum, qui uero Deo debetur, huic sanctissimo Sacramento in ueneratione adhibeant. neque enim ideo minus est adorandum, quod fuerit a Christo Domino, ut sumatur, institutum; nam illum eundē Deum præsentē adesse credimus, quē Pater æternus introducens in orbem terrarū, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei: quem Magi procidentes adorauerunt; quem denique in Galilea ab Apostolis adoratum fuisse Scriptura testatur. Declarat preterea sancta Synodus, piè, & religiosè admodū in Dei Ecclesiā inductū fuisse hūc morem, ut singulis annis peculiari quodam, & festo die præcelsum hoc, & uenerabile Sacramētum singulari ueneratione, ac solemnitate celebraretur, atq; in processionibus reuerenter, & honorificè illud per uias, & loca publica circumferretur: ęquissimum est enim sacros aliquos staturos esse dies, cum Christiani omnes singulari, ac rara quadam significatione gratos, & memores testētur animos erga communem Dominum,

&

& Redemptorem pro tam ineffabili, & planè diuino beneficio, quo mortis eius uictoria, & triumphus repræsentatur, atque si quidem oportuit uictricem ueritatem de mendacio, & hęresi triũphum agere, ut eius aduersarij in conspectu tanti splendoris, & in tanta uniuersæ Ecclesiæ lætitia positi, uel debilitati, & fracti tabescant, uel pudore affecti, & confusi aliquando resipiscant.

De asseruando sacræ Eucharistiæ Sacramẽto, & ad infirmos deferendo Cap. VI.

CONSVETVDO asseruandi in sacrario sanctam Eucharistiam, adeò antiqua est, ut eã sęcula Nicæni Concilij agnouerint. Porrò deferri ipsam sacram Eucharistiam ad infirmos, & hunc usum diligenter in Ecclesiis conseruari, prǽterquam, quod cum summa æquitate, & ratione coniunctum est, tum multis in Concilijs pręceptum inuenitur, & uetustissimo Catholicæ Ecclesię more est obseruatum. Quare sancta hæc Synodus retinendum omninò salutarẽ hunc & necessarium morem statuit.

De preparatione, quæ adhibenda est, ut dignè quis sacram Eucharistiam percipiat. Cap. VII.

Si non decet ad sacras ullas functiones quempiam accedere, nisi sanctè, certè, quò magis sanctitas, & diuinitas cælestis huius Sacramenti

uiro Christiano cõperta est, eo diligentius caue re ille debet, ne absque magna reuerentia, & sanctitate ad id percipiendum accedat, præsertim cum illa plena formidinis uerba apud Apostolum legamus: Qui manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit, non diiudicans corpus Domini. Quare communicare uolenti reuocandum est in memoriam eius præceptum: Probet se ipsum homo. Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi cõscius mortalis peccati quã tumuis sibi contritus uideatur, absque præmissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiã accedere debet: quod à Christianis omnibus, etiam ab ijs sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hæc sancta Synodus perpetuo seruandum esse decreuit, modo non desit illis copia cofessoris. quod si, necessitate urgente, sacerdos absque preuia confessione celebrauit, quamprimum confiteatur.

De usu admirabilis huius sacramenti. Cap. VIII.

Quoad usum autem rectè, & sapienter Patres nostri tres rationes hoc sanctum Sacramentum accipiendi distinxerunt, quosdam enim docuerunt sacramentaliter dumtaxat id sumere, ut peccatores, alios tantum spiritualiter, illos nimirum, qui uoto propositum illum panẽ cœlestem eden-

edentes, fide uiua, quę per dilectionem operatur, fructum eius, & utilitatem sentiunt: tertios porrò sacramentaliter simul & spiritualiter. hi autē sunt qui ita se prius probant, & instruunt, ut uestem nuptialem induti ad diuinam hanc mēsam accedant. In sacramentali autem sumptione semper in Ecclesia Dei mos fuit, ut laici à sacerdotibus communionem acciperent: sacerdotes autē celebrantes seipsos communicarent: qui mos tanquam ex traditione Apostolica descendens, iure, ac merito retineri debet. Demum autem paterno affectu admonet sancta Synodus, hortatur, rogat, & obsecrat per uiscera misericordiæ Dei nostri, ut omnes & singuli, qui Christiano nomine censentur, in hoc unitatis signo, in hoc uinculo caritatis, in hoc concordiæ symbolo iam tamen aliquando conueniant, & concordēt, memoresq́; tantæ maiestatis, & tā eximij amoris Iesu Christi, Domini nostri, qui dilectam animam suam in nostrę salutis prætium, & carnem suam nobis dedit ad manducandum: hæc sacra mysteria corporis, & sanguinis eius ea fidei constantia, & firmitate, ea animi deuotione, ea pietate, & cultu credant & uenerentur, ut panem illum supersubstantialem frequenter suscipere possint, & is uerè eis sit animæ uita, & perpetua sanitas mentis: cuius uigore confortati, ex huius miseræ peregrinationis itinere, ad cælestem patriam peruenire ualeant: eundem panem Angelorum quem

modo sub sacris uelaminibus edunt, absque ullo uelamine manducaturi.

Quoniam autem non est satis ueritatem dicere, nisi detegantur, & refellantur errores placuit sanctæ Synodo hos canones subiũgere, ut omnes, iam agnita catholica doctrina, intelligant quoq; quæ ab illis hæreses caueri uitariq. debeant.

DE SACROSANCTO EVCHARISTIAE SACRAMENTO.

CANON. I.

Si quis negauerit, in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento contineri uerè, realiter, & substãtialiter corpus, & sanguinem unà cum anima, & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, ac proinde totum Christũ, sed dixerit tantũmodo esse in eo, ut in signo uel figura, aut uirtute, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, in sacrosancto Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam panis, & uini, unà cum corpore, & sanguine Domini nostri Iesu Christi, negaueritq; mirabilem illam, & singularẽ conuersionẽ totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ uini in sanguinem, manẽtibus dumtaxat speciebus panis, & uini, quã quidem conuersionem Catholica Ecclesia aptissime Transubstantiationẽ appellat, anathema sit.

SI

CANON III.

SI quis negauerit, in uenerabili Sacramento Eucharistiæ sub unaquaque specie, & sub singulis cuiusque speciei partibus separatione facta, totum Christum contineri, anathema sit.

CANON IIII.

SI quis dixerit, peracta consecratione, in admirabili Eucharistiæ Sacramēto non eße corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi, sed tantum in usu dum sumitur, non autem ante uel post, & in hostijs, seu particulis, consecratis, quę post communicationem reseruātur, uel supersunt, non remanere uerum corpus Domini, anathema sit.

CANON V.

SI quis dixerit, uel pręcipuum fructum sanctisſimæ Eucharistiæ eße remisſionem peccatorum, uel ex ea non alios effectus prouenire, anathema sit.

CANON VI.

SI quis dixerit, in sancto Eucharistię Sacramento Christum unigenitum Dei filium non eſſe cultu latriæ, etiam externo, adorandum, atque ideò nec festiua peculiari celebritate uenerandū, neq; in procesſionibus secundum laudabilē, et

uniuersalem Ecclesię sanctæ ritum, & consuetudinem, solemniter circumgestandum, uel non publice ut adoretur, populo proponendum, & eius adoratores eße idolatras; anathema sit.

CANON VII.

SI quis dixeri, non licere sacram Eucharistiam in sacrario reseruari, sed statim post consecrationem astantibus neceßario distribuendam aut non licere, ut illa ad infirmos honorificè deferatur, anathema sit.

CANON VIII.

SI quis dixerit, Christū in Eucharistia exhibitum, spiritualiter tantum manducari, & non etiam sacramētaliter, ac realiter; anathema sit.

CANON IX.

SI quis negauerit omnes & singulos Christi fideles utriusque sexus, cum ad annos descretionis peruenerint, teneri singulis annis, saltem in paschate, ad communicandum iuxta præceptum sanctæ matris Ecclesię; anathema sit.

CANON X.

SI quis dixerit, non licere sacerdoti celebranti se ipsum communicare; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, solam fidem eße sufficientem præparationem ad sumendum sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum, anathema sit. Et ne tantum Sacramentum indigne, atq; ideo in mortem, & condemnationem sumatur; statuit, atque declarat ipsa sancta Synodus, illis quos conscientia peccati mortalis grauat, quãtumcumque etiam se contritos existiment, habita copia Confessoris, necessario præmittendam eße Confessionẽ sacramentalem. Si quis autem contrarium docere, prædicare, uel pertinaciter asserere, seu etiã publice disputando defendere præsumpserit, eo ipso excomunicatus existat.

Decretum de reformatione. Cap. I.

EADEM sacro sancta Tridentina Synodus, præsidentibus in ea eisdem sanctæ sedis Apostolicæ Legato, & Nuncijs, intendens nonnulla statuere, quæ ad iurisdictionem pertinent Episcoporum, ut iuxta proxime Sessionis decretum, illi in commissis sibi Ecclesiis eò libentius resideant, quò facilius, & commodius sibi subiectos regere, & in uitæ ac morum honestate continere potuerint, illud primum eos admonendos censet, ut se Pastores, non percussores, esse meminerint, at que ita præesse sibi subditis oportere, ut nõ in eis dominentur, sed illos, tamquam filios, & fratres,

tres, diligant, elaborentque, ut hortando, & monendo, ab illicitis deterreant, ne ubi deliquerint debitis eos pœnis cohercere cogantur. Quos tamen, si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa Apostoli est ab eis seruanda præceptio, ut illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate, & patientia, cum sepe plus erga corrigẽdos agat beneuolentia, quàm austeritas, plus exhortatio, quàm comminatio, plus caritas, quam potestas. Sin autem ob delicti grauitatem uirga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate seueritas adhibenda est, ut sine asperitate disciplina populis salutaris, ac necessaria conseruetur, & qui correcti fuerint, emendentur, aut, si respicere noluerint, cæteri, salubri in eos animaduersionis exemplo, à uitiјs deterreantur, cum sit diligentis, & piј simul pastoris officium, morbis ouium leuia primum adhibere fomenta, post ubi morbi grauitas ita postulet, ad acriora, & grauiora remedia descendere, sin autem nec ea quidem proficiant illis submouendis, ceteras saltem oues à contagionis periculo liberare. Cum igitur rei criminum plerunque ad euitandas pœnas, & Episcoporum subterfugienda iudicia, querelas, & grauamina simulent, & appellationis diffugio iudicis processum impediant, ne remedio, ad innocentiæ præsidium instituto, ad iniquitatis defensionem abutantur, atque ut huiusmodi

di eorum calliditati, & tergiuerſationi occurratur, ita ſtatuit, & decreuit. In cauſis uiſitationis, & correctionis ſiue habilitatis, & inhabilitatis, necnon criminalibus, ab Epiſcopo, ſeu illius in ſpiritualibus Vicario generali, ante definitiuam ſententiam, ab interlocutoria, uel alio quocumque grauamine, non appelletur, neq; Epiſcopus, ſeu Vicarius appellationi huiuſmodi tanquam friuolæ deferre teneatur, ſed ea, ac quacunque inhibitione, ab appellationis iudicio emanata, necnon omni ſtylo, & conſuetudine, etiam immemorabili, contraria non obſtante, ad ulteriora ualeat procedere, niſi grauamen huiuſmodi per diffinitiuā ſententiam reparari, uel ab ipſa definitiua appellari non poſſit, quibus caſibus ſacrorum, & antiquorum Canonum ſtatuta illibata perſiſtant.

Cap. II.

A ſententia Epiſcopi, uel ipſius in ſpiritualibus Vicarij generalis, in criminalibus appellationis cauſa, ubi appellationis locus fuerit, ſi Apoſtolica auctoritate in partibus eā cōmitti cōtigerit, Metropolitano, ſeu illius etiā Vicario in ſpiritualibus generali, aut ſi ille aliqua de cauſa ſuſpectus foret, uel ultra duas legales dietas diſtet, ſeu ab ipſo appellatum fuerit, uni ex uicinioribus Epiſcopis, ſeu illorum Vicarijs, non autem inferioribus iudicibus committatur.

Cap.

Cap. III.

REVS, ab Episcopo, aut eius uicario in spiritualibus generali, in criminali causa, appellans coram iudice ad quem appellauit, acta primæ instantię omnino producat, & iudex, nisi illis uisis, ad eius absolutionem minimè procedat. Is autem, a quo appellatū fuerit, intra xxx. dies acta ipsa postulanti gratis exhibeat, alioqui absque illis causa appellationis huiusmodi, prout iustitia suaserit, terminetur.

Cap. IIII.

Cum uerò tam grauia nonnumquam sint delicta, ab ecclesiasticis commißa personis, ut ob eorum atrocitatem è sacris ordinibus deponendæ, & curiæ sint tradendæ seculari, in quo secundum sacros Canones certus Episcoporum numerus requiritur, quos si omnes adhibere difficilè esset, debita iuris executio differretur, si quando autem interuenire poßent, eorum residētia intermitteretur, propterea statuit, & decreuit, Episcopo per se; seu illius Vicarium in spiritualibus generalem, contra Clericum, in sacris etiam presbyteratus ordinibus constitutum etiam ad illius condemnationem, necnon uerbalem depositionem, & per se ipsum etiam, ad actualem, atque solennem degradationem ab ipsis ordinibus, & gradibus ecclesiasticis, in casibus, in quibus aliorum

aliorum Episcoporum presentia, in numero a canonibus definito requiritur, etiam absque illis procedere liceat, adhibitis tamen, & in hoc sibi assistentibus, totidem Abbatibus, usum mitræ & baculi, ex priuilegio Apostolico habentibus, si in ciuitate, aut diœcesi reperiri, & commodè interesse possint, alioquin aliis personis, in ecclesiastica dignitate constitutis, quę ætate graues ac iuris scientia commendabiles existant.

Cap. V.

ET quoniā post fictas causas, quæ tamen satis probabiles uidentur, interdum accidit, ut nonnulli eiusmodi gratiæ extorqueant, per quas pœnæ illis æpiscoporum iusta seueritate inflicta, aut remittuntur omnino, aut minuuntur, cum non ferendum sit, ut mendacium, quod tantoperè Deo displicet, non modo ipsum impunitum sit, uerumetiam alterius delicti ueniam impetret mentienti, idcirco, ut sequitur, statuit, & decreuit: Episcopus apud Ecclesiam suam residens, de surreptione, & obreptione gratiæ, quæ super absolutione alicuius publici criminis uel delicti, de quo ipse inquirere cœperat, aut remissione pœnæ ad quam criminosus per eum condemnatus fuerit, falsis precibus impetratur, per se ipsum, tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, etiā summariè cognoscat, ipsamq; gratiam postquam per falsi narrationem, aut ueri taciturnitatē ob

tentam

tentam esse, legitime constiterit, non admittat.

Cap. VI.

Quoniam uerò subditi Episcopo, tam etsi iure correpti fuerint, magnoperè tamen eum odisse, & tanquam iniuria affecti sint falsa illi crimina obijcere solent; ut quoquo pacto possint, ei molestiam exhibeant; cuius uexationis timor plerumq; illum ad inquirenda, & punienda eorum delicta segniorem reddit: idcirco, ne ij magno suo, & ecclesiæ incommodo gregem sibi creditum relinquere, ac non sine Episcopalis dignitatis diminutione uagari cogatur, ita statuit, & decreuit: Episcopus nisi ob causam, ex qua deponendus, siue priuandus ueniret, etiam si ex officio, aut per inquisitionem, seu denunciationem, uel accusationem, siue alio quouis modo procedatur, ut personaliter compareat, nequaquam citetur, uel moneatur. Testes in causa criminali ad informationem, uel indicia, se aliàs in causa principali contra Episcopum, nisi contestes, & bonæ conuersationis, existimationis, & famæ fuerint, non recipiantur; & si odio, temeritate, aut cupiditate aliquid deposuerint, grauibus pœnis multentur. Causæ Episcoporum, cum pro criminis obiecti qualitate comparere debeant, coram Pontifice Max. referantur, ac per ipsum terminentur.

DECRETVM PROROGATIONIS, definitionis quatuor articulorum de Sacramento Eucharistiæ, & Salui cōductus, Proteſtābtius dādi.

EAdem ſancta Synodus errores omnes qui ſuper hoc ſanctiß. Sacramēto repullularūt, tā quā uepres ex agro Dominico euellere, ac omniū fideliū ſaluti proſpicere cupiens, quotidianis prӕcibus Deo omnipotenti piè oblatis, inter alios, ad hoc ſacramētū ꝑ tinētes, articulos diligentisſima ueritatis Catholicę inquiſitione tractatos, plurimis, accuratisſimisq; pro rerū grauitate diſputationib. habitis, cognitis quoq; prӕſtantisſimorum Theologorū ſentētijs, hoc etiā tractabat. An neceſſariū ſit ad ſalutē, & diuino iure pręceptū, ut ſinguli Chriſti fideles ſub utraque ſpecie ipſum uenerabile Sacramētū accipiant. Et: Nū minus ſumat qui ſub altera, quā qui ſub utraque cōmunicat. Et: An errauerit Sancta mater Eccleſia laicos, & non celebrantes Sacerdotes, ſub panis ſpecie duntaxat cōmunicādo. Et: An paruuli etiam communicandi ſint. Sed quoniam ex nobilisſima Germaniӕ prouincia ij, qui ſe Proteſtantes nominant, ſuper his ipſis articulis, antequā definiantur, audiri à ſancta Synodo cupiunt, & eam ob cauſam fidē publicam ab illa poſtularūt,

ut ipsis tuto huc uenire, & in hac urbe commorari, ac libere coram Synodo dicere, atque proponere quæ senserint, & postea cum libuerit, recedere liceat, sancta ipsa Synodus, licet magno desiderio eorum aduẽtum multos antea menses expectarit, tamen ut pia mater, quæ ingemiscit, & parturit, summoperè id desiderans, ac laborans, ut in iis, qui Christiano nomine censentur, nulla sint schismata, sed quemadmodum eundem omnes Deum, & Redemptorem agnoscunt, ita idem dicant, idem credant, idem sapiant, confidens Dei misericordia; & sperans fore, ut illi in sanctissimam & salutarem unius fidei, spei, caritatisq. concordiã redigantur, libenter eis in hac re morem gerens securitatem & fidem, ut petierunt, publicam, quam saluum conductum uocant, quod ad se pertinet eius qui infrascriptus erit, tenoris dedit, atque concessit, & eorum causa definitionem illorum articulorum ad secundam Sessionem distulit, quam, ut illi commode ei interesse possent, in diẽ festum conuersionis D. Pauli, qui erit uigesima quinta die mensis Ianuarij anni sequentis, indixit. Illudq. præterea statuit ut in eadem Sessione de sacrificio Misse agatur, propter magnam utriusq; rei connexionem, in terea Sessione proxima de Pænitentię, & extremæ unctionis Sacramentis tractandum, illam autem die festo D. Catherinæ Virginis, & Martiris, qui erit uigesima quinta Nouembris, habendam

bendam eße decreuit, simulq; in utraque materia reformationis prosequatur.

SALVVS CONDVCTVS DATVS PROTESTANTIB.

SACROSANCTA generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legatis, & Nuncÿs, omnibus, & singulis, siue Ecclesiasticis, siue secularibus personis uniuersæ Germaniæ, cuiuscũq; gradus, status, conditionis, & qualitatis sint, quę ad œcumenicũ hoc, & generale Cõciliũ accedere uoluerint, ut de ÿs rebus, quæ in ipsa Synodo tractari debent, omni libertate conferre, proponere, & tractare, ac ad ipsum œcumenicum Concilium libere, & tuto uenire, & in eo manere, & commorari, ac articulos, quot illis uidebitur, tàm scripto, quàm uerbo, offerre, proponere, & cum patribus, siue ÿs qui ab ipsa sancta Synodo delecti fuerint, conferre, & absque ullis conuiciis, & contumeliis disputare, nec non, quando illis placuerit recedere possint & ualeant, & publicam fidẽ, & plenam securitatem, quam Saluum Conductũ appellant, cum omnibus, & singulis clausulis, & decretis necessariis, & opportunis, etiam si specialiter, & non per uerba generalia exprimi de-

berens, quæ pro expressis haberi noluit, quantum ad ipsam sanctam Synodum spectat, cõcedit. Placuit præterea Sanctæ Synodo, ut si pro maiori libertate, ac securitate eorum, certos tàm pro commissis, quàm pro committẽdis per eos delictis, iudices eis deputari cupiant, illos sibi beneuolos nominẽt, etiam si delicta ipsa, quãtumcumque enormia, ac hæresim sapientia fuerint.

SESSIO XIIII.

QVAE EST QVARTA SVB IVLIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XXV. NO. M. D. LI.

Doctrina de sanctissimis Pœnitentiæ, & extremæ unctionis Sacramentis.

Acrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitimè cõgregata, præsidentibus in ea eisdem sanctę Apostolicæ Sedis Legato, & Nuncijs quamuis in Decreto de Iustificatione multus fuerit de Pœnitentiæ Sacramento, propter locorum cognitionem, neceßaria quadam ratione sermo interpositus: tanta nihilominus circa illud nostra hac ętate diuersorum errorum est multitudo, ut non parum publicæ utilitatis retulerit, de eo exactiorẽ, & pleniorem definitionem tradidiße, in qua demonstratis, & conuulsis Spiritus sancti præsidio, uniuersis erroribus, Catholica ueritas prespicua, & illustris fieret; quam nunc Sancta hæc Synodus Christianis omnibus perpetuo seruandam proponit.

De necessitate, & institutione Sacramenti Pænitentiæ. Cap. I.

SI ea in generatis omnibus gratitudo erga Deũ eßet, ut iustitiã in Baptismo ipsius beneficio, & gratia susceptam, constanter tuerentur, nõ fuisset opus aliud ab ipso Baptismo Sacramẽtũ ad peccatorũ remissionem eße institutũ. Quoniã autẽ Deus, diues in misericordia, cognouit figmẽtum nostrũ, illis etiã uitę remediũ contulit, qui sese postea, in peccati seruitutem, & Dæmonis potestatẽ tradidißent. Sacramentũ uidelicet Pænitentiæ, quo lapsis post Baptismũ, beneficiũ mortis Christi applicatur. Fuit quidẽ Pænitentia uniuersis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quouis tẽpore ad gratiã, & iustitiã aßequẽdam necessaria, illis etiam, qui Baptismi Sacramento ablui petiuißent, ut, peruersitate abiecta, & emendata, tantam Dei offensionem cum peccati odio, & pio animi dolore detestarentur, unde Propheta ait: Conuertimini, & agite pænitẽtiam ab omnibus iniquitatibus uestris: & non erit uobis in ruinam iniquitas. Dominus est dixit: Nisi pænitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. Et Princeps Apostolorũ Petrus peccatoribus Baptismo initiandis, pænitentiam commendans, dicebat: Pænitentiam agite, & Baptizetur unusquisque uestrum. Porrò nec ante aduen-

aduentum Christi pœnitentia erat Sacramentũ, nec est post aduentum illius cuiquã ante Baptismum. Dominus autem Sacramentum pœnitentię tunc præcipuè instituit, cùm à mortuis excitatus, insufflauit in discipulos suos dicens: Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retẽta sunt. Quo tàm insigni facto, & uerbis tã perspicuis potestatem remittendi, & retinendi peccata ad reconciliandos fideles, post baptismum lapsos, Apostolis, & eorum legitimis successoribus fuisse communicatam, uniuersorum Patrum consensus semper intellexit. Et Nouatianos, remittendi potestatem olim pertinaciter negãtes, magna ratione Ecclesia Catholica tanquã hæreticos exposuit, atque cõdemnauit. Quare uerissimum hunc illorum uerborũ Domini sensum sancta hæc Synodus probans, & recipiens, damnat eorũ commenticias interpretationes, qui uerba illa ad potestatem prædicandi uerbum Dei, & Christi Euangeliũ annunciandi, contra huiusmodi Sacramenti institutionem falso detorquent.

De differentia Sacramenti Pœnitentiæ, & Baptismi. Cap. II.

CAETERVM hoc Sacramentum multis rationibus à Baptismo differre dignoscitur, nam pręterquam quod materia, & forma, quibus Sa-

cramenti eßentia perficitur, longisſime disſidet, conſtat certe Baptiſmi miniſtrum iudicē eße nō oportere, cum Eccleſia in neminē iudicium exerceat, qui non prius in ipſam per Baptiſmi ianuam fuerit ingreßus. Quid enim mihi, inquit Apoſtolus, de ijs, qui foris ſunt, iudicare? Secus eſt de domeſticis quos Chriſtus Dominus lauacro Baptiſmi ſui corporis membra ſemel effecit: nam hos, ſi ſe poſtea crimine aliquo cōtaminauerint, non iam repetito Baptiſmo ablui, cum in Eccleſia Catholica nulla ratione liceat, ſed ante hoc tribunal, tamquam reos, ſiſti uoluit, ut per ſacerdotum ſententiam non ſemel, ſed quoties ab admisſis peccatis ad ipſum pœnitentes cōfugerint, poßent liberari. Alius præterea eſt Baptiſmi, & alius Pœnitentiæ fructus, per Baptiſmum enim Chriſtum induētes, noua prorſus in illo efficimus creatura, plenam & integram peccatorū omniū remisſionē cōſequentes, ad quā tamē nouitatem, & integritatem per Sacramentum Pœnitentiæ, ſine magnis noſtris fletibus, & laboribus, diuina id exigente iuſtitia, peruenire nequaquam poßumus, ut merito Pœitentia laborioſus quidam Baptiſmus a Sanctis Patribus dictus fuerit. Eſt autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapſis poſt Baptiſmum ad ſalutem neceßarium, ut nondum regeneratis ipſe Baptiſmus.

De partibus, & fructu huius sacramenti. Cap. III.

Docet praeterea sancta Synodus, Sacramenti Paenitentiae formam, in qua praecipuè ipsius uis sita est, in illius ministri uerbis positā esse. Ego te absoluo &c. quibus quidem de Ecclesiae sanctae more preces quaedā laudabiliter adiunguntur, ad ipsius tamen formae essentiam nequaquam spectant, neque ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessariae. Sunt autem quasi materia huius Sacramenti ipsius poenitentis actus, nempe contritio, confessio, & satisfactio. Qui quatenus in penitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque, & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione, Poenitentię partes dicuntur. Sanè uerò res, & effectus huius Sacramenti, quantum ad eius uim, & efficaciam pertinent, reconciliatio est cum Deo, quam interdum in uiris pijs & cum deuotione hoc Sacramentum percipienti bus, conscientia pax, ac serenitas cum uehementi spiritus consolatione consequi solet. Haec de partibus, & effectu huius Sacramenti, sancta Synodus tradens, simul eorum scientias damnat, qui Poenitentię partes; incussos conscientiae terrores, & fidem eße contendunt.

De contritione. Cap. IIII.

CONTRITIO, quæ primum locum inter' dictos pœnitentis actus habet, animi dolor, ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero. Fuit autem quouis tẽpore ad impetrandam ueniam peccatorum hic cõtritionis motus necessarius, & in homine post Baptismum lapso, ita demũ præparat ad remissionem peccatorũ, si cum fiducia diuinæ misericordię, & uoto præstandi reliqua, cõiunctus sit; quę ad ritè suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur. Declarat igitur sancta Synodus hanc Contritionem non solũ cessationem à peccato, & uitæ nouæ propositum, & inchoationem, sed ueteris etiam odium cõtinere, iuxta illud. Proijcite à uobis omnes iniquitates uestras, in quibus pręuaricati estis, & facite uobis cor nouum, & spiritum nouum. Et certe, qui illos sanctorum clamores considerauerit. Tibi soli peccaui, & malũ coram te feci, Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum, Recogitabo tibi omnes annos meos, in amaritudine animæ meæ, & alios huiusmodi generis, facilè intelliget, eos ex uehementi quodam anteactæ uitæ odio, & ingenti peccatorum detestatione manasse. Docet præterea, & si contritionem hanc aliquando caritate perfectam esse contingat, hominemq; Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipi-

suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni sine Sacramenti uoto, quod in illa includitur, non esse adscribendam; Illam uerò cõtritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam uel ex turpitudinis peccati consideratione, uel ex gehenna, & pœnarum metu communiter concipitur, si uoluntatem peccandi excludat, cum spe ueniæ, declarat, non solum non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, uerum etiam domum Dei esse, & Spiritus sancti impulsum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tãtum mouentis, quo pęnitẽs adiutus uiam sibi ad iustitiam parat. Et quamuis sine Sacramento Pęnitentiæ per se ad iustificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pænitentiæ impetrandam disponit, hoc enim timore utiliter concussi Niniuitæ, ad Ionæ prædicationem, plenam terroribus, pęnitentiam egerũt, & misericordiam à Domino impetrarunt. Quamobrem falso quidam calumniãtur Catholicos scriptores, quasi tradiderint Sacramentum Pænitentiæ, absque bono motu suscipientium gratiam conferre, quod nunquam Ecclesia Dei docuit, nec sensit, sed & falso docent, contritionem esse exortam, & coactam, non liberam, & uoluntariam.

De confessione. Cap. V.

Ex institutione Sacramenti Pænitentiæ iam explicata,

explicata, uniuersa Ecclesia semper intellexit, institutam etiam esse à Domino integrã peccatorum Confessionem, & omnibus post Baptismum lapsis iure diuino necessariam existere, quia Dominus noster Iesus Christus, à terris ascensurus ad cælos, sacerdotes sui ipsius Vicarios reliquit tamquam præsides, & iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Christi fideles ceciderint; quo pro potestate clauium remissionis, aut retentionis peccatorum sententiã pronuncient: constat enim, sacerdotes iudicium hoc incognita causa, exercere non potuisse, neq; æquitatem quidem illos in pœnis iniungendis seruare potuisse, si in genere dumtaxat, & non potius in specie, ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent. Ex his colligitur oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligẽtem sui discussionem conscientiã habent, in confessione recenseri, etiam si occultissima illa sint, & tantum aduersus duo ultima Decalogi præcepta cõmissa, quo nonnumquam animum grauius sauciant, & periculosiora sunt ijs, quæ in manifesto admittuntur. nam uenialia quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentius labimur, quãquam recte, & utiliter, citraq; omnem præsumptionem in confessione dicãtur, quod piorum hominum usus demonstrat, taceri tamen citra culpam, multisq. alijs remedijs expiari poßunt. Verum, cum uniuersa mortalia peccata,

etiam cogitationis, homines irę filios, & Dei inimicos reddant; necessum est omnium etiam ueniam, cum aperta, & uerecunda confessione, à Deo quærere. Itaq; dum omnia, quæ memoriæ occurrunt, peccata Christi fideles confiteri student, procul dubio omnia diuinæ misericordiæ agnoscenda exponunt, qui uerò secus faciunt & scienter aliqua retinent, nihil diuinę bonitati per sacerdotem remittendum proponunt, si enim erubescat ægrotus uulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat. Colligitur præterea etiam eas circunstantias in Confessione explicandas esse, quę speciem peccati mutant, quod sine illis peccata ipsa, neque à pœnitentibus integre exponantur, nec iudicibus innotescant, & fieri nequeat, ut de grauitate criminum rectè censere possint, & pœnam, quam oportet, pro illis, pœnitentibus imponere. unde alienum a ratione est, docere circumstantias has ab hominibus otiosis excogitatas fuisse, aut unam tantum circumstantiam confitendam esse, nempe peccasse in fratrē. Sed & impium est, Confessionem, quæ hac ratione fieri pręcipitur, impossibilem dicere, aut carnificinam illam cōscientiarum appellare. constat enim nihil aliud in Ecclesia à pęnitentibus exigi, quam ut, postquam quisque diligentius se excusserit, & conscientiæ suę sinus omnes, & latebras explorauerit, ea peccata confiteatur quibus se Dominum, & Deum suum mortaliter offendis

ſe meminerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in uniuerſum, eadem Confeſſione incluſa eſſe intelliguntur, pro quibus fideliter cũ Propheta dicimus, Ab occultis meis munda me Domine. Ipſa uerò huiuſmodi confeſſionis difficultas, ac peccata detegendi uerecundia, grauis quidem uideri poſſet, niſi tot, tantisq. commodis, & conſolationibus leuaretur; quæ omnibus, dignè ad hoc ſacramentum accedentibus, per abſolutionem certiſſimè conferuntur. Cæterum, quo ad modum confitendi ſecreto apud ſolum ſacerdotem, & ſi Chriſtus non uetuerit, quin aliquis in uindictã ſuorum ſcelerum, & ſui humiliationem, cùm ob aliorum exemplum, tùm ob Eccleſię offenſę ędificationem, delicta ſua publicè confiteri poſſit: non eſt tamen hoc diuino præcepto mandatum, nec ſatis conſultè humana aliqua lege præciperetur, ut delicta, præſertim ſecreta, publica eſſent confeſſione aperienda, unde cùm à ſanctiſſimis, & antiquiſſimis Patribus magno, unanimiq. conſenſu ſecreta Confeſſio ſacramentalis, qua ab initio Eccleſia ſancta uſa eſt, & modò etiam utitur, fuerit ſemper commendata, manifeſtè refellitur inanis eorum calumnia, qui eam à diuino mandato alienam, & inuentum humanum eſſe, atque à Patribus, in Concilio Lateranenſi congregatis, initium habuiſſe, docere non uerentur, neque enim per Lateranenſe Concilium Eccleſia ſtatuit
ut

ut Christi fideles confiterentur: quod iure diuino necessarium, & institutum intellexerat: sed ut præceptum Confessionis, saltem semel in anno, ab omnibus, & singulis, cum ad annos discretionis peruenissent, impleretur. unde iam in uniuersa Ecclesia, cum ingenti animarum fidelium fructu, obseruatur mos ille salutaris confitendi, sacro illo, & maximè acceptabili tempore Quadragesimæ; quem morem hæc sancta Synodus maximè probat, & amplectitur, tanquam pium, & merito retinendum.

De ministro huius Sacramenti, & Absolutione. Cap. VI.

Circa ministrũ autẽ huius Sacramenti, declarat sancta Synodus, falsas esse, & à ueritate Euãgelij penitus alienas, doctrinas omnes, quæ ad alios quos hominos, præter Episcopos, & sacerdotes, Clauium ministerium perniciosè extendũt; putantes uerba illa Domini: Quæcunque alligaueritis super terram, erunt alligata & in cælo, & quęcunque solueritis super terram, erũt soluta & in cælo; & quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt: ad omnes Christi fideles indifferẽter, & promiscuè, contra institutionem huius Sacramenti, ita fuiße dicta, ut quiuis potestatem habeat remittendi peccata, publica quidem per correptionem

nẽ, si correptus acquieuerit; secreta uerò per spon
taneam Confessionẽ cuicunque factã. Docet quo
que etiã sacerdotes, qui peccato mortali tenẽtur,
per uirtutem Spiritus sancti, in ordinatione colla
tã, tãquam Christi ministros, functionẽ remittẽdi
peccata exercere, eosq́. praue sentire, qui in ma-
lis sacerdotibus hãc potestatẽ nõ esse cõtendunt.
Quãuis autẽ Absolutio sacerdotis alieni benefi
cij sit dispẽsatio, tamẽ nõ est solũmodò ministeri-
um, uel annũciãdi Euãgeliũ, uel declarãdi remis
sa esse peccata, sed ad instar actus iudicialis, quo
ab ipso uelut à iudice sentẽtia pronũciatur. atq;
ideo nõ debet pœnitens adeò sibi de sua ipsius fide
blandiri, ut, etiam si nulla illi adsit contritio, aut
sacerdoti animus serio agẽdi, & uerè absoluendi
desit, putet tamen se, propter suam solam fidem
uerè & coram Deo, esse absolutũ, nec enim fides
siue Pœnitentia remissionem ullam peccatorum
præstaret, nec is esset, nisi salutis suę negligentis
simus, qui sacerdotem iocosè absoluentem cogno
sceret, & nõ aliũ serio agentẽ, sedulò requireret.

De casuum reseruatione. Cap. VII.

*Quoniam igitur natura, & ratio iudicij il-
lud exposcit, ut sententia in subditos dumtaxat
feratur, persuasum semper in Ecclesia Dei fuit,
& uerissimum esse Synodus hac confirmat, nul-
lius momenti absolutionem eam esse debere, quã
sacer-*

sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet iurisditionem. Magnopere uerò ad Christiani populi disciplinam pertinere sanctissimis Patribus nostris uisũ est ut atrociora quædam, & grauiora crimina non à quibussuis, sed à summis dumtaxat sacerdotibus absoluerentur, unde meritò Pontifices Max. pro suprema potestate, sibi in Ecclesia uniuersa tradita, causas aliquas criminũ grauiores suo potuerunt peculiari iudicio reseruare. Neque dubitãdum est, quando omnia, quæ à Deo sunt, ordinata sunt, quin hoc idem Episcopis omnibus in sua cuique diœcesi, in ædificationem tamen, non in destructionem, liceat pro illis in subditos tradita supra reliquos inferiores sacerdotes auctoritate, presertim quò ad illa quibus excommunicationis censura annexa est. Hanc autem delictorum reseruationem, consonum est diuinæ auctoritati, nõ tantum, in extrema politia, sed etiam coràm Deo uim habere, uerũtamen piè admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reseruatio in articulo mortis, atque ideò omnes sacerdotes quolibet pænitentes a quibusuis peccatis, & censuris absoluere possint; extra quem articulum sacerdotes cum nihil possint in casibus reseruatis, id unum pænitentibus persuadere nitantur, ut ad superiores, & legitimos iudices pro beneficio Absolutionis accedant.

De

De satisfactionis necessitate, & fructu. Cap. VIII.

Demum, quo ad Satisfactionem, quæ ex omnibus penitentiæ partibus, quemadmodum à Patribus nostris Christiano populo fuit perpetuo tẽpore cõmendata, ita una maximè nostra ætate, summo pietatis prætextu, impugnatur ab ijs, qui speciẽ pietatis habent, uirtutẽ autẽ eius abnegarũt, sancta Synodus declarat falsum omnino esse, & à uerbo Dei alienũ, culpã à Domino nunquam remitti, quin uniuersa etiã pœna condonetur; perspicua enim, & illustria in sacris literis exempla reperiuntur, quibus, præter diuinam traditionem, hic error quã manifestissimè reuincitur. Sanè et diuinæ iustitiæ ratio exigere uidetur, ut aliter ab eo in gratiam recipiãtur, qui ante Baptismũ per ignorantiam deliquerint, aliter uerò, qui, semel à peccati, & Dæmonis seruitute liberati, & accepto Spiritus sancti dono, scienter templũ Dei uiolare, & Spiritum sanctum contristare non formidauerint. Et diuinam clementiam decet, ne ita nobis absque ulla satisfactione peccata dimittantur, ne occasione accepta, peccata leuiora putantes, uelut iniurij, & contumeliosi Spiritui sancto in grauiora labamur, thesaurizantes nobis irã in die iræ, proculdubio.n.magnopere à peccato reuocant, & quasi freno quodã coercent hæ satisfactoriæ

tisfactoriæ pœnæ, cautiores que, & uigilantiores in futurum pænitentes efficiunt; medentur quoq; peccatorum reliquijs, & uitiosos habitus, malè uiuendo comparatos, contrarijs uirtutum actionibus tollunt. Neque uerò securior ulla uia in Ecclesia Dei unquam existimata fuit ad amouendã imminentem à Domino pœnam, quàm ut hæc pœnitẽtię opera homines cum uero animi dolore frequentent. Accedit ad hæc, quod, dum satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo Iesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, ex quo omnis nostra sufficientia est, conformes efficimur, certissimam quoque inde arrham habentes, quod si compatimur, & glorificabimur. Neque uerò ita nostra est satisfactio hæc, quam pro peccatis nostris exoluimus, ut non sit per Christum Iesum. nam qui ex nobis, tanquam ex nobis, nihil poßumus, eo cooperante, qui nos confortat, omnia poßumus. ita nõ habet homo unde glorietur, sed omnis gloriatio nostra in Christo est, in quo uiuimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, facientes fructus dignos pœnitentię, qui ex illo uim habent, ab illo offeruntur Patri, & per illum acceptantur à Patre. Debent ergo sacerdotes Domini, quantũ spiritus, & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate salutares & conuenientes satisfactiones iniungere, ne si forte peccatis conniueant, & indulgentius cum pœnitentibus agant, leuissima quędam opera pro gra

uissimis delictis iniungendo alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut satisfactio quam imponunt, non sit tantũ ad nouæ uitæ custodiam, & infirmitatis medicamentũ, sed etiam ad præteritorum peccatorũ uindictam & castigationem; nam Claues sacerdotum non ad soluendum dumtaxat, sed & ad ligãdum cõcessas, etiã antiqui Patres & credunt, et docent. nec propterea existimarunt, Sacramentũ Pænitentiæ esse forum iræ, uel pœnarum, sicut nemo unquam Catholicus sensit ex huiusmodi nostris satisfactionibus uim meriti, & satisfactionis Domini nostri Iesu Christi, uel obscurari, uel aliqua ex parte imminui: quod dũ Nouatores intelligere nolunt, ita optimam pænitentiam, nouam uitam esse docẽt, ut omnem satisfactionis uim, & usum tollant.

De operibus Satisfactionis. Cap. IX.

Docet præterea, tantam esse diuinæ munificentię largitatem, ut non solùm pænis spõte à nobis pro uindicando peccato susceptis, aut sacerdotis arbitrio pro mẽsura delicti impositis, sed etiam, quod maximum amoris argumentum est, temporalibus flagellis à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis, apud Deum Patrẽ per Christum Iesum satisfacere ualeamus.

Doctrina de Sacramento extremæ Vnctionis.

Visum est autem sanctæ Synodo, præcedenti doctrinę de Pœnitentia adiungere ea, quæ sequũtur de sacramento extremæ Vnctionis, quod non modò Pœnitentię, sed totius Christianæ uitę, quæ perpetua pœnitentia esse debet, consumatiuum existimatum est à Patribus. Primum itaque, circa illius institutionem declarat, & docet, quod Clementissimus Redemptor noster, qui seruis suis quouis tempore uoluit de salutaribus remedijs aduersus omnia omniũ hostium tela esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in Sacramentis alijs præparauit, quibus Christiani conseruare se integros, dum uiuerent, ab omni grauiore spiritus incõmodo possint, ita extremę Vnctionis Sacramento finem uitæ, tamquam firmissimo quodam pręsidio, muniuit. nam & si aduersarius noster occasiones per omnem uitã quærat, & captet, ut deuorare animas nostras quoquo modo possit nullum tamen tempus est, quo uehementius ille omnes suę uersutię neruos intendat ad perdendos nos pœnitus, & à fiducia etiam si possit, diuinę misericordiæ deturbandos, quàm cum impendere nobis exitum uitæ perspicit.

De institutione Sacramenti extremæ unctionis. Cap. I.

Instituta est autẽ sacra est Vnctio infirmorum tãquam uerè, & propriè Sacramentũ noui testa mẽti, à Christo Domino nostro, apud Marcũ qui dẽ insinuatum, per Iacobũ autẽ Apostolũ, ac Do mini fratrẽ, fidelibus cõmẽdatũ, ac promulgatũ. Infirmatur, inquit, quis in uobis; inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eũ, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei saluabit in firmũ, & alleuiabit eũ Dominus, &, si in peccatis sit, dimittẽtur ei. Quibus uerbis, ut ex Apostolica traditione, per manus accepta, Ecclesia didicit, docet materiã, formã, propriũ ministrum, & effe ctum huius salutaris Sacramenti. intellexit enim Ecclesia, materiã esse oleum, ab Episcopo benedi ctũ. nã Vnctio apertissimè Spiritus sancti gratiã qua inuisibiliter anima ęgrotãtis inũgitur, repræ sentat; formam deinde esse illa uerba, Per istam unctionem. &c.

De effectu huius Sacramenti. Cap. II.

Res porrò, & effectus huius Sacramenti illis uerbis explicatur. Et oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus, &, si in peccatis sint, dimittentur ei. res etenim hęc gratia est spiritus sancti, cuius unctio delicta, si quæ sint adhuc

adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, & ægroti animam alleuiat, & confirmat, magnã in eo diuinæ misericordię fiduciã excitando, qua infirmus subleuatus, & morbi incommoda, ac labores leuius fert, & tentationibus Dæmonis, calcaneo insidiantis, facilius resistit, & sanitatem corporis interdum, ubi saluti animæ expedierit, consequitur.

De ministro huius Sacramenti, & tempore quo dari debeat. Cap. III.

IAM uerò, quod attinet ad prę scriptionem eorum qui & suscipere, & ministrare hoc Sacramentum debent, haud obscure fuit illud etiam in uerbis prædictis traditum. nam & ostenditur illic, proprios huius Sacramenti ministros esse Ecclesiæ Presbyteros, quo nomine, eo loco, non ætate seniores, aut primores in populo intelligẽdi ueniunt, sed aut Episcopi, aut sacerdotes, ab ipsis ritè ordinati, per impositionem manuum Presbyteri. Declaratur etiam, esse hanc Vnctionem infirmis adhibendam illis uerò præsertim qui tàm periculosè decumbunt, ut in exitu uitæ constituti uideantur unde & Sacramentum exeuntium nuncupatur. Quod si infirmi post susceptam hanc Vnctionem conualuerint, iterum huius Sacramenti subsidio iuuari poterunt cum in aliud simile uitæ discrimen inciderint. Quare nulla ratione audiendi sunt, qui contra tam apertam, & dilucidam

dam Apostoli Iacobi sententiam docent hanc Vnctionem, uel figmentum esse humanum, uel ritum à Patribus acceptũ, nec mandatum Dei, nec promissionem gratię habentem, & qui illam iam cessasse aßerunt, quasi ad gratiam curationum dumtaxat in primitiua Ecclesia referenda esset, & qui dicunt ritum, & usum, quem sancta Romana Ecclesia in huius Sacramẽti administratione obseruat, Iacobi Apostoli sententiæ repugnare, atque ideò in aliũ commutandum eßc, & denique, qui hanc extremam Vnctionem à fidelibus sine peccato contemni posse affirmant. hæc enim omnia manifestissimè pugnant cum perspicuis tanti Apostoli uerbis. Nec profectò Ecclesia Romana, aliarum omnium mater, & magistra, aliud in hac administranda Vnctione, quãtum ad ea, quæ huius Sacramenti substantiam perficiunt, obseruat, quam quod beatus Iacobus pręscripsit. Nec uero tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere, & ipsius Spiritus sancti iniuria esse posset.

Hæc sunt, quæ de Pænitentiæ & extremę Vnctionis Sacramentis hæc sancta œcumenica Synodus profitetur, & docet, atque omnibus Christi fidelibus credenda, & tenenda proponit. Sequentes autem Canones inuiolabiliter seruandos esse tradit, & aßerentes contrarium perpetuò damnat, & anathematizat.

DE

DE SANCTISSIMO POENITENTIAE SACRAMENTO.

CANON I.

Si quis dixerit, in Catholica Ecclesia pœnitentiam non esse uerè, & propriè Sacramentum, pro fidelibus, quoties post Baptismum in peccata labuntur, ipsi Deo reconciliandis, à Christo, Domino nostro, institutum; anathema sit.

CANON II.

Si quis Sacramenta confudens, ipsum Baptismum, Pœnitentiæ Sacramentũ esse dixerit, quasi hęc duo Sacramenta distincta non sint, atque ideò Pœnitentiam non rectè secundam post naufragiũ tabulam appellari, anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, uerba illa Domini Saluatoris, Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt, non esse intelligenda, de potestate remittendi, & retinendi peccata in Sacramẽto Pęnitentiæ, sicut Ecclesia Catholica ab initio semper intellexit; detorserit autem, contra institutionem huius Sacramenti, ad auctoritatem prędicandi Euangelium, anathema sit.

CANON IIII.

Si quis negauerit, ad integram, & perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in pænitente, quasi materiam Sacramenti Pænitentię, uidelicet, Contritionem, Confeßionem, & Satisfactionem, quæ tres Pænitentiæ partes dicuntur, aut dixerit, duas tantum esse Penitentię partes; terrores scilicet incussos conscientiæ, agnito peccato, & fidem conceptam ex Euangelio, uel absolutione, qua credit quis sibi per Christum remissa peccata; anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, eam Contritionem, quæ paratur per discußionem, collectionem, & detestationem peccatorum, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ, ponderando peccatorum suorum grauitatem, multitudinem, fœditatem, amißionem æternę beatitudinis, & æternæ damnationis incursum, cum proposito melioris uitæ, non eße uerum, & inutilem dolorem, nec prępararc ad gratiam, sed facere hominem hypocritam, & magis peccatorem; demum, illam esse dolorem coactum, & non liberum, ac uoluntarium, anathema sit.

CANON VI.

Si quis negauerit, Confeßionem sacramentalem

lem, uel institutam, uel ad salutem necessariam esse iure diuino; aut dixerit, modum secretè confitendi soli sacerdoti, quem Ecclesia Catholica ab initio semper obseruauit, & obseruat, alienum esse ab institutione, & mandato Christi, & inuentum esse humanum, anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, in Sacramento Pænitentiæ ad remissionem peccatorum necessarium non esse iure diuino, cõfiteri omnia, & singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita, & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, & quæ sunt contra duo ultima Decalogi præcepta, & circumstantias, quæ peccati speciem mutant: sed eam Confessionem tantum esse utilem ad erudiendum, & consolandum pænitentem, & olim obseruatam fuisse tantum ad satisfactionem canonicam imponendam; aut dixerit, eos, qui omnia peccata confiteri student, nihil relinquere uelle diuinæ misericordię ignoscendum; aut demum, non licere confiteri peccata uenialia; anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Confessionem omnium peccatorum, qualem Ecclesia seruat, esse impossibilẽ, & traditionem humanam, à pijs abolendam, aut ad eam non teneri omnes, & singulos utriusque sexus, Christi fideles, iuxta magni Concilij Lateranensis

ranensis constitutionem, semel in anno, & ob id suadendum esse Christi fidelibus, ut non confiteātur tempore Quadragesimæ; anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, Absolutionem sacramētalem sacerdotis non esse actum iudicialem, sed nudum ministerium pronunciandi, & declarandi remissa eße peccata confitenti, modò tantum credat, se esse absolutum; aut sacerdos non serio, sed ioco absoluat, aut dixerit, non requiri Confessionem pœnitentis, ut sacerdos eum absoluere poßit, anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, sacerdotes, qui in peccato mortali sunt, potestatem ligandi, & soluendi non habere: aut non solos sacerdotes eße ministros absolutionis, sed omnibus, & singulis Christi fidelibus eße dictum: Quęcunq; ligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo, & quæcumque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo: & quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt: quorum uerborum uirtute quilibet absoluere poßit peccata, publica quidem per correptionem dumtaxat, si correptus acquieuerit; secreta uerò per spontaneam confessionem; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, Episcopos non habere ius reseruandi sibi casus, nisi quo ad eternam politiam, atque ideo casum reseruationem non prohibere, quo minus sacerdos à reseruatis uerè absoluat; anathema sit.

CANON XII

Si quis dixerit, totam pœnam simul cum culpa remitti semper à Deo, satisfactionẽq; pœnitẽtium non esse aliam, quàm fidem, qua apprehendunt Christum pro eis satisfecisse, anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, pro peccatis, quo ad pœnã tẽporalẽ, minimè Deo per Christi merita satisfieri pœnis, ab eo inflictis, & patienter toleratis, uel à sacerdote iniunctis, sed neque sponte susceptis, ut ieiuniys, orationibus, eleemosynis, uel aliys etiã pietatis operibus, atque ideo optimam pœnitentiam, esse tantum nouam uitam, anathema sit.

CANON XIIII.

Si quis dixerit, satisfactiones, quibus pœnitẽtes per Christum Iesum peccata redimunt, non esse cultus Dei, sed traditiones hominum, doctrinam

nam de gratia, & uerum Dei cultum, atque ipsũ beneficium mortis Christi obscurantes; anathema sit.

CANON XV.

Si quis dixerit, Claues Ecclesię esse datas tãtum ad soluendum, non etiam ad ligandum: & propterea sacerdotes, dum imponunt pœnas confitentibus, agere contra finem Clauium, & contra institutionem Christi, & fictionem esse, quod, uirtute Clauium, sublata pœna ęterna, pœna tẽporalis plerumque exoluenda remaneat; anathema sit.

DE SACRAMENTO
EXTREMAE VNCTIONIS.

CANON I.

Si quis dixerit, extremam Vnctionem non esse uerè, & propriè Sacramentũ, à Christo Domino nostro institutum, & à beato Iacobo Apostolo promulgatum, sed ritum tantum acceptũ à Patribus, aut figmentum humanum; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, sacram infirmorum Vnctionem non conferre gratiam, nec remittere peccata,

ta, nec alleuiare infirmos, sed iam cessasse, quasi olim tãtũ fuerit, gratia curationũ, anathema sit.

CANON III.

SI quis dixerit, extremæ Vnctionis ritum, & usum, quem obseruat sancta Romana Ecclesia, repugnare sententiæ beati Iacobi Apostoli, ideoq. eum mutandum, posseq. a Christianis absque peccato contemni, anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, Presbyteros Ecclesię, quos beatus Iacobus adducendos esse ad infirmum inũdum hortatur, nõ esse sacerdotes ab Episcopo ordinatos, sed ætate seniores in quauis cõmunitate, ob idq. propriũ extremæ unctionis ministrũ non esse solum sacerdotem, anathema sit.

DECRETVM DE REFORMATIONE.

Procœmium.

CVM proprie Episcoporum munus sit, subditorum omnium uitia redarguere, hoc illis præcipuè cauendum erit, ne Clerici, præsertim ad animarum curam constituti, criminosi sint, ne ue inhonestam uitam, ipsis conniuentibus, ducant. nam, si eos prauis, & corruptis moribus esse permittant, quo pacto laicos de ipsorum uitijs

tijs redarguent;qui uno ab eis sermone conuinci possent,quòd Clericos ipsis patiantur esse deteriores?qua etiam libertate laicos corripere poterunt sacerdotes,cùm tacitè sibi ipsi respōdeāt,eadē se admisisse,quę corripiunt? Monebunt propterea Episcopi suos Clericos, in quocunque ordine fuerint,ut cōuersatione,sermone,& sciētia commisso sibi Dei populo pręeāt,memores eius,quod scriptū est.Sancti estote,quia& ego sanctus sum. Et iuxta Apostoli uocē,Nemini dent ullam offensionē,ut nō uituperetur misterium eorū,sed in omnibus exhibeant se sicut ministros Dei, ne illud prophetæ dictū impleatur in eis,Sacerdotes Dei contamināt sancta,& reprobant legem. Vt autē ipsi Episcopi id liberius exequi,ac quoquam prætextu desuper impediri nequeant,eadē sacrosancta œcumenica,& generalis,Tridētina Synodus præsidentibus in ea eisdem Apostolicę Sedis Legato, & nuncijs, hos, qui sequuntur, Canones statuendos,& decernendos duxit.

Cap. I.

Cum honestius, ac tutius sit subiecto, debitam Prępositis obediētiā impēdēdo,in inferiori ministerio deseruire,quā cūPræpositorū scādalo gradū altiorū appetere dignitatē,ei, cui ascēsus ad sacros ordines à suo Prelato,ex quacūque causa, etiā ob occultū crimen quomodolibet,etiā extra iudicialiter, fuerit interdictus:aut qui à suis Ordinibus seu gradibus,uel dignitatibus ecclesiasti-

cis

cis fuerit suspensus, nulla contra ipsius Prelati uoluntatem concessa licentia de se promoueri faciẽdo, aut ad priores Ordines, gradus, & dignitates, siue honores restitutio suffragetur.

Cap. II.

ET, quoniam nonnulli Episcopi Ecclesiarum, quæ in partibus infidelium consistunt, clero carentes, & populo Christiano, cum ferè uagabundi sint, & permanentem sedem non habeant, non quæ Iesu Christi, sed alienas oues inscio proprio pastore quærentes, dum per hanc sanctam Synodum se pontificalia officia in alterius diœcesi, nisi de loci ordinarij expreßa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas tãtum, exercere prohibitos uident, in legis fraudem, & contemptum, quasi Episcopalem cathedram in loco nullius diœcesis sua temeritate eligunt, & quoscumque ad se uenientes, etiam si suorum Episcoporum, seu prælatorum literas commendaticias non habeant, clericali charactere insignire, & ad sacros etiã præsbyteratus Ordines promouere præsumunt, quo plerumque fit, ut minus idonei, & rudes, ac ignari, & quià suo Episcopo tamquam inhabiles, & indigni reiecti fuerũt, ordinati, nec diuina officia peragere, nec ecclesiastica Sacramenta rectè ualeãt ministrare: Nemo Episcoporum, qui Titulares uocantur, etiam

si in

si in loco nullius diœcesis, etiam exempto, aut ali quo monasterio cuiusuis ordinis resederint, aut moram traxerint, uigore cuiusuis priuilegij sibi de promouendo quoscumque ad se uenientes pro tempore concessi, alterius subditum, etiam prætextu familiaritatis continuæ commensalitatis suæ, absque sui proprij Prælati expresso consensu, aut literis dimissorijs ad aliquos sacros, aut minores ordines, uel primam Tonsuram promouere, seu ordinare ualeat: contrafaciens ab exercitio Pontificalium per annum, taliter uerò pro motus ab executione Ordinum sic susceptorum donec suo Prælato uisum fuerit, ipso iure sint suspensi.

Cap. III.

Episcopus quoscunque suos Clericos, præsertim in sacris constitutos, absque suo præcedenti examine, & commendaticijs literis, quacumque auctoritate promotos, licet tamquam habiles ab eo, à quo ordinati sunt, probatos, quos tamen ad diuina officia celebranda, seu Ecclesiastica Sacramenta ministranda minus idoneos, & capaces repererit, ac susceptorum Ordinum exercitio ad tempus, de quo ei uidebitur, suspendere, & illis, ne in altari, aut aliquo Ordine ministrent, interdicere possint.

Cap.

Caput IIII.

Omnes ecclesiarũ Prælati, qui ad corrigendos subditorũ excessus diligenter intendere debẽt, & à quibus nullus clericus per huius sanctæ Synodi statuta, cuiusuis priuilegij prætextu, tutus censetur, quo minus iuxta canonicas sanctiones uisitari, puniri, & corrigi possit, si in ecclesiis suis resederint; quoscũque sæculares clericos, qualitercũque exemptos, qui alias suæ iurisdictioni subessent, & de eorũ excessibus, criminibus, & delictis quoties, & quãdo opus fuerit, etiã extra uisitationẽ, tamquã ad hoc Apostolicæ Sedis delegati, corrigendi, & castigandi facultatem habeãt, quibuscũque exẽptionibus, declarationibus, consuetudinibus, sententijs, iuramentis, concordiis, quæ tantũ suos obligent auctores, ipsi clericis, ac eorũ consanguineis, capellanis, familiaribus, procuratoribus, & alijs quibuslibet, ipsorũ exẽptorũ contẽplatione, & intuitu minimè suffragantibus.

Caput V.

INSVPER, cum nõnulli, qui sub pretextu quod super bonis, & rebus, ac iuribus suis diuersæ ei iniuriæ, ac molestiæ inferantur, certos iudices per literas Conseruatorias deputari obtinent, qui illos à molestijs, & iniurijs huiusmodi

tueantur ac defendãt, & in poßessione, seu quasi bonorum, rerum, ac iurium suorũ manuteneant, & conseruent. nec super illis eos molestari permittant: eiusmodi literas in plerisque contra concedentis mentem in reprobũ sensum detorqueãt: idcirco nemini omnino, cuiuscunque dignitatis, & conditionis sit, etiam si Capitulum fuerit, Conseruatoriæ literæ, cum quibuscũque clausulis aut decretis, quoruncunque iudicũ deputatione, quocunque etiam alio prętextu aut colore conceßæ, suffragentur ad hoc, ut coram suo Episcopo, siue alio Superiore ordinario, in criminalibus & mixtis causis accusari & conueniri, ac contra eum inquiri & procedi non posit: aut quo minus, si quę iura ei excesione competierint, super illis liberè ualeat apud iudicem ordinarium cõueniri. In ciuilibus etiam causis, si ipse actor extiterit, aliquem ei apud suos Conseruatores iudices in iudiciũ trahere minimè liceat. Quod si in his causis, in quibus ipse reus fuerit, contingerit, ut electus ab eo Conseruator, ab actore suspectus esse dicatur: at si qua inter ipsos iudices, Conseruatorem, & ordinarium controuersia super competentia iurisdictionis orta fuerit: nequaquam in causa ꝑcedatur, donec per arbitros, ĩ forma iuris electos super suspitione, aut iurisdictionis competẽtia fuerit iudicatũ. Familiaribus uerò eius q̃ huiusmodi literis Cõseruatorijs tueri se solẽt, nihil ille prosint, prętterquam duobus dumtaxat: si tamen illi
pro-

proprijs eius sumptibus uixerint. Nemo etiam similium literarum beneficio ultra quinquēnium gaudere possit. Non liceat quoque Conseruatoribus iudicibus ullum habere tribunal erectum. In causis uerò mercedum, aut miserabilium personarum huius sanctę Synodi super hoc decretum in suo robore permaneat. Vniuersitates autem generales, ac collegia Doctorum, seu scholarium, & regularia loca, nec non hospitalia actu hospitalitatem seruantia, ac Vniuersitatum, Collegiorum, locorum, & hospitalium huiusmodi personæ in pręsenti Canone minimè comprehensæ, sed exemptæ omnino sint & esse intelligantur.

Cap. VI.

QVIA uerò, & si habitus non facit monachum, oportet tamen Clericos uestes proprio congruentes ordini semper deferre, ut per decētiam habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ostendant: tanta autem hodie aliquorum inoleuit temeritas, religionisque cōtemptus, ut propriam dignitatem, & honorem clericalem parui pendentes, uestes etiam deferant publicè laicales, pedes in diuersis ponentes, unum in diuinis, alterum in carnalibus: propterea omnes ecclesiasticę personæ, quantumcumque exemptæ, quæ aut in sacris fuerint, aut dignitates, personatus, officia, aut beneficia qualiacunque Ecclesiastica ob

tinuerint, si postquam ab Episcopo suo, etiam per edictum publicum moniti fuerint, honestum habitũ clericalem, illorũ ordini, & dignitati cõgruentem, & iuxta ipsius Episcopi ordinationẽ, & mãdatum nõ detulerint, per suspẽsionẽ ab ordinibus, ac officio, & beneficio, ac fructibus, redditibus, & prouentibus ipsorum beneficiorum, nec non, si, semel correpti, denuò in hoc deliquerint, etiam per priuationem officiorum, & beneficiorum huiusmodi coercere possint, & debeant, constitutionẽ Clementis Quinti in Cõcilio Vienensi editam, quæ incipit: Quoniam inuocando, & ampliando.

Cap. VII.

CVm etiam qui per industriã occiderit proximũ suum, & per insidias, ab altaria uelli debeat: qui sua uoluntate homicidium perpetrauerit, etiam si crimen id, nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultũ fuerit, nullo tempore ad sacros ordines promoueri possit, nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia etiam si curam non habeant animarum, conferri liceat, sed omni ordine, ac beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuo careat: si uerò homicidium non ex proposito, sed casu, uel uim repellendo, ut quis se à morte defenderet, fuiße cõmissum narretur, quam ob causam etiam, ad sacrorum ordinum, & altaris ministerium, & beneficia

cia quæcunque ac dignitates, iure quodam modo dispensatio debeatur: committatur loci Ordinario, aut ex causa Metropolitano, seu uiciniori Episcopo: qui non nisi causa cognita, & probatis precibus, ac narratis, nec aliter, dispẽsare possit.

Cap. VIII.

Præterea, quia nonnulli, quorum etiam aliqui ueri sunt Pastores, ac proprias oues habent, alienis etiam ouibus præesse querunt, & ita alienis subditis quandoque intendunt, ut suorum curam negligant: quicunque, etiam Episcopali præditus dignitate, qui alienos subditos puniendi priuilegiũ habuerit, cõtra Clericos sibi nõ subditos, præsertim in sacris constitutos, quorũcumq; etiã atrocium criminũ reos nisi cum proprij ipsorum Clericorum Episcopi, si apud ecclesiam suã resederit, aut personæ ab ipso Episcopo deputandæ interuẽtu, nequaquã procedere debeat, aliàs processus et inde secuta quæcunque uiribus omnino careant.

Cap. IX.

ET, quia iure optimo distinctæ fuerũt diæceses & parochię, ac unicuique gregi proprij attributi Pastores, & inferiorum ecclesiarum Rectores, qui suarum quisque ouium curam habeant: ut ordo Ecclesiasticus non confundatur,

aut una & eadem Ecclesia duarum quodam modo diœcesum fiat, non sine graui eorum incommodo, qui illi subditi fuerint: beneficia unius diœcesis, etiam si parochiales Ecclesiæ, Vicariæ perpetuæ, aut simplicia beneficia, seu præstimonia, aut præstimoniales portiones fuerint, etiam ratione augendi cultum diuinum, aut numerum beneficiatorum, aut alia quacunque de causa, alterius diœcesis beneficio, aut monesterio, seu collegio, uel loco etiam pio perpetuo non uniantur: decretum huius sanctæ Synodi super huiusmodi unionibus in hoc declarando.

Cap. X.

REGVLARIA beneficia, in titulum Regularibus profeßis prouideri consueta, cum per obitum, aut resignationem, uel alias illa in titulum obtinentis uacare contigerit, religiosis tantùm illius ordinis, uel ijs, qui habitum omninò suscipere, & profeßionem emittere teneantur, & non alijs, ne uestem lino lanaque contextam induant, conferantur.

Cap. XI.

QVIA uerò Regulares, de uno ad alium ordinem translati, facilè à suo Superiore licentiam standi extra monasterium obtinere solēt, ex quo uagandi, & apostatãdi occasio tribuitur: nemo cuiuscunque ordinis Prælatus, uel Superior,

uigore cuiusuis facultatis aliquem ad habitum, & professionem admittere possit, nisi ut in ordine ipso, ad quem transfertur, sub sui Superioris obedientia in claustro perpetuò maneat, ac taliter translatus, etiam si canonicorum Regulariũ fuerit, ad beneficia secularia, etiam curata omnino incapax existat.

Cap. XII.

NEMO, etiam cuiusuis dignitatis Ecclesiasticæ, uel secularis, quacunque ratione, nisi ecclesiam, beneficium, aut capellam de nouo fundauerit, & construxerit, seu iam erectam, quæ tamen sine sufficienti dote fuerit, de suis proprijs & patrimonialibus bonis competenter dotauerit: ius patronatus impetrare aut obtinere possit aut debeat. In casu autem fundationis aut dotationis, huiusmodi institutio Episcopo, & non alteri inferiori reseruetur.

Cap. XIII.

NON liceat præterea patrono cuiusuis priuilegij pretextu aliquem ad beneficia sui iuris patronatus, nisi Episcopo loci ordinario ad quem prouisio seu institutio ipsius beneficij, cessante priuilegio, iure pertineret, quoquo modo præsentare: alias præsentatio, ac institutio, forsan secutę, nullę sint, & esse intelligantur.

Indictio futurę Sessionis.

DEclarat præterea sancta Synodus, in futura Sessione, quam ad XXV. diē Ian. subsequentis anni M. D. L I I. habendam che iam decreuit, unà cum sacrificio Missæ agendum, & tractandum etiam esse de Sacramento Ordinis, & prosequendam esse materiam reformationis.

SESSIO XV.

QVAE EST QVINTA SVB. IVLIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XXV. IAN. M. D. LII.

Decretum prorogationis Sessionis.

VM ex eo, quod proximis Sessionibus decretum fuit: sancta hæc, & uniuersalis Synodus per hos dies accuratissimè, diligentissimeque tractauerit ea, quæ ad sanctissimum Missæ sacrificium, & ad Sacramentum Ordinis spectant, ut hodierna Sessione, quemadmodũ Spiritus sanctus suggesisset, decreta de his rebus, & quatuor præterea articulos ad sanctissimum Eucharistię Sacramentum pertinentes, in hanc tandem Sessionem dilatos publicaret: atque interim affuturos esse putauerit ad hoc sacrosanctum Conciliũ eos, qui Protestãtes se uocant: quorum causa eorum publicationem articulorũ distulerat, & ut liberè, ac sine cunctatione ulla huc uenirent, fidem eis publicam, siue sauũ conductum concesserat: tamen, cùm illi nondum uenerint: & eorũ nomine supplicatum huic sanctę Synodo fuerit, ut publicatio quæ hodierno die facienda fuerat,

rat,

rat, in sequentem Sessionem differatur, certa spe allata affuturos eos esse omnino multo ante illam Sessionē, saluo conductu amplioris formę interim accepto; Eadem sancta Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, iisdem Legato, & Nunciis præsidentibus, nihil magis optans, quā ex prę stantissima natione Germanica omnes de religione dissensiones, & schismata tollere, ac eius quieti, paci, otioque consulere: parata ipsos, si uenerint, & humaniter excipere, & benignè audire: confidensque eos nō fidei Catholicæ pertinaciter oppugnandæ, sed ueritatis cognoscendæ studio esse uenturos, &, ut Euangelicæ ueritatis studiosos decet, sanctę matris Ecclesiæ decretis, ac disciplinæ ad extremum esse acquieturos: sequentem Sessionem ad edenda & publicanda ea, quæ suprà cō memorata sunt, in diem festū sancti Iosephi, qui erit die XIX. mensis Martii, distulit: ut satis illi temporis et spatii habeant, non solùm ad ueniendū, uerū etiā ad ea quæ uoluerint, antequam is dies ueniat, proponenda. Quibus ut omnem cūctandi diutius causam adimat, fidem publicam, siue saluum conductum eius, qui recitabitur, tenoris & sententiæ libenter dat & cōcedit. Interea uerò de Matrimonii Sacramēto agendum, & de eo prętter superiorum decretorum publicationē, definiendum esse eadem Sessione statuit & decernit, & prosequendam esse materiam reformationis.

Sal-

SALVVS CONDVCTVS
Proteſtantibus datus.

SACROSANCTA œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè congregata, præſidentibus in ea eiſdē ſanctæ ſedis Apoſtolicæ, Legato, & nuncijs, inhærendo ſaluo conductui, in penultima Seſſione dato, & illum iuxta tenorem infraſcriptū, ampliãdo, Vniuerſis fidē facit, quòd omnibus, & ſingulis ſacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, militaribus, popularibus, & alijs quibuſcunque uiris, cuiuſcunque ſtatus, & conditionis, aut qualitatis exiſtant, Germanicæ prouinciæ et nationis, ciuitatibus, ac alijs locis eiuſdem, et omnibus alijs Eccleſiaſticis, et ſecularibus, præſertim Auguſtanæ confeſſionis perſonis, qui, aut quæ unà cū ipſis ad hoc generale Tridentinū Conciliū uenięt, aut mittentur, ac profecturi ſunt, aut hucuſque uenerunt, quocūque nomine cenſeātur aut ualeant nūcupari, tenore præſentium publicā fidē et pleniſſimam, uerisſimãque ſecuritatem, quā ſaluum conductū appellant, liberè ad hanc ciuitatem Tridentinam ueniendi, ibidemque manendi, ſtandi, morandi, proponendi, loquēdi, unà cum ipſa Synodo de quibuſcunque negocijs tractandi, examinandi, diſcutiendi, et omnia quæcumque ipſis libuerit,

buerit, ad articulos quoslibet tàm ſcripto, quàm uerbo liberè offerendi, propalandi, eoſque Scripturis ſacris, & beatorum Patrum uerbis, ſententijs, & rationibus declarandi, aſtruendi, & perſuadendi, & ſi opus fuerit, etiam ad obiecta Concilij generalis reſpondendi, & cum ijs qui à Concilio delecti fuerint, diſputandi, aut charitatiuè abſque omni impedimento conferendi, oppobriis, contumelijs & conuicijs penitus ſemotis: & ſignanter, quod cauſæ controuerſæ, ſecundum Sacram Scripturam, & Apoſtolorum traditiones, probata Concilia, Catholicæ Eccleſiæ conſenſum, & ſanctorum Patrum auctoritates in prædicto Concilio Tridentino tractentur: illo etiam addito, ut religionis prætextu aut delictorum circa eam commiſſorum, aut committendorum minime puniantur; impartitur, ac omnino concedit, ſic etiam, ut propter illorum præſentiam neque in itinere, aut quocunque locorum eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipſa ciuitate Tridentina à diuinis officijs quouis modo ceßetur. Et ut his peractis, uel non peractis, quandocũque ipſis libuerit: aut maiorum ſuorum mandato, & aſſenſu ad propria reuerti optabunt; aut aliquis eorũ optabit; mox abſque ulla renitentia, & occaſione, aut mora, ſaluis rebus eorum, & ſuorum pariter honore, & perſonis, uice uerſa, poſſint iuxta beneblacitum liberè, & ſecurè redire; de ſcientia tamen ab eadem Synodo deputandorum;

ut

ut tunc opportunè eorum ſecuritati, abſque dolo, & fraude prouideatur. Vult etiam ſancta Synodus in hac publica fide, ſaluoq. coductu, omnes quaſcunque clauſulas includi, ac cōtineri, ac pro incluſis haberi, quæ pro plena efficaci, & ſufficienti ſecuritate, in eundo, ſtando, & redeundo, neceſſariȩ, & opportunȩ fuerint. Illud etiam, ad maiorem ſecuritatem & pacis, ac conciliationis bonum, exprimens, quod, ſi quiſpiam, aut illorum aliqui, ſiue in itinere, Tridentum ueniendo, ſiue ibidem morando, aut redundo, aliquod enorme, quod abſit, egerint, aut commiſerint, quo poßet huius fidei publicæ, & aſſecurationis beneficium, eis conceßum, annullari, aut caſſari uult, & concedit, ut in huiuſmodi facinore deprehenſi, ab ipſis dumtaxat: & non ab alijs condigna animaduerſione cum emenda ſufficienti per partem ipſius Synodi merito approbanda, & laudanda, mox puniantur; illorū aßecurationis forma, condicionibus: & modis omnino manentibus illibatis. Pariformiter etiā uult, ut ſi quiſquam, uel aliqui ex ipſa Synodo, ſiue in itinere, aut manendo, aut redeundo aliquod enorme, quod abſit, egerint, aut commiſerint, quo poßet huius fidei publicȩ & aßecurationis beneficiū uiolari, aut quoquo modo tolli, in huiuſmodi facinore deprehenſi, ab ipſa Synodo dūtaxat, & non ab alijs cōdigna animaduerſione & emēda ſufficienti, per patrē dominorū Germa
norum

norum Augustanæ confessionis, tunc hic presentium, merito laudanda, & approbanda, mox puniantur, præsenti aßecurationis forma condicionibus, & modis omninò manentibus illibatis. Vult preterea ipsa Synodus, quod, liceat ipsis Ambasciatoribus, omnibus & singulis toties, quotiescumque opportunū fuerit, seu necessariū, ad auram capiēdam exire de ciuitate Tridētina & reuerti ad eandē, necnon nuncium, uel nuncios suos ad quæcumq. loca pro suis neceßariis negotiis ordinandis liberè mittere, seu destinare, ac ipsos missos, seu destinatos, seu missum, & destinatum suscipere toties, quoties eis uidebitur expedire ita quod aliqui, uel aliquis per deputandos Concilij socientur, qui eorum securitati prouideāt uel prouideat. Qui quidem saluus conductus, & securitates stare ac durare debent, & à tempore, & per tempus, quo ipsius Synodi, & suorum tuitionis curam ipsos suscipi contigerit, & usq; ad Tridentum perduci, ac toto tempore mansionis eorum ibidem, & rursum post sufficientem audientiam habitam, spatio uiginti dierum præmisso, cum ipsi petierint, aut Concilium, habita huiusmodi audientia, ipsis recessum indixerit, à Tridento usque in quem quisque elegerit sibi locum tutum, Deo fauente, restituet, dolo, & fraude prorsus exclusis. Quę quidem omnia pro uniuersis, & singulis Christi fidelibus, pro omnibus principibus, tàm Ecclesiasticis, quàm secularibus

bus quibuſcumque, atque omnibus alijs Eccleſiaſticis, ac ſecularibus perſonis, cuiuſcumque ſtatus, & cōdicionis exiſtant, aut quocumque nomine cenſeantur, inuiolabiliter obſeruanda eſſe promittit, & bona fide ſpondet.

Inſuper omni fraude, & dolo excluſis, uera, et bona fide promittit, ipſam Synodum nullam uel manifeſtè, uel occultè occaſionem quæſituram, aut aliqua auctoritate, potētia, iure, uel ſtatuto, priuilegio legum, uel Canonū, aut quorumcumque Conciliorum, præſertim Conſtantienſis & Senenſis, quacūque forma uerborum expreſſa, in aliquod huius fidei publicæ, & plenisſimæ aſſecurationis, ac publicæ, & liberæ audientiæ ipſis per ipſam Synodum conceſſæ, præiudiciū quouis modo uſuram, aut quemquā uti permiſsuram, quibus in hac parte pro hac uice derogat. Quod ſi ſancta Synodus, aut aliquis ex ea, uel ſuis, cuiuſcūq. condicionis, uel ſtatus, aut preeminentiæ exiſtens, præſcriptæ aſſecurationis & ſalui cōductus formam, & modū in quocumq. puncto uel clauſula uiolauerit (quod tamen dignetur auertere Omnipotēs) & ſufficiēs emēda non fuerit mox ſubſecuta, & ipſorū arbitrio merito approbāda, & laudanda, habeant ipſam Synodū, & habere poterunt, incidiſſe in oēs pœnas quas iure diuino & humano, aut cōſuetudine, huiuſmodi ſaluorū conductuum uiolatores incurrere poſsunt, abſq. oī excuſatione, aut quauis in hac parte cōtradictione.

SESSIO

SESSIO XVI.

QVAE EST SEXTA, ET VLTIMA SVB IVLIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XXVIII. APR. M. D. LII.

Decretum ſuſpenſionis Concilij.

Sacroſancta œcumenica, generalis Tridentina Synodus, in Spiriu Sancto legitimè congregata, præſidentibus in ea Reuerendiſſimis Dominis, Sebaſtiano, Archiepiſcopo Sipontino, & Aloyſio, Epiſcopo Veronenſi, Apoſtolicis Nuncijs, tàm eorum proprio, quàm Reuerendiſſimi, & Illuſtriſſimi Domini Marcelli, tit. S. Marcelli ſanctæ Romanæ Eccleſia Cardinalis, Creſcentij Legati, ob aduerſam eius grauisſimam ualetudinem abſentis, nominè, non dubitat, Chriſtianis omnibus patere, hoc Concilium œcumenicum Tridentum primo à Paulo fel. rec. conuocatum, & collectum fuiße: deinde à Sanctisſimo Domino noſtro, Iulio III. efflagitante Carolo Quinto, Auguſtisſimo Imperatore, ea præcipuè cauſa fuiſſe reſtitutũ, ut religionem in multis orbis partibus, & præſertim in Germania, in diuerſas opiniones miſerabi-

miserabiliter distractam, in statum pristinum reuocaret, abusus & mores Christianorum corruptissimos emendaret, cumq. ad hoc agendum quamplurimi patres, nulla laborum suorum, periculorumq; habita ratione, & diuersis regionibus alacriter confluxissent, resq; strenuè, magno fidelium concursu, feliciterq; procederet, ac spes esset non leuis, illos Germanos, qui eas nouitates excitarant, in Concilium uenturos, sic animatos, ut ueris Ecclesiæ rationibus unaminiter acquiescerent; lux denique quædam rebus affulsisse uideretur, caputq; attollere inciperet profligata antea, & afflicta Respublica Christiana; ij repente tumultus, & ea bella hostis generis humani uersutia exarserunt, ut Concilium uelut hærere, ac suum cursum interrumpere satis incommodè cogeretur, spesq; omnis ulterioris progressus hoc in tempore tolleretur, tantumque aberat, ut sancta Synodus Christianorum malis, & incõmodis mederetur, ut multorum mentes, præter sui animi sententiam, irritaret potius, quàm placaret. Cum igitur ipsa sancta Synodus, omnia, & præcipuè Germaniam armis ardere, & discordijs uideret, omnes ferè Episcopos Germanos, præsertim Principes Electores, suis consultum ecclesiis è Consilio abijsse, decreuit tantæ necessitati non reluctari, & ad meliora tẽpora reticere, ut Patres, quod eis nunc agere non licet, suis ouibus prospectum ad suas Ecclesias re-

gredi ualerent, ne diutius utrobique inutili otio conterantur. Atque ita, quoniam sic temporũ condicio tulit huius œcumenici Concilij Tridentini progressum per biennium suspendendum fore decernit, prout præsenti Decreto suspendit, ea tamen lege, ut si citius peccata res sit, ac tranquillitas pristina reuertatur, quod sperat Dei Optimi maximi beneficio non longo fore spatio futurum, ipsius Concilij progressus eodemmet tempore suam uim, firmitatem, uigoremq; habere censeatur. Sin autem, quod Deus auertat, peracto biennio prædicta legitima impedimenta non fuerint submota, cumprimum ceßauerint, talis suspensio eo ipso sublata esse intelligatur, ac suus uigor, & robur Concilio sit restitutum, & eße intelligatur, sine alia noua Concilij conuocatione, accedente ad hoc Decretum consensu & auctoritate Sanctitatis suæ, & sanctæ Sedis Apostolicę.

Interea tamen eadem sancta synodus exhortatur omnes Principes Christianos, & omnes Prælatos, ut obseruent, & respectiuè, quatenus ad eos spectat, obseruare faciant in suis regnis, dominijs, & ecclesiis omnia, & singula, quę per hoc sacrum œcumenicum Concilium fuerunt hactenus statuta, & decreta.

BVLLA CELEBRATIONIS CONC. TRID. SVB PIO IIII. PONT. MAX.

PIVS EPISCOPVS, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriã.

AD Ecclesiæ regimen, licet tanto oneri impares, sola Dei dignatione uocati, statim circumferentes mentis oculos per omnes Reipublicæ Christianæ partes, cernentesq; non sine magno horrore, quam, longè, lateq; pestis hæresum, & schismatis persuasißet, & quanta Christiani populi mores correctione indigerent, in eam curam, & cogitationem, pro suscepti muneris officio, incumbere cœpimus, quemadmodum ipsas hereses extirpare, tantũq; & tàm perniciosum schisma tollere, moresq; adeò corruptos, & deprauatos emendare poßemus. Cum autem intelligeremus, ad hęc sananda mala aptisſimum eße remedium, quod sancta hæc Sedes adhibere consueuißet, œcumenici generalisq; Cõcilij, eius congregandi, & Deo iuuante, celebrandi consilium cepimus, Indictum illud quidem antea fuit a fel. rec. Paulo III, & eius succeßore Iulio, prędeceßoribus nostris, sed uarijs de causis sæpius impeditũ, & interpellatũ perfici nõ potuit. Siquidem Paulus, cum id primo in urbem Mantuam, deinde Vincentiam indixißet, quasdam ob

 causas,

causas in literis eius expressas, id primò suspendit; postea Tridentum transtulit, deinde cum quibusdam de causis ibi quoque eius celebrandi tempus dilatum fuißet, tandem, suspensione sublata, in eadem ciuitate Tridentina inchoatum fuit; uerum Sessionibus aliquod habitis, & nonnullis decretis factis, ipsum se postea Concilium aliquibus de causis, accedente etiam Sedis Apostolicæ auctoritate, Bononiam transtulit. Iulius autem qui ei successit, in eandem ciuitatem Tridentinã id reuocauit. quo quidem tempore facta alia quædam decreta sunt. Sed cum noui in propinquis Germaniæ locis tumultus excitati fuissent, & bellum in Italia, & Gallia grauissimum exarsisset, rursus Concilium suspensum, & dilatum fuit, adnitẽte nimirum humani generis hoste, aliasq; ex aliis difficultates, & impedimenta obiiciente, ut tantum Ecclesiæ commodum, quod prorsus auferre non poterat, saltem quamdiutissimè retardare. Quantopere uerò interea auctæ fuerint, & multuplicatæ, ac propagatæ hæreses, quãtopere schisma creuerit, sine maximo animi dolore nec meminiße possumus, nec referre. sed tandem pius, & misericors Dominus, qui nunquam ita irascitur, ut misericordiæ obliuiscatur, Regibus & Principibus Christianis pacem: & unanimitatem donare dignatus est. Qua nos occasiane oblata maximam in spem uenimus, ipsius misericordia freti fore, ut his tantis quoque Ecclesiæ ma-

lis

lis eadem Concilij uia finis imponatur. Nos itaque ad schisma, hæresesque tollendas, ad corrigendos & reformandos mores, ad pacem inter Christianos Principes conseruandam, celebrationem eius non esse duximus diutius differendam: Habita igitur cum uenerabilibus fratribus nostris, Sanctæ Romanæ Ecclesię Cardinalibus, deliberatione matura, factis etiam consilij nostri certioribus carissimis in Christo filijs nostris Ferdinãdo Romanorum Imperatore Electo, & alijs Regibus, atque Principibus, quos quidem sicut de eorum summa pietate, & sapientia nobis pollicebamur, paratissimos ad ipsius Concilij celebrationem adiuuandam inuenimus, ad Dei omnipotentis laudem, honorem, & gloriam, atque uniuersalis Ecclesię utilitatem de eorũdem fratrum nostrorum consilio, & assensu sacrum œcumenicum, & generale Concilium ex auctoritate eiusdem Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum, qua nos quoque in terris fungimur, freti, & subnixi, in ciuitate Tridentina, ad sacratissimum diem Resurrectionis Dominicæ proximè futurum indicimus, & ibi celebrandũ sublata suspensione quacumque statuimus, atque decernimus. Quocirca uenerabiles fratres nostros, omnibus ex locis, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Abbates, ceterosq; quibus in Concilio generali, sedere, & sententiam dicere, iure communi, uel ex priuilegio,

 uel

uel ex antiqua consuetudine licet, uehementer in Domino hortamur & monemus, atque etiam districtè præcipiendo mandamus, in uirtute sanctæ obedientiæ, in ui quoque iuramenti quod præstiterunt, & sub pœnis quas in eos qui ad Concilia generalia conuenire neglexerint, sacris sciunt esse Canonibus constitutas, ut ad Concilium ibi celebrandum conueniant intra eam diẽ: nisi forte impedimento fuerint legitimo præpediti, quod tamen impedimentum per legitimos procuratores Synodo probare debebunt. Monemus preterea omnes, & singulos, quorum interest interesse ue poterit, ut in Cõcilio adesse ne negligãt. Charissimos uerò in Christo filios nostros, Romanorũ Imperatorem electum, ceterosque Reges, & Principes, quos optandum sanè esset Concilio interesse posse, hortamur & rogamus, ut si ipsi Concilio interesse nõ potuerint, at Oratores suos prudentes, graues, & pios uiros utique mittant, qui ipsorum nomine illi intersint, curentque diligenter pro sua pietate, ut ex eorum regnis atque dominiis Prælati sine recusatione, ac mora, tàm necessario tempore, Deo & Ecclesiæ officium suum præstent: eosdem etiam curatores esse minime dubitantes, ut per ipsorum regna, & dominia tutum, ac liberum iter Prælatis, eorumque familiaribus, comitibus & aliis omnibus ad Concilium euntibus & ab illo redeuntibus pateat: benigneque, ac comiter omnibus in locis recipiantur atque

que

que tractentur: sicut quod ad nos attinet, ipsi quoque curabimus: qui nihil omnino prætermittere decreuimus, quod ad tam pium & salutare opus perficiendum, à nobis in hoc loco constitutis, præstari possit: nihil, ut Deus scit, quærentes aliud, nihil propositum habentes in hoc Concilio celebrando, nisi honorem ipsius Dei, dispersarũ ouiũ reductionem ac salutem, & perpetuam Christianæ Reipublicæ tranquillitatem ac quietem. Ut uerò hæ literæ, & quæ in eis continentur ad omnium quorũ oportet, notitiam perueniãt: nec quisquã ea excusatione uti possit quòd illa ignorauerit, præsertim cum non ad omnes quos de his literis certiores fieri oporteret, tutus forsitan pateat aditus, uolumus, & mandamus, ut in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, & in Ecclesia Lateranensi tunc, cum in eis populus ut Missarum sollemnibus intersit, congregari solet, palàm clara uoce à curiæ nostræ cursoribus, seu notarijs aliquibus publicis recitentur, & postquam recitate fuerint, ad ualuas earum Ecclesiarum, itemque Cancellariæ Apostolicæ, & in loco solito campi Floræ affigantur, ibique quò legi, & omnibus innotescere possint, aliquandiù relinquantur, cũ autem inde amouebuntur, earum exempla in ijsdem locis affixa remaneant. Nos enim per recitationem hanc, publicationem, & affixionem omnes, & singulos, qui his literis comprehenduntur, post duos men-

ſes à die publicationis, & affixionis earũ, nolumus perinde aſtrictos & obligatos eſſe ac ſi ipſiſmet illæ coram editæ, & lectæ fuiſſent. Tranſumptis quoque earum, quæ manu publici alicuius notarij ſcripta, ſubſcripta ve, et ſigillo ac ſubſcriptione alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munita fuerint, ut ſine dubitatione ulla fides habeatur, mandamus atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginã noſtrę indictionis, ſtatuti, decreti, pręcepti, admonitionis, & adhortationis infringere: uel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit: indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli, Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ, apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ, M. D. LX. III. Kal. Dec. Pontificatus noſtri anno primo.

Antonius Florebellus Lauelinus.

Barengus.

SACRO-

SACROSANCTI OECVMENICI, ET GENERALIS CONCILII TRIDENTINI.

SESSIO XVII.

QVAE EST PRIMA SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XVIII. IAN. M. D. LXII.

Decretum de celebrando Concilio.

PLACET ne uobis ad laudem, & gloriã sanctæ ac indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ad incremẽtum & exaltationem fidei, & religionis Christianæ sacrum œcumenicum, & generale Concilium Tridentinum, in Spiritu sancto legitimè congregatum, ab hodierno die qui est XVIII. mensis Ianuarij, anni à Natiuitate Domini M. D. LXII. Cathedræ Romanæ beati Petri Apostolorum Principis consecrato, sublata quacunque suspensione, iuxta formam & tenorem literarum Sanctissimi Domini nostri Pij IIII. Pontificis Maximi cele-

celebrari, & in eo ea debito ſeruato ordine tractari, quæ proponentibus Legatis ac Præſidentibus, ad horum temporum leuandas calamitates, ſedandas de religione controuerſias, coercendas linguas doloſas, deprauatorum morum abuſus corrigendos, Eccleſię ueram atque Chriſtianam pacem conciliandam apta & idonea ipſi ſanctę Synodo uidebuntur? Reſponderunt, Placet.

Indictio futuræ Seſsionis.

PLACET ne uobis, proximam futuram Seſsionem habendam, & celebrandam eſſe feria quinta, poſt ſecundam Dominicam quadrageſimę, quæ erit die XXVI. menſis Februarij? Reſponderunt, Placet.

SESSIO XVIII.

QVAE EST SECVNDA, SVB PIO IIII. PONTIFICE MAXIMO.

CELEBRATA DIE XXVI. FEB. M. D. LXII.

Decretum de librorum delectu, & omnibus ad Concilium fide publica inuitandis.

ACROSANCTA oecumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem Apostolicę Sedis Legatis, non humanis quidem uiribus confisa, sed Domini nostri Iesu Christi, qui os & sapientiam Ecclesiae daturum se promisit, ope & auxilio freta, illud praecipuè cogitat, ut Catholicae fidei doctrinam, multorum inter se dissidentium opinionibus pluribus locis inquinatam & obscuratam, in suam puritatem & splendorem aliquando restituat: & mores, qui à ueteri instituto deflexerunt, ad meliorem uitae rationem reuocet: corque patrum ad filios, & cor filiorum ad patres conuertat. Cùm itaque omnium primum animaduerterit, hoc tempore suspectorum, ac perniciosorum

rum librorum quibus doctrina impura continetur, & longè lateque diffunditur, numerum nimis excreuisse: quod quidem in causa fuit, ut multæ censuræ in uarijs prouincijs & præsertim in alma urbe Roma, pio quodã zelo editæ fuerint: neque tamen huic tam magno ac pernicioso morbo salutarem ullam profuisse medicinam: cēsuit, ut delecti ad hanc disquisitionem Patres de censuris, librisque, quid facto opus esset, diligenter considerarent, atque etiam ad eandem sanctam Synodum suo tempore referrent: quo facilius ipsa possit uarias & peregrinas doctrinas, tanquã zizania, à Christianæ ueritatis tritico separare: deque his cōmodius deliberare, & statuere quæ ad scrupulum ex complurium animis eximendū, & tollendas multarum querelarum causas magis opportuna uidebuntur. Hæc autem omnia ad notitiam quorumcunque deducta esse uult, prout etiam præsenti Decreto deducit: ut si quis ad se pertinere aliquo modo putauerit, quę uel de hoc librorū & censurarum negotio, uel de alijs quę in hoc generali Concilio tractanda prædixit: non dubitet à sancta Synodo se benignæ auditum iri.

Quoniam uerò eadem sancta Synodus ex corde optat, Deumque enixè rogat; quæ ad pacem sunt Ecclesiæ, ut uniuersi communem matrem in terris agnoscentes, quę quos peperit, obluisci non potest, unanimes, uno ore, glorificemus Deum & Patrem Domini nostri Iesu Christi: per uiscera

mi-

misericordiæ eiusdem Dei, & Domini nostri, omnes qui nobiscum communionem non habent, ad concordiam & reconciliationem, & ut ad hanc sanctam Synodum ueniant, inuitat, atque hortatur: utq; caritatem, quod est uinculum profectionis, amplectantur, pacemq; Christi, exultantem in cordibus suis præ se ferant in quã uocati sunt in uno corpore. Hanc ergo non humanam, sed Spiritus sancti uocem audientes, ne obdurent corda sua, sed in suo sensu non ambulantes, neque sibi placentes, ad tam piam, & salutarem matris suæ admonitionem excitentur, & conuertantur. omnibus enim caritatis officijs sancta Synodus, eos ut inuitat, ita complectetur.

Insuper eadem sancta Synodus decreuit, fidẽ publicam in congregatione generali concedi posse, & eandem uim habituram, eiusdemq; roboris & momenti futuram, ac si in publica Sessione data, & decreta fuisset.

Indictio futuræ Sessionis.

Eadem sacrosancta Tridentina Synodus, in spiritu sancto legitimè cõgregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, statuit, & decernit, proximam futuram Sessionem habendam & celebrandam esse feria quinta post sacratissimum festum Ascensionis Domini, quæ erit die XIIII. Mensis Maij.

SALVVS

SALVVS CONDVCTVS

Concessus Germanicæ nationi, in Congregatione Generali die IIII. Martij, M. D. LXII.

Sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, uniuersis fidem facit, quod omnibus, & singulis sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, militaribus, popularibus, & alijs quibuscũque uiris, cuiuscumque status, & condicionibus, aut qualitatis existãt, Germanicæ Prouinciæ, & nationis, ciuitatibus, & alijs locis eiusdem, & omnibus alijs Ecclesiasticis & secularibus præsertim Augustanæ confessionis personis, qui aut quæ unà cum ipsis ad hoc generale Tridentinum Conciliũ uenient, aut mittentur, ac profecturi sunt, aut hucusque uenerunt, quocumque nomine censeantur, aut ualeant, nuncupari, tenore præsentium publicam fidem, & plenißimam, uerissimamq; securitatem quã saluum conductum appellant, liberè ad hanc ciuitatem Tridentinam ueniendi, ibidemq; manẽdi, standi, morandi, proponendi, loquendi, unà cum ipsa Synodo de quibuscunque negotijs tractandi, examinãdi, discutiendi, & omnia, quęcũ-

que ipsis libuerit, ac articulos quoslibet tam scri pto, quã uerbo liberè offerendi, propalandi, eosq; scripturis sacris, & beatorum Patrum uerbis, sẽ tentijs, & rationibus declarandi, astruendi, & persuadendi, & si opus fuerit, etiam ad obiecta Concilij generalis respondendi, & cum ijs, qui à Concilio delecti fuerint, disputãdi, aut caritatiuè absque impedimento conferendi, opprobrijs, con uiciis ac contumelijs pœnitus semotis, & signãter quod causæ controuersiæ, secundum sacram Scri pturam, & Apostolorum traditiones, probata Concilia, catholicæ Ecclesiæ consensum, & sanctorum patrũ auctoritates in prædicto Concilio Tridentino tractentur, illo etiam addito, ut religionis prætextu aut delictorũ circa eã cõmissorum, aut cõmittendarum minimè puniantur, impertitur, ac omnino cõcedit; sic etiam, ut propter illorum præsentiam neque in itinere, aut quocunque locorum eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipsa ciuitate Tridentina à diuinis officijs quouis modo cessetur. Et ut, his pactis, uel nõ pactis, quandocũq; ipsis libuerit, aut maiorum suorum mandato, & assensu ad propria reuerti optabũt, aut aliquis eorum optabit: mox absque ulla reni tentia, & occasione, aut mora, salutis rebus eo rum, & suorum pariter honore, & personis, uice uersa, possint iuxta beneplacitum liberè, & securè redire, de scientia tamẽ ab eadem Synodo deputandorum, ut tunc opportunè eorum securitati,

tati, abſque dolo, & fraude prouideatur. Vult etiã ſancta Synodus; in hac publica fide, ſaluoq; conductu, omnes quaſcunq; clauſulas includi ac contineri, ac pro incluſis haberi, quæ pro plena efficaci, & ſufficienti ſecuritate, in eundo, ſtando, & redeundo, neceſſariæ, & opportunæ fuerint. Illud etiam ad maiorem ſecuritatem, & pacis, ac conciliationis bonum exprimens, quod, ſi quiſpiam, aut illorum aliqui, ſiue itinere: Tridentum ueniendo, ſiue ibidem morando, aut redeundo, aliquod enorme, quod abſit, egerint, aut commiſerint, quo poſſet huius fidei publicæ, & aſſecurationis beneficium, eis conceſſum, annullari, aut caßari, uult, & concedit, ut in huiuſmodi facinore deprehenſi, ab ipſis dumtaxat, & nõ ab alijs condigna animaduerſione cum emenda ſufficienti, per partem ipſius Synodi merito approbanda, & laudanda, mox puniantur, illorum aßecurationis forma, condicionibus, & modis omninò manentibus illibatis. Pariformiter etiam uult, ut ſi quiſquam, uel aliquis ex ipſa Synodo, ſiue in itinere, aut manendo, aut redeundo, aliquod enorme, quod abſit, egerint, aut commiſerint, quo poſſet huius fidei publicæ & aßecurationis beneficium uiolari, aut quoquomodo tolli, in huiuſmodi facinore deprehenſi, ab ipſa Synodo dumtaxat, & non alijs condigna animaduerſione, & emenda ſufficienti, per partem Dominorum Germanorum Auguſtane confeſsionis,

tunc

tunc hic præsentium, meritò laudanda, & appro banda, mox puniantur, præsenti aßecurationis forma: conditionibus, & modis omninò manentibus illibatis. Vult præterea ipsa Synodus, quod liceat ipsis Ambasciatoribus omnibus & singulis toties, quotiescunque opportunum fuerit, seu necessarium, ad auram capiendam exire de ciuitate Tridentina, & reuerti ad eandem, nec nō nuncium, uel nuncios non suos ad quę cumque loca pro suis necessarijs negotiis ordinandis liberè mittere, seu destinare, ac ipsos missos, seu destinatos, seu mißum, & destinatum suscipere toties, quoties eis uidebitur expe dire, ita quod aliqui, uel aliquis per deputandos Concilij socientur, qui eorum securitati prouideant, uel prouideat. Qui quidem saluus conductus, & securitates stare ac durare debeāt, & à tēpore, & per tēpus quo in ipsius Synodi, & suo rum tuitionis curam ipsos suscipi contigerit, & usque ad Tridentum perduci, ac toto tempo re mansionis eorum ibidē, & rursum post sufficiētem audientiam habitam, spatio uiginti dierum premisso, cum ipsi petierint, aut Concilium, habita huiusmodi audientia, ipsis recessum indixerit, a Tridento usque in quem quisque elegerit sibi locum tutum, Deo fauente, restituet, dolo, & fraude prorsus exclusis. Quę quidem omnia pro uniuersis, & singulis Christi fidelibus pro omnibus principibus, tàm Ecclesiasticis, quàm

N secu-

sæcularibus quibuscūque, atque omnibus aliis Ecclesiasticis, ac sæcularibus personis, cuiuscunque status, & conditionis existant, aut quocunque nomine censeantur, inuiolabiliter obseruanda esse promittit, & bona fide spondet.

Insuper, omni fraude, & dolo exclusis, uera, & bona fide promittit, ipsam Synodum nullam uel manifestè, uel occultè occasionem quęsiturā, aut aliqua auctoritate, potētia, iure, uel statuto, priuilegio legum, uel Canonum, aut quorumcunque Conciliorum, pręsertim Constantiensis, & Senensis quacunque forma uerborum expressa in aliquod huius fidei publicæ, & plenissimæ assecurationis, ac publicę, & liberæ audiētiæ, ipsis per ipsum Synodum concessę, prędiudicium quouis modo usuram, aut quemquam uti permissuram: quibus in hanc parte pro hac uice derogat. Quod si sancta Synodus, aut aliquis ex ea, uel suis, cuiuscunque conditionis, uel status, aut præminentiæ exigens, præscriptę aßecurationis, & salui conductus formam, & modum in quocunque puncto, uel clausula uiolauerit, quod tamen auertere dignetur Omnipotens; & sufficiens emēda non fuerit mox subsecuta, ipsorum arbitrio meritò approbanda, & laudanda; habeant ipsam Synodum, & habere poterunt, incidiße in omnes pœnas, quas iure diuino & humano, aut consuetudine, huiusmodi saluorum conductuum uiolatores incurrere possunt, absque omni excusatione,

tione, aut quauis in hac parte contraditione.

Extensio ad alias nationes.

EADEM sacrosancta Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ sedis de latere Legatis, omnibus, & singulis aliis, qui nobiscum in iis, quæ sunt fidei, communionem non habent, ex quibuscumque regnis, nationibus, prouincijs, ciuitatibus, ac locis in quibus publicè, & impunè prædicatur, uel docetur, siue creditur contrarium eius quod sancta Romana sentit Ecclesia, dat fidem publicam, siue saluum conductum sub eadem forma, & eisdem uerbis, quibus datur Germanis.

SESSIO XIX.

QVAE EST TERTIA SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XIIII. MAII M. D. LII.

Decretum prorogationis Sessionis.

SAcrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in spiritu Sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, Decreta ea, quæ hodie in præsenti Sessione statuenda, ac sancienda erant, iustis nonnullis, ac honestis causis, in feriam quintam, post proximam solemnitatem corporis Christi, quæ erit pridie nonas Iunii proroganda esse cẽsuit ac prorogat, dictaq. die Sessionẽ habẽdã esse, ac celebrandã, omnibus indicit. Interea rogãdus est Deus, & Pater domini nostri Iesu Christi, autor pacis, ut sanctificet corda omnium, quo adiuuante, sancta Synodus & nunc, et semper meditari, atque peragere ualeat, quæ ad eius laudem, & gloriam pertineant.

SESSIO XX.

QVAE EST IIII. SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE IIII. IVN. M. D. LXII.

Decretum prorogationis Sessionis.

Acrosancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidētibus in ea eisdem sedis Apostolicæ Legatis propter uarias difficultates, ex diuersis causis exortas, atq; etiam ut congruentibus, maiorique cum deliberatione omnia procedant, nempe ut Dogmata cũ ijs, quæ ad reformationẽ spectant, simul tractentur, & sanciantur ea, quæ statuenda uidebuntur, tam de reformatione, quã de Dogmatibus, in proxima Sessione, quam omnibus indicit in diem sextam decimam subsequentis mensis Iulij, definienda esse decreuit. Hoc tamen adiecto, quod dictum terminum ipsa sancta Synodus, pro eius arbitrio, & uoluntate, sicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in generali Congregatione restringere, & prorogare liberè possit, & ualeat.

SESSIO XXI.

QVAE EST QVINTA SVB PIO IIII. PONT. MAXIMO.

CELEBRATA DIE XVI. IVLII. M. D. LXII.

Doctrina de Communione sub utraque specie, & paruulorum.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ sedis Legatis; cùm de tremẽdo & sanctissimo Eucharistię Sacramento uaria diuersis in locis errorum monstra nequissimi Dæmonis artibus, cicunferrantur, ob quæ in nõnullis prouincijs multi à Catholicæ Ecclesiæ fide atque obedientia uideantur discessisse, censuit ea, quę ad Communionem sub utraque specie, & paruulorum pertinent, hoc loco exponẽda esse. Quapropter cunctis Christi fidelibus interdicit, ne posthac de ijs aliter uel credere, uel docere, uel prædicare audeant, quàm est his decretis explicatum, atque definitum.

Laicos,

Laicos, & Clericos non conficientes, non astringi iure diuino ad Communionem sub utraq; specie. Cap.I.

ITAQUE Sancta ipsa Synodus, à Spiritu sancto, qui spiritus est sapientiæ & intellectus spiritus concilij, & pietatis, edocta atque ipsius Ecclesię iudicium & consuetudinem secuta, declarat ac docet, nullo diuino præcepto Laicos & Clericos non conficiẽtes obligari ad Eucharistiæ Sacramentum sub utraque specie sumendum: neque ullo pacto, salua fide, dubitari posse, quin illis alterius speciei Communio ad salutem sufficiat. nam, & si Christus Dominus in ultima cœna uenerabile hoc sacramentum in panis & uini speciebus instituit, & Apostolis tradidit: non tamen illa institutio & traditio eò tendunt, ut omnes Christi fideles statuto Domini ad utraque speciem accipiendum astringentur. Sed neque ex sermone illo, apud Ioãnẽ sexto, rectè colligitur, utriusq; speciei Communionem à Domino præceptam esse, utcunque iuxta uarias sanctorũ Patrum, & doctorũ interpretationes intelligatur. namque qui dixit: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis uitam in uobis: dixit quoque: Si quis manducauerit ex hoc pane, uiuet in æternum: Et qui dixit: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet uitam æternam: dixit

etiam: Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi uita. Et denique qui dixit. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo; dixit nihilominus: Qui mã ducat hunc panem, uiuet in æternum.

Ecclesiæ potestas circa dispensationem Sacramenti Eucharistiæ. Cap. II.

PRAETEREA declarat, hanc potestatem perpetuò in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salua illorum substantia, ea statueret uel mutaret, quæ suscipientium utilitati, seu ipsorum Sacramentorum uenerationi, pro rerum, temporum, & locorum uarietate magis expedire iudicaret, id autem Apostolus non obscurè uisus est innuisse, cùm ait: Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. atque ipsum quidem hac potestate usum esse satis cõstat, cùm in multis alijs, tùm in hoc ipsò Sacramento, cùm ordinatis nonnullis circa eius usum. Cætera, inquit, cùm uenero, disponam. Quare agnoscens sancta mater Ecclesia hanc suam in administratione sacramentorũ auctoritatẽ, licet ab initio Christianæ religionis non infrequens utriusque speciei usus fuißet: tamen progreßu temporis, latissimè iam mutata illa consuetudine, grauibus & iustis causis adducta, hanc consuetudinẽ sub altera specie cõmunicãdi approbauit, & pro lege habẽdam decreuit:

quam

quam reprobare aut ſine ipſius Eccleſiæ auctoritate pro libito mutare non licet.

Totum & integrum Chriſtum, ac uerum Sacramentum ſub qualibet ſpecie ſumi. Cap. III.

IN ſuper declarat, quamuis redemptor noſter, ut anteà dictum eſt, in ſuprema illa cœna hoc Sacramentum in duabus ſpeciebus inſtituerit, & Apoſtolis tradiderit: tamen fatendum eſſe etiam ſub altera tantùm ſpecie totũ atque integrum Chriſtum, uerumque Sacramentum ſumi: ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia neceßaria ad ſalutem eos defraudari, qui unam ſpeciem ſolam accipiunt.

Paruulos non obligari ad communionem ſacramentalem. Cap. IIII.

DENIQVE eadem ſancta Synodus docet paruulos uſu rationis carentes, nulla obligari neceſsitate ad ſacramentalem Euchariſtiæ cõmunionem: ſi quidem per Baptiſmi lauacrum regenerati & Chriſto incorporati, adeptam iam filiorum Dei gratiam in illa ętate amittere non poßunt. Neque ideò tamen damnanda eſt antiquitas, ſi eum morem in quibuſdam locis aliquãdo ſeruauit. Vt enim ſanctisſimi illi Patres ſui facti probabilem cauſam pro illius tẽporis ratione habuerunt: ita certè eos nulla ſalutis neceßitate

te id fecisse, sine controuersia credendum est.

DE COMVNIONE SVB utraque specie, & paruulorum.

CANON I.

Si quis dixerit, ex Dei Præcepto, uel necessitate salutis omnes & singulos Christi fideles utranquæ speciem sanctissimi Eucharistię Sacramenti sumere debere: anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, sanctam Ecclesiam Catholicam non iustis causis, & rationibus adductam fuisse, ut Laicos atque etiam Clericos non conficientes sub panis tantummodò specie communicaret: aut in eo errasse: anathema sit.

CANON III.

Si quis negauerit, totum, & integrum Christum, & omnium gratiarum fontē, & auctorē, sub una panis specie sumi, quia, ut quidam falsò asserunt, non secundum ipsius Christi constitutionem sub utraque specie sumatur, anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, paruulis antequam ad annos discretionis peruenerint, necessariam esse Eucharistiæ Communionem, anathema sit.

Duos uerò articulos, aliàs propositos, hos nondum tamen excusos uidelicet: An rationes, quibus sancta Catholica Ecclesia adducta fuit, ut cōmunicaret laicos atque etiam non celebrantes sacerdotes, sub una tantum panis specie, ita sint retinendæ, ut nulla ratione Calicis usus cuiquam sit permittendus: & An, si honestis & Christianæ charitati consentaneis rationibus concedendus alicui uel nationi, uel regno Calicis usus uideatur, sub aliquibus conditionibus concedēdus sit: & quenā sint illæ: Eadem sancta Synodus in aliud tempus, oblata sibi quamprimùm occasione, examinandos atque definiendos reseruat.

DECRETVM DE REFORMATIONE.

EADEM sacrosancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus in spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, ad Dei omnipotentis laudem, & sanctæ Ecclesiæ ornamentum, ea quæ sequuntur, de reformationis negotio in præsenti statuenda esse censuit.

Cap. I.

Quoniam ab Ecclesiastico ordine omnis auaritiæ suspitio abesse debet; nihil pro collatione quorumcunque ordinum, etiam clericalis Tonsuræ, nec pro litteris dimissorijs,

rijs, aut testimonialibus nec pro sigillo, nec alia quacunque de causa, etiam sponte oblatum, Episcopi & alij Ordinum collatores, aut eorum ministri quouis prætextu accipiant. Notarij uerò in ijs tantùm locis, in quibus non uiget laudabilis consuetudo nihil accipiendi, pro singulis literis dimißorijs, aut testimonialibus, decimam tãtum unius aurei partem accipere possint, dummodo eis nullum salarium sit cõstitutum pro officio exercendo: nec Episcopo ex notarij commodis aliquod emolumentum ex eisdem Ordinum collationibus directè uel indirectè prouenire possit. tunc enim gratis operam suam eos prestare omninò teneri decernit, cõtrarias taxas, ac statuta, & consuetudines, etiam immemorabiles, quorũcumque locorum, quæ potius abusus, & corruptele, simoniacæ prauitati fauentes, nuncupari possunt, penitus cassando, & interdicendo, & qui secus fecerint, tàm dantes quàm accipientes, ultra diuinam ultionem, pœnas à iure inflictas ipso facto incurrant.

Cap. II.

CVM non deceat eos, qui diuino ministerio ascripti sunt, cum Ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere, compertumq; sit, cõplures plerisque in locis ad sacros Ordines nullo ferè delectu admitti, qui uarijs artibus, ac fallacijs confingunt, se beneficium Ecclesiasticum

clesiasticum, aut etiam idoneas facultates obtinere; statuit sancta Synodus ne quis deinceps clericus sæcularis, quamuis aliàs sit idoneus moribus, scientia, & ætate, ad sacros ordines promoueatur, nisi prius legitimæ constet, eum beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad uictum honestè sufficiat, pacificè possidere. Id uero beneficiũ resignare nõ possit, nisi facta mẽtione, quod ad illius beneficii titulũ sit promotus, neque ea resignatio admittatur, nisi cõstito, quod aliundè uiuere commode possit, & aliter facta resignatio nulla sit. Patrimoniũ uerò uel pẽsionẽ obtinẽtes, ordinari posthac nõ possint, nisi illi quos Episcopus iudicauerit aßumendos pro necessitate, uel cõmoditate Ecclesiarũ suarum, eo quoque prius perspecto, patrimoniũ illud uel pensionẽ uerè ab eis obtineri, taliaq́. eße, quæ eis ad uitã sustentandã satis sint, atque illa deinceps sine licentia Episcopi alienari, aut extingui, uel remitti nullatenus possint, donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens sint adepti, uel aliundè habeant, unde uiuere possint, antiquorum Canonum pœnas super his innouando.

Caput. III.

CVM beneficia ad diuinũ cultũ, atque Ecclesiastica munia obeunda sint constituta, ne qua in parte minuatur diuinus cultus, sed ei debitũ omnibus, in rebus obsequium præstetur,

statuit

statuit sancta Synodus, in ecclesiis, tàm cathedralibus, quàm collegiatis, in quibus nulle sunt distributiones quotidianæ, uel ita tenues, ut uerisimiliter negligantur, tertiam partem fructuũ, & quorumcũque prouentuum, & obuentionum, tàm dignitatum, quàm canonicatuum, personatuum, portionum, & officiorum separari debere, & in distributiones quotidianas conuerti, quæ inter dignitates obtinentes, & cæteros diuinis intereßentes, proportionaliter iuxta diuisionem, ab Episcopo, etiã tamquam Apostolicæ Sedis delegato, in ipsa prima fructuum deductione facienda, diuidantur, saluis tamen cõsuetudinibus earum ecclesiarum, in quibus non residentes, seu non seruientes, nihil, uel minus tertia parte percipiunt, non obstantibus exemptionibus, ac aliis consuetudinibus, etiam immemorabilibus, & appellationibus quibuscunque. Crescenteq. non seruientium contumacia, liceat contra eos procedere; iuxta iuris, ac sacrorum Canonum dispositionem.

Cap. IIII.

EPiscopi, etiam tamquam Apostolicę sedis delegati, in omnibus ecclesiis parochialibus, uel baptismalibus, in quibus populus ita numerosus sit, ut unus Rector non possit sufficere Ecclesiasticis sacramentis ministrandis, & cultui diuino peragendo, cogant Rectores, uel alios

ad quos pertinet, sibi tot sacerdotes ad hoc munus adiungere, quot sufficiant ad sacramēta exhibenda, et cultum diuinum celebrandum. In iis uerò in quibus ob locorum distantiam, siue difficultatem parochiani sine magno incommodo ad percipienda sacramenta, & diuina officia audienda accedere non possunt; nouas parochias, etiam inuitis Rectoribus, iuxta formam constitutionis Alexandri III, quæ incipit, Ad audientiam, constituere possint. Illis autem sacerdotibus, qui de nouo erunt ecclesiis nouiter erectis præficiendi, competens assignetur portio arbitrio Episcopi ex fructibus ad ecclesiam matricē quomodocūque pertinentibus; & si necesse fuerit, compellere possit populum, ea subministrare, quę sufficiant ad uitā dictorum sacerdotum sustētandā, quacumque reseruatione generali, uel speciali, uel affectione, super dictis ecclesiis, non obstantibus. Neque huiusmodi ordinationes, & erectiones possint tolli, nec impediri, ex quibuscūq; prouisionibus, etiam uigore resignationis, aut quibusuis aliis derogationibus, uel suspensionibus.

Cap. V.

Vt etiam ecclesiarum status, ubi sacra Deo officia ministrātur, ex dignitate conseruetur; possint Episcopi, etiam tamquam Apostolicæ sedis delegati, iuxta formam iuris, sine ta-

mẽ præiudicio obtinentium, facere uniones perpetuas quarumcũque ecclesiarum parochialium, & baptismalium, & aliorum beneficiorũ curatorum, uel nõ curatorum cum curatis propter earũ paupertatem, & in cæteris casibus à iure permissis, etiã si dictæ Ecclesiæ, uel beneficia essent generaliter, uel specialiter reseruata, aut qualitercumque affecta. Quæ uniones etiã non possint reuocari, nec quoquo modo infringi uigore cuiuscũque prouisionis, etiã ex causa resignationis, aut derogationis, aut suspensionis.

Caput. VI.

Quod illiterati, & imperiti parochialiũ ecclesiarũ Rectores sacris minus apti sunt officiis, & alij propter eorum uitæ turpitudinem potius destruunt, quam edificant. Episcopi, etiam tam quã Apostolicę Sedis delegati, eisdem illiteratis & imperitis, si aliàs honestæ uitæ sint, coadiutores aut uicarios pro tẽpore deputare, partemq; fructuum eisdem pro sufficienti uictu assignare, uel aliter prouidere possint, quacũque appellatione, & exẽptione remota. Eos uerò, qui turpiter, & scãdalosè uiuũt, postquã præmoniti fuerint, coerceant, ac castigẽt, & si adhuc incorrigibiles in sua nequitia perseuerẽt, eos beneficiis, iuxta sacrorũ Canonũ cõstitutiones, exẽptione, & appellatione quacũque remota, priuãdi facultatẽ habeant.

Caput

Cap. VII.

CVM illud quoque valdè curandum sit, ne ea quæ sacris ministeriis dedicata sunt, temporum iniuria obsolescant, & ex hominum memoria excidant; Episcopi etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, transferre possint beneficia simplicia, etiã iuris patronatus, ex ecclesiis, quæ uetustate, uel aliàs collapsæ sint, & ob eorum inopiã nequeant instaurari; uocatis ijs quorũ interest, in matrices, aut alias ecclesias locorum, eorũdem, seu uiciniorum, arbitrio suo; atque in eisdem ecclesiis erigant altaria, uel capellas sub eisdem inuocationibus, uel in iam erecta altaria, uel capellas transferant cum omnibus emolumentis, & oneribus, prioribus ecclesiis impositis. Parochiales uerò ecclesias, etiam si iuris patronatus sint, ita collapsas refici, & instaurari procurent ex fructibus, & prouentibus quibuscumque, ad easdem ecclesias quomodocunque pertinẽtibus. qui si nõ fuerint sufficientes, omnes patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis ecclesiis proueniẽtes percipiunt, aut in illorũ defectũ, parochianos omnibus remedijs opportunis, ad predicta cogant, quacũque appellatione, exẽptione, & cõtradictione remota. Quod si nimia egestate omnes laborẽt, ad matrices, seu uiciniores ecclesias trãsferãtur, cũ facultate, tã dictas parochiales, quã a-

lias ecclesias dirutas, in profanos usus, non sordidos, erecta tamen ibi Cruce, conuertendi.

Cap. VIII.

Quæcumque in diœcesi ad Dei cultum spectant, ab Ordinario diligenter curari, atque iis ubi oportet, prouideri, æquum est; propterea commendata monasteria, etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præpositure nuncupatę, in quibus non uiget Regularis obseruãtia, necnõ beneficia tã curata, quã non curata, sæcularia, & Regularia, qualitercũque cõmendata, etiam exempta, ab Episcopis tamquam Apostolicæ Sedis delegatis, annis singulis uisitentur, curentq. ijdem Episcopi congruentibus remediis etiam per sequestrationem fructuum, ut quæ renouatione indiget, aut restauratione, reficiantur, & cura animarum, si qua illis uel eorum annexis immineat, aliaq. debita obsequia rectè exerceantur, appellationibus quibuscumque; priuilegijs, consuetudinibus, etiam immemorabili tempore præscriptis, conseruatorijs, iudicum, deputationibus, & eorum inhibitionibus non obstantibus, & si in eis uigeret obseruantia Regularis, prouideãt Episcopi paternis admonitionibus, ut eorum Regulariũ Superiores iuxta eorum regularia instituta debitam uiuendi rationem obseruẽt, & obseruari faciant, & sibi subditos in officio contineant ac moderentur. Quod

si ad-

si admoniti, intra sex mēses eos non uisitauerint uel correxerint, tunc ijdem Episcopi, etiā ut delegati Sedis Apostolicę, eos uisitare possint, & corrigere, ꝓut ipsi superiores poßēt, iuxta eorū instituta, quibuscūque appellationibus, priuilegijs, & exēptionibus penitus remotis, & nō obstātibus.

Cap. XI.

CVM multa a diuersis antea Concilijs, tam Lateranensi, ac Lugdunensi, quam Viennensi, aduersus prauos eleemosynarum Quæstorum abusus remedia tunc adhibita, posterioribus temporibus reddita fuerint inutilia, potiusq. eorum malitia ita quotidie magno fidelium omnium scandalo, & querela excrescere deprehendatur, ut de eorum emendatione nulla spes amplius relicta uideatur, statuit, ut posthac in quibuscumque Christianæ religionis locis eorum nomen, atq; usus penitus aboleatur, nec ad officium huiusmodi exercendum ullatenus admittatur, non obstantibus priuilegijs, ecclesiis, monasteriis, hospitalibus, pijs locis, & quibusuis, cuiuscunque gradus, status, & dignitatis personis; concesßis, aut consuetudinibus etiam immemorabilibus. Indulgentias uero, aut alias spirituales gratias, quibus nō ideo Christi fideles decet priuari, deinceps per Ordinarios locorū, adhibitis duobus de Capitulo debitis tēporibus populo publicandas esse decer

nit quibus etiam eleemosynas, atque oblata sibi charitatis subsidia, nulla prorosus mercede acepta, fideliter colligẽdi facultas datur, ut tandẽ, cęlestes hos Ecclesiæ thesauros non ad quæstum, sed ad pietatẽ exerceri, omnes uerè intelligant.

Indictio futuræ Sessionis.

SAcrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in spiritu Sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, statuit, & decernit, proximam futuram Sessionem habendam & celebrãdam esse feria quinta post octauam festi Natiuitatis beatæ Mariæ uirginis quæ erit XVII. mensis Septembris, proximè futuri. Hoc tamẽ adiecto, quod dictum terminũ, ac unicuique Sessioni in posterum pręfigendum, ipsa sancta Synodus pro eius arbitrio, & uoluntate sicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in generali Congregatione, restringere, & prorogare liberè possit, & ualeat.

SESSIO XXII.

QVAE EST SEXTA SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XVII. SEPT. M. D. LXII.

Doctrina de sacrificio Missæ.

Acrosancta œcumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitimè cõgregata, præsidẽtibus in ea eisdem sanctę Sedis Apostolicę Legatis, ut uetus absoluta, atque omni ex parte perfecta de magno Eucharistiæ mysterio in sancta Catholica Ecclesia fides atque doctrina retineatur: & in sua puritate, propulsatis erroribus atque hæresibus, conserue tur: de ea, quatenus uerum & singulare sacrificium est, Spiritus sancti illustratione edocta, hæc quæ sequuntur, docet, declarat, & fidelibus populis prædicanda decernit.

Cap. I.

QVONIAM sub priori Testamento, teste Apostolo Paulo, propter Leuitici sacerdotij imbecillitatem consummatio non erat: oportuit, Deo patre misericordiarum ita ordinante, sacer-

dotem alium secundum ordinem Melchisedech surgere, Dominum nostrum Iesum Christum, qui posset omnes, quotquot sanctificandi essent, consummare, & ad perfectum adducere. Is igitur Deus, & Dominus noster & si semel se ipsum in ara Crucis, morte intercedente, Deo Patri oblaturus erat, ut eternam illic redemptionem operaretur: quia tamen per mortem sacerdotium eius extinguendum non erat: in cœna nouissima, qua nocte tradebatur, ut dilectæ sponsæ suæ Ecclesię uisibile, sicut hominum natura exigit, relinqueret sacrificium, quo cruentum illud semel in Cruce peragendum repræsentaretur: eiusque memoria in finem usq; seculi permaneret: atq; illius salutaris uirtus in remissionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur: sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in æternum constitutum declarans, corpus & sanguinem suum sub speciebus panis & uini Deo Patri obtulit: ac sub earundem rerum symbolis Apostolis quos tunc noui testamenti sacerdotes constituebat, ut sumerent, tradidit: & eisdem, eorumque in sacerdotio successoribus, ut offerrent præcepit per hæc uerba: Hoc facite in meam commemorationem: uti semper Catholica Ecclesia intellexit & docuit: nam celebrato ueteri Pascha, quod in memoriam exitus de Aegypto multitudo filiorum Israel immolabat, nouum instituit Pascha, se ipsum ab Ecclesia per sacerdotes

cerdotes sub signis uisibilibus immolandum in memoriam transitus sui ex hoc mundo ad Patrē quando per sui sanguinis effusionem nos redemit eripuitque de potestate tenebrarum, & in regnum suum transtulit. Et hęc quidem illa munda oblatio est, quæ nulla indignitate aut malitia offerentium inquinari potest, quam Dominus per Malachiam nomini suo, quod magnum futurum esset in gentibus, in omni loco mundam offerendam prædixit: quam non obscurè innuit Apostolus Paulus, Corintijs scribens, cùm dicit: Non posse eos, qui participatione mensæ Dæmoniorū polluti sint, mensæ Domini participes fieri: per mensam altare utrobique intelligens. Hæc denique illa est, quæ per uarias sacrificiorum, naturæ & legis tempore, similitudines figurabatur: utpote quę bona omnia per illa significata, uelut illorum omnium consumatio & perfectio complectitur.

Cap. II.

Et quoniam in diuino hoc sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus continetur, & incruentè immolatur, qui in ara crucis semel se ipsum cruētè obtulit: docet sancta Synodus, sacrificium istud uerè propitiatoriū esse, ꝑ ipsumq. fieri, ut si cum uero corde & recta fide, cum me-

tu & reuerentia, contriti, ac pœnitentes, ad Deũ accedamus, misericordiam cõsequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. Huius quippè oblatione placatus Dominus gratiam et donum pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata etiam ingentia dimittit, una enim eademque est hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in cruce obtulit, sola offerendi ratione diuersa. Cuius quidem oblationis, cruentæ, inquam, fructus per hanc incruentã uberrimè percipiuntur: tantum abest, ut illi per hanc quouis modo derogetur. Quare non solùm pro fidelium uiuorũ peccatis, pœnis, satisfactionibus, & alijs necessitatibus, sed & pro defunctis in Christo nõdum ad plenum purgatis, ritè, iuxta Apostolorum traditionem, offertur.

Cap. III.

ET quamuis in honorem, & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Missas Ecclesia celebrare consueuerit: non tamen illis sacrificium offerri docet, sed Deo soli, qui illos coronauit: unde nec sacerdos dicere solet, Offero tibi sacrificiũ Petre, uel Paule: sed Deo de illorũ uictorijs gratias agens, eorum patrocinia implorat, ut ipsi nobis intercedere dignentur in cœlis, quorum memoriam facimus in terris.

Cap. IIII.

ET cùm sancta sanctè administrari conueniat, sitque hoc omnium sanctissimum sacrificium: Ecclesia Catholica, ut dignè reuerenterque offerretur ac perciperetur, sacrum Canonem multis antè seculis instituit, ita ab omni errore purum, ut nihil in eo contineatur, quod non maximè sanctitatem ac pietatem quandam redoleat, mentesque offerentium in Deum erigat. Is enim cōstat cùm ex ipsis Domini uerbis, tùm ex Apostolorū traditionibus, ac sanctorum quoque Pontificū pijs institutionibus.

Cap. V.

CVMQ. natura hominum ea sit, ut non facilè queat sine adminiculis exterioribus ad rerum diuinarum meditationem sustolli, propterea pia mater Ecclesia ritus quosdam, ut scilicet quędam summissa uoce, alia uerò elatione, in Missa pronunciarentur, instituit. Cæremonias item adhibuit, ut mysticas benedictiones, lumina, thymiamata, uestes, aliaq; id genus multa, ex Apostolica disciplina, & traditione, quo & maiestas tanti sacrificij commendaretur, & mentes fidelium per hæc uisibilia religionis & pietatis signa ad rerum altissimarum, quæ in hoc sacrificio latent, contemplationem excitarentur.

Cap.

Cap. VI.

Optaret quidem sancrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes nō solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistię perceptione cōmunicarent, quo ad eos sanctissimi huius sacrificij fructus uberior proueniret, nec tamen, si id non semper fiat, propterea Mißas illas, in quibus solus sacerdos Sacramentaliter communicat, ut priuatas & illicitas damnat: sed probat atque adeo commēdat, si quidem illæ quoquę Missæ uerè communes censeri debent partim quòd in eis populus spiritualiter communicet, partim uerò quòd à publico Ecclesiæ ministro non pro se tantùm, sed pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Christi pertinent, celebrentur.

Cap. VII.

Monet deinde sancta Synodus, præceptum esse ab ecclesia sacerdotibus, ut aquam uino in calice offerendo miscerent, tum quòd Christum Dominum ita feciße credatur, tum etiam quia è latere eius aqua simul cū sanguine exierit, quod Sacramentum hac mixtione recolitur: & cùm aqua in Apocalypsi beati Ioannis populi dicantur, ipsius populi fidelis cum capite Christo unio repræsentatur.

Cap.

Cap. VIII.

Et si Missa magnam contineat populi fidelis eruditionem: non tamen expedire uisum est Patribus, ut uulgari passim lingua celebraretur. Quãobrem retento ubique cuiusque Ecclesię antiquo et à sancta Romana Ecclesia omniũ Ecclesiarum, matre & magistra probato ritu, ne oues Christi esuriant, ne ue paruuli panem petant, & non sit qui frangat eis: mandat sancta Synodus Pastoribus & singulis curam animarum gerentibus, ut frequenter inter Missarum celebrationẽ uel per se, uel per alios ex ijs quæ in Mißa leguntur, aliquid exponant: atque inter cętera sanctissimi huius sacrificij mysterium aliquod declarent, diebus præsertim Dominicis, & festis.

Cap. IX.

Quia uerò aduersus ueterem hanc in sacrosancto Euangelio, Apostolorum traditionibus, sanctorumque Patrum doctrina fundatam fidẽ, hoc tẽpore multi disseminati sunt errores, multaque à multis docentur atque disputantur; sacrosancta Synodus, post multos grauesq́. his de rebus maturè habitos tractatus, unanimi Patrum omnium consensu, quę huic purissimæ fidei sacręque doctrinæ aduersantur, damnare, & sancta Ecclesia eliminare per subiectos hos Canones constituit.

De

DE SACRIFICIO MISSAE.

CANON I.

Si quis dixerit, in Mißa non offerri Deo uerum, & proprium ſacrificium: aut quòd offerri non ſit aliud, quàm nobis Chriſtum ad manducãdum dari, anathema ſit.

CANON II.

Si quis dixerit, illis uerbis, Hoc facite in meã commemorationem: Chriſtum non inſtituiſſe Apoſtolos ſacerdotes: aut nõn ordinaße, ut ipſi, alijque ſacerdotes offerrent corpus, & ſanguinem ſuum; anathema ſit.

CANON III.

Si quis dixerit, Mißæ ſacrificium tantùm eſſe laudis & gratiarum actionis, aut nudam commemorationẽ ſacrificij in Cruce peracti, non autem propitiatorium: uel ſoli prodeſſe ſumenti: neque pro uiuis & defunctis, pro peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & alijs neceſſitatibus offerri debere; anathema ſit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, blaſphemiã irrogari ſanctiſſimo Chriſti ſacrificio in Cruce peracto, per Miſſæ ſacrificiũ aut illi per hoc derogari; anathema ſit,

CANON V.

Si quis dixerit, imposturam esse, Missas celebrare in honorem Sanctorum, & pro illorum intercessione, apud Deum obtinenda, sicut Ecclesia intendit, anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, Canonem Missæ errores continere, ideoq́. abrogandum esse, anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, cærimonias, uestes, & externa signa quibus in Missarum celebratione Ecclesia Catholica utitur, irritabula impietatis esse magis, quàm officia pietatis, anathema sit.

CANON VIII.

Si qus dixerit, Missas, in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat illicitas esse, ideoq́. abrogandas, anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, Ecclesiæ Romanæ ritum, quo summissa uoce pars Canonis, & uerba consecrationis proferuntur, damnandū esse, aut lingua tātum uulgari Missam celebrari debere, aut aquā non miscēdā esse uino in calice offerendo, eo quod sit contra Christi institutionem, anathema sit.

DECRE-

DECRETVM DE OBSERVANdis, & euitandis in celebratione Missæ.

Quanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum Misse sacrificium omni religionis cultu, ac ueneratione celebretur, quiuis facile existimare poterit, qui cogitarit, maledictum in sacris literis eũ uocari, qui facit opus Dei negligenter, quod si necessario fatemur nullum aliud opus adeo sanctũ, ac diuinum a Christi fidelibus tractari posse, quã hoc ipsum tremendum mysterium, quo uiuifica illa hostia, qua Deo patri reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quotidie immolatur, satis etiã apparet omnem operam, & diligentiam in eo ponendã esse, ut quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia, & puritate, atque exteriori deuotionis, ac pietatis specie peragatur. Cum igitur multa iam siue temporum uitio, siue hominũ incuria, & improbitate irrepsisse uideantur, quæ a tanti sacrificij dignitate aliena sunt, ut ei debitus honor, & cultus ad Dei gloriam, & fidelis populi ędificationem restituatur; decernit sancta Synodus, ut Ordinarij locorum Episcopi ea omnia prohibere, atque e medio tollere sedulo curent, ac teneãtur, quę uel auaritia, idolorũ seruitus uel irreuerentię quæ ab impietate uix seiuncta esse potest, uel superstitio, ueræ pietatis falsa imitatrix, induxit. Atque, ut multa paucis comprehendantur,

dantur, in primis quod ad auaritiam pertinet, cuiusuis generis mercedum condiciones, pacta, et quicquid pro Missis nouis celebrandis, datur, nec non importunas, atque illiberales eleemosynarũ exactiones potius quam postulationes, aliaq. huiusmodi, quę simoniaca labe, uel certè a turpi quęstu non longè absunt, omnino prohibeant. Deinde, ut irreuerentia uitetur, singuli in suis diœcesibus interdicant, ne cui uago, & ignoto sacerdoti Mißas celebrare liceat. Neminem prӕterea, qui publicè, & notoriè criminosus sit, aut sancto altari ministrare, aut sacris intereße permittant, neue patiantur priuatis in domibus, atque omnino extra ecclesiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata oratoria, ab eisdem Ordinariis designãda, & uisitanda, sanctum hoc sacrificium a sӕcularibus, aut regularibus quibuscumque peragi, ac nisi prius qui intersint, decenter cõposito corporis habitu, declarauerint se mente etiam, ac deuoto cordis affectu non solum corpore, adesse. Ab ecclesiis uero musicas eas, ubi siue organo, siue cantu lasciuum, aut impurum aliquid misceatur, item sӕculares omnes actiones, uana, atque adeo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant, ut domus Dei, uerè domus orationis eße uideatur, ac dici posſit. Postremo, ne superstitioni locus aliquis detur, edicto, & pœnis propositis caueant, ne sacerdotes aliis, quam debitis horis, celebrent, neue ritus

alios, aut alias cærimonias & prçces in Missarum celebratione adhibeant, præter eas, quç ab Ecclesia probatæ, ac frequenti, & laudabili usu receptæ fuerint. Quarundam uerò Missarum, & candelarum certum numerũ, qui magis superstitioso cultu, quam a uera religione, inuentus est, omnino ab ecclesia remoueant, doceantq. populum, quis sit, & a quo potissimum proueniat sanctissimi huius sacrificij, tàm pretiosus, ac celestis fructus: Moneant etiã eundem populum, ut frequenter ad suas parochias, saltem diebus Dominicis, & maioribus festis accedant. Hæc igitur omnia, quæ summatim enumerata sunt, omnib. locorum Ordinariis ita proponuntur, ut non solum ea ipsa, sed quæcumque alia huc pertinere uisa fuerint, ipsi pro data sibi a Sacrosancta Synodo potestate, ac etiã, ut delegati Sedis Apostolicç prohibeant, mandent, corrigant, statuant, atque ad ea inuiolatè seruanda, censuris Ecclesiasticis, aliisq. pœnis, quæ illorum arbitrio constituentur, fidelem populum compellant, non obstantibus priuilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscumque.

DECRETVM

DE REFORMATIONE.

Cap. I.

EAdem sacrosancta Synodus, ut reformationis negotium prosequatur, hæc, in presenti Sessione, statuēda cēsuit. Nihil est, quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum assiduè instruat, quam eorum uita, & exemplū, qui se diuino ministerio dedicarunt. Cum enim a rebus sæculi in altiorem sublati locū conspiciantur, in eos, tāquam speculum, reliqui oculos coniiciunt, ex iisq; sumunt quod imitentur. Quapropter sic decet omninò clericos, in sortem Domini uocatos, uitam, moresq; suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisq; omnibus rebus nil nisi graue, moderatum, ac religione plenum præseferant, leuia etiam delicta quæ in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant uenerationem. Cum igitur, quò maiore in Ecclesia Dei & utilitate, & ornamento hæc sunt, ita etiam diligentius sint obseruanda; statuit sancta Synodus, ut quæ aliàs summis Pontificibus, & a sacris Conciliis de clericorum uita, honestate, cultu, doctrinaq; retinēda, ac simul de luxu, commessationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscunque criminibus, necnon secularibus negotiis fu-

giendis copiosè, ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum iisdem pœnis, uel maioribus, arbitrio Ordinarij imponendis, obsequentur; nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionẽ pertinet, suspẽdat. Si qua uero ex his in desuetudinem abijsse compererint; ea quamprimum in usum reuocari, & ab omnibus accuratè custodiri studeãt: nõ obstantibus consuetudinibus quibuscumque; ne subditorum neglectæ emẽdationis ipsi condignas, Deo uindice pœnas persoluãt.

Cap. II.

QVICVMQVE posthac ad ecclesias cathedrales erit assumendus, is non solum natalibus, ętate, moribus, & uita, ac aliis, quę à sacris Canonibus requiruntur, plenè sit præditus, uerum etiam in sacro Ordine antea, saltem sex mensium spatio, constitutus: quarum rerum instructio, si eius notitia nulla aut recens in Curia fuerint, a Sedis Apostolicæ Legatis, seu Nunciis prouinciarum, aut eius ordinario, eoq; deficiente, a uicinioribus Ordinarijs sumatur. Scientia uerò præter hęc huiusmodi polleat, ut muneris sibi iniungẽdi necessitati possit satisfacere. ideoq; antea in uniuersitate studiorum magister, siue doctor, aut licentiatus in sacra Theologia, uel iure Canonico merito sit promotus, aut publico alicuius Academiæ testimonio idoneus ad alios do

cendos

cendos ostendatur. Quod si Regularis fuerit, a Superioribus suæ religionis similem fidem habeat. Prædicti autem omnes, unde instructio, seu testificatio erit sumenda, hæc fideliter & gratia referre teneantur: alioquin eorum conscientias grauiter oneratas esse scient, ac Deum, & Superiores suos habebunt ultores.

Cap. III.

EPiscopi, etiam tanquam delegati Apostolici, ex fructibus, & prouētibus quibuscumque omniū dignitatū, personatuū, & officiorum, in ecclesiis cathedralibus, uel collegiatis existentiū, etiā partem in distributiones, eorum arbitrio assignandas, diuidere possint, ut scilicet, qui eas obtinent, si personaliter competens ibi seruitium iuxta formam, ab eisdem Episcopis prçscribendam, quolibet die statuto non impleuerint; illius diei distributionē amittāt, nec eius quoquo modo dominū acquirāt, sed fabricæ ecclesię, quatenus ī digeat, aut alteri pio loco, arbitrio ordinarij applicetur. Crescente uerò cōtumacia, cōtra eos iuxta sacrorū Canonū cōstitutiones procedant. Quod si alicui ex prædictis dignitatibus in ecclesiis cathedralibus, uel collegiatis, de iure, seu cōsuetudine, iurisdictio, administratio, uel officiū non cōpetat, sed extra ciuitatē ī diœcesi cura animarū immineat, cui is, q dignitatē obtinet, incūbere uolue

rit, tunc pro tempore, quo in curata ecclesia rese derit, ac ministrauerit, tanquam presens sit, ac diuinis intersit, in ecclesiis cathedralibus, ac collegiatis habeatur. Hæc in hiis tātū ecclesiis cōstituta intelligātur, in quibus nulla est consuetudo, uel statutū, ut dictæ dignitates non seruiētes aliquid amittant, quod ad tertiam partē dictorū fructuū, & prouentuū ascendat: nō obstātibus cōsuetudinibus, etiā immemorabilius, & cōstitutionibus, etiam iuramento, & quauis auctoritate firmatis.

Cap. IIII.

Quicunque in cathedrali, uel collegiata, sæculari, uel Regulari ecclesia diuinis mancipatus officijs, in Subdiaconatus Ordine saltē constitutus non sit; uocem in huiusmodi ecclesiis in Capitulo non habeat, etiam si hoc sibi ab alijs liberè fuit concessum. Ii uerò, qui dignitates, personatus, officia, præbendas, portiones, ac quælibet alia beneficia in dictis ecclesiis obtinent, aut in posterum obtinebunt, quibus onera uaria sunt annexa, uidelicet, ut alij Missas, alij Euangelium, alij Epistolas dicant, seu cantent: quocunque priuilegio, exemptione, prærogatiua, generis nobilitate sint insigniti, teneantur, iusto impedimento cessante infra annum Ordines suscipere requisitos: alioquin pœnas incurrant, iuxta constitutionem Concilij Viennensis quæ incipit: Vt ij, qui: quam

præ

præsenti decreto innouat, cogantq́. Episcopi eos diebus statutis dictos Ordines per se ipsos exercere, ac cætera omnia officia, quæ debent in cultu diuino præstare, sub eisdem & alijs, etiam grauioribus pœnis, arbitrio eorum imponendis. Nec alijs in posterum fiat prouisio, nisi ijs, qui iam ætatem, & cęteras habilitates integrè habere dignoscantur, aliter irrita sit prouisio.

Caput V.

DISPENSATIONES quacumque auctoritate concedendæ, si extra Romanã Curiã committendæ erunt, cõmittãtur Ordinarijs illorum, qui eas impetrauerint. eæ uero, quæ gratiose concedentur, suum non sortiantur effectum, nisi prius ab eisdẽ, tanquam delegatis Apostolicis summariè tantum, & extraiudicialiter cognoscatur, expressas præces subreptionis uel obreptionis uitio non subiacere.

Cap. VI.

IN commutationibus ultimarum uoluntatũ quæ non nisi ex iusta, & necessaria causa fieri debent, Episcopi, tanquam delegati Sedis Apostolicæ, summariè, & extraiudicialiter cognoscant, nihil in precibus, tacita ueritate, uel suggesta falsitate fuisse narratum, priusquam commutationes prædictæ executioni demandentur.

Cap. VII.

LEGATI, & Nuncij Apostolici, Patriarchæ, Primates, & Metropolitani in appellationibus ad eos interpositis, in quibusuis causis, tam in admittendis appellationibus, quàm in cõcedendis inhibitionibus post appellationem, seruare teneantur formam & tenorem sacrarum constitutionum, & præsertim Innocentij IIII. quæ incipit, Romana: quacunque consuetudine, etiam immemorabili, aut stylo uel priuilegio, in contrarium non obstantibus: aliter inhibitiones & processus, & inde secuta quęcunque sint ipso iure nulla.

Caput VIII.

EPISCOPI, etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati, in casibus à iure concessis omnium piarum dispositionum tam in ultima uoluntate, quam inter uiuos, sint executores: habeant ius uisitandi hospitalia, collegia quęcunque, ac confraternitates laicorum, etiam quas scholas, siue quocunque alio nomine uocant: non tamen quæ sub regum immediata protectione sunt, sine eorũ licentia: eleemosynas Montis pietatis, siue charitatis, & pia loca omnia, quomodocunque nuncupentur, etiam si prædictorum locorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis priuilegio sint munita; ac omnia quę ad Dei

cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio suo iuxta sacrorum Canonum statuta cognoscant & exequantur: non obstantibus, quacunque consuetudine, etiam immemorabili, priuilegio, aut statuto.

Cap. IX.

ADMINISTRATORES, tam Eclesi[illegible]àm laici, fabricæ cuiusuis ecclesiæ, etiam [illegible]dralis, hospitalis, Confraternitatis, [illegible] Montis pietatis, & quorumcunque [illegible]m, singulis annis teneantur redde[illegible]ministrationis Ordinario: consue[illegible]uilegijs quibuscunque in contra[illegible]: nisi secus forte in institutione, & [illegible]io[illegible] talis ecclesiæ, seu fabricæ expresse [illegible]n eßet. Quod si ex consuetudine, aut priui[illegible]gio, aut ex constitutione aliqua loci, alijs ad id deputatis ratio reddenda esset: tunc cum ijs adhibeatur etiam Ordinarius: & aliter factæ liberationes dictis administratoribus minime suffragentur.

Cap. X.

CVM ex notariorum imperitia plurima dãna, & multarum occasio litiũ oriatur: possit Episcopus quoscunque notarios, etiam si Apostolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creati fuerint, etiam tanquam delegatus Sedis Apo-

stolicæ, examinatione adhibita, eorum sufficientiam scrutari; illisq. nõ idoneis repertis, aut quã documque in officio delinquentibus, officij eius in negotijs, litibus, & causis Ecclesiasticis, ac spiritualibus exercendi usum perpetuo, aut ad tempus prohibere. Neque eorum appellatio interdictionem Ordinarij suspendat.

Caput. XI.

SI quidem clericorum, aut laicorum, quacũque is dignitate, etiam Imperiali, aut Regali prę fulgeat, in tantum malorum omninum radix, cupiditas occupauerit, ut alicuius ecclesiæ, seu cuiusuis sæcularis, uel regularis beneficij, montium pietatis, aliorumq. piorum locorum iurisdictiones, bona, census, ac iura, etiam feudalia, & emphyteotica, fructus, emolumenta, seu quascumque obuentiones, quæ in ministrorum, & pauperum necessitates conuerti debent; per se, uel per alios ui, uel timore incusso, seu etiam per suppositas personas clericorum; aut laicorum seu quacumqne arte, aut quocũq; quæsito colore in proprios usus conuertere, illosq. usurpare præsumpserit, seu impedire, ne ab ijs, ad quos iure perinẽt, percipiantur: is anathemati tam diu subiaceat, quandiu iurisdictiones, bona, res, iura, fructus, et redditus, quos occupauerit uel qui ad eum quomodocumque, etiam ex donatione suppositæ personæ, peruenerint; ecclesiæ, eiusq. administratori,

ri, siue beneficiato integrè restituerit, ac deinde a Romano Pontifice absolutionem obtinuerit. Quod si eiusdem ecclesiæ patronus fuerit, etiam iure patronatus ultra prædictas pœnas eo ipso priuatus existat. Clericus uero, qui nefandę fraudis, & usurpationis huiusmodi fabricator, seu cõsentiens fuerit, eisdem Pœnis subiaceat, necnõn quibuscumque beneficiis piuatus sit, ad quæcumque alia beneficia inhabilis efficiatur, & a suorum Ordinum executione, etiam post integram satisfactionem, & absolutionem, sui Ordinarij arbitrio suspendatur.

DECRETVM SVPER PETItione concessionis Calicis.

INSVPER, cum eadem sancta Synodus superiori Sessione duos articulos, alias propositos, & tum nondũ discussos, uidelicet: An rationes, quibus sancta Catholica Ecclesia adducta fuit, ut communicaret laicos, atque etiam non celebrãtes sacerdotes, sub una panis specie, ita sint retinendę, ut nulla ratione Calicis usus cuiquam sit permittendus, &, An, si honestis, & Christianę caritati consentaneis rationibus concedendus alicui uel nationi, uel regno Calicis usus uideatur, sub aliquibus condicionibus concedendus sit & quænam illæ sit, in aliud tempus, oblata sibi occasione, examinandos, atque definiendos reser

uauerit;

uauerit: nunc eorum, pro quibus petitur, saluti optimè consultum uolens, decreuit integrum negotium ad Sanctissimum Dominum nostrum esse referendum, prout præsenti decreto refert: qui pro sua singulari prudentia id efficiat, quod utile Reip. Christianæ, & salutare petentibus usum Calicis, fore iudicauerit.

Indictio futuræ Sessionis.

Insuper eadem sacrosancta Tridentina Synodus diem futuræ Sessionis ad feriam quintam, post octauam festiuitatis omnium Sanctorum, quæ erit dies XII. mensis Nouemb. indicit: & in ea decernetur de Sacramento Ordinis, & de Sacramento Matrimonij, &c.

Prorogata fuit Sessio usque ad diem XV. Iul. M. D. LXIII.

SESSIO XXIII.

QVAE EST SEPTIMA SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XV. IVL. M. D. LXIII.

Doctrina de Sacramento Ordinis. Cap. I.

SACRIFICIVM, & sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, ut utrũque in omni lege extiterit. Cum igitur in nouo Testamento sanctum Eucharistiæ sacrificium uisibile ex Domini institutione Catholica Ecclesia acceperit: fateri etiam oportet, in ea nouum esse uisibile, & externum sacerdotium, in quod uetus trãslatum est. Hoc autem ab eodem Domino Saluatore nostro institutum esse, atque Apostolis, eorumq. successoribus in sacerdotio, potestatem traditam consecrandi, offerendi, & ministrandi corpus, & sanguinem eius, nec non & peccata dimittendi, & retinendi, sacræ literæ ostendunt, & Catholicę Ecclesię traditio semper docuit.

Caput. II.

CVM autem diuina res sit tam sancti sacerdotij ministerium, consentaneũ fuit, quo dignius, & maiori cum ueneratione exerceri pos-

set,

ſet,ut in Eccleſię ordinatiſsima diſpoſitione plu-
res,et diuerſi eſſent miniſtrorum Ordines,qui Sa
cerdotio ex officio deſeruirent;& ita diſtributi,
ut,qui iam clericali tonſura inſigniti eſſent, per
minores ad maiores aſcenderent,nam non ſolum
de ſacerdotibus,ſed & de Diaconis ſacrę litteræ
apertam mentionem faciunt,& quæ maxime in
illorum ordinatione attendenda ſunt,grauiſsimis
uerbis docent,& ab ipſo eccleſiæ initiō ſequenti
um Ordinum nomina,atq. uniuſcuiuſque eorum
propria miniſteria,Subdiaconi ſcilicet, Acoly-
ti,Exorciſtæ,Lectoris,& Oſtiarij in uſu fuiſſe co
gnoſcuntur,quamuis non pari gradu,nam Sub-
diaconatus ad maiores ordines a patribus,& ſa
cris Concilijs refertur,in quibus & de alijs infe
rioribus frequentiſsime legimus.

Cap. III.

CVM Scripturę teſtimonio,Apoſtolica tra
ditione,& Patrum unanimi conſenſu perſpicuū
ſit,per ſacram ordinationē,quę uerbis, & ſignis
exterioribus perficitur,gratiam conferri, dubi-
tare nemo debet,Ordinem eſſe uerè, & propriè
unum ex ſeptem ſanctæ Eccleſiæ Sacramentis.
inquit enim Apoſtolus:Admoneo te, ut reſuſci-
tes gratiā Dei,quæ eſt in te per impoſitionē ma
nuum mearum.non enim dedit nobis Deus ſpiri
tum timoris,ſed uirtutis & dilectionis,& ſobrie
tatis.

Cap.

Cap. IIII.

Quoniam uerò in Sacramento Ordinis, sicut & in baptismo, & Confirmatione, character imprimitur, qui nec deleri, nec auferri potest; meritò sanctaSynodus damnat eorũ sententiã, qui asserunt noui Testamenti Sacerdotes temporariam tantummodò potestatẽ habere, ac semel ritè ordinatos, iterum laicos effici poße, si uerbi Dei ministeriũ non exerceãt. Quod si quis omnes Christianos promiscuè noui Testamẽti sacerdotes eße, aut omnes pari inter se potestate spirituali prędictos affirmet, nihil aliud facere uidetur, quam Ecclesiasticã hierarchiã, quæ est ut castrorum acies ordinata, confundere: perinde ac si cõtra beati Pauli doctrinã omnes Apostoli, omnes Prophetę, omnes Euangelistę, omnes Pastores, omnes sint Doctores. Proinde sacrosanctaSynodus declarat, pręter cæteros ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc hierarchicum Ordinẽ præcipuè pertinere: & positos sicut idem Apostolus ait, a Spiritu sancto regere Ecclesiam Dei, eosq. præsbyteris superiores esse, ac Sacramentũ Confirmationis cõferre, ministros Ecclesie ordinare, atque alia pleraque peragere ipsos posse: quarum functionum potestatem reliqui inferioris Ordinis nullam habent. Docet insuper sacrosancta Synodus, ordinatione Episcoporum,

rum, sacerdotum, & cæterorum Ordinum nec populi, nec cuiusuis sæcularis potestatis, & magistratus consensum, siue uocationē, siue autoritatē ita requiri, ut sine ea irrita sit ordinatio: quin potius decernit, eos, qui tantummodo a populo, aut sęculari potestate, ac magistratu uocati, & instituti, ad hęc ministeria exercenda ascendunt, & qui ea propria temeritate sibi sumunt, omnes nō Ecclesiæ ministros, sed fures, & latrones, per ostium non ingreßos, habendos esse. Hæc sunt, quæ generatim sacrę Synodo uisum est Christi fideles de Sacramēto ordinis docere; His autē cōtraria, certis, & proprijs Canonibus in hunc, qui sequitur, modū dānare constituit, ut omnes, adiuuante Christo, fidei regula utentes, in tot errorum tenebris Catholicam ueritatem facilius agnoscere, & tenere posśint.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

CANON I.

Si quis dixerit, non esse in nouo Testamēto sacerdotiū uisibile, & externum, uel non esse potestatem aliquā consęcrandi, & offerendi uerū corpus, & sanguinem Domini, & peccata remittendi, & retinendi; sed officiū tantum, & nudū ministeriū prędicandi Euangeliū, uel eos, qui non prædicant, prorsus non esse sacerdotes; anathema sit.

CA-

CANON II.

Si quis dixerit, prçter ſacerdotium non eſſe in Eccleſia Catholica alios Ordines, & maiores, & minores, per quos, uelut per gradus quoſdam, in ſaderdotium tendatur; anathema ſit.

CANON III.

Si quis dexerit, Ordinem, ſiue ſacram ordinationem non eſſe uerè & propriè Sacramentum, a Chriſto Domino inſtitutum; uel eßе figmentum quoddam humanum, excogitatum a uiris rerum Eccleſiaſticarum imperitis; aut eſſe tantum ritũ quendam eligendi miniſtros uerbi Dei & Sacramentorum; anathema ſit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, per ſacram ordinationem non dari ſpiritum ſanctum: ac proinde, fruſtra Epiſcopos dicere; Accipe Spiritum ſanctum: per eam non imprimi characterem; uel eum, qui ſacerdos ſemel fuit, laicum rurſus fieri poſſe, anathema ſit.

CANON V.

Si quis dixerit, ſacram Vnctionem, qua Eccleſia in ſancta ordinatione utitur, non tantum non requiri, ſed contẽnendam, & pernicioſã eßе, ſimiliter, & alias Ordinis cerimonas; anathema ſit.

CA-

CANON VI.

Si quis dixerit, in Ecclesia non eße hierarchiã diuina ordinatione institutam, quæ constat ex episcopis, præsbyteris, & ministris; anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, Episcopos non esse præsbyteris superiores, uel non habere potestatem confirmandi, & ordinandi, uel eam, quam habent, illis esse cum presbyteris communionem; uel Ordines ab ipsis collatos sine populi, uel potestatis sæcularis consensu, aut uocatione irritos esse; aut eos, qui nec ab Ecclesiastica & Canonica potestate ritè ordinati, nec missi sunt, sed aliunde ueniunt, legitimos esse uerbi & Sacramentorum ministros, anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit; Episcopos, qui auctorilate Romani Pontificis aßumuntur, non esse legitimos ac ueres Episcopos, sed figmentum humanum, anathema sit.

DECRETVM
DE REFORMATIONE.

EAdem sacrosancta Tridentina Synodus, reformationis materiã prosequens, hæc, quę sequuntur, in præsenti decernenda esse statuit, & decernit.

Cap. I.

CVM præcepto diuino mandatum sit omnibus quibus animarum cura commissa est oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre uerbiq. diuini prędicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium, operum exemplo pascere, pauperum, aliarumq. miserabilium personarum curam paternam gerere, & in cætera munia pastoralia imcumbere, qæ omnia nequaquam ab his præstari, & impleri poßunt, qui gregi suo non inuigilãt, neque asſistunt, sed mercenariorum more deserunt, sacrosancta Synodus eos admonet, & hortatur, ut diuinorum præceptorũ memores, factiq. forma gregis in iudicio, & ueritate pascãt, & regãt. Ne uerò ea quę residentia sanctè, & utiliter iam ante sub fel. rec. Paulo III. sancita fuerunt in sensus à sacrosanctę Synodi mente alienos trahantur, ac si uigore illius decreti quinque mẽsibus continuis abesse liceat, illis inhærendo, declarat sacrosancta Synodus, omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, ac cathedrali

bus ecclesiis quibuscumque, quocumque nomine & titulo prefectos, etiam si sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, obligari ad personalem in sua ecclesia uel diœcesi residentiam, ubi in iniuncto sibi officio defungi teneantur, neque abeße posse, nisi ex causis, & modis infrascriptis. Nam cũ Christiana charitas, urgens necessitas; debita obedientia, ac euidens Ecclesiæ uel Reip. utilitas aliquos nonnunquam abesse postulent, & exigant, decernit eadem sancta Synodus, has legitimæ absentię causas à beatissimo Romano Pontifice, aut à Metropolitano, uel, eo absente, suffraganeo Episcopo antiquiori residente; qui idem Metopolitani absentiam probare debebit, in scriptis esse approbandas, nisi cum absentia inciderit propter aliquod munus, & Reip. officium, Episcopatibus adiunctum; cuius quoniam causæ sunt notoriæ, & interdum repentinæ, ne eas quidem significari Metropolitano neceße erit, ad eundem tamẽ cum Concilio prouinciali spectabit iudicare de licentijs a se, uel a Suffaganeo datis, & uidere, ne quis eo iure abutatur; & ut pœnis canonicis errantes puniantur. Interea meminerint discessuri, ita ouibus suis prouidendum, ut, quantum fieri poterit, ex ipsorum absentia nullum damnum accipiant. Quoniam autem qui ali quantisper tantum absunt, ex ueterum Canonum sententia non uidentur abeße, quia statim reuersuri sunt, sacrosancta Synodus uult, illud absen-

tiæ ſpatium ſingulis annis ſiue continuum, ſiue interruptũ, extra prædicatas cauſas nullo pacto debere duos, aut ad ſummum tres menſes excedere, & haberi rationem, ut id ęqua ex cauſa fiat, & abſque ullo gregis detrimento, quod an ita ſit abſcedentium conſcientiæ relinquit, quam ſperat religioſam, & timoratam fore; cum Deo corda pateant, cuius opus non fraudolenter agere, ſuo periculo tenentur. Eoſdem interim admonet, & in Domino hortatur, ne per illius temporis ſpatium, Dominici aduentus, Quadrageſimę, Natiuitatis, Reſurrectionis Domini; Pentecoſtes item, & corporis Chriſti diebus, quibus refici maxime, & in domino gaudere Paſtoris preſentia oues debeant, ipſi eccleſia ſua cathedrali ullo pacto abſint, niſi Epiſcopalia munia in ſua diœceſi eos aliò uocent.

Si quis autem (quod utinam numquam eueniat) contra huius decreti diſpoſitionem abfuerit, ſtatuit ſacroſancta Synodus, præter alias pœnas aduerſus non reſidentes, ſub Paulo III. impoſitas & innouatas, ac mortalis peccati reatũ, quẽ incurrit; eum pro rata temporis abſentię fructus ſuos non facere, nec tuta conſcientia, alia etiam declaratione non ſecuta, illos ſibi detinere poſſe, ſed teneri, aut ipſo ceſſante, per Superiorem Eccleſiaſticũ illos fabricæ eccleſiarum, aut pauperibus loci erogare: prohibita quacumque conuentione, uel compoſitione, quæ pro fructibus ma-

le perceptis appellatur; ex qua etiã prædicti fructus in totum, aut pro parte ei remitterentur: non obstantibus quibuscumq; priuilegijs cuicunque collegio, aut fabricæ concessis. Eadem omnino, etiam quo ad culpam, & amissionem fructuum, & pœnas de curatis inferioribus, & alijs quibuscumq;, qui beneficium aliquod ecclesiasticum, curam animarum habens, obtinẽt, sacrosancta Synodus declarat, & decernit: ita tamen, ut quandocumq; eos causa prius per Episcopum cognita, et probata, abesse contigerit, Vicarium idoneum ab ipso ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione relinquant. Discedendi autem licentiam in scriptis gratisq; concedendam ultra bimestre tempus, nisi ex graui causa, non obtineant. Quod si per edictum citati etiam non personaliter, contnmaces fuerint; liberum esse uult Ordinarijs, per censuras Ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliaq; iuris remedia, etiam usq; ad priuationem, compellere; nec executionem hanc, quolibet priuilegio, licẽtia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cuiusuis beneficij, pactione, statuto, etiam iuramento, uel quacumq; auctoritate confirmato, cõsuetudine etiam immemorabili, quæ potius curruptela censenda est, siue appellatione, aut inhibitione etiam in Romana Curia, uel uigore Eugenianæ constitutionis suspendi posse. Postremo, tam decretum illud sub Paulo III. quam hoc ipsum

ipsum in Concilijs prouincialibus, & Episcopalibus publicari, Sancta Synodus præcipit: cupit enim, quæ adeò ex Pastorum munere, animarumq. salute sunt, frequenter omnium auribus, mentibusq; infingi, ut in posterũ, Deo iuuante, nulla temporum iniuria, aut omnium obliuione, aut desuetudine aboleantur.

Cap. II.

Ecclesiis cathedralibus, seu superioribus, quocumque nomine, ac titulo præfecti, etiã si Sanctæ Romanæ Eccclesiæ Cardinales sint, si munus consecrationis inter tres menses non susceperint, ad fructuum perceptorum restitutionem teneantur. Si intra totidem menses postea id facere neglexerint, ecclesiis ipso iure sint priuati. Consecratio uero, si extra Curiam Romanam fiat, in ecclesia, ad quam promoti fuerint, aut in prouincia, si commodè fieri poterit, celebretur.

Cap. III.

EPISCOPI per semetipsos Ordines conferant, quod si ægritudine fuerint impediti, subditos suos non aliter, quam iam probatos, & examinatos, ad alium Episcopum ordinandos dimittant.

Cap. IIII.

Prima Tonsura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint, quiq. legere, & scribere nesciant, & de quibus probabilis coniectura non sit, eos non secularis iudicij fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum præstent, hoc uitæ genus eligiße.

Cap. V.

AD minores Ordines promouendi bonum à Parocho; & à magistro scholę, in qua educantur, testimonium habent. Hi uero, qui ad singulos maiores erunt aßumēdi, per mensem ante ordinationem Episcopum adeant, qui Parocho, aut alteri, cui magis expedire uidebitur, cōmittat, ut nominibus ac desiderio eorum, qui uolent promoueri, publicè in ecclesia propositis, de ipsorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & uita à fide dignis diligenter inquirat, & literas testimoniales, ipsam inquisitionem factam continentes, ad ipsum Episcopum quamprimum transmittat.

Cap. VI.

NVLLVS prima Tonsura initiatus, aut etiā in minoribus Ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum beneficium posit obtinere.

tinere. Is etiam fori priuilegio non gaudeat, nisi beneficium Ecclesiasticum habeat; aut clericalem habitum, & Tonsuram deferens, alicui ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiat; uel in seminario clericorum, aut in aliqua schola, uel Vniuersitate, de licentia Episcopi, quasi in uia ad maiores Ordines suscipiendos uersetur. In clericis uero cõiugatis seruetur constitutio Bonifacij ix. quę incipit, Clerici, qui cum unicis: modo hi clerici, alicuius ecclesiæ seruitio, uel ministerio ab Episcopo deputati, eidem ecclesię seruiant, uel ministrent, & clericali habitu, & Tonsura utantur: nemini, quo ad hoc, priuilegio uel consuetudine, etiam immemorabili, suffragante.

Cap. VII.

Sancta Synodus, antiquorum Canonum uestigijs inhęrendo, decernit, ut quando Episcopus ordinationem facere disposuit, omnes, qui ad sacrũ ministerium accedere uoluerint, feria quarta ante ipsam ordinationem, uel quando Episcopo uidebitur, ad ciuitatem euocẽtur. Episcopus autem sacerdotibus, & aliis prudentibus uiris, peritis diuinę legis, ac in Ecclesiasticis sanctionibus exercitatis, sibi ascitis, ordinãdorum genus, personam, ętatem, institutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inuestiget, & examinet.

Cap. VIII.

Ordinationes ſacrorum ordinum ſtatutis à iure temporibus, ac in cathedrali eccleſia uocatis, pręſentibus ad id eccleſię Canonicis publicè celebrentur. Si autem in alio diœceſis loco, præſente clero loci, dignior quantum fieri poterit, eccleſia ſemper adeatur. Vnuſquiſque autem à proprio Epiſcopo ordinetur. Quod ſi quis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei, etiam cuiuſuis generalis, aut ſpecialis reſcripti, uel priuilegij pretextu, etiã ſtatutis temporibus permittatur; niſi eius probitas, ac mores Ordinarij ſui teſtimonio commendẽtur. Si ſecus fiat; ordinans à collatione ordinum per annum & ordinatus à ſuſceptorum ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario uidebitur expedire, ſit ſuſpenſus.

Cap. IX.

Epiſcopus familiarem ſuum non ſubditum ordinare non poſſit, niſi per triennium ſecum fuerit commoratus; & beneficium, quacumque fraude ceßante, ſtatim re ipſa illi conferat: conſuetudine quacumque, etiam immemorabili, in contrarium non obſtante.

Cap. X.

Abbatibus, ac alijs quibuscumque, quantumuis exẽptis, non liceat in posterũ, intra fines alicuius diœcesis consistentibus, etiam si nullius diœcesis, uel exempta eße dicantur, cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit, Tonsuram, uel minores Ordines conferre: nec ipsi Abbates, & alij exempti, aut Collegia, uel Capitula quæcumque etiam ecclesiarum cathedralium, literas dimißorias aliquibus clericis sæcularibus, ut ab alijs ordinentur, concedant. Sed horum omnium ordinatio, seruatis omnibus, quæ in huius sacrosanctæ Synodi decretis continentur, ad Episcopos, intra quorum diœcesis fines existant, pertineat: non obstatibus quibusuis priuilegijs, præscriptionibus, aut consuetudinibus etiam immemorabilibus. Pœnã quoque impositam ijs, qui contra huius sanctæ Synodi sub Paulo III. decretum à Capitulo Episcopali, Sede uacante, literas dimißorias impetrant: ad illos, qui easdem literas non à Capitulo, sed ab alijs quibusuis, in iurisdictione Episcopi loco Capituli sede uacante, succedentibus, obtinerent, mandat extendi. Concedentes autẽ dimißorias cõtra formam decreti ab officio, & beneficio per annum sint ipso iure suspensi.

Cap.

Cap. XI.

Minores ordines ijs, qui ſaltem latinam linguam intelligant, per temporum interſtitia, niſi aliud Epiſcopo expedire magis uideretur, conferantur; ut eo accuratius, quantum ſit huius diſciplinæ pondus, poſſint doceri; ac in unoquoque munere, iuxta prçſcriptum Epiſcopi, ſe exerceant; idq́. in ea cui adſcripti erunt, eccleſia, niſi forte ex cauſa ſtudiorum abſint; atque ita de gradu in gradum aſcendant; ut in eis cum ætate uitæ meritum, & doctrina maior accreſcat. Quod morum exemplum & aſſiduum in eccleſia miniſterium, atque maior erga presbyteros, & ſuperiores Ordines reuerentia, & crebrior, quam antea, corporis Chriſti Communio maximè comprobabunt. Cumq́ue hinc ad altiores gradus, & ſacratiſſima myſteria ſit ingreſſus, nemo ijs initietur, quem non ſcientiæ maioribus Ordinibus dignum oſtendat. Hi uero non niſi poſt annũ a ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum ad ſacros ordines promoueantur; niſi neceſſitas, aut Eccleſiç utilitas, iudicio Epiſcopi, aliud expoſcat.

Cap. XII.

NVLLVS in poſterum ad Sudiaconatus Ordinem ante uigeſimum ſecundum, ad Diaconatus ante uigeſimum tertium, ad præsbiteratus

tus ante uigesimum quintum ætatis suæ annum, promoueatur. Sciant tamen Episcopi non singulos, in ea ætate constitutos debere ad hos Ordines assumi: sed dignos dumtaxat, & quorum probata uita senectus sit. Regulares quoque nec in minori ætate, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur: priuilegiis quibuscumque, quoad hoc, penitus exclusis.

Cap. XIII.

Subdiaconi, & Diaconi ordinentur, habentes bonum testimonium, & in minoribus Ordinibus iam probati, ac literis, & ijs, quæ ad Ordinem exercendum pertinent, instructi. Qui sperant, Deo auctore, se continere posse, ecclesiis quibus ascribentur, inseruiant; sciantq. maxime decere, si saltem diebus Dominicis, & solemnibus, cum altari ministrauerint, sacram Communionem perceperint. Promoti ad sacrum subdiaconatus Ordinem, si per annum saltem in eo non sint uersati, ad altiorem gradum, nisi aliud Episcopo uideatur, ascendere non permittãtur: Duo sacri Ordines non eodem die, etiam Regularibus conferantur: priuilegijs, ac indultis quibusuis cõcessis non obstantibus quibuscumque.

Cap. XIIII.

QVI piè & fideliter in ministerijs anteactis se gesserint, & ad presbyteratus Ordinem assumuntur

assumuntur, bonum habeant testimonium. & hi sint, qui non modo in Diaconatu, ad minus annũ integrum, nisi ob ecclesiæ utilitatem, ac necessitatem aliud Episcopo uideretur, ministrauerint; sed etiam ad populum docendum ea quę scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ministranda Sacramẽta, diligẽti examine pręcedẽte, idonei cõprobentur; atque ita pietate, ac castis moribus conspicui, ut præclarum bonorum operum exemplum, & uitæ monita ab eis possint expectari. Curet Episcopus, ut ij saltem diebus Dominicis, & festis solemnibus (si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, ut suo muneri satisfaciant) Missas celebrent. Cum promotis per saltum si non ministrauerint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare.

Cap. XV.

Quamuis presbyteri in sua ordinatione à peccatis absoluendi potestatem accipiãt, decernit tamen sancta Synodus, nullum, etiam Regularem, posse confessiones sæcularium, etiam sacerdotum, audire; nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis uidebitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur: & approbationem, quæ gratis detur, obtineat, priuilegijs, & cõsuetudine quacũque, etiam immemorabili, non obstantibus.

Cap.

Cap. XVI.

Cum nullus debeat ordinari, qui iudicio sui Episcopi non sit utilis, aut necessarius suis ecclesiis, sancta Synodus, uestigijs sexti Canonis concilij Chalcedenensis inhęrendo, statuit, ut nullus in posterum ordinetur, qui illi ecclesiæ, aut pio loco, pro cuius necessitate, aut utilitate aßumitur, non abscribatur, ubi suis fungatur muneribus: nec incertis uagetur sedibus. Quod si locum inconsulto Episcopo deseruerit, ei sacrorum exercitiū interdicatur. nullus præterea clericus peregrinus sine commendaticiis sui Ordinarij literis ab ullo Episcopo ad diuina celebranda, & Sacramenta administranda admittatur.

Cap. XVII.

VT sanctorū ordinum à Diaconatu ad Ostiariatum functiones ab apostolorum temporibus in Ecclesia laudabiliter receptæ, & pluribus in locis aliquandiù intermißę, in usum iuxta sacros canones reuocentur: nec ac ab hæreticis tamquā otiosæ, traducantur; illius pristini moris restituendi desiderio flagrans sancta Synodus decernit, ut in posterum huiuscemodi ministeria non nisi per constitutos in dictis ordinibus exerceantur, omnesq́. & singulos Prælatos ecclesiarum in domino hortatur, & illis præcipit, ut, quantum fieri commodè poterit, in ecclesiis cathedralibus, colle-

giatis,

legiatis, & parochialibus suæ diœcesis, si populus frequens, & Ecclesiæ prouentus id ferre queant, huiusmodi functiones curent restituendas, & ex aliqua parte redditũ aliquorum simplicium beneficiorum, uel fabricę ecclesię, si prouentus suppetant; aut utriusque illorum, eas functiones exercentibus stipendia assignent; quibus, si negligentes fuerint, Ordinarij iudicio, aut ex parte mulctari, aut in totũ priuari possint. Quod si ministeriis quatuor minorum Ordinum exercendis clerici cęlibes prę sto non erunt, suffici possint etiam coniugati, uitæ probatæ, dummodo nõ bigami, ad ea munia obeunda idonei, & qui Tonsuram, & habitum clericalem in ecclesia gestent.

Cap. XVIII.

CVM adolescentiũ ætas, nisi rectè instituatur, prona sit ad mundi uoluptates sequendas, & nisi a teneris annis ad pietatem & religionem informetur, antequam uitiorum habitus totos homines possideat, numquam perfectè, ac sine maximo, ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in disciplina ecclesiastica perseueret; sancta Synodus statuit, ut singulæ cathedrales, Metropolitanæ, atque his maiores ecclesiæ, pro modo facultatum, & diœcesis amplitudine certum puerorum ipsius ciuitatis, & diœcesis, uel eius prouinciæ, si ibi nõ reperiantur, numerũ in collegio ad hoc propè ipsas ecclsias, uel alio in loco

conuenienti, ab Episcopo eligendo, alere, ac religiose educare; & ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur. In hoc uerò collegio recipiantur, qui ad minimũ duodecim annos, & ex legitimo matrimonio nati sint, ac legere, & scribere cõpetenter nouerint, & quorum indoles, & uoluntas spem afferat, eos ecclesiasticis ministerijs perpetuo inseruituros. Pauperum autem filios præcipuè eligi uult; nec tamen ditiorum excludit, modo suo sumptu alantnr, & studium præseferant Deo & ecclesiæ inseruiendi. Hos pueros Episcopus in tot classes, quot ei uidebitur, diuisos, iuxta eorum numerum, ætatem, ac in disciplina ecclesiastica progressum, partim cum ei opportunum uidebitur ecclesiarum ministerio addicet, partim in collegio erudiendo retinebit, aliosq. in locum eductorũ sufficiet, ita ut hunc collegium Dei ministrorum perpetuũ seminarium sit. Vt uerò in eadẽ disciplina Ecclesiastica commodius instituantur; Tõsura statim, atque habitu clericali semper utentur: grammatices, cantus, computi Ecclesiastici, aliarumq. bonarum artium disciplinam discent, sacram scripuram, libros ecclesiasticos, homilias Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum, maximè quæ ad confessiones audiẽdas uidebuntur opportuna, & rituum, ac ceremoniarum formas edíscent. Curet Episcopus, ut singulis diebus Missæ sacrificio intersint, ac saltem singulis mensibus confiteantur peccata, &

iuxta

iuxta confeßoris iudicium ſumant corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti, cathedrali, & alijs loci ecclesiis diebus feſtis inſeruiant. Quæ omnia, atque alia ad hanc rẽ opportuna, et neceßaria Epiſcopi ſinguli cum conſilio duorum Canonicorũ ſeniorum, & grauiorum, quos ipſi elegerint, prout Spiritus ſanctus ſuggeſſerit, conſtituent, eaq́. ut ſemper obſeruentur, ſępius uiſitando operam dabunt. Diſcolos, & incorrigibiles, ac malorum morum ſeminatores acriter punient, eos etiam, ſi opus fuerit, expellendo, omniaq́. impedimenta auferentes, quæcumque ad conſeruandum, & augendum, tam pium, & ſanctum inſtitutum pertinere uidebuntur, diligenter curabunt. Et quid ad collegij fabricam inſtituendam, & ad mercedem præceptoribus & miniſtris ſoluendam, & ad alendam iuuentutem, & ad alios ſumptos certi redditus erunt neceßarij, ultra ea, quæ ad inſtituendos uel alendos pueros ſunt in aliquibus eccleſiis, & locis deſtinata, quæ eo ipſo huic ſeminario ſub eadem Epiſcopi cura applicata cenſeantur. ijdẽ Epiſcopi cum conſilio duorum de Capitulo, quorum alter ab Epiſcopo, alter ab ipſo Capitulo eligatur, itemq. duorum de clero ciuitatis, quorum quidem alterius electio ſimiliter ad Epiſcopum, alterius uero ad clerum pertineat, ex fructibus integris menſæ Epiſcopalis, & Capituli, & quarumcumque dignitatum, perſonatuum, officiorum, præbendarum, portionum,

num,

num Abbatiarum, & Prioratuum, cuiuscunque Ordinis, etiam regularis, aut qualitatis, uel condicionis fuerint, & hospitalium, quæ dantur in titulum, uel administrationem, iuxta constitutionem Concilij Viennensis, quæ incipit, Quia contingit, & beneficiorum quorumcunque, etiam Regularium, etiam si iuris patronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius diœcesis, uel alijs ecclesiis, monasteriis, & hospitalibus, & alijs quibusuis locis pijs, etiam exemptis, annexa, & ex fabricis Ecclesiarum, & aliorum locorum, etiam ex quibuscunque alijs ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus, etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen seminaria discentium, uel docentium ad commune Ecclesiæ bonum promouendum actu non habentur, hæc enim exempta esse uoluit; præterquam rationem redditum, qui superflui essent ultra conuenientem ipsorum seminariorum sustentationem seu corporum, uel confraternitatum, quę in nonnullis locis scholæ appellantur, & omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacunque ratione ad laicos, ex quibus subsidia Ecclesiastica solui solent, & milites cuiuscunque militiæ, aut ordinis, pertinentibus; fratribus sancti Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis, partem aliquam, uel portionem detrahent, & eam portionem sic detractam, nec non beneficia aliquot simplicia cuiuscumque

cumq; qualitatis, & dignitatis fuerint, uel etiam præstimonia, uel præstimoniales portiones, etiam ante uacationem nuncupatas, sine cultus diuini, & illa obtinentium præiudicio, huic collegio applicabunt, & incorporabunt, quod locum habeat, etiam si beneficia sint reseruata, uel affecta, nec per resignationem ipsorum beneficiorum, uniones, & applicationes suspendi, uel ullo modo impediri possint, sed omnino quacunque uacatione etiam si in curia effectum suum sortiantur, quacumque constitutione non obstante. Ad hanc autem portionem soluendam, beneficiorum, dignitatum, personatuum, & omnium, & singulorum supra commemoratorum poßeßores, non modo pro se, sed pro pensionibus, quas aliis forsan ex dictis fructibus soluerent, retinendo tamen pro rata, quidquid pro dictis pensionibus, illis erit soluendum, ab Episcopo loci per censuras ecclesiasticas, ac alia iuris remedia compellantur: etiam uocato ad hoc, si uidebitur, auxilio brachii secularis: quibusuis quo ad omnia & singula supra dicta, priuilegiis, exemptionibus, etiã si specialem derogationem requirent, consuetudine, etiam immemorabili, quauis appellatione & allegatione, quę executionem impediat, non obstantibus. Succedente uerò casu, quo per uniones effectum suum sortientes, uel aliter Seminarium ipsum in totum, uel in partem dotatum reperiatur: tũc portio ex singulis beneficiis, ut supra

detracta

detracta, & incoporata ab Episcopo, pro ut res ipsa exegerit, in totum, uel pro parte remittatur. Quod si cathedralium, & aliarum maiorum ecclesiarum Prælati in hac seminarij erectione, eiusq; conseruatione negligentes fuerint, ac suam portionem soluere detrectauerint; Episcopũ Archiepiscopus, Archiepiscopum, & superiores Synodus prouincialis acriter corripere, eosq; ad omnia supradicta cogere debeat; & ut quam primũ hoc sanctum, & pium opus, ubicunque fieri poterit, promoueatur, studiosè curabit. Rationes autem redditum huius seminarij Episcopus annis singulis accipiat, præsidentibus duobus à Capitulo, & totidem à Clero ciuitatis deputatis.

Deinde ut cum minori impensa huiusmodi scholis instituendis prouideatur; statuit sancta Synodus, ut episcopi, Archiepiscopi, Primates, & alij locorum ordinarij, scolasterias obtinentes, & alios, quibus est lectionis, uel doctrinæ munus annexum, ad docendum in ipsis scholis instituendos, per se ipsos, si idonei fuerint, alioquin per idoneos substitutos, ab eisdem scolasticis eligendos, & ab Ordinarijs approbandos, etiam per subtractionem fructuum, cogant, & compellant. Quod si iudicio Episcopi digni non fuerint: alium qui dignus sit, nominent, omni appellatione remota; quod si neglexerit, Episcopus ipse deputet. Docebunt autem prædicti, quæ uidebuntur Episcopo expedire. De cætero uerò officia, uel digni-

tates illæ, quæ ſcholaſteriç dicuntur non niſi doctoribus, uel magiſtris, aut licentiatis in ſacra pagina, aut in iure Canonico; & aliàs perſonis idoneis, & qui per ſe ipſos id munus explere poſſint, conferantur, & aliter facta prouiſo nulla ſit & inualida, non obſtantibus quibuſuis priuilegijs, & cõſuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Si uerò in aliqua prouincia eccleſiç tanta paupertate laborent, ut collegium in aliquibus erigi non poſſit; Synodus prouincialis, uel Metropolitana cum duobus antiquioribus Suffraganeis, in eccleſia Metropolitana, uel alia prouinciæ eccleſia commodiori unum aut plura collegia, prout opportunum iudicabit, ex fructibus duarum aut plurium eccleſiarum; in quibus ſingulis collegium commodè inſtitui non poteſt, erigenda curabit, pueri illarum Eccleſiarum educentur.

In eccleſiis autem amplas diœceſes habentibus; poſſint Epiſcopus unum, uel plura in diœceſi, prout ſibi opportunum uidebitur, habere ſeminaria; quæ tamen ab illo uno, quod in ciuitate erectum, & conſtitutum fuerit, in omnibus dependeant.

Poſtremò ſi uel pro unionibus, ſeu pro portionum taxatione, uel aſſignatione, & incorporatione, aut qualibet alia ratione difficultatem aliquam oriri contigerit, ob quam huius ſeminarij inſtitutio, uel conſeruatio impediretur, aut perturbaretur, Epiſcopus cum ſupra deputatis, uel

Synodus

Synodus prouincialis pro regionis more, pro ecclesiarum & beneficiorum qualitate, etiam supraſcripta, ſi opus fuerit, moderando aut augendo, omnia & ſingula, quæ ad felicem huius Seminarij profectum neceſſaria & opportuna uidebuntur, decernere ac prouidere ualeat.

Indictio futuræ Seſſionis.

INSVPER, eadem ſacroſancta Tridentina Synodus proximam futuram Seſſionem in diem decimamſextam menſis Septembris indicit: in qua agetur de Sacramento Matrimonij, & de alijs, ſi qua erunt ad doctrinam fidei pertinentia, quæ expediri poſſint: item de prouiſionibus Epiſcopatuum, dignitatum, aliorumque beneficiorum eccleſiaſticorum, ac de diuerſis reformationis articulis.

Prorogata fuit Seſſio ad diem XI. Nouemb. M. D. LXIII.

SESSIO XXIIII.

QVAE EST OCTAVA SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XI. NOV. M. D. LXIII.

Doctrina de Sacramento Matrimonij.

MATRIMONII perpetuum, indissolubilemq. nexum primus humani generis parens diuini Spiritus instinctu pronunciauit, cum dixit: Hoc nunc os ex oßibus meis, & caro de carne mea. quamobrem relinquet homo patrẽ suum, & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erũt duo in carne una. Hoc autem uinculo duos tantum modò copulari, & coniungi, Christus Dominus apertius, docuit, cum postrema illa uerba, tamquã a Deo prolata, referens dixit: Itaque iam non sunt duo sed una caro. statimq. eiusdem nexus firmitatem, ab Adamo tanto antè pronunciatam, his uerbis confirmauit: Quos ergo Deus coniunxit, homo non separet.

Gratiam uero, quæ naturalem illum amorem perficeret, & indissolubilem unitatem confirmaret, coniugesq. sanctificaret, ipse Christus, uenerabilium Sacramentorum institutor, atque perfector, sua nobis passione promeruit. quod Paulus Apostolus innuit dicens: Viri diligite uxo-

res uestras, sicut Christus dilexit Ecclesiã, et se ipsum tradidit pro ea: mox subiungens: Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo, & in Ecclesia.

Cum igitur Matrimonium in lege Euangelica ueteribus connubijs per Christum gratia præstet; merito inter nouæ legis Sacramenta annumerandum sancti Patres nostri, Concilia, & uniuersalis Ecclesiæ traditio semper docuerunt: aduersus quam impij homines huius sæculi insanientes, non solum perperam de hoc uenerabili Sacramento senserunt, sed de more suo prætextu Euangelij libertatem carnis introducentes, multa ab Ecclesiæ Catholicæ sensu, & ab Apostolorum temporibus probata consuetudine aliena, scripto, & uerbo aßeruerunt, non sine magna Christi fidelium iactura: quorum temeritati sancta, & uniuersalis Synodus cupiens occurrere, insigniores prædictorum schismaticorum hæreses, & errores, ne plures ad se trahat perniciosa eorum contagio, exterminandos duxit, hos in ipsos hæreticos, eorumq. errores decernens anathematismos.

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

CANON I.

Si quis dixerit, Matrimonium non esse uerè, & propriè unum ex septem legis euangelicæ

Sacramentis à Christo Domino institutum, sed ab hominibus in Ecclesia inuentum: neque gratiam conferre; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, licere Christianis plures simul habere uxores, & hoc nulla lege diuina esse prohibitum; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, eos tantum consanguinitatis & affinitatis gradus, qui Leuitico exprimuntur posse impedire matrimonium contrahendum, & dirimere contractum: nec posse Ecclesiam in nonnullis illorum dispensare aut constituere, ut plures impediant & dirimant: anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, Ecclesiam non potuisse constituere impedimenta matrimonium dirimentia, uel in ijs constituendis errasse; anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, propter heresim aut molestam cohabitionem, aut affectatam absentiam à coniuge dissolui posse matrimonij uinculum; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, matrimonium ratum, non consummatum, per solennem religionis professionem alterius coniugum non dirimi: anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, Ecclesiam errare, cum docuit & docet iuxta Euangelicam & Apostolicam doctrinam, propter adulterium alterius coniugum matrimonij uinculum non posse dissolui: & utrumque uel etiam innocentem, qui causam adulterio non dedit, non posse altero coniuge uiuente aliud matrimonium contrahere: mechariq́ue eum, qui dimissa adultera, aliam duxerit, & eam, quę dimisso adultero alij nupserit: anthema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Ecclesiam errare, cùm ob multas causas separationem inter coniuges, quo ad thorum, seu quo ad cohabitationem, ad certum, incertumue tempus fieri posse decernit: anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, clericos in sacris Ordinibus constitutos, uel Regulares, castitatem solemniter

ter professos, posse matrimonium contrahere, contractumq. ualidum esse, non obstante lege Ecclesiastica, uel uoto; & oppositum nil aliud esse, quam damnare matrimonium, posseq. omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt se castitatis, etiam si eam uouerint, habere donum; anathema sit: cum Deus id rectè petentibus non deneget, nec patiatur nos supra id, quod possumus, tentari.

CANON X.

Si quis dixerit, statum coniugalem anteponendum esse statui uirginitatis, uel cælibatus, & non esse melius ac beatius manere in uirginitate, aut cælibatu, quàm iungi matrimonio; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, prohibitionem sollemnitatis nuptiarum certis anni temporibus superstitionem esse tyrannicam, ab ethnicorum superstitione profectam; aut benedictiones, & alias cærimonias, quibus Ecclesia in illis utitur, damnauerit; anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, causas matrimoniales non spectare ad iudices Ecclesiasticos; anathema sit.

DECRE-

DECRETVM DE REFORMATIONE Matrimonij.

Cap. I.

TAMETSI dubitandum nõ est, clandestina matrimonia, libero cõtrahentium consensu facta, rata, & uera esse matrimonia, quamdiù Ecclesia ea irrita non fecit; & proinde iure damnandi sint illi, ut eos sancta Synodus anathemate damnat, qui ea uera, ac rata esse negant; quiq. falso affirmant, matrimonia, à filijs familias sine cõsensu parentũ contracta, irrita esse, & parentes ea rata, uel irrita facere posse: nihilominus sancta Dei Ecclesia ex iustissimis causis illa semper detestata est, atque prohibuit. uerum, cum sancta Synodus animaduertat prohibitiones illas propter hominũ inobedientiã iam nõ prodesse; & grauia peccata perpẽdat, quę ex eisdem clãdestinis cõiugijs ortum habẽt, pręsertim uero eorũ, qui in statu dãnationis permanẽt, dũ, priore uxore, cũ qua clàm contraxerãt, relicta, cũ alia palàm contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio uiuunt. Cui malo cum ab Ecclesia, quæ de occultis non iudicat, succurri non possit, nisi efficacius aliquod remedium adhibeatur: iccircò sacri Lateranensis Concilij, sub Innocentio III. celebrati, uestigijs inhærendo præcipit, ut in posterum, antequam matrimonium contra-

contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus festiuis in ecclesia inter missarum solemnia publicè denuntietur, inter quos matrimonium sit contrahendum; quibus denunciationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonij in facie ecclesiæ procedatur, ubi Parochus & uiro & muliere interrogatis, & eorum mutuo consensu intellecto, uel dicat, Ego uos in matrimonium coniungo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, uel alijs utatur uerbis iuxta receptum uniuscuiusque prouinciꝫ ritum. Quod si aliquando probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitiosè impediri posse, si tot præcesserint denunciationes: tunc uel una tantum denunciatio fiat, uel saltem Parocho, & duobus, uel tribus testibus præsentibus matrimonium celebretur. Deinde ante illius consumationem denunciationes in ecclesia fiant: ut, si aliqua subsunt impedimenta, facilius detegantur, nisi Ordinarius ipse expedire iudicauerit, ut prædictæ denunciationes remittantur, quod illius prudentiæ, & iudicio sancta Synodus relinquit. Qui aliter, quàm presente Parocho, uel alio sacerdote, de ipsius Parochi, seu Ordinarij licentia, & duobus, uel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt: eos sancta Synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit, & huiusmodi contractus irritos, & nullos esse decernit, prout eos presenti

decreto

decreto irritos facit, & annullat. Insuper Parochum, uel alium sacerdotem, qui cum minore testium numero, & testes, qui sine Parocho, uel sacerdote huiusmodi contractui interfuerint, nec non ipsos contrahentes grauiter arbitrio Ordinarij puniri præcipit. Preterea eadem sancta Synodus hortatur, ut coniuges ante benedictionem sacerdotalem in templo suscipiendam, in eadem domo non cohabitent, statuitq. benedictionem à proprio Parocho fieri, neque à quoquã, nisi ab ipso Parocho, uel ab Ordinario licentiam ad predictam benedictionem faciendam alij sacerdoti concedi posse, quacumque consuetudine, etiam immemorabili, quæ potius corruptela dicenda est, uel priuilegio non obstante. Quod si quis Parochus, uel alius sacerdos, siue Regularis, sæcularis sit, etiam si id sibi ex priuilegio, uel immemorabili consuetudine licere contendat, alterius Parochiæ sponsos sine illorum Parochie licẽtia matrimonio coniungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso iure tam diù suspensus maneat, quam diù ob Ordinario eius Parochi, qui matrimonio interesse debeat, seu a quo benedictio suscipienda erat, absoluatur. Habeat Parochus librum, in quo coniugum, & testium nomina diemq. & locũ cõtracti matrimonij describat, quem diligenter apud se custodiat. Postremo sancta Synodus coniuges hortatur ut antequã contrahant, uel saltem triduo ante matrimonij consumationem sua

peccata

peccata diligenter confiteantur, & ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum piè accedant. Si quæ prouinciæ aliis, ultra prædictas laudabilibus consuetudinibus, & ceremoniis hac in re utuntur, eas omnino retineri sancta Synodus uehementer optat. Ne uero hæc tam salubria præcepta, quemquã lateant, Ordinariis omnibus præcipit, ut quamprimũ poterint, curent hoc decretum populo publicari, ac explicari in singulis suarum diœcesum Parochialibus ecclesiis, idq; in primo anno quàm sæpissimè fiat; deinde uero quoties expedire uiderint. Decernit insuper, ut huiusmodi decretum in unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat, à die primæ publicationis, in eadem Parochia factæ, numerandos.

Cap. II.

DOCET experientia, propter multitudinẽ prohibitionum, multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahi matrimonia: in quibus uel non sine magno peccato perseueratur; uel ea non sine magno scandalo dirimuntur. Volens itaque sancta Synodus huic incommodo prouidere, & à cognationis spiritualis impedimento incipiens, statuit, ut unus tantum siue uir, siue mulier, iuxta sacrorum Canonum instituta, uel ad summum unus, & una baptizatum de Baptismo suscipiant; inter quos, ac baptizatum ipsum, & illius

illius patrem, & matrem, nec non inter baptizãtem, & baptizatum, baptizatiq; patrem, ac matrẽ tantũ ſpiritualis cognatio contrahatur. Parochus, antequam ad Baptiſmum conferendum, accedat, diligenter ab iis, ad quos ſpectabit, ſciſcitetur, quem uel quos elegerint, ut baptizatum de ſacro fonte ſuſcipiant, & eũ, uel costantũ ad illũ ſuſcipiendum admittat, & in libro eorum nomina deſcribat, doceatq; eos quam cognationem cõtraxerint, ne ignorantia ulla excuſari ualeant. Quod ſi alij, ultra deſignatos, baptizatum tetigerint, cognitionem ſpiritualem nullo pacto contrahant, conſtitutionibus, in contrarium facientibus, non obſtantibus. ſi Parochi culpa, uel negligentia ſecus factum fuerit, arbitrio Ordinarij puniatur. Ea quoque cognatio, quæ ex Confirmatione contrahitur, confirmantem, & confirmatum, illiusq; patrem, & matrem, ac tenentem non egrẽdiatur; omnibus inter alias perſonas huius ſpiritualis cognat io nis impedimentis omnino ſublatis.

Cap. III.

IVSTITIAE publicæ honeſtatis impedimentum, ubi ſponſalia quacunque ratione ualida non erunt, ſancta Synodus prorſus tollit: ubi autem ualida fuerint, primum gradum non excedant: quoniam in ulterioribus gradibus iam non poteſt huiuſmodi prohibitio abſque diſpendio obſeruari.

Cap. IIII.

Præterea sancta Synodus eisdem, & aliis grauissimis de causis adducta, impedimentum, quod propter affinitatem ex fornicatione contractum inducitur, & matrimonium postea factum dirimit, ad eos tantum qui in primo, & secundo gradu coniunguntur, restringit. In ulterioribus uerò gradibus statuit, huiusmodi affinitatem matrimonium postea contractum non dirimere.

Cap. V.

Si quis intra gradus prohibitos scienter matri monium contrahere præsumpserit, separetur, & spe dispensationis consequendæ careat, idq; in eo multò magis locum habeat, qui non tantum matrimonium contrahere, sed etiam consummare ausus fuerit. Quod si ignoranter id fecerit: si quidem solemnitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerit, eisdem subijciatur pænis, non enim dignus est, qui Ecclesiæ benignitatem facilè experiatur, cuius salubria præcepta temerè contempsit. Si uero, solemnitatibus adhibitis, impedimentum aliquod postea subesse cognoscatur, cuius ille probabilem ignorantiam habuit, tunc facilius cum eo, & gratis dispensari poterit. In cõtrahendis matrimonijs uel nulla omninò detur dispensatio, uel rarò, idq; ex causa, & gratis concedatur. In secundo gradu nunquam dispensetur,

nisi

nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam.

Cap. VI.

DECERNIT sancta Synodus, inter raptorem, & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse cõsistere matrimoniũ. Quod si rapta à raptore separata, in loco tuto, & libero constituta, illum in uirum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat, & nihilo minus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium, & fauorem præbentes, sint ipso iure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumq; dignitatum incapaces, & si clerici fuerint, de proprio gradu decidant. Teneatur præterea raptor mulierem raptam, siue eam in uxorem duxerit, siue non duxerit, decenter arbitrio iudicis dotare.

Cap. VII.

MVLTI sunt qui uagantur, & incertas habent sedes, & ut improbi sunt ingenij, prima uxore relicta, aliam, & plerumque plures, illa uiuente diuersis in locis ducunt, cui morbo cupiens sancta Synodus occurere, omnes ad quos spectant, paterne monet, ne hoc genus hominum uagantium ad matrimonium facilè recipiant, magistratus etiã sęculares hortatur, ut eos seuerè coerceant: Parochis autem pręcipit, ne illorum matrimonijs intersint, nisi prius diligentẽ inquisitio-

nem fecerint, & re ad ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.

Cap. VIII.

GRAVE peccatum est, homines solutos concubinas habere, grauissimum uerò, & in huius magni Sacramenti singularem contemptum admissum, uxoratos quoque in hoc damnationis statu uiuere, ac audere eas quandoque domi, etiam cum uxoribus alere, & retinere. quare ut huic tanto malo sancta Synodus opportunis remedijs prouideat, statuit huiusmodi concubinarios, tam solutos, quam uxoratos, cuiuscumque status, dignitatis, & condicionis existant, si postquã ab Ordinario,, etiam ex officio ter admoniti ea de re fuerint concubinas non eiecerint, seq; ab earum consuetudine non seiunxerint, excommunicatione feriendos esse, à qua non absoluantur, donec re ipsa admonitioni factæ paruerint. Quod si in concubinatu per annum censuris neglectis, permanserint, cõtra eos ab Ordinario seuerè pro qualitate criminis procedatur. Mulieres, siue coniugatæ, siue solutæ, quæ cum adulteris, seu concubinarijs publicè uiuunt, si ter admonitæ non paruerint, ab Ordinarijs locorum, nullo etiam requirente, ex officio grauiter pro modo culpæ puniantur, & extra oppidum, uel diœcesim, si id eisdẽ Ordinarijs uidebitur, inuocato, si opus fuerit, brachio seculari, eijciãtur: alijs pœnis, cõtra adulteros, et cõ

cubinarios

cubinarios inflictis, in suo robore permanentibus.

Cap. IX.

ITA plerunque temporalium Dominorum ac Magistratuum mentis oculos terreni affectus atque cupiditates excecant, ut uiros, & mulieres, sub eorum iurisdictione degentes, maximè diuites, uel spem magnæ hereditatis habentes, minis, & pœnis adigant cum ijs matrimonium inuitos cõtrahere, quos ipsi Domini, uel magistratus illis præscripserint. Quare cum maxime nefariũ sit, matrimonij libertatem uiolare, & ab eis iniurias nasci, à quibus iura expectantur, præcipit sãcta Synodus omnibus cuiuscumque gradus, dignitatis, & condictionis existant, sub anathematis pœna, quam ipso facto incurrant, ne quouis modo directæ, uel indirectæ subditos suos, uel quoscũque alios cogant, quo minus liberè matrimonia contrahant.

Cap. X.

AB aduentu Domini nostri Iesu Christi usque in diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum usque in octaua Paschatis inclusiuè, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligẽter ab omnibus obseruari sancta Synodus pręcipit; in alijs uero tẽporibus nuptias solemniter celebrari permittit, quas Episcopi, ut ea qua decet, modestia, & honestate fiãt, curabũt, sancta enim

res est matrimonium, & sancte tractandum.

DECRETVM DE REFORMATIONE.

EADEM sacrosancta Synodus, reformationis materiam prosequens, hæc in præsenti Sessione statuenda decreuit.

Cap. I.

Si in quibuslibet Ecclesiæ, gradibus prouidenter, scienterq; curandum est, ut in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilq. præposterum, multo magis elaborandum est; ut electione eius, qui supra omnes gradus constituitur, non erretur, nam totius familiæ Domini status, & ordo nutabit, si, quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite: unde & si alias sancta Synodus de promouendis ad cathedrales, & superiores ecclesias nonnulla utiliter decreuit, hoc tamen munus huiusmodi esse censet, ut si pro rei magnitudine expendatur, numquam satis cautum de eo uideri possint. Itaque statuit, ut cum primum ecclesia uacauerit, supplicationes, ac preces publicè, priuatimq; habeantur, atque Capitulo per ciuitatem, & diœcesim indicantur, quibus Clerus, populusq; bonum à Deo Pastorem ualeat impetrare. Omnes uero, & singulos, qui ad promotionem præficiendorum, quodcumque ius, quacumque ratione, à sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam prestent, nihil in iis pro præsenti temporum ratione innouando, hortatur,

&

& monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoueri studeant: eosq; alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & ecclesiæ magis utiles ipsi iudicauerint, non quidem præcibus, uel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curauerint, & quos ex legitimo matrimonio natos, & uita, ætate, doctrina, atque alijs omnibus qualitatibus præditos sciant, quæ iuxta sacros Canones, & Tridentinæ huius Synodi decreta requiruntur. Quoniam uero in sumendo de prædictis omnibus qualitatibus graui, idoneoque bonorum, & doctorum uirorum testimonio, non uniformis ratio ubiq; ex nationum, populorum, ac morum uarietate potest adhiberi, mandat sancta Synodus, ut in prouinciali Synodo, per Metropolitanum habenda, præscribatur quibusque locis, & prouinciis propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma, Sanctissimi Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis utilis, atque opportuna esse uidebitur, ita tamen, ut cum deinde hoc examen, seu inquisitio de persona promouenda perfecta fuerit, ea in instrumentum publicum redacta, cum toto testimonio, ac professione fidei ab eo facta, quamprimum ad san

ctissimum Romanum Pontificem omnino transmittatur, ut ipse summus Pontifex, plena totius negotij, ac personarum notitia habita, pro gregis Dominici commodo de illis, si idonei per examen, seu per inquisitionem factã reperti fuerint, ecclesiis possit utilius prouidere. Omnes uero inquisitiones, informationes, testimonia, ac probationes, quęcumque de promouendi qualitatibus, & ecclesiæ statu à quibuscunque, etiam in Romana Curia, habitæ, per Cardinalem, qui relationem facturus erit in Cõsistorio, & alios tres Cardinales diligenter examinentur, ac relatio ipsa Cardinalis relatoris, & trium Cardinaliũ subscriptione coroboretur, in qua nisi singuli quattuor Cardinales affirment, se adhibita accurata diligentia, inueniße promouendos qualitatibus à iure, & ab hac Sancta Synodo requisitis, præditos, ac certo existimare sub periculo salutis æternæ idoneos eße, qui ecclesiis pręficiantur, ita ut relatione in uno Consistorio facta, quo maturius interea de ipsa inquisitione cognosci possit, in aliud Consistorium iudiciũ differatur: nisi aliud Beatissimo Pontifici uidebitur expedire. Ea uero omnia, & singula, quæ de Episcoporum præficiendorum uita, ætate, doctrina, & cæteris qualitatibus aliàs in eadem Synodo constituta sunt, decernit etiam eadem in creatione sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, etiam si Diaconi sint, exigenda; quos Sanctissimus Romanus Pontifex ex

ex omnibus Christianitatis nationibus: quantum cōmodè fieri poterit, prout idoneos repererit, assumet. Postremo, eadem sancta Synodus, tot grauissimis Ecclesiæ incommodis commota, non potest non commemorare, nihil magis Ecclesię Dei esse necessarium, quam ut Beatissimus Romanus Pontifex, quam solicitudinem uniuersæ Ecclesiæ ex muneris sui officio debet, eam hic potissimum impendat, ut lectissimos tantum sibi Cardinales asciscat, & bonos maxime, atque idoneos Pastores singulis Ecclesiis præficiat, idq; eo magis, quod ouium Christi sanguinem, quæ ex malo negligentium, & sui officij immemorum Pastorum regimine peribunt, Dominus noster Iesus Christus de manibus eius sit requisiturus.

Cap. II.

PROVINCIALIA Concilia, sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, cōtronersiis componendis, aliisq; ex sacris Canonibus permissis renouentur. Quare Metropolitani per seipso seu (illis legitime impeditis) Coepiscopus antiquior inrta annū ad minus à fine præsentis Concilij, & deinde quolibet saltem triennio post octauam Paschæ resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, seu alio cōmodiori tempore pro more prouincię non prætermittat Synodum in prouincia sua cogere, qui Episcopi omnes, & alij, qui de iure, uel consuetudine

intereſſe debent, exceptis ijs, quibus cum imminenti periculo trasfretandum eſset, conuenire omnino teneantur. Nec Epiſcopi comprouinciales prætextu cuiuslibet conſuetudinis ad Metropolitanam eccleſiam in poſterum accedere inuiti compellantur. Itidem Epiſcopi, qui nulli Archiepiſcopi ſubijciuntur, aliquem uicinum Metropolitanum ſemel eligunt, in cuius Synodo prouinciali cum alijs intereſſe debeant, & quæ ibi ordinata fuerint, obſeruent, ac obſeruari faciant. In reliquis omnibus eorum exemptio, & priuilegia ſalua, atq; integra maneant. Synodi quoq; diœceſanæ quotannis celebrentur, ad quas exempti etiam omnes, qui aliàs, ceſſante exemptione, intereſſe deberent, nec Capitulis generalibus ſubduntur, accedere teneantur, ratione tamen Parochialium, aut aliarum ſæcularium eccleſiarum, etiam annexarum debeant ij, qui illarum curam gerunt, quicumq; illi ſint, Synodo intereſſe. Quod ſi in his tam Metropolitani, quã Epiſcopi, & alijs ſupraſcripti negligentes fuerint, pœnas ſacris Canonibus ſancitas, incurrant.

Cap. III.

PATRIARCHAE, Primates, Metropolitani, & Epiſcopi propriam diœceſim per ſe ipſos, aut, ſi legitimè impediti fuerint, per ſuum generalem Vicarium, aut Viſitatorem, ſi quotannis totam, propter eius latitudinem uiſitare non

po-

poterunt, ſaltem maiorem eius partem, ita tamen ut tota biennio per ſe, uel Viſitatores ſuos cõpleatur, uiſitare non prætermittant. A Metropolitanis uero etiam poſt plenè uiſitatam propriam diœceſim, non uiſitentur cathedrales Eccleſiæ, neque diœceſes ſuorum comprouincialium, niſi cauſa cognita, & probata in Concilio prouinciali. Archidiaconi autem, Decani, & alij inferiores in ijs eccleſiis, ubi hactenus uiſitationem exercere legitimè conſueuerunt, debeant quidem, aſſumpto notario, de conſenſu Epiſcopi deinceps per ſe ipſos tantum ibidem uiſitare. Viſitatores etiam a Capitulo deputandi, ubi Capitulum ius uiſitandi habet, prius ab Epiſcopo approbentur, ſed non ideo Epiſcopus; uel, eo impedito, eius Viſitator eaſdẽ eccleſias ſeorſum ab his uiſitare prohibeatur, cui ipſi Archidiaconi; uel alij inferiores, uiſitationis factæ infra menſem rationem reddere, & depoſitiones teſtium, ac integra acta ei exhibere teneantur, non obſtantibus quacumq; conſuetudine, etiã immemorabili, atq. exemptionibus, & priuilegiis quibuſcumque. Viſitationum autem omnium iſtarum præcipuus ſit ſcopus, ſancta, orthodoxamq́. doctrinam, expulſis hæreſibus, inducere, bonos mores tueri, prauos corrigere, populum cohortationibus, & admonitionibus ad religionem, pacem, innocẽtiamq́. accendere, cętera prout locus, tempus, & occaſio feret, ex uiſitantium prudentia ad fidelium fructum conſtituere. Quæ ut facilius,

lius, feliciusq. succedant; monentur prædicti omnes, & singuli, ad quos uisitatio spectat, ut paterna charitate, christianoq. zelo omnes ãplectantur; ideoq. modesto contenti equitatu, famulatuque studeant quam celerrimè (debita tamen cum reuerentia) uisitationes ipsam absoluere. Interimq. caueant, ne inutilibus sumptibus cuiquam graues, onerosi ue sint; ne ue ipsi aut quisquã suorum quidquam procurationis causa pro uisitatione, etiam testamentorum ad pios usus, præter id, quod ex relictis pijs iure debetur, aut alio quouis nomine nec pecuniam, nec munus, quodcumque sit, etiam qualitercumque offeratur, accipiant: nõ obstante quacumque consuetudine, etiam immemorabili; exceptis tamen uictualibus, quæ sibi, ac suis frugaliter, moderateq; pro temporis tantum necessitate, & non ultra erunt ministranda. Sit tamen in optione eorum, qui uisitantur, si malint soluere, id quod erat ab ipsis ante solui, certa pecunia taxata, cõsuetum, an uero prædicta uictualia subministrare: saluo item iure conuentionum antiquarũ cum monasterijs, aliisue piis locis, aut Ecclesiis non Parochialibus inito, quod illæsum permaneat. In ijs uero locis, seu prouincijs, ubi cõsuetudo est, ut nec uictuatia, nec pecunia: nec quidquam aliud à Visitatoriibus accipiatur, sed omnia gratis fiant; ibi id obseruetur. Quod si quisquam (quod absit) aliquid amplius in supradictis omnibus casibus accipere præsumpserit, is præ-

ter dupli restitutionem, intra mensem faciendã, alijs etiam pœnis iuxta Constitutionem Concilij generalis Lugdunensis, quæ incipit, Exit; nec non & alijs pœnis Synodo prouinciali arbitrio Synodi, absque ulla spe ueniç multetur. Patroni uero in ijs, quæ ad sacramentorum administrationem spectant, nullatenus se præsumant ingerere, neque uisitationi ornamentorum ecclesiæ, aut bonorum stabilium, seu fabricarum prouentibus immisceant: nisi quatenus id eis ex institutione, ac fundatione competat: sed Episcopi ipsi hæc faciant, & fabricarum redditus in usus Ecclesiæ necessarios & utiles, prout sibi expedire magis uisum fuerit, expendi curent.

Cap. IIII.

PRAEDICATIONIS munus, quod Episcoporum præcipuum est, cupiens sancta Synodus, quo frequentius possit ad fidelium salutem exerceri, Canones aliàs super hoc editos, sub fe. rec. Paulo III. aptius prçsentium temporum usui accommodando, mandat, ut in ecclesia sua ipsi per se, aut, si legitime impediti fuerint, per eos quos ad prædicationis munus aßument, in alijs autem Ecclesiis per Parochos, siue, ijs impeditis per alios ab Episcopo impensis eorũ, qui eas prçstare uel teneantur, uel solent, deputandos in ciuitate, aut in quacunq; parte diœcesi, censebunt

expedire, saltem omnibus Dominicis, & solemnibus diebus festis: tempore autem ieiuniorum, Quadragesimę, & Aduentus Domini quotidie, uel saltem tribus in hebdomada diebus, si ita oportere duxerint, sacras scripturas, diuinamq. legē annuncient, & aliàs, quotiescumque id opportune fieri posse iudicauerint. Moneatq; Episcopus populum diligenter, teneri unumquemque Parochiæ suæ interesse, ubi commodè id fieri potest, ad audiendum uerbum Dei. Nullus autem sæcularis, siue Regularis, etiam in ecclesiis suorum Ordinū, contradicente Episcopo, prędicare pręsumat. Idē etiam saltem Dominicis, & aliis festiuis diebus pueros in singulis Parochiis fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum, & parentes diligenter ab iis, ad quos spectabit, doceri curabunt, & si opus sit, etiam per censuras Ecclesiasticas compellent: non obstantibus priuilegiis, & consuetudinibus. In reliquis ea, quę de prædicationis munere sub eodem Paulo III. decreta fuerunt, suum robur obtineant.

Cap. V.

CAVSAE criminales grauiores contra Episcopos, etiam hæresis, quod absit, quæ depositione, aut priuatione dignæ sunt, ab ipso tantum summo Romano Pontifice cognoscantur, & terminentur. Quod si eiusmodi sit causa, quæ necessario extra Romanam Curiam sit committenda;

da, nemini prorsus ea committatur, nisi Metropolitanis, aut Episcopis, a Beatissimo Papa eligẽdis. Hæc uero commissio & specialis sit, & manu ipsius Sanctissimi Pontificis signata, nec unquam plus his tribuat, quam ut solam facti instructionem sumant, processumq; conficiant, quem statim ad Romanum Pontificem trãsmittant, reseruata eidem Sanctissimo sententia definitiua. Cætera alias sub fel. re. Iulio III. super his decreta, necnon & constitutio sub Innocentio III. in Concilio Generali, quæ incipit, Qualiter & quãdo, quam sancta Synodus in præsenti innouat, ab omnibus obseruetur. Minores uero criminales causę Episcoporum in Concilio tantum prouinciali cognoscantur, & terminentur, uel à deputandis per Concilium prouinciale.

Cap. VI.

LICEAT Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio uoluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum, dispensare, & in quibuscumque casibus occultis, etiam sedis Apostolicę reseruatis delinquentes quoscumque sibi subditos, in diœcesi sua per se ipsos, aut Vicarium, ad id specialiter deputandum, in foro conscientiæ gratis absoluere, imposita pœnitentia salutari. Idem & in hæresis crimine in eodem foro conscientiæ eis

tantum,

tantum, non eorum Vicarijs, sit permißum.

Cap. VII.

VT fidelis populus ad suscipienda Sacramenta maiori cum reuerentia, atque animi deuotione accedat; precipit sancta Synodus Episcopis omnibus, ut non solum, cum hæc per se ipsos erunt populo administranda, prius illorum uim, & usum pro suscipientium captu explicent, sed etiam idem à singulis Parochis piè, prudenterq; etiam lingua uernacula, si opus sit, & commodè fieri poterit, seruari studeant, iuxta formam à sancta Synodo in catechesi singulis Sacramentis præscribendam, quam Episcopi in uulgarem linguam fideliter uerti, atque à parochis omnibus populo exponi curabunt, necnon ut inter Missarum solemnia, aut diuinorum celebrationem sacra eloquia, & salutis monita eadem uernacula lingua singulis diebus festis, uel solemnibus explanent, eademq; in omnium cordibus postpositis inutilibus quæstionibus inserere, atque eos in lege Domini erudire studeant.

Cap. VIII.

APOSTOLVS monet, publicè peccantes palam esse corripiendos. Quando igitur ab aliquo publicè, & in multorum conspectu crimen commißum fuerit, unde alios scandalo offensos, commotosq; fuisse, non sit dubitandum, huic condignam

dignã pro modo culpæ pænitentiam publicè in iungi oportet, ut quos exemplo ſuo ad malos mores prouocauit, ſuæ emendationis teſtimonio ad rectam reuocet uitam. Epiſcopus tamen publicæ hoc pœnitentiæ genus in aliud ſecretum poterit commutare, quando ita magis iudicauerit expedire. In omnibus etiam cathedralibus eccleſiis, ubi id commodè fieri poterit, Pænitentiarius aliquis cum unione præbendæ, proximè uacaturæ. ab Epiſcopo inſtituatur, qui magiſter ſit, uel doctor, aut licẽtiatus in Theologia, uel iure Canonico, & annorũ quadraginta, ſeu aliàs qui aptior pro loci qualitate reperiatur, qui dũ cõfesſiones ĩ Eccleſia audiet, interim preſẽs in choro cẽſeatur.

Cap. IX.

QVAE aliàs ſub fel. rec. Paulo III. & nuper ſub Beatisſimo Domino noſtro, Pio IIII, in hoc eodem Concilio de adhibenda ab Ordinarijs diligentia in beneficiorum, etiam exemptorum, uiſitatione conſtituta ſunt, eadem etiam in iis eccleſiis ſecularibus obſeruentur, quæ in nullius diœceſi eſſe dicũtur, ut ab ipſo Epiſcopo, cuius cathedralis eccleſia eſt proximior, ſi id cnoſtet, alioquin ab eo, qui ſemel in Concilio prouinciali à Prælato loci illius electus fuerit, tamquam ſedis Apoſtolicę delegato, uiſitentur, non obſtantibus priuilegijs, & conſuetudinibus quibuſcumque, etiam immemorabilibus.

Caput

Cap. X.

EPISCOPI, ut aptius, quem regunt populum, poſſint in officio, atque obedientia continere, in omnibus iis, quæ ad uiſitationem, ac morum correctionem ſubditorum ſuorum ſpectãt, ius, & poteſtatem habent, etiam tamquam Apoſtolicæ Sedis delegati, ea ordinandi, moderandi, puniendi, & exequendi, iuxta Canonum ſanctiones, quæ illis ex prudentia ſua pro ſubditorum emendatione, ac diœceſis ſuæ utilitate neceſſaria uidebuntur. Nec in his, ubi de uiſitatione, aut morum correctione agitur, exemptio, aut ulla inhibitio, apellatio, ſeu quærela, etiam ad Sedem apoſtolicam interpoſita, executionem eorum, quæ ab his mandata, decreta, ut iudicata fuerint quoquo modo impediat, aut ſuſpendat.

Cap. XI.

QVONIAM priuilegia, & exemptiones, quæ uariis titulis pleriſque conceduntur, hodie perturbationem in Epiſcoporũ iuriſdictione excitare, & exemptis occaſionem laxioris uitæ præbere dignoſcuntur, decernit Sancta Synodus, ut, ſi quando iuſtis, grauibus, & ferè neceſſariis ſuadentibus cauſis, aliquos honorariis titulis Protonotariatus, Acolytatus, Comitis Palatini, Capellani Regii, aut aliis huiuſmodi in Romana Curia, uel extra, inſignibus decorãdos eſſe

placuerit;

placuerit, nec non alios, cuicumque monasterio oblatos, uel quomodocumque addictos, aut sub nomine seruientium militiis; seu monasteriis, hospitalibus, collegiis, aut quocumque alio titulo assumi, nihil ex ijs priuilegiis detractum esse Ordinariis intelligatur, quo minus iis, quibus ea iam concessa sunt, uel in posterum concedi contigerit, ipsis ordinariis; tamquam Apostolicæ Sedis delegatis, plenè in omnibus, & quo ad Capellanos Regios, iuxta Constitutionem Innocentij III. quæ incipit, cum capellæ, subiecti existant, exceptis tamen iis, qui prædictis locis, aut militiis actu seruiunt, & intra eorum septa, ac domos resident, subq; eorum obedientia uiuunt, siue iis qui legitimè, & secundum regulam earundem militiarum professionem fecerint, de qua ordinario constare debeat, non obstantibus priuilegijs quibuscumque, etiam religionis sancti Ioannis Hierosolymitani, & aliarum militiarum. Quæ uero priuilegia residentibus in Curia Romana uigore Eugenianæ Constitutionis, aut familiaritatis Cardinalium competere solent, ea in iis, qui beneficia Ecclesiastica obtinent, ratione prædictorum beneficiorum minime intelligantur, sed Ordinarij iurisdictioni subiecti permancant, non obstantibus quibuscumque inhibitionibus.

Cap. XII.

Cum dignitas, in eccelsiis præsertim cathedralibus, ad conseruandam, augendamq́. Ecclesiasticam disciplinam fuerint institutæ, ut qui eas obtinerent, pietate præcellerent, aliisq́. exemplo essent, atque Episcopos opera & officio iuuarent merito qui ad eas uocātur, tales esse debent, qui suo muneri respondere possint. Nemo igitur deinceps ad dignitates quascumque, quibus animarum cura subest, promoueatur, nisi qui saltem XXV. suę ætatis annum attigerit & in clericali ordine uersatus, doctrina ad suum munus exequendum necessaria; ac morum integritate commendetur, iuxta Constitutionem Alexandri Tertij, in Concilio Lateranensi promulgatam, quę incipi, Cum in cunctis; Archidiaconi etiam, qui oculi dicuntur Episcopi; sint in omnibus ecclesiis, ubi fieri poterit, magistri in Theologia, seu doctores, aut licentiati in iure Canonico. Ad ceteras autem dignitates, uel personatus, quibus animarum cura nulla subest, clerici alioquin idonei, & XXII. annis non minores, asciscantur. Prouisi etiam de beneficijs quibuscumque, curam animarum habentibus, teneantur a die adeptæ possessionis, ad minus intra duos menses, in manibus ipsius Episcopi, uel eo impedito; coram generali eius Vicario, seu officiali; orthodoxæ sue fidei publicam facere professionem, & in Romanæ Eccle-

siæ

siæ obedientia se permansuros spondeant ac iurent. Prouisi autem de canonicatibus, & digni tatibus, in ecclesiis cathedralibus non solum coram Episcopo, seu eius Officiali; sed etiam in Capi tulo idem facere teneantur, alioquin prædicti om nes prouisi, ut supra, fructus non faciant suos nec illis possesio suffragetur. Neminem etiam deinceps ad dignitatem, Canonicatum, aut portionem recipiant, nisi qui eo Ordine sacro aut sit initiatus, quem illa dignitas, prębenda, aut portio requirit, aut in tali ætate, ut infra tempus a iure, & ab hac sancta Synodo statutũ, initiari ualeat. In omnibus uero ecclesiis cathedralibus omnes canouicatus, ac portiones habeant annexum Ordinem Prębyterij, Diaconatus, uel Subdiaconatus. Episcopus autem cum consilio Capituli designet, ac distribuat, prout uiderit expedire, quibus quisque Ordo ex sacris annexus in posterum eße debeat, ita tamen, ut dimidia saltem pares Presbyteri sit, cæteri uero Diaconi, aut Subdiaconi, ubi uero consuetudo laudabilior habet, ut plures, uel omnes sint Presbyteri omnino obseruetur. Hortatur etiam sancta Synodus, ut in prouincijs, ubi id commode fieri potest digni tates omnes, & saltem dimidia pars Canonicatuum, in cathedralibus ecclesiis, & collegiatis insignibus conferantur tantum magistris, uel doctoribus, aut etiam licentiatis in Theologia; uel iure Canonico: præterea obtinentibus in eis-

dem cathedralibus, aut collegiatis dignitates, Canonicatus, præbendas, aut portiones, non liceat uigore cuiuslibet statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses, ab eisdem ecclesiis quolibet anno abesse, saluis nihilominus earum ecclesiarum constitutionibus, quæ longius seruitij tempus requirunt, alioquin primo anno priuetur unusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam præbendæ, ac residentiæ fecit suos, quot si iterum eadem fuerit usus negligentia, priuetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit; crescente uero contumacia, contra eos, iuxta sacrorum Canonum constitutiones, procedatur. Distributiones uero, qui statis horis interfuerint, recipiant, reliqui quauis conclusione, aut remissione exclusa, his careant, iuxta Bonifacij VIII. decretum, quod incipit, Consuetudinem, quod sancta Synodus in usum reuocat, non obstantibus quibuscumque statutis, & consuetudinibus. Omnes uero diuina per se, & non per substitutos, compellantur obire officia: & Episcopo celebranti, aut alia pontificalia exercenti, adsistere, & inseruire, atque in choro, ad psallendum instituto, hymnis, & canticis Dei nomen reuerenter, distinctè, deuoteq; laudare. Vestitu insuper decenti tam in ecclesia, quã extra, assidue utantur, ab illicitisq. uenationibus, aucupijs, choreis, tabernis, lusibusq; abstineant, atque ea morum integritate polleant, ut merito Ecclesię Senatus dici possint. Cætera, quæ ad debi-

debitum in diuinis officiis regimen spectant, deq; congrua in his canendi, seu modulandi ratione, de certa lege inchoro conueniendi, & permanendi, simulq; de omnibus ecclesiæ ministris, quæ necessaria erunt, & si qua huiusmodi: Sinodus prouincialis, pro cuiusque prouinciæ utilitate, & moribus, certam cuique formulam præscribet. Interea uero Episcopus non minus, quam cum duobus Canonicis, quorum unus ab Episcopo, alter a Capitulo eligatur, in iis, quæ expedire uidebuntur, poterit prouipere.

Cap. XIII.

QVONIAM pleræque Cathedrales Ecclesiæ tam tenuis redditus sunt, & angustæ, ut Episcopali dignitati nullo modo respondeant, neque ecclesiarum necessitati sufficiant: examinet Concilium prouinciale, uocatis iis, quorum interest, & diligenter expendat, quas propter angustias, tenuitatemq; uicinis unire, uel nouis prouentibus augere expediat: confectaq. de præmissis instrumenta ad summum Romanum Pontificem mittat, quibus instructus summus Pontifex ex prudentia sua, prout expedire iudicauerit, aut tenues inuicem uniat, aut aliqua accessione ex fructibus augeat. Interim uero, donec prædictæ effectum sortiantur, huiusmodi Episcopis, qui fructuum subuentione pro diœcesis suæ

 tenuitate

tenuitate indigent, poterit de beneficijs ali quibus, dum tamen curata non sint, nec dignitates, seu Canonicatus, & prębendę, nec monasteria, in quibus uiget Regularis obseruantia, uel quæ Capitulis generalibus, & certis Visitatoribus subdūtur, Romano à summo Pōtifice prouideri. In Parochialibus etiā ecclesiis, quarū fructus æquè adeo exigui sunt, ut debitis nequeant oneribus satisfacere, curabit Episcopus, si per beneficiorū unionem non tamen Regularium, id fieri non possit, ut primitiarum, uel decimarum assignatione, aut per Parochianorum symbola, aut collectas, aut qua commodiori ei uidebitur ratione, tantum redigatur, quod pro Rectoris, ac Parochiæ necessitate, decenter sufficiat. In unionibus uero quibus libet seu ex supradictis, seu alijs causis faciendis, ecclesiæ Parochiales monasterijs quibuscumque, aut Abbatiis, seu dignitatibus, siue prębendis ecclesię cathedralis, uel collegiatæ, siue alijs beneficiis simplicibus, aut hospitalibus, militiis ve non uniantur, & quæ unitæ sunt, reuideantur ab Ordinarijs, iuxta alias decretum in eadem Synodo, sub fel. rec. Paulo III. quod etiam in unitis ab eo tempore citrà æquè obseruetur, non obstantibus in iis, quibuscumque uerborum formis, quæ hic pro sufficienter espressis habeantur. Ad hec in posterum, omnes hæc cathedrales ecclesię, quarum redditus summam ducatorum mille, & Parochiales, quæ sum-

mam

de [illegible] qua [illegible]

nam ducatorum centum secundum uerum annuum ualorem non excedunt, nullis pensionibus aut reseruationibus fructuum grauentur. In iis quoque ciuitatibus, ac locis, ubi Parochiales ecclesiæ certos non habent fines, nec earum Rectores proprium populum, quem regãt, se promiscuè petentibus Sacramenta administrant, mandat sancta Synodus Episcopis pro tutiori animarum eis commissarum salute, ut distincto populo in certas, propriasq. Parochias, unicuique suum perpetuum, peculiaremq. Parochũ assignent, qui eas cognoscere ualeat, & a quo solo licitè Sacramenta suscipiant, aut alio utiliori modo, prout loci qualitas exegerint, prouideant. Idemq. in iis ciuitatibus, ac locis, ubi nullæ sunt Parochiales, quamprimum fieri curent, non obstantibus quibuscumque priuilegiis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Cap. XIIII.

IN pluribus ecclesiis, tam cathedralibus, quam collegiatis, & parochialibus, ex earum cõstitutionibus, aut ex praua consuetudine obseruari intelligitur, ut in electione, præsentatione, nominatione; institutione, confirmatione, collatione, uel alia prouisione, siue admissione ad possessionem alicuius cathedralis ecclesiæ, uel beneficij Canonicatuum, aut præbendarum, uel partem prouentuum, seu ad distributiones quotidia-

nas certæ conditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, compensationes ue illicitæ; aut etiam, quæ in aliquibus ecclesiis dicuntur Turnorum lucra, interponantur; hæc cum sancta Synodus detestetur, mandat Episcopis, ut quæcumq; huiusmodi in usus pios non conuertuntur, atque ingressus eos, qui simoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspicionem habent, fieri non permittant; ipsiq; diligenter de eorum constitutionibus, siue consuetudinibus super prędictis cognoscant; & illis tantum, quas ut laudabiles probauerint, exceptis, reliquas, ut prauas ac scandalosas eijciant, & absoluant. Eos uero, qui aduersus hæc, in præsenti decreto comprehensa, quauis ratione commiserint, pœnis, contra simoniacos editis, sacris Canonibus, & uarijs summorum Pontificum constitutionibus, quas omnes innouat, teneri decernit, non obstantibus quibuscumque statutis, constitutionibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, etiam Apostolica auctoritate confirmatis, de quorum subreptione, obreptione, & intentionis defectu Episcopus tamquam Apostolicæ Sedis delegatus cognoscere poßit.

Cap. XV.

IN ecclesiis cathedralibus, & collegiatis insignibus, ubi frequentes, adeoq; tenues sunt prębēdæ simul cum distributionibus quotidianis, ut susti-

sustinendo decenti Canonicorum gradui pro loci & personarum qualitate non sufficiant; liceat Episcopis cum consensu Capituli, uel aliquot simplicia beneficia, non tamen Regularia, iis unire; uel, si hac ratione prouideri non posit, aliquibus ex ijs suppressis, cum patronorum cõsensu, si de iure patronatus laicorum sint, quarum fructus & prouentus reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciorem numerum reducere; ita tamen, ut tot super sint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati ecclesiæ commode ualeant respondere, non obstantibus quibuscumque constitutionibus, & priuilegijs, aut quacumque reseruatione generali, uel speciali, aut affectione; neque prædictæ uniones, aut suppressiones tolli, seu impediri possint ex quibuscumque prouisionibus, etiam uigore resignationis, aut quibusuis alijs derogationibus, uel suspensionibus.

Cap. XVI.

CAPITVLVM, sede uacante, ubi fructuũ percipiendorũ ei munus incumbit, Oeconomum unum, uel plures fideles, ac diligentes decernat, qui rerum Ecclesiasticarum, & prouentuum curam gerant, quorum ratione ei, ad quem pertinebit, sint reddituri. Item officialem, seu Vicarium infra octo dies post mortem Episcopi constituere, uel existentem cõfirmare omnino teneatur;

neatur; qui ſaltem in iure Canonico ſit doctor uel licentiatus, uel aliàs quantum fieri poterit, idoneus: ſi ſecus factum fuerit, ad Metropolitanũ deputatio huiuſmodi deuoluatur. & , ſi eccleſia ipſa Metropolitana fuerit, aut exempta, Capitulumque, ut præfertur, negligens fuerit, tunc antiquior Epiſcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior Epiſcopus in exempta Oeconomum, et Vicarium idoneos poſſit cõſtituere. Epiſcopus uero ad eandem eccleſiam uacantem promotus ex ijs, quæ ad eum ſpectant, ab eiſdem Oeconomo, Vicario, & alijs quibuſcumque Officialibus, & adminiſtrationibus, qui Sede uacante, fuerunt a Capitulo, uel ab alijs in eius locum conſtituti, etiam ſi fuerint ex eodem Capitulo, rationem exigat officiorum, iuriſdictionis, adminiſtrationis, aut cuiuſcumque eorum muneris: poſſitq. eos punire, qui in eorum officio, ſeu adminiſtratione deliquerint; etiam ſi prædicti Officiales, redditis rationibus, a Capitulo, uel a deputatis ad eodem, abſolutionem, aut liberationem obtinuerint. Eidem quoque Epiſcopo teneatur Capitulum de ſcripturis ad eccleſiam pertinentibus, ſi quæ ad Capitulum peruenerunt, rationem reddere.

Cap. XVII.

CVM Eccleſiaſticus ordo peruertatur, quãdo unus plurium officia occupat clericorum; ſanctè

sanctè sacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus ecclesiis conscribi. uerum quoniam multi improbæ cupiditatis affectu se ipsos non Deum decipientes, ea quæ bene constituta sunt uariis artibus eludere, & plura simul beneficia obtinere non erubescunt: sancta Synodus debitam regendis ecclesiis disciplinam restituere cupiens, præsenti decreto, quod in quibuscunque personis, quocumque titulo, etiam si Cardinalatus honore fulgeant, mandat obseruari: Statuit, ut in posterum unum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur: quod quidem si ad uitam eius, cui confertur, honestè sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dumodo utrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Hæq. non modo ad cathedrales ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia, tam secularia, tam regularia, quæcumq. etiam commendata, pertineant, cuiuscumque tituli, ac qualitatis existant. Illi uero, qui in præsenti plures Parochiales ecclesias, aut unam cathedralem, & aliã Parochialem obtinent; cogantur omnino, quibuscumque dispensationibus, ac unionibus ad uitam non obstantibus, una tantum Parochiali, uel sola cathedrali, retenta, alias Parochiales infra spatium sex mensium dimittere, alioquin tam Parochiales, quam beneficia omnia, quæ obtinent, ipso iure uacare censeantur; ac tanquam uacantia libere aliis idoneis confe-

conferantur, nec ipsi antea illa obtinentes, tuta conscientia, fructus post dictum tẽpus retineãt. Optat autem sancta Synodus, ut resignantium necessitatibus commoda aliqua ratione, prout summo Pontifici uidebitur, prouideatur.

Cap. XVIII.

EXPEDIT maxime animarum saluti, a dignis, atque idoneis Parochis gubernari. Id ut diligentius, ac rectius perficiatur, statuit sancta Synodus, ut cum Parochialis ecclesiæ uacatio, etiã si cura ecclesiæ uel Episcopo incumbere dicatur, & per unum, uel plures administretur, etiã in ecclesijs patrimonialibus, seu receptiuis nũcupatis, in quibus consueuit Episcopus uni, uel pluribus curam animarũ dare, quos omnes ad infra scriptum examen teneri mandat, per obitum, uel resignationem, etiam in Curia, seu aliter quomodocumque contigerit, etiam si ipsa Parochialis ecclesia reseruata, uel affecta fuerit generaliter, uel specialiter, etiã uigore indulti, seu priuilegij in fauorem sanctæ Romanę ecclesiæ Cardinalium seu Abbatum, uel Capitulorum; debet Episcopus statim, habita notitia uacationis ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicariũ, cum congrua eius arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui ea onera ipsius ecclesiæ sustineat donec ei de Rectore prouideatur. Porrò Episcopus, & qui ius patronatus habet, intra decem

dies

dies, uel aliud tempus, ab Episcopo praescribendum, idoneos aliquot Clericos ad regendam ecclesiam coram deputandis examinatoribus nominet. Liberum sit tamen etiam aliis, qui aliquos ad id aptos nouerint, eorum nomina deferre, ut possit postea de cuiuslibet aetate, moribus, & sufficientia fieri diligens inquisitio. Episcopo, aut Synodo prouinciali pro regionis more uidebitur magis expedire, per edictum etiam publicum uocentur, qui uolent examinari. Transacto constituto tempore omnes, qui descripti fuerint, examinentur ab Episcopo, siue, eo impedito, ab eius Vicario generali, atque ab aliis examinatoribus non paucioribus, quam tribus, quorum uotis, si pares, aut singulares fuerint, accedere possit Episcopus, uel Vicarius, quibus magis uidebitur. Examinatores autem singulis annis in dioecesana Synodo ab Episcopo, uel eius Vicario ad minus sex proponantur, qui Synodo satisfaciant, & ab ea probentur. Aduenienteq; uacatione cuiuslibet ecclesiae; tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen perficiant, indeq; succedente alia uacatione, aut eosdem, aut alios tres, quos maluerit, ex praedictis illis sex eligat. Sin uero hi examinatores, magistri, seu doctores, aut licentiati in theologia, aut iure canonico, uel alij clerici, seu regulares, etiam ex ordine mendicantiũ, aut etiam seculares, qui ad id uidebuntur magis idonei, iurentq; omnes ad sancta Dei Euangelia se

qua-

quacunque humana affectione postposita, fideliter munus executuros. caueantq; ne quidquam prorsus occasione huius examinis nec ante, nec post accipiant, alioqui simoniæ uitium tam ipsi, quam alij dantes incurrant; a qua absolui nequeant, nisi dimissis beneficijs, quæ quomodocumque etiam antea obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles reddantur. Et de his omnibus non solum coram Deo, sed etiam Synodo prouinciali, si opus erit, rationem reddere teneantur: a qua si quid contra officium eos fecisse compertum fuerit, grauiter eius arbitrio puniri possint. Peracto deinde examine renuncientur. quotcũque ab his idonei iudicati fuerint ætate, moribus, doctrina: prudentia, & alijs rebus ad uacantẽ ecclesiã gubernandam opportunis. ex hisq; Episcopus eum eligat, quẽ cæteris magis idoneũ iudicauerit: atque illi, & non alteri collatio ecclesiæ ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre. Si uero iuris patronatus Ecclesiastici erit, ac institutio ad Episcopum, & non alium pertineant: is, quem patronus digniorẽ inter probatos ab examinatoribus iudicabit, Episcopo præsentare teneatur ut ab eo instituatur. Cum uero institutio ab alio, quam ab Episcopo, erit facienda, tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorẽ; quem patronus ei præsentet, ad quem institutio spectat. Quod si iuris patronatus laicorum fuerit, debeat qui a patrono præsentatus erit, ab eisdem deputatis, ut

supra

ſupra examinari, & non niſi idoneus repertus fuerit, admitti. In omnibusq́; ſupradictis caſibus non cuiquam alteri, quam uni ex prędictis examinatis, & ab examinatoribus approbatis iuxta ſupradictam regulã, de eccleſia prouideatur; nec prædictorum examinatorum relationẽ, quo minus executionem habeat; ulla deuolutio, aut appellatio, etiam ad Sedẽ Apoſtolicam ſiue eiuſdem Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nũcios, ſeu Epiſcopos, aut Metropolitanos, Primates, uel Patriarchas interpoſita impediat, aut ſuſpendat, alioquin Vicarius, quem eccleſiæ uacanti antea Epiſcopus arbitrio ſuo ad tẽpus deputauit, uel forſan poſtea deputabit, ab eius eccleſię cuſtodia, & adminiſtratione non amoueatur, donec aut eidem, aut alteri, qui probatus, & electus fuerit, ut ſupra, ſit prouiſum: alias Prouiſiones omnes, ſeu inſtitutiones, præter ſcpradictã formam factæ, ſubreptitiæ eſſe cenſeantur, non obſtantibus huic decreto exemptionibus, indultis, priuilegijs, præuentionibus, affectionibus, nouis prouiſionibus, indultis conceſſis quibuſcumque Vniuerſitatibus, etiam ad certam ſummam, & alijs impedimentis quibuſcũque. Si tamẽ adeo exigui redditus dictæ Parochialis fuerint; ut totius huius examinationis operam non ferant, aut nemo ſit, qui ſe examini quærat ſubijcere, aut ob apertas factiones, ſeu diſſidia quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè grauiores rixæ, ac

tumultus

tumultus possint excitari, poterit Ordinarius, si pro sua conscientia cum deputatorum consilio ita expedire arbitrabitur, hac forma omissa, priuatum aliud examen, cęteris tamen, ut supra, seruatis, adhibere. Licebit etiam Synodo prouinciali si qua in supradictis circa examinationis formam addenda, remittendave esse censuerit, prouidere.

Cap. XIX.

Decernit sancta Synodus, Mandata de prouidendo, & gratias, quæ Expectatiuę dicuntur nemini amplius, etiam collegijs, uniuersitatibus, Senatibus, & alijs singularibus personis, etiam sub nomine indulti, aut ad certam summam, seu alio quouis colore concedi, nec hactenus concessis cuiquam uti licere. Sed nec reseruationes mentales, nec aliæ quæcunque gratiæ ad uacatura, nec indulta ad alienas ecclesias, uel monasteria alicui, etiam ex sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, concedantur, & hactenus concessa, abrogata esse censeantur.

Cap XX.

Causæ omnes, ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram ordinarijs locorum duntaxat cognoscantur, atque omnino saltem infra biennium a die motæ litis terminentur, alioquin post id spatium liberum sit partibus, uel alteri

vi illarum iudices superiores, alias tamen competentes, adire; qui causam in eo statu, quo fuerit; assumant, & quamprimum terminari curent, nec antea aliis committantur, nec auocentur, neque appellationes ab eisdem interpositę, per superiores quoscunque recipiantur; eorumve commissio, aut inhibitio fiat nisi a definitiua, uel a definitiuæ uim habente, & cuius grauamen per appellationem a definitiua reparari nequeat. Ab his excipiantur causæ, quę iuxta canonicas sanctiones apud sedem Apostolicam sunt tractandæ; uel quas ex urgenti, rationabiliq; causa iudicauerit summus Romanus Pontifex per speciale rescriptum Signaturæ Sãctitatis suę, manu propria subscribendum, cõmittere, aut auocare. Ad hæc causæ matrimoniales, & criminales non decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, etiam uisitando, sed Episcopi tantum examini, & iurisdictioni relinquãtur; etiam si in præsenti inter Episcopum, & Decanum, seu Archidiaconum, aut alios inferiores super causarum istarum cognitione lis aliqua in quacumq; instantia pendeat: coram quo, si pars uerè paupertatem probauerit, non cogatur extra prouinciam nec in secunda, nec in tertia instantia in eadem causa matrimoniali litigare; nisi pars altera & alimenta, & expensas litis uelit subministrare. Legati quoque, etiam de latere, Nuncii, gubernatores Ecclesiastici, aut alij quarumcumq; facultatum ui-

gore, non solum Episcopos in prædictis causis impedire, aut aliquo modo eorum iurisdictionem iis præcipere, aut turbare non præsumant; sed nec etiam contra clericos, aliasue personas Ecclesiasticas, nisi Episcopo prius requisito, eoq; negligente, procedant, alias eorum processus, ordinationes ue nullius momenti sint: atque ad damni satisfactionem, partibus illati, teneātur. Prꝑterea, si quis in casibus a iure permissis appellauerit: aut de aliquo grauamine conquestus fuerit; seu aliàs ob lapsum biennij de quo supra ad aliū iudicē recurrerit: teneātur acta omnia, coram Episcopo gesta, ad iudicem appellationis expensis suis trāsferre: eodē tamen Episcopo prius admonito, ut si quid ei pro causæ institutione uidebitur, possit iudici appellationis significare. Quod si appellatus compareat: cogatur tunc is quoque actorū, quæ translata sunt, expēsas, pro portione sua, si illis uti uoluerint, subire; nisi aliter ex loci consuetudine seruetur, ut scilicet ad appellantē integrum hoc onus pertineat. Porrò ipsam actorum copiam teneatur notarius, congrua mercede accepta, appellanti quanto citius, & ad minus intra mensem exhibere. Qui notarius si in differenda exhibitione fraudem fecerit: ab officij administratione arbitrio Ordinarij suspendatur, & ad dupli pœnam, quanti ea lis fuerit, inter appellantem, & pauperes loci distribuendam, compellatur. Index uero, si & ipse impedimenti huius

conscius, particepsue fuerit, aliterue obstiterit, ne appellanti integrè acta intra tempus traderentur; ad eãdem dupli pœnam, prout supra, teneatur: non obstantibus, quo ad omnia suprascripta, priuilegiis, indultis, concordiis, quæ suos tantum teneant auctores, & aliis quibuscumque consuetudinibus.

Cap. XXI.

Cupiens sancta Synodus, ut ex decretis ab ea editis nulla umquã futuris temporibus dubitãdi occasio oriatur, uerba illa, posita in decreto, publicato Sessione prima, sub Beatissimo Domino nostro Pio Quarto, uidelicet: Quæ proponentibus Legatis, ac præsidentibus, ad horum temporum leuandas calamitates, sedandas de religione controuersias, coercẽdas linguas dolosas, deprauatorum morum abusus corrigendos, Ecclesie ueram, & christianam pacem conciliandam apta, & idonea ipsi sanctę Synodo uidebuntur: explicando declarat, mentis suæ non fuisse, ut ex prædictis uerbis solita ratio tractandi negotia in generalibus Conciliis ulla ex parte immutaretur; neque noui quidquam, præter id quod a sacris Canonibus, uel generalium Synodorum forma hactenus statutum est, cuiquam adderetur, uel detraheretur.

Indictio futuræ Sesſionis.

Inſuper eadem ſacroſancta Synodus proximam futuram Seſſionem feria quinta poſt Conceptionem beatæ Mariæ uirginis, quæ erit dies nona menſis Decembris, proximè uenturi, habendam eſſe ſtatuit, & decernit, cum poteſtate etiam abbreuiandi, in qua Seſſione tractabitur de ſexto nunc in eam dilato capite, & de reliquis reformationis capitibus iam exhibitis, deq́; alijs ad eam pertinentibus. Si uero opportunum uidebitur, & tempus patiet; poterit etiam de nonnullis Dogmatibus tractari, prout ſuo tempore in congregationibus proponetur.

Abbreuiata eſt dies Seſſiones.

SESSIO XXV.

QVAE EST NONA, ET VLTIMA SVB PIO IIII. PONT. MAX.

COEPTA, DIE TERTIA, *absoluta die quarta Decembris.* M. D. LXIII.

Decretum de Purgatorio.

CUM Catholica Ecclesia, Spiritu sancto edocta, ex sacris literis, & antiqua Patrũ traditione, in sacris Concilijs, & nouissime in hac œcumenica Synodo docuerit, Purgatorim esse; animasque ibi detentas fidelium suffragiis, potissimum uero aceeptabili altaris sacrificio iuuari, pręcipit sancta Synodus Episcopis, ut sanam de Purgatorio doctrinam, a sanctis Patribus, & sacris conciliis traditam; a Christi fidelibus, credi, teneri, doceri, & ubique prædicari, diligenter studeant. Apud rudem uero plebem difficiliores ac subtiliores quæstiones, quæque ad ędificationẽ non faciunt, & ex quibus plerumque nulla fit pietatis accessio, a popularibus concionibus secludãtur. Incerta item, uel quæ specie falsi laborant, euulgari, ac tractari non permittant. Ea uero, quæ ad curiositatem quandã, aut superstitionem spectant, uel turpe lucrum sapiunt, tamquam

ſcandala,& fidelium offendicula prohibeant. Cu rent autem Epiſcopi, ut fidelium uiuorum ſuffragia, Miſsarum ſcilicet ſacrificia, orationes, eleemoſynæ, aliaq́. pietatis opera, quæ a fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri conſueuerunt, ſecundum Eccleſię inſtituta piè, & deuotè fiant, & quę pro illis ex teſtatorum fundationibus, uel alia ratione debentur, non perfunctoriè, ſed a ſacerdotibus, & Eccleſiæ miniſtris, et aliis, qui hoc pręſtare tenentur, diligenter, et accurate perſoluantur.

De inuocatione, ueneratione, & reliquijs Sanctorum, & ſacris imaginibus.

Mandat ſancta Synodus omnibus Epiſcopis, & cæteris docendi mundus, curamq́ ſuſtinentibus, ut iuxta Catholicæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ uſum, a primeuis Chriſtianæ religionis temporibus receptum, ſanctorumque Patrum conſenſionem, & ſacrorum Conciliorum decreta inprimis de Sanctorum interceſſione, inuocatione, Reliquiarum honore, & legitimo imaginum uſu, fideles diligenter inſtruant, docentes eos, Sanctos unà cum Chriſto regnantes, orationes ſuas pro hominibus Deo offerre; bonum, atque utile eſſe ſuppliciter eos inuocare; & ob beneficia impetrãda a Deo per filium eius Ieſum Chriſtum, Dominum noſtrum, qui ſolus noſter Redemptor & Saluator eſt, ad eorum orationes, opem auxiliumq́.

xiliumq; confugere: illos uerò, qui negant Sanctos, æterna felicitate in cœlo fruentes, inuocandos esse: aut qui aßerunt, uel illos pro hominibus non orare: uel eorum, ut pro nobis etiam singulis orent, inuocationem esse idolatriam, uel pugnare cum uerbo Dei: aduersariq; honori unius mediatoris Dei & hominum Iesu Christi: uel stultum esse, in cœlo regnantibus uoce, uel mente supplicare: impiè sentire.

Sanctorum quoque Martyrum, & aliorũ cum Christo uiuentium sancta corpora, quæ uiua mẽbra fuerunt Christi, & templum Spiritus sancti, ab ipso ad æternam uitam suscitanda, & glorificanda, a fidelibus ueneranda esse: per quę multa beneficia a Deo hominibus pręstantur: ita ut affirmantes, sanctorum Reliquiis uenerationem, atque honorem non deberi, uel eas, aliaque sacra monumenta a fidelibus inutiliter honorari, atq; eorum opis impetrandæ causa sanctorum memorias frustra frequentari, omnino damnandos esse, prout iampridem eos damnauit, & nunc etiã damnat Ecclesia. Imagines porrò Christi Deiparæ uirginis, & aliorum sanctorum, in templis præsertim habendas, & retinendas: eisque debitum honorem, & uenerationem impertienda non quod credatur inesse aliqua in ijs diuinitas, uel uirtus, propter quam sint colẽdæ: uel quod ab eis sit aliquid petendum, uel quod fiducia in imaginibus sit figenda, ueluti olim fiebat à gentibus,

tibus, quæ in idolis ſpem ſuam collocabant; ſed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illę repræſentãt: ita ut per imagines, quas oſculamur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Chriſtũ adoremus; & ſanctos, quorum illæ ſimilitudinem gerunt, ueneremur. id quod Conciliorum, prę ſertim uero ſecundæ Nicęnæ Synodi decretis contra imaginum oppugnatores eſt ſancitum.

Illud uero diligenter doceant Epiſcopi, per hiſtorias myſteriorum noſtræ redemptionis, picturis, uel aliis ſimilitudinibus expreſſas, erudiri, & confirmari populum in articulis fidei commemorandis, & aſſidue recolendis: tum uero ex omnibus ſacris imaginibus magnum fructum percipi, non ſolum quia admonetur populus beneficiorum, & munerum quę a Chriſto ſibi collata ſunt; ſed etiam quia Dei per ſanctos miracula, & ſalutaria exempla oculis fidelium ſubijciũtur: ut pro iis Deo gratias agant, ad Sanctorumq. imitationem uitam, moreſq. ſuos cõponant: excitenturq. ad adorandum, ac diligendum Deum, & ad pietatem colendam. Si quis autem his decretis, contraria docuerit, aut ſenſerit; anathema ſit.

In has autem ſanctas & ſalutares obſeruationes ſi qui abuſus irrepſerint, eos prorſus aboleri ſancta Synodus uehemẽter cupit; ita ut nullæ falſi Dogmatis imagines, & rudibus periculoſi erroris occaſionem prębẽtes, ſtatuãtur. Quod ſi aliquan-

aliquādo historias, & narrationes sacræ scripturæ, cum id indoctæ plebi expediet, exprimi, & figurari contingerit; doceatur populus, non propterea diuinitatem figurari, quasi corporeis oculis conspici, uel coloribus, aut figuris exprimi possit. Omnis porrò superstitio in Sanctorum inuocatione, Reliquiarum ueneratione, & imaginum sacro usu tollatur; omnis turpis quæstus eliminetur, omnis denique lasciuia uitetur; ita ut procaci uenustate imagines non pingantur, nec ornentur, & Sanctorum celebratione, ac reliquiarum uisitatione homines ad comessationes, atq; ebrietates non abutantur; quasi festi dies in honorem Sanctorum per luxum, ac lasciuiam agantur. Postremo, tanta circa hæc diligentia, & cura ab Episcopis adhibeatur, ut nihil inordinatum, aut præposterè, & tumultuariè accommodatum, nihil profanum, nihilq; inhonestum appareat, cum domum Dei deceat sanctitudo. Hæc ut fidelius obseruentur, statuit sancta Synodus nemini licere ullo in loco, uel ecclesia, etiam quomodolibet exempta, ullam insolitam ponere, uel ponendam curare imaginē, nisi ab Episcopo approbata fuerit, nulla etiam admittenda esse noua miracula, nec nouas Reliquias recipiendas, nisi eodem recognoscente & approbante Episcopo, qui simulat quæ de ijs alquid compertum habuerint, adhibitis in consilium Theologis, & alijs pijs uiris, ea faciat, quæ ueritati, & pietati consentanea

iudicauerit. Quod si aliquis dubius, aut difficilis abusus sit extirpandus, uel omnino aliqua de ijs rebus grauior quæstio incidat; Episcopus, antequam controuersiam dirimat, Metropolitani, & comprouincialium Episcoporum in concilio prouinciali sententiam expectet, ita tamen, ut nihil inconsulto sanctissimo Romano Pontifice, nouū, aut in ecclesia hactenus inusitatum decernatur.

De Regularibus, & Monialibus.

Eadem sacrosancta Synodus, reformationē prosequens, ea quæ sequuntur, statuēda esse censuit.

Cap. I.

Quoniam non ignorat sancta Synodus quantum ex monasterijs piè institutis, & rectè administratis, in ecclesia Dei splendoris, atq. utilitatis oritur, necessarium esse censuit, quò facilius, ac maturius, ubi collapsa est, uetus & regularis disciplina instauretur, & constantius ubi cōseruata est, perseueret, præcipere, prout hoc decreto præcipit, ut omnes Regulares, tam uiri, quā mulieres, ad Regulæ, quam professi sunt, prescriptum uitam instituant, & componant, atq; in primis, quæ ad suæ professionis perfectionem, ut obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia sunt alicuius Regulæ, & Ordinis peculiaria uota, & præcepta, ad eorum respectiuè essentiā, nec non ad communem uitam, uictum, & uestitū conseruanda pertinentia, fideliter obseruent. Omnisq;

nisq; cura, & diligentia a superioribus adhibeatur tam in capitulis generalibus, & prouincialibus, quam in eorum uisitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, ut ab illis non recedatur; cum compertum sit, ab eis non posse ea, quæ ad substantiam Regularis uitæ pertinent relaxari. si enim illa, quę bases sunt, & fundamenta totius Regularis disciplinæ, exactè non fuerint cõseruata, totum corruat ędificiũ necesse est.

Cap. II.

NEMINI igitur Regularium, tam uirorum, quam mulierum, liceat bona immobilia, uel mobilia, cuiuscumque qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis acquisita, tãquam propria, aut etiam nomine conuentus possidere, uel tenere, sed statim ea superiori tradantur, conuẽtuiq. incorporentur. Nec deinceps liceat superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad usum fructum, uel usum, administrationem, aut commendam. Administratio autem bonorum, monasteriorum, seu conuentuum ad solos Officiales eorundem ad nutum superiorum amouibiles, pertineat. Mobilium uero usum ita superiores permittant, eorum supellex statui paupertatis, quam professi sunt, conueniat, nihilque superflui in ea sit; nihil etiam; quod sit necessarium; eis denegetur. Quod si quis aliter, quid, quam

quam tenere deprehensus, aut conuictus fuerit, is biennio actiua & passiua uoce priuatus sit, atque etiam iuxta suæ Regulæ, & Ordinis constitutiones puniatur.

Cap. III.

CONCEDIT sancta Synodus omnibus monasterijs, & domibus tam uirorum, quam mulierum, & mendicantium, exceptis domibus Fratrum sancti Francisci Capuccinorum, & eorum qui Minorum de obseruantia uocãtur, etiam quibus aut ex constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex priuilegio Apostolico non erat cõcessum, ut deinceps bona immobilia eis possidere liceat. Quod si aliqua loca ex prædictis, quibus auctoritate Apostolica similia bona possidere permissum erat, eis spoliata sint: eadem omnia illis restituenda esse decernit. In prædictis autem monasterijs, & domibus, tam uirorum, quam mulierum, bona immobilia poßidentibus, uel non possidentibus, is tantum numerus constituatur ac in posterum conseruetur, qui uel ex redditibus proprijs monasteriorum, uel ex consuetis eleemosynis cõmode possit sustentari: nec de cetero similia loca erigantur sine Episcopi, in cuius diœcesi erigenda sunt, licentia prius obtenta.

Cap. IIII.

PRohibet sancta Synodus, ne quis Regularis, sine sui Superioris licentia; prędicationis, uel lectionis, ut cuiusuis pij operis prætextu, subijciat se obsequio alicuius Prælati, Principis, uel Vniuersitatis, uel Communitatis, aut alterius cuiuscunq; personæ, seu loci, neque ei aliquod priuilegium, aut facultas, ab alijs super iis obtenta, suffragetur. Quod si contrafecerit; tamquam inobediens arbitrio Superioris puniatur. Nec liceat Regularibus a suis conuentibus recedere etiam prætextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut uocati fuerint. Qui uero sine prædicto mandato, in scriptis obtento, repertus fuerit ab Ordinariis locorum tanquam desertor sui instituti puniatur. Illi autem qui studiorum causa ad Vniuersitates mittuntur, in conuentibus tantum habitent, alioquin ab Ordinarijs contra eos procedatur.

Cap. V.

BONIFACII Octaui constitutionem, quæ incipit; Periculoso; renouans sancta Synodus, uniuersis Episcopis sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit, ut in omnibus monasterijs, sibi subiectis, ordinaria, in alijs uero Sedis Apostolicę auctoritate clausuram Sanctimonialium, ubi uiola-

ta

ta fuerit, diligenter restitui, & ubi inuiolata est, conseruari maxime procuret, inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasq; pœnas, quacumq; appellatione postposita, compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Quod auxilium ut præbeatur, omnes Christianos Principes hortatur sancta Synodus, & sub excomunicationis pœna, ipso facto incurrenda, omnibus magistratibus sæcularibus iniungit. & nemini autem Sanctimonialiu liceat post professionem exire a monasterio, etiam ad breue tempus, quocumque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa, ab Episcopo approbanda: indultis quibuscunque & priuilegijs non obstantibus. Ingredi autem intra septa monasterij nemini liceat, cuiuscumque generis, aut condicionis, sexus, uel ætatis fuerit, sine Episcopi, uel superioris licentia, in scriptis obtenta sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda. Dare autem tantum Episcopus, uel Superior licẽtiam debet in casibus neceßarijs; neque alijs ullo modo poßit, etiam uigore cuiuscunque facultatis, uel indulti hactenus concessi, uel in posterum concedendi. Et quia monasteria Sanctimonialium extra mœnia urbis, uel oppidi constituta, malorum hominum predæ, & alijs facinoribus sine ulla sæpe custodia sunt exposita, curent Episcopi, & alij Superiores, si ita uidebitur expedire, ut Sanctimoniales ex eis ad noua,
uel

uel antiqua monaſteria intra urbes, uel oppida frequentia reducantur, inuocato etiam auxilio, ſi opus fuerit, brachij ſæcularis. Impedientes uero, uel non obedientes per cenſuras Eccleſiaſticas parere compellant.

Cap. XVI.

IN electione Superiorum quorumcumque, Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatiſſarum, atque aliarum Præpoſitarum, quo omnia rectè, & ſine ulla fraude fiant, in primis ſancta Synodus diſtrictè præcipit, omnes ſupradictos eligi debere per uota ſecreta, ita ut ſingulorum eligentium nomina numquam publicentur. Nec in poſterum liceat, Prouinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoſcũque Titulares ad effectum electionis faciendę cõſtituere, aut uoces, & ſuffragia abſentium ſuppellere. Si uero contra huius decreti conſtitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita ſit, & is, qui ad hunc effectum ſe in prouincialem, Abbatẽ, aut Priorẽ creari permiſerit, de inceps ad omnia Officia, in religione obtinenda; inhabilis exiſtat. facultatesq́; ſuper his corceſſæ, eo ipſo abrogatæ cenſeantur, & in poſterum aliis concedantur, tamquam ſubreptiuæ habeantur.

Caput

Cap. VII.

ABBATISSA, & Priorissa, & quocumque alio nomine Præfecta, uel Præposita appelletur, eligatur non minor annis quadraginta, & quę octo annis post expressam professionem laudabiliter uixerit. Quod si his qualitatibus non reperiatur in eodem monasterio, ex alio eiusdem Ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodũ Superiori, qui electioni præest, uideatur, ex iis, quæ in eodem monasterio annum trigesimum excesserint, & quinque saltem annis post professionem rectè uixerint, Episcopo, uel alio Superiore consentiente, eligatur. Duobus uero monasteriis nulla præficiatur. Et si quæ duo, uel plura quocũque modo obtinet, cogatur, uno excepto, intra sex mẽses cetera resignare. Post id uero tempus, nisi resignauerit, omnia ipso iure uacẽt. Is uero, qui electioni præest, Episcopus siue alius Superior claustra monasterii nõ ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam uota singularum audiat, uel accipiat. In reliquis seruentur singulorum Ordinum, uel monasteriorum consuetudines.

Cap. VIII.

MONASTERIA omnia, quæ generalibus Capitulis, aut Episcopis non subsunt, nec suos habent ordinarios regulares Visitatores; sed sub immediata sedis Apostolicæ protectione, ac

directione regi consueuerunt; teneantur infra annum a fine præsentis Concilij, & deinde quolibet triennio sese in congregationes redigere, iuxta formam Constitutionis Innocentij tertij in concilio generali, quæ incipit, In singulis: ibiq; certas regulares personas deputare, quæ de modo, & ordine, de præditis congregationibus erigendis ac statutis in eis exequendis deliberent, & statuat. Quod si in his negligentes fuerint, liceat Metropolitano, in cuius prouincia prædicta monasteria sunt, tamquam Sedis Apostolicæ delegato, eos pro prædictis causis conuocare. Quod si infra limites unius prouinciæ nõ sit sufficiens taliũ monasteriorum numerus ad erigendã cõgregationem, possint duarũ, uel triũ prouinciarũ monasteria unam facere congregationẽ. Ipsis autem congregationibus constitutis, illarum generalia Capitula, & ab illis electi Præsides, uel Visitatores eandem habeãt auctoritatẽ in suę congregationis monasteria, ac regulares in eis commorantes, quam alij Presides, ac uisitatores in cæteris habent Ordinibus: teneanturq; suæ congregationis monasteria frequenter uisitare; & illorum reformationi incumbere: & ea obseruare, quæ in sacris Canonibus, & in hoc sacro Concilio sunt decreta. Quod si etiam, Metropolitano instante, prędicta exequi non curauerint; Episcopis, in quorum diœcesibus loca prædicta sita sunt, tamquam Sedis Apostolicæ delegatis, subdantur.

Cap. IX.

Monasteria Sãctimonialium, sanctę Sedis Apostolicæ immediate subiecta, etiam sub nomine Capitulorum sancti Petri, uel sancti Ioãnis, uel alias quomodocumque nuncupentur, ab Episcopis tamquam dictę Sedis delegatis gubernentur, non obstantibus quibuscunque. Quæ uero a deputatis in Capitulis generalibus, uel ab aliis Regularibus reguntur; sub eorum cura, & custodia relinquantur.

Cap. X.

Attendãt diligenter Episcopi, & cęteri Superiores monasteriorum Sanctimonialium, ut in cõstitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales; ut saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, & sacrosanctã Eucharistiam suscipiant: ut eo se salutari pręsidio muniãt ad omnes oppugnationes Dæmonis fortiter superandas. Præter ordinarium autem confessorem alius extraordinarius ab Episcopo, & aliįs superioribus bis, aut ter in anno offeratur; qui omnium confessiones audire debeat. Quod uero sanctissimum Christi corpus intra chorum, uel septa monasterįj, & non in publica Ecclesia conseruetur, prohibet sancta Synodus non obstante quocumque indulto, aut priuilegio.

Cap.

Cap. XI.

In monasterijs, seu domibus uirorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium, præter eas, quæ sunt de illorum monasteriorum, seu locorum familia, personæ, tā regulares, quam sęculares, huiusmodi curam exercentes, subsint immediate in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramētorum administrationem pertinent, iurisdictioni, uisitationi, & correctioni Episcopi, in cuius diœcesi sunt sita. Nec ibi aliqui etiā ad nutum amouibiles, deputentur, nisi de eiusdem consensu, ac preuio examine, per eum, aut eius Vicarium faciendo, excepto monasterio Cluniacensi cum suis limitibus, & exceptis etiam ijs monasteriis, seu locis in quibus Abbates, Generales, aut capita ordinum sedē ordinariam principalem habent, atque alijs monasteriis, seu domibus, in quibus Abbates, aut alij Regularium Superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in Parochos, & parochianos exercent, saluo tamen eorum Episcoporum iure, qui maiorem in prædicta loca, uel personis iurisdictionem exercent.

Cap. XII.

Censuræ, & interdicta, nedum a Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinariis promulgata, mandante Episcopo, a Regularibus

in eorum ecclesiis publicentur, atque seruentur. Dies etiam festi, quos in diœcesi sua seruandos idẽ Episcopus praeceperit, ab exemptis omnibus, etiam regularibus, seruetur.

Cap. XIII.

Controuersias omnes de praecedentia quae persaepe maximo cum scandalo oriuntur inter Ecclesiasticas personas, tam saeculares, quã regulares, cum in processionibus publicis, tum in iis, quae fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, & in deferenda umbella, & aliis similibus; Episcopus amota amonia apellatione, & non obstantibus quibuscumque, componat. Exempti autẽ omnes, tam Clerici saeculares, quam regulares, quicũque, etiam monachi, ad publicas processiones uocati accedere compellantur, iis tantum exceptis, qui in strictiori clausura perpetuo uiuunt.

Cap. XIIII.

Regularis, non subditus Episcopo, qui intra claustra monasterij degit, & extra ea ita notoriè deliquerit, ut populo scandalo sit, Episcopo instã te, a suo Superiore intra tempus ab Episcopo prę figendum, seuerè puniatur, ac de punitione Episcopum certiorem faciat, sin minus, a suo superiore officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit.

Cap. XV.

In quacũque religione, tam uirorum, quã mulierum professio non fiat ante decimum sextum annum expletum, nec qui minore tempore quam per annum post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionẽ admittatur Professio autem, antea facta, sit nulla, nullãq; inducat obligationem ad alicuius Regulę, uel religionis, uel ordinis obseruationem, aut ad alios quoscumque effectus.

Cap. XVI.

Nulla quoque renunciatio, aut obligatio, antea facta, etiam cuniuramento, uel in fauorem cuiuscumque causæ pię, ualeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarij fiat, intra duos menses proximos ante professionem, ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione: aliter uero facta, etiam si cum huius fauoris expreßa renuntiatione, etiam iurata, sit irrita, & nullius effectus. Finito tempore nouitiatus, Superiores, nouitios, quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant, aut è monasterio eos eijciant. Per hęc tamen sancta Synodus non intendit aliquid innouare, aut prohibere, quin religio Clericorum Societatis Iesu, iuxta pium eorum institutum, a sancta Sede Apostolica approbatum, Domino, & eius Ecclesiæ inserui

re posſint, ſed neque ante profeſsionem, excepto uictu, & ueſtitu, nouitij, uel nouitiæ illius tempo ris, quo in probatione eſt, quocumque prætextu, a parentibus, uel propinquis, aut curatoribus eius monaſterio aliquid ex bonis eiuſdē tribuatur; ne hac occaſione diſcedere nequeat, quod totā, uel maiorē partē ſubſtantiȩ ſuæ monaſterium posſideat, nec facilè, ſi diſceſſerit, id recuperare posſit: quin potius præcipit ſancta Synodus ſub anathematis pœna dātibus, et recipientibus, ne hoc ullo modo fiat, et ut abeūtibus ante profesſionē omnia reſtituātur, quȩ ſua erāt quod ut rectè fiat, Epiſcopus, etiam per cenſuras eccleſiaſticas, ſi opus fuerit, compellat.

Cap. XVII.

Libertati profeſsionis uirginum Deo dicandarum proſpiciens ſancta Synodus, ſtatuit, atque decernit, ut, ſi puella, quæ habitum regularem ſuſcipere uoluerit, maior duodecim annis ſit; nō antea, eum ſuſcipiat; nec poſtea ipſa, uel alia profeſsionem emittat, quam explorauerit Epiſcopus, uel, eo abſente, uel impedito, eius Vicarius, aut aliquis eorum ſumptibus ab eis deputatus, uirginis uoluntatem diligenter, an coacta, an ſeducta ſit, an ſciat, quid agat: & ſi uoluntas eius pia, ac libere cognita fuerit, habueritq. condiciones requiſitas iuxta monaſterij illius, & ordinis regulam, necnon monaſterium fuerit idoneum, liberè ei

profiteri liceat. Cuius professionis tēpus ne Episcopus ignoret; teneatur Præfecta monasterio eum ante mensem certiorem facere quod si Prefecta certiorem Episcopum non fecerit; quamdiu Episcopo uidebitur, ab officio suspensa sit.

Cap. XVIII.

Anathemati sancta Synodus subijcit omnes, & singulas personas, cuiuscūq; qualitatis, uel cōdicionis fuerint, tam Clericos, quam laicos, seculares, uel regulares, atque etiā qualibet dignitate fungentes, si quomodocumque coegerint aliquam uirginem, uel uiduā, aut aliam quamcumque mulierem inuitam, præterquam in casibus in iure expressis, ad ingrediēdū monasterium, uel ad suscipiendum habitum cuiuscumque religionis, uel ad emittendam professionem; quiq; consilium, auxilium, uel fauorem dederint; quiq; scientes eā non sponte ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere; quoquo modo eidē actui uel præsentiam, uel consensum, uel auctoritatem interposuerint. Simili quoque anathemati subijcit eos, qui sanctam uirginum, uel aliarum mulierum uoluntatem ueli accipiendi, uel uoti emittendi, quoquomodo sine iusta causa impedierint. Eaq; omnia, & singula, quæ ante professionem, uel in ipsa professione fieri oportet, seruentur non solum in monasterijs subiectis Episcopo, sed & in

aliјs quibuſcumque. Ab his tamen excipiuntur mulieres, quæ Pænitentes, aut Conuertitæ appellantur in quibus conſtitutiones earum ſeruentur.

Cap. XIX.

Quicũque regularis, pretẽdat ſe p uim, & metũ ingreſſum eſſe religionem, aut etiã dicat, ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe; aut quid ſimile; uelitq, habitum dimittere quacumque de cauſa; aut etiam cum habitu diſcedere ſine licentia Superiorum; non audiatur, niſi intra quinquennium tantum à die profesſionis, & tunc non aliter, niſi cauſas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo, & Ordinario. Quod ſi ante habitum ſponte dimiſerit; nullatenus ad allegandum quãcũque causã admittatur; ſed monaſterũ redire cogatur, & tãquã apoſtata puniatur: interim uero nullo priuilegio ſuæ religionis iuuetur. Nemo etiã Regularis cuiuſcũque facultatis uigore transferatur ad laxiorem religionem; nec detur licentia cuiquam regulari occultè ferendi habitum ſuæ religionis.

Cap. XX.

ABBATES, qui ſunt Ordinum Capita, ac cæteri prædictorum Ordinum Superiores, Epiſcopis nõ ſubiecti, quibus eſt in alia inferiora monaſteria Prioratusue legitima iuriſdictio, eadem illa ſibi ſubdita monaſteria, & Prioratus,

suo quisque loco, atque ordine, ex officio uisitent, etiam si commendata existant. Quæ cum Ordinum suorum Capitibus subsint, declarat sancta Synodus, in ijs, quæ aliàs de uisitatione monasteriorum commendatorum definita sunt, non esse cõprehensa: teneanturq; quicumque prædictorum Ordinum monasterijs præsunt, prædictos Visitatores recipere, & illorum ordinationes exequi. Ipsa quoque monasteria, quæ sunt Ordinum Capita, iuxta sanctæ Sedis Apostolicæ, & cuiusque Ordinis constitutiones uisitentur. Et quam diu durabunt huiusmodi commendę, Priores claustrales aut in Prioratibus conuentum habentibus, Sub priores, qui correctiones, & spirituale regimen exercent, a Capitulis generalibus, uel ipsorum Ordinum Visitatoribus instituantur, In cæteris omnibus prefatorum Ordinum priuilegia, & facultates, quæ ipsorum personas, loca, & iura concernunt, firma sint, & illæsa.

Cap. XXI.

CVM pleraque monasteria, etiam Abbatiæ, Prioratus, & Propositurę ex mala eorum, quibus commissa fuerunt, administratione, non leuia passa fuerint tam in spiritualibus, quam in temporalibus detrimenta; cupit sancta Synodus ea ad congruam monasticæ uitę disciplinam omnino reuocare. uerum adeo dura, difficilisq; est præsentium temporum condicio, ut nec statim omnibus,

bus,nec commune,ubique, quod optaret remedium posſit adhiberi, ut tamen nihil prætermittat, unde prædictis ſalubriter aliquando prouideri posſit, primum quidem confidit, Sanctisſimum Romanum Pontificem pro ſua pietate,& prudentia curaturum, quantum hæc tempora ferre poſſe uiderit, ut ijs, quæ nunc commendata reperiuntur,& quæ ſuos conuentus habent, regulares perſonæ, eiuſdem Ordinis expreſſe profeſſæ, & quæ gregi præire, & præeſſe posſint, præficiantur. Quæ uero in poſterum uacabunt, non niſi Regularibus ſpectatæ uirtutis, & ſanctitatis, conferãtur. Quod ad ea uero monaſteria, quæ Capita ſunt, ac Primates Ordinum, ſiue Abbatiæ ſiue Prioratus, filiæ illorum Capitum nuncupantur; teneantur illi, qui in præſenti ea in commendam obtinent, niſi ſit eis de regulari ſucceſſore prouiſum, infra ſex menſes religionem illorum Ordinum propriam ſolemniter profiteri, aut ijs cedere: alias commendæ prędictæ ipſo iure uacare cenſeantur. Ne autem in prædictis omnibus & ſingulis fraus aliqua adhiberi posſit: mandat ſancta Synodus, ut in prouiſionibus dictorum monaſteriorum qualitas ſingulorum nominatim exprimatur: aliterq́; facta prouiſio ſubrepticia eſſe cenſeatur: nũllaq́; ſubſequenti poſſesſione, etiam triennali, adiuuetur.

Cap.

Cap. XXII.

HAEC omnia & singula in superioribus decretis contenta, obsernari sancta Synodus, prçcipit in omnibus cœnobijs, ac monasteriis, collegijs, ac domibus quorumcumque monachorum, ac regularium, nec non quarumcumque Sanctimonialium uirginum, ac uiduarum, etiam si illæ sub gubernio militiarum, etiam Hierosolymitanæ, uiuant, & quocunque nomine appellentur, sub quacunque regula, uel constitutionibus, & sub custodia, uel gubernatione, uel quauis subiectione, aut annexione, uel dependentia cuiuscumque Ordinis, mendicantium, uel non mendicantium, uel aliorum regularium monachorum, aut Canonicorum quorumcumque, non obstantibus eorum omnium, & singulorum pri uilegijs sub quibuscumque formulis uerborum cōceptis, ac, Mare magnum, appellatis, etiam in fundatione obtentis, necnon constitutionibus, & regulis etiam iuratis, atque etiā consuetudinibus, uel præscriptionibus, etiam immemorabilibus. Si qui uero Regulares tam uiri, quam mulieres sunt, qui sub arctiori regula, uel statutis uiuunt, excepta facultate habendi bona stabilia in communi, eos ab eorum instituto, & obseruantia sancta Synodus amouere non intendit. Et quia sancta Synodus desiderat, ut omnia, & singula supradicta quamprimum executioni demandentur.

dentur; præcipit omnibus Episcopis, in monasterijs sibis subiectis, et in omnibus alijs, ipsis in superioribus decretis specialiter commissis, atque omnibus Abbatibus, & Generalibus, & alijs Superioribus Ordinum supra dictorum, ut statim prædicta exequantur. Et si quid executioni mandatum non sit, Episcoporum negligentiam Concilia prouincialia suppleant, & coerceant. regularium uero Capitula prouincialia, & generalia, & in defectum Capitulorum generalium Concilia prouincialia per deputationem aliquorum eiusdem Ordinis prouideant. Hortatur etiam sancta Synodus omnes Reges, Principes, Resp. & Magistratus, & in uirtute sanctæ obedientiæ præcipit, ut uelint prędictis Episcopis, Abbatibus, ac Generalibus, & cęteris Præfectis in superius contentę reformationis executione suum auxilium, & auctoritatem interponere, quoties fuerint requisiti; ut sine ullo impedimento præmissa rectè exequãntur ad laudem Dei omnipotentis.

Decretum de reformatione. Cap. I.

OPTANDVM est, ut ij, qui Episcopale ministerium suscipiunt, quæ suæ sint partes, agnoscant; ac se non ad propria commoda, non ad diuitias, aut luxum, sed ad labores, & solicitudines pro Dei gloria uocatos esse intelligant. nec enim dubitandum est, & fideles reliquos ad religionem, innocentiamque facilius inflammandos, si

Præpositos

Præpositos suos uiderint non ea, quæ mundi sunt, sed animarum salutem, ac cæleſtem patriam cogitantes. Hæc cum ad reſtituendam Eccleſiaſticã diſciplinam precipua eſſe ſancta Synodus animad uertat, admonet Epiſcopos omnes, ut ſecum ea ſæpe meditantes, factis etiam ipſis; ac uitæ actio nibus, quod eſt ueluti perpetuum quoddam prædicandi genus, ſe muneri ſuo conformes oſtendat, in primis uero ita mores ſuos omnes componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modeſtiæ, continen tiæ, ac que nos tantopere commendat Deo ſanctæ humilitatis exempla petere poſſint. Quapropter, exemplo Patrum noſtrorũ in Concilio Carthaginenſi, non ſolum iubet, ut Epiſcopi modeſta ſupellectili, & menſa, ac frugali uictu contenti ſint, uerum etiam in reliquo uitę genere, ac tota eius domo caueant, ne quid appareat, quod a ſan cto hoc inſtituto ſit alienum, quodq́; non ſimplici tatem, Dei zelum, ac uanitatum contemptum præſeferant. Omnino uero eis interdicit, ne ex red ditibus eccleſiæ conſanguineos, familiaresue ſuos augere ſtudeant, cum & apoſtolorum canones prohibeant, ne res eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, cõſanguineis donent, ſed ſi pauperes ſint, ijs, ut pauperibus diſtribuant, eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorum cauſa: immo, quam maxime poteſt, eos ſancta Synodus monet, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosq́; carnis affectum, unde multorũ malorum

lorum in Ecclesia seminarium extat, penitus deponant. Quæ uero de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in quibuscumque beneficia Ecclesiastica, tam secularia, quam Regularia obtinentibus pro gradus sui condicione obseruari, sed et ad sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales pertinere decernit: quorum consilio apud Sanctissimum Romanũ Pontificem cum uniuersalis Ecclesiæ administratio nitatur, nefas uideri potest, non ijs etiam uirtutum insinibus; ac uiuendi disciplina eos fulgere, quæ merito omnium in se oculos conuertant.

Cap. II.

COGIT temporum calamitas, & inualescẽtium hæresum malitia, ut nihil sit prætermittendum, quod ad populorum ædificationem, & Catholicæ fidei præsidium uideatur posse pertinere. Præcipit igitur sancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & omnibus aliis, qui de iure, uel consuetudine in Concilio proinciali interesse debent, ut in ipsa prima Synodo prouinciali, post finem præsentis Concilij habenda, ea omnia, & singula, quæ ab hac sancta Synodo definita, & statuta sunt, palam recipiant, necnon ueram obedientiã summo Romano pontifici spondeant, & profiteantur, simulq; hæreses omnes a sacris Canonibus, & generalibus Conciliis; præsertimq; ab hac eadem Synodo damnatas, publicæ detestentur, & anathematizent.

thematizent. Idemq; in poſterum quicumque in Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcoposq; promouendi, in prima Synodo prouinciali, in qua ipſi interfuerint, omnino obſeruent. Quod ſi quis ex ſupradictis omnibus, quod abſit, renuerit; Epiſcopi comprouinciales ſtatim ſummum Romanum Pontificem admonere ſub pœna diuinæ indignationis teneantur, interimque ab eiuſdem communione abſtineant. Cæteri uero omnes ſiue in præſenti, ſiue in futurũ beneficia eccleſiaſtica habituri, & qui in Synodo diœceſana conuenire debent, idem, ut ſupra in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, faciant & obſeruent: aliàs ſecundum formam ſacrorum Canonum puniantur. Ad hæc, omnes ij, ad quos Vniuerſitatum, & ſtudiorum generalium cura uiſitatio, & reformatio pertinet, diligenter curent, ut ab eiſdem Vniuerſitatibus Canones; & decreta huius ſanctæ Synodi integrè recipiantur ad eorumq; normam Magiſtri, Doctores, & alij in eiſdem Vniuerſitatibus ea, quæ Catholicæ fidei ſunt, doceant, & interpretentur, ſeq; ad hoc inſtitutum initio cuiuslibet anni ſolemni iuramẽto obſtringant; ſed & ſi aliqua alia in prædictis Vniuerſitatibus correctione, & reformatione digna fuerint, ab eiſdem ad quos ſpectat, pro religionis; & diſciplinæ eccleſiaſticæ augmento emendentur, & ſtatuantur. Quæ uero Vniuerſitates immediate ſummi Romani Pontificis protectioni

&

& uiſitationi ſunt ſubiectæ, has ſua beatitudo per eius delegatos eadẽ, qua ſupra, ratione, & prout ei utilius uiſum fuerit ſalubriter uiſitari, & reformari curabit.

Cap. III.

QVamuis excommunicationis gladius neruus ſit Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & ad continẽdos in officio populos ualde ſalutaris, ſobriè tamen, magnaq; circumſpectione exercendus eſt, cum experientia doceat, ſi temerè, aut leuibus ex rebus incutiatur, magis contemni, quam formidari, & perniciem potius parere, quam ſalutem. Quapropter excommunicationes illæ, quæ monitionibus præmiſsis, ad fidem reuelationis, ut aiunt, aut pro deperditis, ſeu ſubtractis rebus ferri ſolent; a nemine prorſus, præterquam ab Epiſcopo, decernantur, & tunc non alias, quam ex re non uulgari, cauſaq; diligenter, ac magna maturitate per Epiſcopum examinata, quæ eius animum moueat, nec ad eas concedendas cuiuſuis ſecularis etiam Magiſtratus, auctoritate adducatur, ſed totum hoc in eius arbitrio, & conſcientia ſit poſitum, quando ipſe pro re, loco, perſona, aut tempore eas decernendas eſſe iudicauerit. In cauſis uero iudicialibus mandatur omnibus iudicibus eccleſiaſticis, cuiuſcumque dignitatis exiſtant, ut quandocumque executio realis, uel perſonalis in qualibet parte iudicij propria aucto-

te ab ipsis fieri poterit, abstineant se tam in procedendo, quam definiendo, a censuris Ecclesiastis, seu interdicto, sed liceat, eis si expedire uidebitur, in causis ciuilibus, ad forum Ecclesiasticũ quomodolibet pertinentibus, contra quoscumque, etiam laicos, per multas pecuniarias, quæ locis piis, ibi existentibus, eo ipso quod exactæ fuerint, assignentur, seu per captionem pignorum, personarumq. districtionem, per suos proprios, aut alienos executores faciendam, siue etiam per priuationem beneficiorum, aliaq. iuris remedia procedere, & causas definire. Quod si executio realis, uel personalis aduersus reos hac ratione fieri non poterit, sitq. erga iudicem contumacia: tunc eos etiam anathematis mucrone, arbitrio suo, præter alias pœnas ferire poterit. In causis quoque criminalibus, ubi executio realis, uel personalis, ut supra, fieri poterit erit a censuris abstinẽdum, sed si dictæ executioni facilè locus esse non possit, licebit iudici hoc spirituali gladio in delinquentes uti, si tamen delicti qualitas, præcedente bina saltem monitione, etiam per edictũ id postulet. Nefas autem sit seculari cuilibet Magistratui prohibere Ecclesiastico iudici, ne quem excommunicet, aut mandare, ut latam excommunicationem reuocet, sub prætextu, quod contenta in præsenti decreto non sint obseruata, cum non ad seculares, sed ad Ecclesiasticos hæc cognitio pertineant. Excõmnnicatus uero quicumque,

si post legitimas monitiones non resipuerit, non solum ad Sacramenta, & communionem fidelium, ac familiaritatem non recipiatur, sed si obdurato animo, censuris annexus, in illis per annũ insorduerit, etiam contra cum, tamquam de hæresi suspectum, procedi possit.

Cap. IIII.

Contingit sępe in quibusdam Ecclesiis uel tam magnum Missarũ celebrandarũ numerũ ex uariis defunctorum relictis impositum esse, ut illis pro singulis diebus; a testatoribus pręscriptis neque at satisfieri, uel eleemosynã huiusmodi pro illis celebrandis adeo tenuem esse, ut non facilè inueniatur, qui uelit huic se numeri subiicere, unde depereunt piæ testantiũ uoluntates, & eorum conscientias, ad quos prædicta spectant, onerandi occasio datur. Sancta Synodus, cupiens hęc ad pios usus relicta, quo plenius: & vtilius potest impleri, facultatem dat Episcopis vt in Synodo diœcesana, itẽq; Abbatibus, & Generalibus Ordinũ, ut in suis Capituli generalibus, re diligẽtes perspecta, possint pro sua conscientia in prędictis ecclesiis, quas ac prouisione indigere cognouerint, statuere circa hæc, quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque Ecclesiarum utilitatem uiderit expedire, ita tamen, ut corum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute

lute legata ea ad pios usus reliquerunt.

Cap. V.

Ratio postulat, ut illis, quæ bene cōstituta sunt, contrarijs ordinationibus non detrahatur, quando igitur ex beneficiorum quorumcumque erectione, seu fundatione, aut alijs constitutionibus, qualitates aliquę requiruntur, seu certa illis onera sunt iniuncta, in beneficiorum collatione, seu in quacūque alia dispositione, eis non derogetur. Idem in prębendis Theologalibus, magistralibus, doctoralibus, aut præsbyteralibus, Diaconalibus, ac Subdiaconalibus, quādocūque ita constituta fuerint, obseruetur, ut eorum qualitatibus, uel Ordinibus nihil in ulla prouisione detrahatur: & aliter facta prouisio subreptitia censeatur.

Cap. VI.

Statuit sancta Synodus, ut in omnibus ecclesiis cathedralibus, & collegiatis decretum sub fel. rec. Paulo III, quod incipit, Capitula cathedralium, obseruetur non solum, quando Episcopus uisitauerit, sed quoties ex officio, uel ad petitionem alicuius, contra aliquem ex contentis in dicto decreto, procedat: ita tamen, ut cum extra uisitationem processerit, infrascripta omnia locum habeant, uidelicet, ut Capitulum initio cuiuslibet anni eligat ex Capitulo duos: de

quorum consilio, & assensu Episcopus, uel eius Vicarius, tam informando processum, quam in ceteris omnibus actibus usque ad finem causæ inclusiuè, coram notario tamen ipsius Episcopi, & in eius domo, aut consueto tribunali procedere teneatur. Vnum autem tantum sit utriusque uotum, possitq. alter Episcopo accedere. Quod si ambo ab Episcopo discordes in aliquo actu, seu interlocutoria, uel diffinitiua sententia fuerint, tunc intra sex dierum spatium cum Episcopo tertium eligant. &, si in electione tertij etiã discordent, ad uiciniorem Episcopum electio deuoluatur, & iuxta eam partem, cum qua tertius conueniet, articulus, in quo erat discordia, terminetur: alias processus, & inde secuta nulla sint, nullosq. producant iuris effectus. In criminibus tamen ex incontinentia prouenientibus, de qua in decreto de concubinariis, & in atrocioribus delictis, depositionem, aut degradationem requirentibus, ubi de fuga timetur, ne iudicium eludatur, & ideo opus sit personaliter detẽtione, possit initio solus Episcopus ad summariam informationem, & necessariam detentionem procedere, seruato tamen in reliquis ordine præmisso. In omnibus autẽ casibus ea ratio habeatur, ut iuxta qualitatem delicti, ac personarum, delinquentes ipsi in loco decenti custodiantur. Episcopis præterea ubique is honor tribuatur, qui eorũ dignitati par est, eisq. in choro, & in capitulo, in processionibus, &

aliis

aliȷs actibus publicis sit prima sedes, & locus, quem ipsi elegerint, & præcipua omnium rerum agendarum auctoritas. Qui si aliquid Canonicis ad liberandum proponant, nec de re ad suum, uel suorum commodum spectante agatur: Episcopi ipsi Capitulum conuocent, uota exquirãt; & iuxta ea concludant. Absente uero Episcopo omnino hoc ab iis de Capitulo, ad quos hoc de iure, uel consuetudine spectat, perficiatur; nec ad id Vicarius Episcopi admittatur. Cęteris autem in rebus Capituli iurisdictio, & potestas, si qua eis competit, & bonorum administratio salua, & intacta omnino relinquatur. Qui uero non obtinent dignitates, nec sunt de Capitulo; hi omnes in causis Ecclesiasticis Episcopo subiȷciantur, non obstantibus, quo ad supradicta, priuilegiȷs, etiam ex fundatione competentibus, nec non consuetudinibus, etiam immemorabilibus, sententiȷs, iuramentis, concordiis, quæ tantum suos obligent auctores, saluis tamen in omnibus, priuilegiis, quæ Vniuersitatibus studiorum generalium, seu earum personis sunt concessa. Hæc autem omnia, & singula in iis, ecclesiis locum non habeant, in quibus Episcopi, aut eorum Vicariȷ ex constitutionibus, uel priuilegiis, aut consuetudinibus, siue concordiis, seu quocumque alio iure maiorem habent potestatẽ, auctoritatem, ac iurisdictionem, quam pręsenti decreto sit comprehẽsum: quibus sancta Synodus derogare non intendit.

Cap. VII.

CVM in beneficiis Ecclesiasticis ea, quæ hereditariæ successionis imaginem referunt, sacris constitutionibus sint odiosa, & Patrũ decretis cõtraria, nemini in posterum accessus, aut regressus, etiam de consensu, ad beneficium Ecclesiasticum cuiuscumq; qualitatis concedatur; nec hactenus concessi suspendantur, extendantur, aut transferantur. Hocq́; decretum in quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis, ac etiam cathedralibus ecclesiis, ac in quibuscumq; personis etiam Cardinalatus honore fulgentibus, locum habeat. In Coadiutoriis quoq; cum futura successione idem posthac obseruetur; ut nemini in quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis permittantur. Quod si quando ecclesiæ cathedralis, aut monasterii urgens necessitas, aut euidens utilitas postulet Prælato dari Coadiutorem, is non alias cum futura successione detur, quam hæc causa prius diligenter a Sanctissimo Romano Pontifice sit cognita, & qualitates omnes in illo cõcurrere certum sit, quę a iure, & decretis huius sanctę Synodi in Episcopis, & Prælatis requiruntur, aliàs concessiones super his factæ subreptitiæ esse censeantur.

Cap. VIII.

ADMONET sancta Synodus quoscumq; Ecclesiastica beneficia, sæcularia, seu Regularia

via obtinentes, ut hospitalitatis officium, a sanctis Patribus frequenter commendatum, quantum per eorum prouentus licebit, promptè, benignèq; exercere aßuescant, memores, eos qui hospitalitatem amant, Christum in hospitibus recipere. Illis uerò, qui hospitalia uulgo nuncupata, seu alia pia loca, ad peregrinorum infirmorum, senum, pauperumue usum præcipuè instituta, in commendam, administrationem, aut quemcunque titulum, aut etiam ecclesiis suis unita, obtinent, uel si ecclesiæ Parochiales, hospitalibus fortè unitæ, aut in hospitalia erectæ, earumque patronis in administrationem concesse sint, præcepit omnino, ut impositum illis onus, officiumue administrent, atque hospialitatem, quam debent, ex fructibus ad id deputatis actu exerceant, iuxta Constitutionem Concilij Viennensis, aliàs in hac eadem Synodo sub felice rec. Paulo III, innouatam, quæ incipit, Quia contingit. Quod si hospitalia hæc ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum personarum genus suscipiendum fuerit instituta, nec in loco ubi sunt dicta hospitalia, similes personæ, aut perpaucæ reperiantur, mandat adhuc, ut fructus illorum in alium pium usum, qui eorum institutioni proximior sit, ac pro loco, & tempore utilior, conuertantur, prout Ordinario cum duobus de Capitulo, qui rerum usu peritiores sint, per ipsum deligendis, magis expedire uisum fuerit, ni-

si aliter forte, etiam in hunc euentum, in eorum fundatione, aut institutione fuerit expreßum: quo casu, quod ordinatum fuit, obseruari curet Episcopus; aut, si id non posit, ipse prout supra utiliter prouideat. Itaque si prædicti omnes, & singuli, cuiuscũque Ordinis, & religionis, & dignitatis, etiam si laici fuerint, qui administrationem hospitalium habent, non tamen Regularibus subiecti, ubi uiget Regularis obseruantia, ab Ordinario moniti, hospitalitatis munus, adhibitis omnibus, ad quę tenentur, necessarijs, re ipsa obire cessauerint; non solũ per Ecclesiasticas censuras, & alia iuris remedia ad id compelli poßint; sed etiam hospitalis ipsius administratione, curaue perpetuo priuari possint, alijq; eorum loco ab ijs, ad quos spectabit substituantur. Et prædicti nihilominus, etiam ad fructuum restitutionem, quos contra ipsorum hospitalium institutionem perceperunt, quæ nulla eis remissione, aut compositione indulgeatur, in foro conscientiæ teneantur, nec administratio, seu gubernatio huiusmodi locorum uni, & eidem personæ ultra triennium denceps committatur; nisi aliter in fundatione cautum reperiatur, non obstante quo ad omnia supra dicta, quacumque unione, exemptione, & consuetudine in contrarium, etiam immemorabili, seu priuilegijs, aut indultis quibuscunque.

Cap.

Cap. IX.

SICVTI legitima patronatum iura tollere, piasq; fidelium uoluntates in eorum institutione uiolare æquum non est: sic etiam ut hoc colore beneficia Ecclesiastica in seruitutem, quod a multis impudenter fit redigantur, non est permittendum. Vt igitur debita in omnibus ratio obseruetur: decernit sancta Synodus, ut titulus iurispatronatus sit ex fundatione, uel dotatione, qui ex authentico documento, & alijs iure requisitis ostendatur; siue etiam ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliàsue secundum iuris dispositionem. In ijs uero personis, seu Communitatibus, uel Vniuersitatibus, in quibus id ius plerumque ex usurpatione potius quæsitum præsumi solet, plenior, & exactior probatio ad docēdum uerum titulum requiratur, nec immemorabilis tēporis probatio aliter eis suffragetur, quā si præter reliqua ad eam necessaria, presentationes, etiam continuatæ, non minori saltem, quam quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectū sortitæ sint, authenticis scripturis probentur. Reliqui patronatus omnes in beneficijs, tam sæcularibus, quam Regularibus, seu parochialibus uel dignitatibus, aut quibuscumque aliis beneficiis, in cathedrali, uel collegiata ecclesia; seu facultates, & priuilegia concessa, tam in uim patronatus,

tus, quam alio quocumque iure nominandi, eligendi, præsentandi ad ea, cum uacant, exceptis patronatibus, super cathedralibus ecclesiis competentibus, & exceptis alijs, quæ ad Imperatorem, & Reges, seu regna possidentes, aliosque sublimes, ac supremos Principes, iura Imperij in dominis suis habentes, pertinent, & quæ in fauorem Studiorum generalium concessa sunt, in totum prorsus abrogata, & irrita cum quasi possessione inde secuta intelligantur. Beneficiaque huiusmodi, tamquam libera, a suis collatoribus conferantur, ac prouisiones huiusmodi plenum effectum consequantur. Ad hæc liceat Episcopo, presentatos a patronis, si idonei non fuerint, repellere. Quod si ad inferiores institutio pertineat, ab Episcopo tamen, iuxta aliàs statuta ab hac sancta Synodo, examinentur, alioquin institutio ab inferioribus facta, irrita sit, & inanis. Patroni autem beneficiorum, cuiuscumque Ordinis, & dignitatis, etiam si Communitates, Vniuersitates; collegia quecumque clericorum, uel laicorum existant, in perceptione fructuum, prouentuum, obuentionum quorumcumque beneficiorum: etiam si uere de iure patronatus ipsorum ex fundatione, & dotatione essent, nullatenus, nullaue causa, uel occasione se ingerant, sed illos libere Rectori, seu Beneficiato, non obstante etiam quacumque consuetudine distribuendos dimittant. Nec dictum ius-

patronatus

patronatus uēdititionis, aut alio quocumque titulo in alios contra canonicas sanctiones transferre presumant: si secus fecerint; excommunicationis, & interdicti pœnis subijciantur, & dicto iure patronatus, ipso iure, priuati existant. Insuper accessiones, per uiam unionis factæ de beneficijs liberis, ad ecclesias iurispatronatui, etiam laicorum, subiectas, tam Parochiales, quam alia quęcumqne beneficia, etiam simplicia, seu dignitates, uel hospitalia, ita ut pręd icta beneficia libera eiusdem naturæ cum ijs, quibuscumque uniuntur, efficiantur, atque sub iure patronatus constituantur: Hæ si nondum plenarium sortitæ sunt effectū, uel deinceps ad cuiusuis instantiam fient, quacumq; auctoritate, etiam Apostolica concessa fuerint: simul cum unionibus ipsis per subreptionem obtentæ intelligantur, non obstante quacumque in iis uerborum forma, seu derogatione, quæ habeatur pro expressa, nec executioni amplius demandentur; sed beneficia ipsa unita, cum uacauerint, liberè, ut antea conferantur. Quæ uero a quadraginta annis citra, factę, effectum & plenam incorporationem sunt consecutæ; hę nihilominus, ab Ordinariis, tanquam a sede Apostolica delegatis, reuideantur, & examinentur, ac quæ per subreptionem, uel obreptionē obtentæ fuerint, simul cum unionibus irritæ declarentur, ac beneficia ipsa separentur, & aliis conferantur. Similiter quoque patronatus qui-

cumque

cumque in ecclesiis; & quibuscumque aliis beneficiis, etiam dignitatibus antea liberis, acquisiti a quadraginta annis citra, & in futurum acquirendi, seu ex augumento dotis seu ex noua constructione, uel alia simili causa, etiam auctoritate Sedis Apostolicæ, ab iisdem Ordinariis, uti delegatis, ut supra, qui nullius in his facultatibus, aut priuilegiis impediantur; diligenter cognoscantur & quos non repererint ob maxime euidentem ecclesiæ, uel beneficii, seu dignitatis necessitatem legitimè constitutos esse, in totum reuocent; atque beneficia huiusmodi sine damno llla possidentiũ, & restituto patronis eo, quod ab eis iccirco datũ est, in pristinum libertatis statum reducant; non obstantibus priuilegiis, constitutionibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Cap. X.

QVONIAM ob malitiosam petentium suggestionem, & quandoque ob locorum longinquitatem personarum notitia, quibus causæ mandantur, usque adeo haberi non potest; hincq; interdum iudicibus, non undequaq; idoneis; causæ in partibus delegantur, statuit sancta Synodus, in singulis Conciliis prouincialibus, aut diœcesanis aliquot personas, quæ qualitates habeant, iuxta Constitutionem Bonifacii VIII, quę incipit Statutum; & alioquin ad id aptas designari, ut

præter

præter ordinarios locorum iis etiam post hac causæ Ecclesiasticę, ac spirituales, & ad forum Ecclesiasticum pertinentes, in partibus delegandæ cõmittantur. Et, si aliquem interim, ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in eius locum usque ad futuram prouincialem, aut diœcesanam Synodũ, ita ut habeat quæque diœcesis quatuor saltem, aut etiã plures probatas personas, ac ut supra qualificatas, quibus huiusmodi causæ a quolibet Legato uel Nuncio, atque etiam a sede Apostolica committantur, alioquin post designationẽ factã, quã statim Episcopi ad sumũ Romanũ Pontificẽ transmittãt, delegationes quæcũque aliorũ iudicũ aliis, quam his factę, subreptitiæ censeantur. Admonet dehinc sancta Synodus tam Ordinarios, quã alios quoscumque iudices ut terminandis causis, quanta fieri poterit breuitate, studeant, ac litigatorũ artibus, seu in litis contestatione, seu alia parte iudicij differenda, modis omnibus aut termini præfixione, aut competenti alia ratione occurrant.

Cap. XI.

MAGNAM ecclesiis perniciem offerre solet, cum earum bona, representata pecunia, in successorum præiudiciũ aliis locantur. omnes igitur hæ locationes, si anticipatis solutionibus fient nullatenus in præiudicium succeßorum ualidè intelli-

telligantur, quocumque indulto, aut priuilegio nō obstante, nec huiusmodi locationes in Romana Curia, uel extra eam confirmentur. Non liceat etiā, iurisdictiones Ecclesiasticas, seu facultates nominandi, aut deputandi Vicarios in spiritualibus locare, nec conductoribus per se aut alios ea exercere, aliterq. concessiones, etiam a Sede Apostolica factæ, subrepticię censeātur. Locationes uero rerū Ecclesiasticarum, etiā auctoritate Apostolica cōfirmatas, sancta Synodus irritas decernit, quas a triginta annis citra, ad longum tempus, seu, ut, in nonnullis partibus, ad uigintinouē, seu bis uiginti nouē annos, uocant factas: Synodus prouincialis, uel deputādi ab ea, in damnū Ecclesię, et cōtra Canonicas sanctiones cōtractas fuisse iudicabunt.

Cap. XII.

NON sunt ferendi, qui uariis artibus decimas ecclesiis obuenientes, subtrahere moliuntur; aut qui ab aliis soluendas temerè occupant, & in rem suam uertunt, cum decimarum solutio debita sit Deo, & qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas inuadunt. Præcipit igitur sancta Synodus omnibus, cuiuscumque gradus & conditionis sint, ad quos decimarum solutio spectat, ut eas, ad quas de iure tenentur, in posterū cathedrali, aut quibuscumque aliis ecclesiis, uel personis, quibus legitimè debentur, integrè persoluant.

ſoluant. Qui uero eas aut ſubtrahunt, aut impediunt, excommunicentur, nec ad hoc crimine niſi plena reſtitutione ſecuta, abſoluãtur. Hortatur dehinc omnes, & ſingulos, pro Chriſtiana caritate, debitoq. erga Paſtores ſuos munere, ut de bonis ſibi a Deo collatis, Epiſcopis, et Parochis, qui tenuiorib. præſunt eccleſiis, large ſubuenire ad Dei laudem, atque ad paſtorum ſuorum, qui pro eis inuigilent, dignitatem tuendam, non grauentur.

Cap. XIII.

Decernit ſancta Synodus, ut quibuſcumque in locis, iam ante annos quadraginta, Quarta, quæ funeraliũ dicitur, cathedrali, aut parochiali eccleſiæ ſolita eſſet perſolui, ac poſtea fuerit ex quocũque priuilegio, aliјs monaſterijs hoſpitalibus, aut quibuſcũque locis pijs conceſſa, eadẽ poſt hac integro iure, & eadẽ portione, quæ antea ſolebat, cathedrali, ſeu parochiali eccleſiæ perſoluatur, non obſtãtibus conceſſionibus, gratijs, priuilegijs etiã, Mari magno, nuncupatis, aut aliis quibuſcumque.

Cap. XIIII.

Quam turpe, ac clericorum nomine qui ſe diuino cultui addixerunt, ſit indignum, in impudicitiæ ſordibus, immundoq. concubinatu uerſari, ſatis res ipſa, communi fidelium omnium of-

fenſione,

fensione, summoq. Clericalis militię dedecore, to statur. Vt igitur ad eam, quam decet, continentiam, ac uitæ integritatem ministri ecclesiæ reuocentur, populusq. hinc eos magis discat uereri, quo illos uita honestiores cognouerit, prohibet sancta Synodus quibuscumque clericis, ne concubinas, aut alias mulieres, de quibus possit haberi suspicio in domo, uel extra detinere, aut cum iis ullam consuetudinem habere audeant, alioquin pœnis, a sacris Canonibus, uel statutis ecclesiarum impositis puniantur. Quod si a superioribus moniti, ab ijs se non abstinuerint, tertia parte fructuum, obuentionum, ac prouentuum beneficiorum suorum quorumcumque, & pensionum ipso facto sint priuati, quæ fabricæ ecclesiæ, aut alteri pio loco arbitrio Episcopi applicetur. Sin uero in delicto eodem cum eadem, uel alia femina perseuerantes, secundæ monitioni, adhuc non paruerint, non tantum fructus omnes, ac prouentus suorum beneficiorum, & pensiones eo ipso amittant, qui prædictis locis applicentur, sed etiam a beneficiorum ipsorum administratione, quoad Ordinarius, etiam uti Sedis Apostolicæ delegatus, arbitrabitur, suspendantur, &, si ita suspensi, nihilominus eas non expellant, aut cum iis etiam uersentur, tunc beneficijs, portionibus, ac officijs, & pensionibus quibuscumque Ecclesiasticis perpetuo priuentur, atque inhabiles, ac indigni quibuscumque honoribus, dignitatibus, benefi-

cijs,

ciis, ac officiis in posterum reddantur: donec post manifestam uitę emendationem ab eorum superioribus cum iis ex causa uisum fuerit dispensandum. Sed si postquam eas semel dimiserint intermissum consortium repetere, aut alias huiusmodi scãdalosas mulieres sibi adiungere ausi fuerint, præter prædictas pœnas, excõmunicationis gladio plectantur. Nec quęuis appellatio, aut exẽptio prędictam executionem impediat, aut suspendat: supradictorumq. omnium cognitio, non ad Archidiaconos, nec Decanos, aut alios inferiores, sed ad Episcopos ipsos pertineat: qui sine strepitu, & figura iudicii, & sola facti ueritate inspecta, procedere possint. Clerici uero beneficia ecclesiastica, aut pensiones non habentes, iuxta delicti & cõtumacia perseuerantiam, & qualitatem ab ipso Episcopo carceris pœna, suspensione ab Ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, aliisue modis, iuxta sacros Canones puniantur. Episcopi quoque, quod absit, si ab huiusmodi crimine non abstinuerint; & a Synodo prouinciali admoniti, se non emendauerint; ipso facto sint suspensi: &, si perseuerent, etiam ad sanctissimum Romanum Pontificem ab eadem Synodo deferantur; qui pro qualitate culpæ, etiam per priuationem, si opus erit, in eos animaduertat.

Cap. XV.

VT paternę incontinentiæ memoria a locis Deo consecratis, quos maxime puritas, sanctitasq. decet, longissime arceatur; non liceat filijs Clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, in ecclesiis, ubi eorum patres beneficium aliquod ecclesiasticum habent, aut habuerint, quodcumque, etiam dissimile, beneficium obtinere; nec in dictis ecclesiis quoquo modo ministrare, nec pensiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinēt, uel aliàs obtinuerunt, habere. Quod si in præsenti pater, & filius in eadem ecclesia beneficia obtinere reperiantur; cogatur filius suum beneficium resignare, aut cum alio permutare extra ecclesiā intra trium mensium spatium: aliàs ipso iure eo priuatus existat, & super ijs quæcumque dispensatio subreptitia censeatur. Ad hæc, reciprocæ resignationes, si quæ posthac a parentibus Clericis in fauorem filiorum fient, ut alter alterius beneficium consequatur; in fraudem huius decreti, & canonicarum sanctionum factę omnino censeantur: nec collationes secutę, uigore huiusmodi designationum, seu aliarum quarumcumque, quæ in fraudem factæ fuerint, ipsis Clericorum filijs suffragentur.

Cap. XVI.

Statuit sancta Synodus, ut ecclesiastica beneficia sæcularia, quocumque nomine appellentur, quæ curam animarum ex primeua eorum institutione, aut aliter quomodocumque retinent, illa deinceps in simplex beneficium, etiam assignata Vicario perpetuo congrua portione, nõ conuertantur: non obstantibus quibuscumque gratiis, quæ suum plenarium effectum non sunt consecutæ. In iis uero, in quibus contra earum institutionem, seu fundationem cura animarum in Vicarium perpetuum translata est, etiam si in hoc statu ab immemorabili tempore reperiantur, si congrua portio fructuum Vicario ecclesiæ, quocumque nomine is appelletur, non fuerit assignata; ea quamprimum, & ad minus intra annum a fine præsentis Concilii, arbitrio Ordinarii, iuxta formam decreti sub fel. rec. Paulo III, assignetur. Quod, si id commode fieri non possit; aut intra dictum terminum factum non erit: cum primum per cessum uel decessum Vicarii, seu Rectrois, aut quomodolibet alterum eorum uacauerit; beneficium curam animarum recipiat; ac Vicariæ nomen cesset; & in antiquum statum restituatur.

Cap. XVII.

NON potest sancta Synodus non grauiter dolere, audiens Episcopos aliquos, sui status

oblitos, Põtificiam dignitatem non leuiter deho nestare; qui cum regum ministris, Regulis, & Baronibus in ecclesia, & extra, indecenti quadam demissione se gerunt, & ueluti inferiores ministri altaris, nimis indigne non solum loco cedunt, sed etiam personaliter illis inseruiunt. Quare hæc, & similia detestans sancta Synodus, sacros Canones omnes, Conciliaq. generalia, atque alias Apostolicas sanctiones ad dignitatis Episcopalis decorem, & grauitatem pertinentes renouãdo, præcipit, ut ab huiusmodi in posterum Episcopi se abstineant; mandans eisdẽ, ut tam in ecclesia, quã foris suum gradum, & Ordinẽ prę oculis habentes, ubique se Patres, & Pastores esse meminerint; reliquis uero tã Principibus, quam ceteris omnibus, ut eos paterno honore, ac debita reuerẽtia prosequãtur.

Cap. XVIII.

Sicuti publice expedit, legis uinculum quandoque ralaxare, ut plenius, euenientibus casibus, & necessitatibus, pro communi utilitate satisfiat; sic frequentius legem soluere, exemploq. potius, quam certo personarum, rerumq. delectu, petentibus indulgere, nil aliud est, quam unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire. Quapropter sciant uniuersi, sacratissimos Canones exacte ab omnibus, &, quoad eius fieri poterit, indistincte obseruandos; Quod si urgens, in-

ſtaq; ratio, & maior quandoque utilitas poſtulauerit, cum aliquibus diſpenſandum eſſe id cauſa cognita, ac ſumma maturitate, atque gratis, a quibuſcumque, ad quos diſpenſatio pertinebit, erit præſtandum: aliterq; facta diſpenſatio ſubrepitia cenſeatur.

Cap. XIX.

DETESTABILIS duellorum uſus, fabricante Diabolo, introductus, ut cruenta corporum morte, animarum etiam perniciem lucretur, ex Chriſtiano orbe penitus exterminetur: Imperatores, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & quocunq; alio nomine, Domini temporales; qui locũ ad monomachiam in terris ſuis inter Chriſtianos conceſſerint: eo ipſo ſint excommunicati, ac iuriſdictione, & dominio ciuitatis, caſtri, aut loci, in quo, uel apud quem duellum fieri permiſerint, quod ab eccleſia obtinent, priuati intelligantur, & ſi feudalia ſint, directis Dominis ſtatim acquirantur. Qui uero pugnam commiſſerint, & qui eorum patrini uocantur, excommunicationis, ac omnium bonorum ſuorum proſcriptionis, ac perpetuæ infamiæ pœnam incurrant, & ut homicidiæ, iuxta ſacros Canones puniri debeant. Et ſi in ipſo coflictu deceſſerint, perpetuo careant eccleſiaſtica ſepultura. Illi etiam, qui conſilium in cauſa duelli, tam in iure, quam facto dederint, aut alia quacumque ratione ad id quemquã

 ſuaſerint;

quemquam suaserint; necnon spectatores excommunicationis, ac perpetuæ maledictionis uinculo teneantur: non obstante quocumque priuilegio, seu praua consuetudine, etiam immemorabili.

Cap. XX.

CVPIENS sancta Synodus Ecclesiasticam disciplinam in Christiano populo non solum restitui, sed etiam perpetuo sartam tectam a quibuscumque impedimentis cõseruari; prӕterea, quӕ de Ecclesiasticis personis constituit, sæculares quoque Principes officij sui admonendos esse censuit, confidens eos, ut Catholicos, quos Deus sanctæ fidei, Ecclesiæq́; protectores eße uoluit, ius suum Ecclesiæ restitui, non tantum eße concessuros: sed etiam subditos suos omnes ad debitum erga Clerum, Parochos, & superiores Ordinis reuerentiam reuocaturos; nec permissuros, ut Officiales, aut inferiores Magistratus Ecclesiæ & personarum Ecclesiasticarum immunitatẽ, Dei ordinationes, & Canonicis sanctionibus constitutam, aliqua cupiditatis studio, seu inconsideratione aliquo uiolent; sed una cum ipsis Principibus debitam sacris summorum Pontificum, & Conciliorum constitutionibus obseruantiam præstent. Decernit itaque, & præcipit, sacros Canones, & Concilia generalia omnia, necnon alias Apostolicas sanctiones in fauorem Ecclesiasticarum personarũ, libertatis Ecclesiasticæ, & cõtra

eius uiolatores, editas, quę omnia præsenti etiam decreto innouat, exactè ab omnibus obseruari debere; propthereaq; admonet Imperatorem, Reges, Respu. Principes, & omnes & singulos cuiuscumque status, & dignitatis extiterint, ut, quò largius bonis temporalibus, atque in alios potestate sunt ornati, eò sanctius quæ ecclesiastici iuris sunt, tamquam Dei præcipua, eiusq; patrocinio tecta, uenerentur; nec ab ullis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, alijsue Dominis temporalibus, seu magistratibus, maximeq; ministris ipsorum Principum lædi patiantur; sed seuerè in eos, qui illius libertatem, immunitatem, atque iurisdictionem impediunt, animaduertant: quibus etiam ipsimet exemplo ad pietatem, religionem, ecclesiarumq; protectionem existant; imitantes anteriores optimos, religiosissimosq; Principes, qui res Ecclesiæ sua in primis auctoritate ac munificentia auxerunt, nedum ab aliorum iniuria uindicarunt. Adeoq; ea in re quisque officium suum sedulo prę stet; quo cultus diuinos deuotè exerceri, & Prælati, cæteriq; Clerici in residentijs, & officijs suis, quieti, & sine impedimentis, cum fructu, & edificatione populi, permanere ualeant.

Cap. XXI.

POSTREMO sancta Synodus, omnia, & singula, sub quibuscumque clausulis, & uerbis

quæ de morum reformatione, atque ecclesiastica disciplina, tam sub felici rec. Paulo III. ac Iulio III. quam sub Beatissimo Pio Quarto Pontificibus Maximis, in hoc sacro Concilio statuta sunt declarat, ita decreta fuisse, ut in his salua semper auctoritas sedis Apostolicæ & sit, & esse intelligatur.

Decretum de continuanda Sesſione in diem ſequentem.

CVM ea omnia, quæ in præsenti Sesſione tractanda erant, quia hora tarda est, commodè expediri non posſint; propterea iuxta id, quod in generali Congregatione a Patribus statutum fuit ea, quæ superſunt, in diem craſtinam, hanc eandem Sesſionem continuando, differuntur.

CONTINVATIO SESSIONIS die quarto Decemb.

Decretum de Indulgentijs.

CVM poteſtas cõferẽdi indulgentias a Christo Eccleſiæ conceſſa ſit; atq; huiuſmodi poteſtate diuinitus ſibi tradita, antiquisſimis etiam temporibus illa uſa fuerit: ſacroſancta Synodus indulgentiarum uſum, Chriſtiano populo maxime ſalutarem, & ſacrorum Conciliorum auctoritate probatum, in Eccleſia retinendum eſſe docet, & præcipit; eoſq́ue anathemate damnat, qui aut inutiles

les eſse aſſerunt; uel eas concedendi in Eccleſia po teſtatem eſſe negant. In his tamen concedendis moderationem iuxta ueterem, & probatam in Eccleſia conſuetudinem, adhiberi cupit; ne nimia facilitate Eccleſiaſtica diſciplina, eneruetur. Abuſus uero, qui in his irrepſerũt, & quorum oc caſione inſigne hoc indulgentiarum nomen ab hæ reticis blaſphematur, emendatos, & correctos cupiens, præſenti decreto generaliter ſtatuit; prauos, quæſtus omnes probis conſequendis, unde plurima in Chriſtiano populo abuſuum cauſa fluxit, omnino abolendos eſſe. Cæteros uero, qui ex ſuperſtitione, ignorantia, irreuerentia, aut aliunde quo modocũque prouenerunt; cum ob multiplices locorum, & prouinciarum, apud quas hi committuntur corruptelas commodè nequeant ſpecialiter prohiberi; mandat omnibus Epiſcopis; ut diligenter quiſque huiuſmodi abuſus eccleſiæ ſuæ colligat, eoſque in prima Synodo prouinciali referat: ut aliorum quoque Epiſcoporum ſententia cogniti ſtatim ad ſummum Romanum Pontificem deferantur: cuius auctoritate, & prudentia, quod uniuerſali Eccleſiæ expediet, ſtatuatur; ut ita ſanctarum indulgentiarum munus piè, ſanctæ, & incorruptè omnibus fidelibus diſpenſetur.

De

De delectu ciborum, ieiunij, & diebus festis.

INSVPER hortatur sancta Synodus & per sanctisisimũ Domini nostri, atque Saluatoris aduentum Pastores omnes obtestatur, ut tamquam boni milites illa omnia, quæ sancta Romana Ecclesia, omnium ecclesiarum mater, & magistra statuit; nec non ea, quæ tam in hoc Concilio, quam in alijs œcumenicis statuta sunt, quibuscumque fidelibus sedulo commendent; omniq; diligentia utuntur, ut illis omnibus, & ijs præcipuè, sint obsequentes, quæ ad mortificandã carnem conducunt, ut ciborum delectus, & ieiunĩa, uel etiam, quæ faciunt ad pietatem augendam, ut dierũ festorum deuota, & religiosa celebratio, admonentes populo crebrò, obedire Præpositis suis quos qui audiunt. Deũ remuneratorem audient, qui uero contemnunt, Deum ipsum ultorem sentient.

De Indice librorum & Cathechismo, Breuiario, & Missali.

SACROSANCTA Synodus in secunda Sessione, sub Sanctissimo Domino nostro Pio Quarto celebrata, delectis quibusdam Patribus commisit, ut de uarijs censuris, ac libris, uel suspectis, uel perniciosis, quid facto opus esset, considerarent, atque ad ipsam sanctam Synodũ referrẽt, audiens

audiens nunc, huic operi ab eis extremam manum impositam esse; nec tamen, ob librorum uarietatem, & multitudinem, distinctè, & commodè possit a sancta Synodo dijudicari: præcipit, ut quidquid ab illis præstitum est, Sanctissimo Romano Pontifici exhibeatur; ut eius iudicio, atque auctoritate terminetur, & euulgetur. Idemq; de Catechismo a Patribus, quibus illud mandatũ fuerat, & de Missali, & Breuiario fieri mandat

De loco Oratorum.

DECLARAT sancta Synodus; ex loco assignato Oratoribus, tam Ecclesiasticis, quam seculaticis, in sedendo, incedendo, aut quibuscumque alijs actionibus, nullum cuiquam eorũ factum fuisse præiudicium; sed omnia illorum, & Imperatoris, Regum, Rerum publicarum, ac Principum suorum iura, & prærogatiuas illesas, & saluas esse, in eodemq; statu permanere, prout ante præsens Concilium reperiebantur.

De recipiendis, & obseruandis Decretis Concilij.

TANTA fuit horum temporum calamitas & hæreticorum inueterata malitia, ut nihil tam clarum in fide nostra asserenda umquã fuerit aut tam certo statutum; quod non humani generis hoste suadente, illi errore aliquo contaminauerint: ea propter sancta Synodus id potissimũ curauit,

rauit, ut præcipuos hæreticorum nostri temporis errores damnaret, & anathematizaret ueramq; & Catholicam doctrinam traderet, & doceret, prout damnauit, anathematizauit, & definiuit. Cumq; tandiu tot Episcopi, ex uariis Christiani orbis prouinciis euocati, sine magna gregis sibi commissi iactura, & uniuersali periculo ab ecclesiis abesse non possint, nec ulla spes restet, hæreticos, toties fide etiam publica, quam desiderarunt inuitatos & tamdiu expectatos, huc amplius aduenturos: ideoq; tandem huic sacro Concilio finem imponere necesse sit: superest nunc, ut Principes omnes, quod facit, in Domino moneat ad operam suam ita præstandam, ut quæ ab ea decreta sunt, ab hereticis deprauari, aut uiolari non permittant, sed ab his, & omnibus deuotè recipiantur, & fideliter obseruentur. Quod si in his recipiendis aliqua difficultas oriatur, aut aliqua inciderint, quæ declarationem, quod non credit, aut definitionem postulent, præter alia remedia, in hoc Concilio instituta; cõfidit sancta Synodus beatissimum Romanum Pontificem curaturum, ut uel euocatis ex illis præsertim prouinciis, unde difficultas orta fuerit, iis quos eidem negotio tractando uiderit expedire, uel etiam Concilii generalis celebratione, si necessarium iudicauerit, uel commodiore quacumq. ratione ei uisum fuerit, prouincialiũ necessitatibus, pro Dei gloria, & Ecclesiæ tranquillitate, consulatur.

De recitandis decretis Concilij sub Paulo III. & Iulio III. in Sessione.

Quoniam diuersis temporibus, tam sub fel. rec. Paulo III, quam Iulio III, multa in hoc sacro Concilio, quo ad dogmata, ac morum reformationem statuta, & definita sunt; uult sancta Synodus, ut illa nunc recitentur, & legantur.

Recitata sunt.

De fine Concilij & confirmatione petenda a sanctissimo Domino nostro.

Illustrissimi domini, Reuerendissimiq. Patres, Placet ne uobis, ut ad laudem Dei omnipotentis huic sacræ œcumenicæ Synodo finis imponatur? & omnium, & singulorum, quæ tam sub fel. rec. Paulo III, & Iulio III, quam sub Sanctissimo Domino nostro Pio Quarto, Romanis Pontificibus, in ea decreta, & definita sunt, confirmatio nomine sanctæ huius Synodi per Apostolicæ Sedis Legatos, & Presidentes, a Beatissimo Romano Pont. petatur?

Responderunt, placet.

POSTMODVM Illustrissimus & Reuerendissimus Cardinalis Moronus primus Legatus, & Præsidẽs, benedicens sanctę Synodo, dixit. POST GRATIAS DEO ACTAS REVERENDISSIMI PATRES ITE IN PACE. Qui responderũt, AMEN.

ACCLA-

ACCLAMATIONES PATRVM in fine Concilij.

CARDINALIS A Lotharingia.

BEatisſimo Pio Papæ, & Domino noſtro, Sanctæ, & uniuerſalis Eccleſiæ Pontifici, multi anni, & ęterna memoria.

RESPONSIO PATRVM.

Domine Deus, Sanctisſimum Patrem diuitisſimè Eccleſiæ tuæ conſerua; multos annos.

Card. Beatisſimorum ſummorum Pontificum animabus, Pauli III, & Iulij III, quorum auctoritate hoc ſacrum generate Concilium inchoatum eſt, pax a Domino, & æterna gloria, atque felicitas in luce Sanctorum.

Reſp. Memoria in benedictione ſit.

Card. Caroli V Imperatoris, & Serenisſimorum Regum, qui hoc uniuerſale Concilium promouerunt, & protexerunt, memoria in benedictione ſit.

Reſp. Amen, Amen.

Card. Serenisſimo Imperatori Ferdinando, ſemper Auguſto, Ortodoxo, & pacifico, & omnibus Regibus, Rebuſp. & Principibus noſtris, multi anni.

Resp. Pium, & Christianum Imperatorem Domine conserua: Imperator cælestis terrenos Reges, rectæ fidei conseruatores, custodi.

Card. Apostolicę Romanæ Sedis Legatis, & in hac Synodo Præsidentibus, cum multis annis magna gratiæ.

Resp. Magna gratiæ: Dominus retribuat.

Card. Reuerendissimis Cardinalibus, & illustribus Oratoribus.

Resp. Magnas gratias, multos annos.

Card. Sanctissimis Episcopis uita, & felix ad ecclesias suas reditus.

Resp. Præconibus ueritatis perpetua memoria Orthodoxo Senatui moltos annos.

Card. Sacrosancta œcumenica Tridentina Synodus; eius fidem confiteamur, eius decreta semper seruemus.

Resp. Semper confiteamur, semper seruemus.

Card. Omnes ita credimus: omnes id ipsum sentimus: omnes consentientes, & amplectentes subscribimus. Hæc est fides beati Petri, & Apostolorum: hæc est fides Patrum: hæc est fides Orthodoxorum.

Resp. Ita credimus; ita sentimus; ita subscribimus.

Card. His decretis inhęrentes, digni reddamur misericordijs, & gratia primi, & magni supremi Sacerdotis, Iesu Christi Dei, intercedente simul inuiolata Domina nostra sancta Deipara, & omnibus Sanctis.

Resp.

Resp. Fiat, fiat. Amen. Amen.
Card. Anathema cunctis hæreticis.
Resp. Anathema, Anathema.

Post hæc mandatum fuit Legatis, & Præsidentibus sub pœna excommunicationis omnibus Patribus, ut antequam discederent e ciuitate Tridentina, subscriberent mano propria Decretis Concilij, aut ea per publicum instrumētum approbarent. Qui omnes deinde subscripserunt, & fuerunt numero CCLV. uidelicet, Legati quatuor, Cardinales duo, Patriarchæ tres, Archiepiscopi XXV. Episcopi CLXVIII. Abbates septem, Procuratores absentium cum legitimo mandato XXXIX. Generales Ordinum septem.

LAVS DEO.

Concordat cum originali: in cuius fidem subscripsimus.

Ego Angelus Massarellus, Episcopus Thelesinus, sacri Concilij Tridentini Secretarius.
Ego Marcus Antonius Peregrinus, Comensis, eiusdem Concilij Notarius.
Ego Cynthius Panphilus, clericus Camerinensis diæcesis, eiusdem Concilij Notarius.

CON-

OS Alexander, S. Laurentij in Damaſo Diaconus Cardinalis, de Farneſio, S.R.E. Vice cancellarius, fidem facimus, & atteſtamus, qualiter hodie die Mercur. XXVI. Ian. M.D.LXIIII. Pontificatus Sanctisſimi D.N.D. Pij diuina prouidentia Papæ quarti, anno quinto, in conſiſtorio ſecreto, apud S. Petrum Reuerendiſs. DD. mei, Cardinalis Moronus; & Simoneta, nuper reuerſi a ſacro concilio Tridentino, cui uti Sedis Apoſtolicæ Legati præerant, petierunt ab eodem Sanctiſſ. D. noſtro ut infra.

Beatisſime Pater, in Decreto ſuper fine Cōcilij Oecumenici Tridētini, pridie nonas Decembris præteriti publicato, ſtatutum fuit, ut per Sāctitatis Veſtræ, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legatos, & Præſidentes peteretur nomine dicti Concilij a Sanctitate Veſtra confirmatio omnium, & ſingulorum, quæ tā ſub fel. rec. Paulo III, & Iulio III, quam ſub ſanctitate Veſtra in eo decreta, & definita ſunt. Quapropter nos Ioannes Cardinalis Moronus, & Ludouicus Cardinales Simoneta, qui tunc Legati, & Præſidentes eramus, uolentes exequi, quod in dicto Decreto ſtabilitum fuit, humiliter petimus nomine dicti Concilij Oecumenici Tridentini, ut San-

ctitas Veſtra dignetur confirmare omnia, & ſingula, quæ tam ſub fel. recor. Paulo III, & Iulio III, quam ſub Sanctitate Veſtra in eo decreta, & definita ſunt.

Quibus auditis, Sanctitas ſua, uiſo, & lecto tenore dicti Decreti, & habitis uotis Reuerendiſſ. DD. meorum Cardinalium, reſpondit per hæc uerba.

Petitioni, nomine Concilij Oecumenici Tridentini ſuper eius confirmatione per dictos Legatos nobis factæ, annuentes, omnia, & ſingula, quæ in dicto Cōcilio tam ſub fel. rec. Paulo III, & Iulio III, prædeceſſoribus noſtris, quam Pontificatus noſtri tempore decreta, & definita ſunt auctoritate Apoſtolica, etiam de Venerabilium fratrum noſtrorum Cardinalium conſilio, & aſſenſu, matura cum illis deliberatione præhabita, confirmamus, atq; ab omnibus Chriſti fidelibus recipi, & inuiolabiliter obſeruari mandamus, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen.

Ita eſt. A. Cardinalis Farneſius, Vicecancellarius.

INDEX

INDEX DOGMATVM ET REFORMATIONIS breuiter collectus.

Ad

Baptizantur

tis

Cardinalium

Chrisma

Citari

Conserua

D

Ecclesia

Episcoporum

Extrema

Illiteratis

I

Pont.

Residere

Suffra-

Visitandi

FINIS.

SED QVO EXACTISSIMA A Candido Lectore, de omnibus quæ in sacrosancta hac Tridentina Synodo, celebrata sunt, habeatur cognitio, Orationes, Responsa, Literas, & Mandata ex actis eiusdem Concilij collecta, unà cum Decretis in lucem ædere consentaneum quoque duximus.

BVLLA S. D. N. D. PII DIVINA PROVIDENTIA PAPAE IIII.

SVPER CONFIRMATIONE OECVMENICI GENERALIS CONCILII TRIDENTINI.

PIVS EPISCOPVS SERVVS seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

ENEDICTVS Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi pater misericordiarũ & Deus totius consolationis qui respicere dignatus ecclesiam suam sanctam, tot procellis, & tempestatibus agitatam, atq. uexatam, & grauius in dies laborante, apto tandem ei subuenit optatoq. remedio ad plurimas, & perniciosissimas hæreses extirpandas ad corrigẽdos mores, & restituendam ecclesiasticam disciplinã ad pacem, & concordiam Christiani populi procurandam indictum iampridem in ciuitatem Tridenti-

dentiam œcumenicum, & generale Concilium piç memoriæ Paulo III. prædeceßore nostro, & seßionibus aliquot habitis cæptum fuerat, ab eius autem successore Iulio in eandem urbem reuocatum post alias sessiones celebratas uarijs impedimentis, & difficultatibus obiectis, ne tum quidem peragi potuerat. Itaq. diutius intermissum fuerat, non sine maximo mçrore piorum omnium, cum quotidie magis ecclesia eiusmodi remedium imploraret. Nos autem post susceptum Sedis Apostolicæ regimen, tam necessarium, ac salutare opus sicut Pastoralis solicitudo monebat diuinæ misericordiæ fiducia perficere aggreßi, adiuti pio studio carissimi in Christo filij nostri Ferdinandi Roma. Imperatoris electi, aliorum Christianorum Regum, Rerum publicarum, ac Principum, tandem consecuti sumus, quod nec diurnis nec nocturnis curis elaborare destitimus quodque à patre luminũ assidue precati sumus. Cum enim eam in urbem undiq. ex Christiani nominis nationibus conuenisset nostris conuocata literis, & sua etiam ipsorum pietate excitata; Episcoporum, et aliorum insignium Prelatorum maxima, & œcumenico Concilio digna frequentia, præter plurimos alios pios, & sacrarum literarũ præter pluri diuinique, & humani Iuris cognitione præstantes uiros præsidẽtibus ipsi Synodo Sedis Apostolicç Legatis nobis adeo Concilij liberali fauentibus, ut etiam de rebus Sedis Apostolicæ propriere

seruatis

seruat is liberum ipsi concilio arbitrium per literas ad Legatos nostros scriptas ultro permiserimus quæ de sacramentis, & aliis rebus quæ quidem necessariȩ uisæ sint, tractanda, diffinienda, & statuenda restabant ad confutandas hȩreses, ad tollendos abusus, & emendandos mores à sacrosancta Synodo summa libertate diligentiaq́. tractata, & accuratè, ac maturè admodum diffinita, explicata, statuta sunt. Quibus rebus perfectis, Concilium, tanta omnium qui illi inter fuerunt concordia peractum fuit ut consensum eum planè a domino effectum fuisse constiterit idq́ue in nostris atque omnium oculis ualde mirabile fuerit; pro quo tam singulari Dei munere supplicationes statim in Alma hac Vrbe indiximus, quæ magna Clerici & populi pietate celebratæ fuerunt, laudesq́ue & gratias diuinæ maiestati meritò persoluendas curauimus, cum eiusmodi Concilij exitus spem magnam, & prope certam attulerit ferè, ut maiores in dies fructus ad ecclesiam ex ipsius decretis constitutionibusq́ue proueniant. Cum autem ipsa sancta Synodus pro sua erga Sedem Apostolicam reuerentia antiquorum etiam Conciliorum uestigijs inhærens, decretorum suorum omnium quæ nostro, & prædecessorum nostrorum tempore facta sunt, confirmationem à nobis petierit, decreto de ea re in publica sessione facto, nos ex Legatorum literis prius, deinde post reditū eorum ex ijs quæ

Synodi nomine diligenter retulerunt postulatione ipsius Synodi cognita, habita super hac re, cum uenerabilibus fratribus nostris sanctę Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione matura, Sanctique Spiritus, in primis auxilio inuocato cum ea decreta omnia Catholica & populo Christiano utilia ac salutaria esse cognouissemus ad Dei omnipotentis laudem de eorundem fratrum nostrorum consilio, assensu in Concistorio nostro secretò illa omnia, & singula auctoritate Apostolica hodie confirmauimus, & ab omnibus Christi fidelibus suscipienda, ac seruanda esse decreuimus. sicut harum quoque literarum tenore ad clariorem omnium notitiam confirmamus, & suscipi obseruarique decernimus. Mandamus autem in uirtute sanctæ obedientiæ, & sub pœnis a sacris Canonibus constitutis, aliisque grauioribus, etiam priuationis arbitrio nostro infligendis, uniuersis, & singulis uenerabilibus fratribus nostris, Patriarchis, Archiepiscopis, & aliis quibusuis Ecclesiarum Prælatis, cuiuscunque status, gradus, ordinis, & dignitatis sint, etiam si Cardinalatus honore prefulgeant, ut eadem decreta, & statuta in ecclesiis suis, Ciuitatibus, & Diœcesibus, in iudicio, & extra iudicium diligenter obseruent, & a subditis quisque suis ad quos quomodolibet pertinent inuiolabiliter faciant obseruari, contradictores quoslibet, & contumaces per sententias, censuras, & pœnas ecclesiasticas,

eas, etiam in ipsis decretis contentas, appellatione postposita compescendo: inuocato etiam, si opus fuerit brachij sæcularis auxilio. Ipsum uero carissimum filiũ nostrum Imperatorem electum, cæterosq; Reges, Respublicas, ac principes Christianos monemus, & per uiscera misericordiæ domini nostri Iesu Christi obtestamur, ut qua pietate, Concilio per Oratores suos affuerunt, eadem pietate, ac pari studio diuini honoris, & populorum suorum salutis causa pro sedis quoque Apostolicæ, & sacræ Synodi reuerentia ad eisdẽ Concilij exequenda, & obseruanda decreta Prelatis, cum opus fuerit auxilio, & fauore suo adsint, neq; aduersantes sanæ, ac salutari concilij doctrinæ opiniones à populis ditionis suæ recipi permittant, sed eas penitus intercidant. Ad uitandum preterea peruersionem, & confusionem que oriri poßet si unicuique liceret prout ei liberet in decreta Concilij commentarios & interpretationes suas edere; Apostolica auctoritate inhibemus omnibus, tam ecclesiasticis personis cuiuscunq; sint ordini, condictionis, & gradus, quam laicis quocunq; honore ac potestate præditis, Prælatis quidem sub interdicti ingreßus ecclesiæ, alijs uero quicunque fuerint sub excommunicationis latæ sententiæ pœnis, ne quis sine auctoritate nostra audeat ullos commentarios, glosas, annotationes, scholia, ullum ue omnino interpretationis genus super ipsius Concilij decretis

 quocunq;

quocunq; modo edere, aut quicquam quocunq; nomine, etiam sub pretextu maioris decretorum corroborationis, aut executionis, alioue quæsito colore statuere. Si cui uero in eis aliquid obscurius dictum, & statutum fuiße, eamque ob causam interpretatione, aut decisione aliqua egere uisum fuerit, ascendat ad locum quem dominus elegit, ad Sedem uidelicet Apostolicam omnium fidelium magistram, cuius auctoritatem, etiam ipsa sancta Synodus, tàm reuerenter agnouit. Nos enim difficultates, & cõtrouersias, si quę ex eis decretis ortæ fuerint nobis declarandas, & decidendas, quemadmodum ipsa quoque sancta Synodus decreuit, reseruamus, parati sicut ea de nobis merito confisa est omnium prouiciarum necessitatibus ea ratione quæ commodior nobis uisa fuerit prouidere. Decernentes nihilominus irritum, & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, uel ignoranter contingerit attempari. Vt hæ autem ad omnium notitiam perueniant, ne ue quis excusatione ignorationis uti possit; Volumus, & mandamus, ut hæ litterę per aliquos curiæ nostrę Cursores in basilica Vaticana principis Apostolorum, & in ecclesia Lateranen. tunc cum in eis populus, ut missarum solemnibus intersit, congregari solet, palam, & clara uoce recitẽtur, & postquam recitatę fuerint, ad ualuas earum Ecclesiarum, itemq; Cancellariæ Apostolicæ, & in loco solito

campi

campi Floræ affigantur, ibiq; ut legi, & omnibus innotescere possint aliquantisper relinquantur. Cum autem inde amouebuntur relictis de more ibidem exemplis, in Alma urbe ad impressionem tradantur, quo commodius per Christiani nominis Prouincias, & Regna diuulgari possint, transumptis quoq; earum quæ manu alicuius publici Notarij scripta subscriptaue, & sigillo, ac subscriptione alicuius personæ in dignitate ecclesiastica constitutę munita fuerint fidem sine ulla dubitatione haberi, mandamus atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, monitionis, inhibitionis, reseruationis, uoluntatis, mandatorum, & decretorum infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ, Millesimo, Quingentesimo, Sexagesimo tertio. Septimo Kl. Februarij. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Ego Pius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego F. Card. Pisanus Episcopus Ostien. Decan.
Ego Fed. Car. Cæsius episcopus Portuen.
Ego Io. Car. Moronus episcopus Tusculan.
Ego A. Car. Farnesius Vicean. epis. Sab.

Ego R. Card. S. Angeli Maior pœniten.
Ego Io. Cardinalis S. Vitalis.
Ego Io. Michael Card. Saracenus.
Ego Io. B. Cicada Card. S. Clem. ss.
Ego Scipio Cardin. Pisarum.
Ego. Io. Cardinalis Romanus
Ego F. M. G. Cardin. Alexandrinus.
Ego Clemens Card. Aracœli.
Ego Io. Card. Sabellus.

Ego B. Cardinalis Saluiatus.
Ego Ph. Card. Aburd.
Ego Lud. Cara. Simoneta.

Ego E. C. Pacieccus y de to.
Ego M. A. C. Amulius.
Ego Io. Franc. Car. de Gambara.
Ego Carolus Card. Borromeus.
Ego M. S. Card. Const.

Ego Alph. Car. Gesualdus.
Ego Hip. Car. Ferrar.
Ego Franciscus Card. Gonzaga.
Ego Gui. Asc. Diac. Card. Cam.
Ego Vittello Cardin. Vittellus.

H. Cumyn.

Ioannes Triuisanus Patriarcha Venetiarum.

Victor de Mapheis curiæ Patriarchæ Venetiarũ Cancellarius Mandato subscrip.

BVLLA S. D. N. D. PII DIVINA PROVIDENTIA PAPAE IIII.

SVPER DECLARATIONE TEMporis ad obseruanda Decreta Sacri œcumenici, & generalis Concilij Tridentini.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERuorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

ICVT ad sacrorum Cōciliorum decreta ac Canones, auctoritates, atque cōfirmatio Apostolicę sedis & debet, & solet accedere, Ita si qua super eis exorta sit dubitatio, eiusdē sedis iudicio, & declaratione tollenda est. Ad aures nostras peruenit multos esse qui dubitēt ex quo tempore cœperint decreta sacri generalis Concilii Tridentini ad reformationem & ius positiuum duntaxat spectantia eos ad quos pertinent obligare illa præsertim quæ tempora certa præstituunt ad prouinciales diœcesanaq; Synodos celebrandas, ad sacros ordines suscipiendos, ad religionem

religionem profitendam, ad parochiales ecclesias, aliaq; beneficia ecclesiastica quę eiusdem Concilij decretis retineri prohibitum sit resignanda, & ad complures huiusmodi exequendas, ac alias omnes ad prędictam reformationem iusq; positiuum tantum spectantes quæ obseruari, aut euitari debeant. Nos itaque ut omnis controuersia dubitatioq; tollatur; Motu proprio eam rem prout rationi, iuri, & æquitati conuenire censuimus, duximus declarandam: Nam & si ipsius Concilij decreta etiam de uenerabilium fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ cardinalium consilio, & aßensu in Consistorio nostro secreto confirmata à nobis fuerunt sub finem Mensis Ianuarij, & ab eo etiam tempore apud hanc sanctam sedem obseruari cœperunt. quia tamen non parum temporis in eis Romæ diligenter emendateq; imprimendis necessario consumptum fuit, & iure etiam communi sancitum est, ut Constitutiones nouæ uim non nisi post certum tempus obtineant, æquum nobis, & iustum uisum est, prædicta decreta omnia ad dictã reformationem iusq; positiuum duntaxat spectantia à Kal. Maij proxime præteriti omnes obligare cœpiße, neque post eam diem excusationem cuiusquam, quod ea ignorauerit, admittendam, atque ita apostolica auctoritate declaramus, ac definimus, & ab omnibus iudicari debere mandamus, atque statuimus, Decernentes irritum, & inane, siquid secus à quoquam quacunque dignitate, au

ctoritate

ctoritate, & potestate prædito contingerit indicari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, alijsq; in contrarium facientibus quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ declarationis, definitionis, mandati, statuti, & decreti infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotẽtis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum Anno incarnationis Dominicæ Millesimo quingẽtesimo Sexagesimo quarto: quintodecimo Kal. Augusti.

Pontificatus Nostri Anno quinto.

Fæd. Card. Cæsius.

Cæ. Glorierius

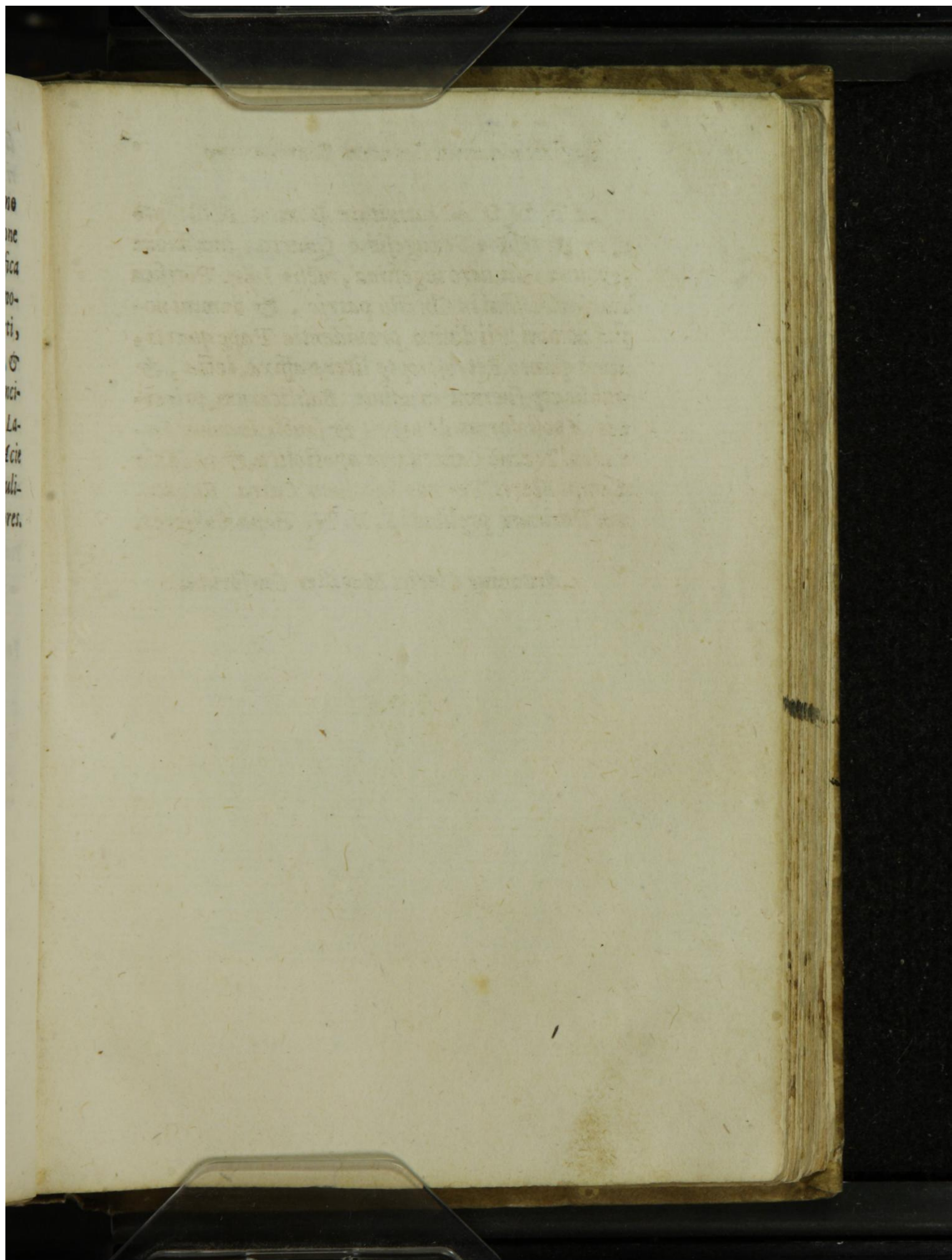
H. Cumyn.

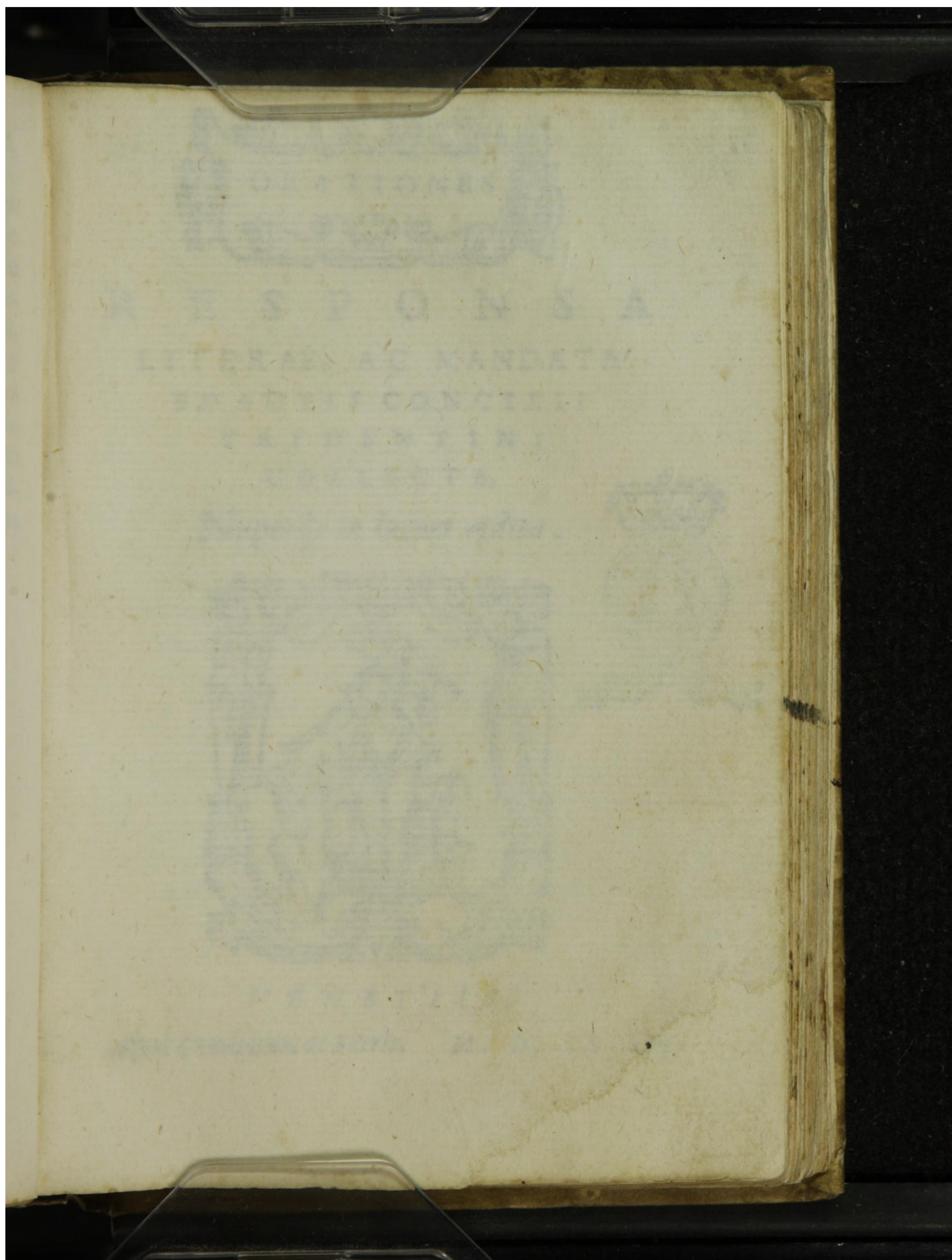
Registrata apud Cæsarem Secretarium.

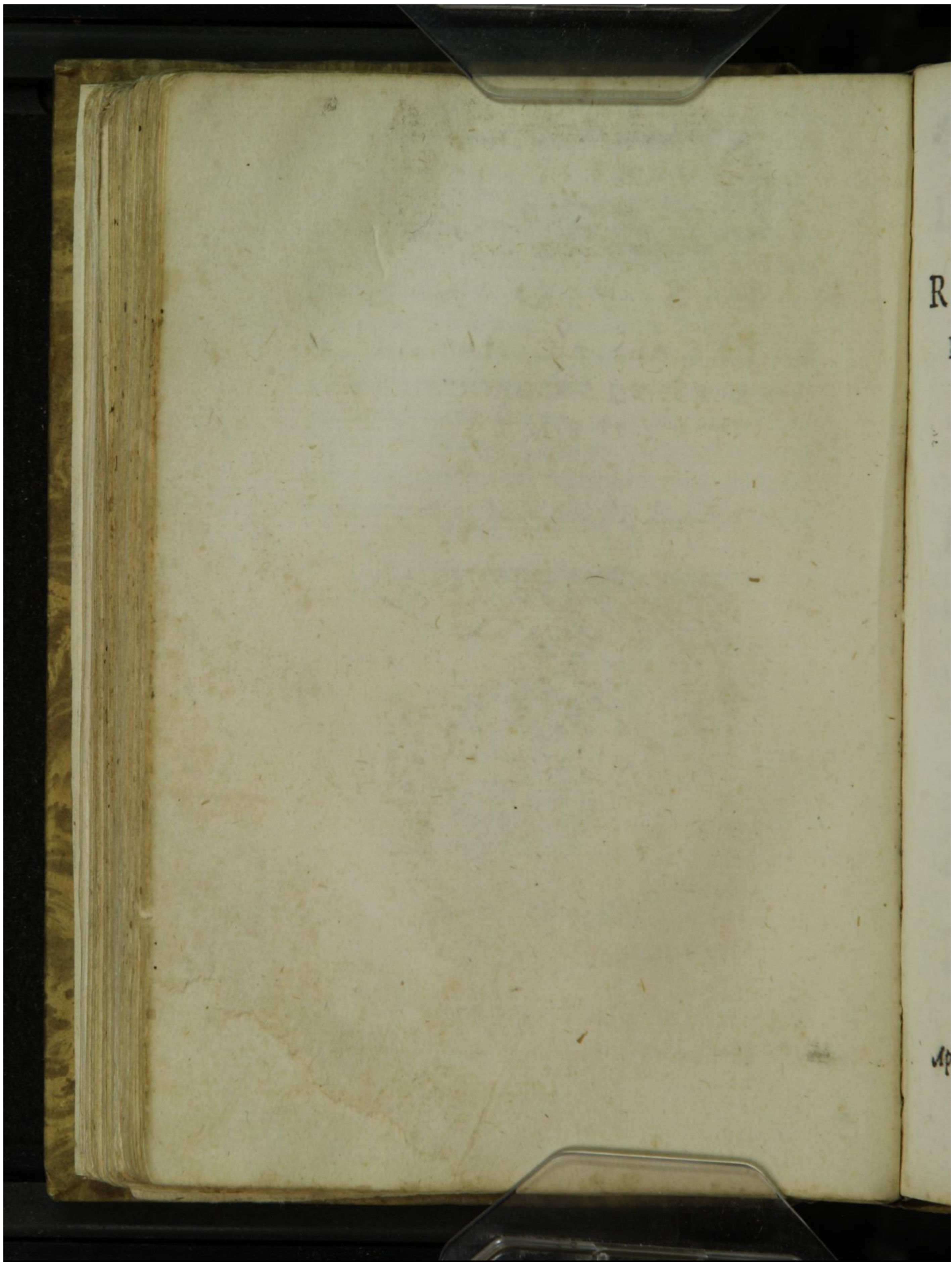
ANNO à Natiuitate Domini Millesimo Quingentesimo Sexagesimo Quarto, indictione septima, die uero uigesima, mēsis Iulij. Pōtificatus sanctissimi in Christo patris, & domini nostri domini Pii diuina prouidentia Papę quarti, anno quinto. Retroscriptę literæ affixæ, lectæ, & publicatę fuerunt in ualuis Basilicarum principis Apostolorum de urbe, & sancti Ioannis Laranen. Necnō Cancellariæ apostolicæ, & in Acie Campi Floris. Per nos Iacobum Carra. Et Iulium Parinum prelibati S. D. N. Papæ Cursores.

Antonius Clerici Magister Cursorum.

RESPONSA

LITERAE, AC MANDATA EX ACTIS CONCILII TRIDENTINI COLLECTA,

Nuperq; in lucem ædita.

VENETIIS,

Apud Dominicum de Farris. M. D. LXIX.

LITERARVM, MANDATORVMQ. PRINCIPVM Orationum eorundem, necnon Concilij ad eas Responsionum

INDEX.

M. D. LXII.

FINIS.

EX ACTIS CONCILII TRIDENTINI.

Christianorum Principum, ad sacrum Concilium Tridentinum Literæ, & Mandata: Legatorumq; ab ijsdem missorum, habitæ Orationes: Vnà cum sanctæ ipsius Synodi Responsionibus Pio IIII. Pontifice Maximo, & Ferdinando primo Cæsare Augusto.

COMPARITIO SECVNDA ORAtorum Ferdinandi Romanorum Imperatoris electi, pro Imperio, Regno Boemiæ, & Archiducatu Austriæ, & pro Regno Hungariæ separatim.

MANDATVM INVICTISSIMI FERdinandi, tamquam Imper. Electi, & Regis Bohemiæ, & Archiducis Austriæ in personam suorum Oratorum exhibitum in Sessione secunda Tridentina: sub Pio PP. IIII.

ERDINANDVS, diuina fauente clementia, Electus Romanorũ Imperator semp Augustus: ac Germaniæ, Hungarię, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclauoniæ, &c. Rex: Infans Hispaniarũ: Archidux Austriæ, Dux Burgundię, Brabantiæ, Stiriæ, Carinthiæ, Carniolæ, Marchio, Morauię, &c. Dux Lucẽburgiæ, ac supe

rioris & inferioris Silesiæ, VVirtēbergę, et Teckę, Prīceps Sueuiæ: Comes Habspugi, Tyrolis, Lerreti, Kiburgi, & Goritiæ. Landtgrauius Alsatię: Marchio Sacri Romani Imperij, Burgouiæ, ac superioris & inferioris Lusatiæ. Dominus Marchiæ, Sclauonię, Portus Naonis, et Salinarum &c. Memoriæ commendamus, & recognoscimus, notum facientes tenore præsentium uniuersis, quòd cum Beatissimus in Christo Pater Dominus Pius IIII. diuina prouidentia sanctæ Romanæ ac Vniuersalis Ecclesiæ Pontifex Maximus, superiore anno indixerit sacrum Oecumenicum & Generale Concilium in ciuitate Tridentina, ad sacratissimum diem Resurrectionis Dominicę proximè præteritum, celebrandum, atque nos non modo per bullam super istiusmodi indictione emanatam, Verum etiam per nuncios & literas paternè hortatus sit, si ei Concilio ipsimet adesse non possemus, mitteremus saltem Oratores nostros uiros prudentes, graues & pios. Nos uerò qui iamdudum ardentissimis uotis, ac desiderijs expetiuimus, summoque studio, quātum in nobis fuit, promouimus Concilij celebrationem, in quo nimirum ratio aliqua sanandæ Reip. in tot partes distractæ, ac pacis publicæ inter Reges & Principes Christiani orbis firmandæ, & stabiliendæ, nec non uitæ in omni hominum statu, & ordine emendandæ ratio, & omnia ea communibus consilijs tractarentur, quæ necessitas Reipub. postularet: principio eiusccemodi Concilij, propter alia ardua negotia sacri Rom. Imperij, Regnorumque & Dominiorum nostrorum, ipsimet personaliter interesse nequeamus. Nolentes

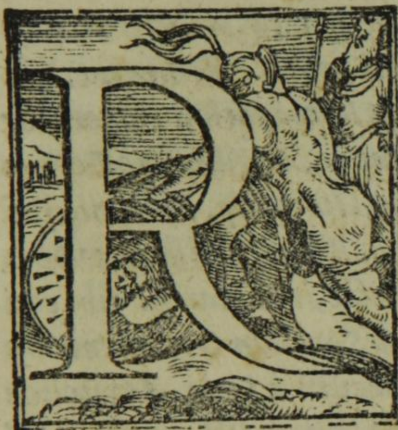
tes

tes sanè propter absentiam nostram tam pio, & praeclaro instituto quicquam impedimēti aut difficultatis inii ci, aut quicquam a nobis desiderari, quod ad rem iuuandam pertinere queat, confisi de singulari pietate, religione, fide, probitate, eruditione, iudicio, ac multarū rerum usu, & experientia Reuerendi, deuoti fidelium ac nobis dilectorum Antony Archiepiscopi Pragensis, ac Sigismundi à Thun Consiliariorum nostrorum, eosdem & utrumque eorum insolidum solenniter & ex certa nostra scientia animoque benè deliberato, & omnibus melioribus modo, uia, iure, causa, forma, & ordine, quibus poßumus, & debemus, Commissarios, Oratores, Nuncios, Procuratores, & Mandatarios nostros fecimus, constituimus, & ordinauimus: dantes, & attribuentes eis, & utrilibet eorum plenam & omnimodam facultatem cum libero & amplo mandato, ut celebratione dicti Concily, nostro nomine; tanquam Electi Roman. Imper. ac Regis Bohemiae, nec non Archiducis Austriae, adesse, & intesse ad locum, & uices nostras in omnibus Sesfionibus, consultationibus, deliberationibus, tractationibus, & actibus, obtinere, & gerere, consilium, suffragium, uotum, & decretum, nomine nostro dare, ferre, & interponere, aliaque omnia & singula agere, tractare, exercere, concludere, & & determinare possint, & debeant, quae ad constituendam uerę fidei, et religionis concordiam, et unionem, ac Chistianę Reip. salutem, et conseruationem promouendam facere, et spectare uidebuntur: et quę nosipsi facere, dicere, agere, tractare, exercere, concludere, et

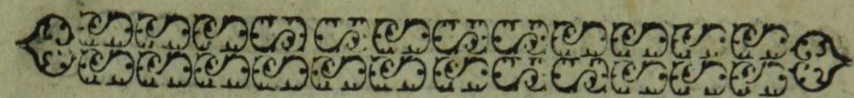
determinare possemus, si præmissis omnibus & singulis personaliter intereßemus: & si talia forent, quę manda tum exigerent magis speciale, quàm præsentibus est ex preßum. Promittentes in uerbo nostro Cęsareo, ac Regio, nos totum id, & quicquid per dictos Oratores, Commissarios, & Mandatores nostros modo præmisso, actū, dictum, gestum, factum, & procuratum fuerit: ratum, gratum, firmum, & ualidum habituros eße, dolo & fraude postpositis penitus & semotis; Harum testimo nio literarum, sigilli nostri appensione, & manus nostrę subscriptione munitarum; mediante. Datum in Arce no stra Regia Pragæ, die prima mensis Ian. Anno Domini M. D. LXII. Regnorum nostrorū, Romani XXXI. aliorum uero XXXVI.

FERDINANDVS.

RESPONSVM SANCTAE SYNODI ad Oratores Cæsar. M. in eorum comparitione, Die VI. Feb. M. D. LXII. & in Sessione secunda XXVI. mensis Febr.

Euerendissimi Domini, Aduentus Dominationũ uestrarum magnam huic Sanctę Synodo letitiam attulit, tũ propter maximam beneuolẽtiã & obseruantiam, qua Synodus ipsa suam Cæsaream Maiestatẽ prosequitur, tum propter, eum honorem, qui ei ex hac nobilissima Potentissimi atque Religiosissimi Principis legatione accessit. Quare Sancta ipsa Synodus Dominationes uestras, quas pręstanti uirtute ac pietate præditas esse non ignorat, lętis amplectitur atque recipit animis. Mandatumq. & literas suæ Cæsareę & Regię maiestatis in hoc loco lectas & recitatas, quantum de iure debet, admittit.

LITTERAE FERDINANDI IMP. electi, quibus constituit Oratorẽ in Concilio, uti Rex Hungarię: exhibitę in generali congregatione, die VI. Feb. M. DLXII.

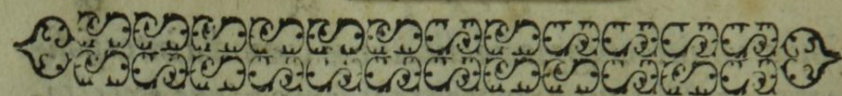
ERDINANDVS diuina fauente clementia, Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungarię, Bohemięque &c. Reuerende fidelis nobis dilecte, luce clariùs tibi constat Sanctum Oecumenicum Conciliũ à Sede Apostolica Tridenti indictum esse. Ad quod multorum Christianitatis Principũ Legati, cæteriq; Prælati, Patriarchæ, Archiepiscopi, ac alterius status, in dies pluribus, plurimi conuenere. Nos qui inter Christianitatis potentatus Principẽ locũ tenemus, hoc sanctũ institutũ promouere, ac optatũ saluberrimũque exitum sortiri summoperè desideramus. Quare Legatos nostros iam mittẽdos, & expediẽdos, alios quoque Prælatos ex regnis, et Prouincijs nostris, qui per bullã Apostolicã moniti sunt, primo quoque tẽpore iter arripere decreuimus. Te itaque ex Hungaria in persona nostra Regia, singularẽ ob morum integritatẽ ac scientiarum peritiã, ad sacrum hoc Conciliũ mittendũ ante alios ele

gimus:

gimus: comittimusque fidelitati tuę, ut nulla interposita mora uel difficultate, iter maturare, neque expectatis alijs nimirum Canadiense, & Tiriniense, qui ambo pro uniuerso Clero proficiscũtur, antecedere, ac ad quintumdecimum diem Ianuarij instantis Tridẽti adesse debeas. Instructionem unà cum alijs Legatis nostris es accepturus. (quod uerò ad expensas attinet, quantum in priori Concilio Episcopus Tauriensis habuit, tãtundem tibi quoque dari statuimus, cõmisim usque Camerarijs nostris Hungar. ut tibi in præsentiarũ ante omnes alios bonam summam pro itinere dare debeãt,) secus igitur non feceris. Datæ ex arce nostra Pragensi. xx. Decemb. Anno Domini M. D. LXI.

FERDINANDVS.

Reuerendo Gregorio Drascouitio, Episcopo Quinqueccleſiensi, necnõ Comitatus Baronien. Comiti perpetuo, ac ad sacrum Concilium Tridentinum Legato, & consiliario nostro, Fideli nobis dilecto.

MANDATVM FERDINANDI IMperatoris elect. in personam sui Oratoris, pro Regno Hungariæ, exhibitum die XXIIII. Februa. M.D. LXII. in Congregatione Generali, & in Sessione II. die XXVI. dicti Mensis.

ERDINANDVS diuina fauente clementia, Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hũgariæ, Bohemiæ, &c. Rex. Infans Hispaniarum: Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, &c. Marchio Morauiæ, &c. Comes Tyrolis, &c. Memoriæ comendamus, ac recognoscimus, notum facientes tenore præsentium uniuersis: quòd cùm beatissimus in Christo Pater, Dominus Pius IIII. diuina prouidentia, Sacræ Romanæ, ac uniuersalis Ecclesiæ Pont. Max. superiori anno indixerit Sacrum Oecumenicum, & Generale Concilium, in ciuitate Tridentina, ad sacratissimam diẽ Resurrectionis Dominicæ, proximè præteritam, celebrãdam: atque nos non modò per bullam super istiusmodi indictione emanatam, uerum etiam per nuncios & literas paternè hortatus sit, ut si ei Concilio, uel ipsimet ad esse non possemus, mitteremus saltem Oratores nostros, Viros prudẽ

tes, graues & pios. Nos uerò qui iamdudum ardentissimis uotis ac desiderijs expetiuimus, summoque studio, quãtum in nobis fuit, promouimus Concilij Celebrationem: in quo nimirũ ratio aliqua sanandę Reip. in tot partes distractæ, ac pacis publicæ, inter Reges & Principes Christiani orbis firmandę, & stabiliendæ, nec nõ uitę in omni hominũ statu, & ordine emẽdãdę ratio iniretur, & omnia ea communibus consilijs tractarentur, quæ necessitas Reip. postularet, principio eiuscemodi Concilij, propter alia ardua negotia sacri Rom. Imperij, Regnorumque, & Dominiorũ nostrorum ipsimet personaliter interesse nequeamus. Nolẽtes sanè propter absentiã nostrã, tã pio & præclaro instituto quicquam impedimenti aut difficultatis inijci, aut quicquã à nobis desiderari, quod ad rẽ iuuandã pertinere queat, confisi de singulari pietate, religione, fide, probitate, eruditione, iudicio, ac multarum rerum usu & experientia Reuerendi, deuoti Georgij Drascouitij Episcopi Ecclesiæ Qinquecclesiensis, & Consiliarij nostri, fidelis nobis dilecti, eundẽ insolidũ solenniter, & ex certa nostra sciẽtia animoque bene deliberato, & omnibus melioribus modo, uia, iure, causa, forma, & ordine, quibus possumus, & debemus, Commissarium, Oratorem, nuntium, procuratorẽ, & mãdatariũ nostrũ fecimus, cõstituimus, & ordinauimus: ac per præsentes facimus constituimus, & ordinamus, dantes, & attribuentes ei plenam & omnimodam facultatẽ cũ libero & amplo mandato, ut celebrationi dicti Concilij, nostro nomine, tanquã Regis Hungarię adesse, & interesse, ac locũ & uices nostras in oĩbus Sessionibus, consultatio-

nibus, deliberationibus, tractationibus, actibus obtinere, & gerere; consilium, suffragium, uotum, & decretum nomine nostro dare, ferre, & interponere, aliaque omnia & singula agere, tractare, exercere, concludere, & determinare possit, & debeat, quę ad cōstituēdā ueræ fidei, & religionis concordiam, & unionem, ac Christianę Reip. salutem, & conseruationem promouendam facere, & expedire uidebuntur: & quæ nos ipsi facere, dicere, agere, tractare, exercere, concludere, & determinare poßemus, si præmissis omnibus, & singulis personaliter intereßemus: & si talia forent, quæ mādatum exigerent magis speciale, quàm præsentibus est expressum. Promittentes in uerbo nostro Regio, nos totum id, & quicquid per dictum Oratorem, Commissarium, & Mandatarium nostrū, modo præmisso actum, dictum, gestum, factum, & procuratum fuerit: ratum, gratum, firmū, & ualidum habituros esse: dolo & fraude postpositis penitus et semotis. Harū testimonio litterarū, sigilli nostri impressione, & manus nostræ subscriptione munitarum, mediante. Datę Pragę I. die Mensis Ianu. XXXII. aliorum XXXVI. Electionis uerò nostræ Imperatoriæ. V.

FERDINANDVS.

ORA-

ORATIO, HABITA A' REVEREN-
dissimo D. Georgio Drascouitio. Episcopo Quinquecclesiensi, Augustissimi D. Ferdinandi, Romanorum Imperatoris electi, &c. Consiliario & pro Regno Hungarię Oratore Tridentini, in Generali Congregatione, Die XXIIII. Februarij. M. D. LXII.

I uobis, Illustriss. Legati, prae claræ domus, quæ est ecclesia Dei, optimi firmissimique Cardinales, huic Sacrosanctæ generali Synodo diuinitus dati, ac donati Presidentes: Vosque Patres ac Pastores amplissimi atque uigilãtissimi: si uobis, inquam, Ferdinandi Cæsaris augustissimi fides, pietas, uita propemodum angelica, ac in retinẽda defendẽdaque Christiana Catholica religione perpetuę uigiliæ, labores plurimi, indefessũque omni tẽpore, studium, iam anteà perspectissima non essent, crederẽ equidem, me si hæc sciens tacerem, non modò accusandum meritò, uerumetiam tanquam omnes impietatis limites dolosè transgressum, iure optimo damnandum esse. Verùm, qua optimi Catholicique Cæsaris raræ & inauditæ uirtutes, uobis notiores sunt, quàm ut à me in medium proferri debeant, hęc tanta tamque præclara,

&

& planè celestia dona, in hoc nobilissimo omnium Christianorum Principum capite, stellarum instar micantia, maxima admiratione ueneranda rectius, quam oratione etiam splendidissima celebranda esse, meritò existimauerim. At, nisi hunc talem tantumq; nobis Imperatorem Deus, pro sua benignitate, nobis dedisset, infelix profectò infinitis propriè malis afflicta hæc nostra tempestas, & eßet, & haberetur. Gratias itaque Deo ęterno supplex agere, debebit, quod illi præter ullum meritum, hic alter Constantinus Catholicus obtigerit. Nam per Deũ immortalem, nonne uerum Constantinum, aut eo etiam maiorem dixeris? qui ante aliquot secuta hæresis uel schismatis iniuria collapsas Ecclesias, imo uerò penitus deletas, hisce calamitosissimis temporibus, noua liberalique fundatione restaurat, Collegia & cœnobia euersa, soloq; æquata reparat, & noua etiã magna impensa exędificat. Clerũ deniq; ipsum, unà cum orthodoxa religione, in plerisque locis ferè extinctum, nõ sine maximis curis & incredibilibus sumptibus pristino splendori restituere omnib. uiribus annititur. Sed ne curiosè magis explicare, quàm strictim quędam attingere uoluisse uidear, illud hoc loco dicã, & uerè quidẽ, laudatissimi huius Imperatoris cura atque opera perfectum esse, ut multorum scelere deformata religionis nostræ facies, suum decus, suum nitorem, recuperare poße uideatur. Iam uerò quantum illud est, quod ut Christianos è Turcarum faucibus eripere, eosq; à sæuissima illorum Tyrãnide, in libertatem aßerere possit, nihil eorum, quæ ad hãc rem rectè ac laudabiliter gerendam adhiberi debent, omittit, sed con-

continuis bellis, magno studio, incredibili cura, ita se impio illorũ conatui opponit, ut, quòd Germani, quòd Itali, quòd Galli, quòd Poloni, quod aliæ propè omnes gentes securius uiuant, id ipsi uni secundum Deum, acceptũ referre debeant? Quis enim est in orbe Christiano locus, quem non Turcarum rabies iam olim peruagata esset, nisi hic talis tamq; pius Imperator se suosq; charissimos liberos huic pesti obiecisset; eiusq; impetũ solus ex omnibus Christianis Principibus sustinuisset. Sed hæc eiusmodi sunt, ut nullis uerbis, nulla ratione satis explicari possint. Atque hunc quidem Imperatorem, omnium uirtutum heroicarum cumulatißimum thesaurum, si uobis Patres laudatissimi, hic coram intueri liceret, uerbis exprimi non potest, quanto gaudio perfunderemini, uicißimque ne cogitatione quidem complecti possum, quali quàmque inexplebili lætitia sua Cæsarea Maiestas afficeretur, si in hoc augustißimo loco, eum in quo olim paracletus ille Spiritus sanctus, sub ignitarum linguarum forma, uisibilis apparuerat, uerè repræsentante tot doctißimorum ac religiosorum, imò uerò Apostolorum locum tenentium Patrum ueneradas facies præsens inspiceret, certe temperare non posset, quin in omnium uestrum sancta oscula rueret. Imò quo est in rem Christianam studio, ipsamet Maiestas sua huc libenter uenisset, si propter plurimas, easdemq; grauißimas Sacri Romani Imperij, Regnorumque & Dominorum suorum occupationes, in præsentiarum suæ Maiestati id facere licuisset. Ne tamen interim quicquam, quod in hac parte muneri Cæsareo incũ

bit,

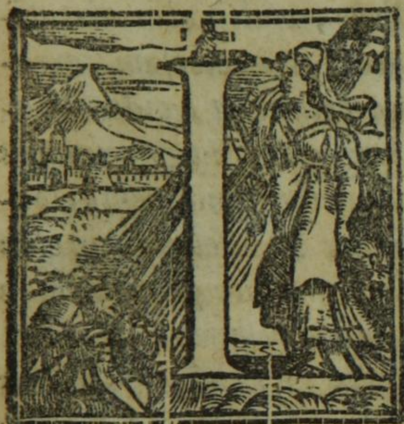
bit, omittetur: uoluit sua M. Oratores, & Commissarios suos ad hoc sacrosanctum Oecumenicum Conciliũ, tempestiuè, & ante omnes alios Christianos Principes, mittere, qui & personam suam referrent, & cum plena authoritate & mandato, nomineq; & loco M. suæ celebrationi huius sacræ Oecumenicæ Synodi interessẽt. Quẽadmodum hæc, & alia multa præclara, quæ in mãdatis habebant, Reuerendiss. Dominus Antonius Muglitius Archiepiscopus Pragensis, & Mag. Dominus Sigismũdus à Thun M. suæ Cæsareæ Oratores hic præsentes uobis Illustriss. DD. Legati, priuatim luculenta oratione copiosè exposuerunt. Ex his itaque, quæ iã dicta sunt, Antistites sanctissimi, manifestè apparet, quo studio, quãque propensa uoluntate sit eius Maiestas in hanc sacrã Synodũ, præsertim uerò, cùm non solùm ab eo, qui modò uniuersam illustrat Ecclesiam Pont. Max. uerè Pio IIII. uerùm etiã ab aliquot suæ Sanctitatis perdecessoribus Pon. Max. (piæ memoriæ) magna contentione semper petiuerit, ut iã tandem maiorum suorum exẽpla secuti, conuocato ueteri de more generali Concilio, extirpatisque hæresibus, & ueteri Ecclesiastica disciplina restituta, Christi fidelium saluti prospicerent. Quamuis Sanctissimus quoque D. N. Pientiss. Pastor, statim in ipso Pontificatus sui felici initio, antè alias omnes grauissimas urgentissimasque curas, hanc data opportunitate, in primis de congregãdo uniuersali Concilio, spinisq; ex agro Dominico resecandis, pro sibi innata pietate, & sapientia ultro susceperat. Id quod iã Sanctitatẽ suã laudatissimè omniũq;

Christi

Chisti fideliũ mirifico applausu, re ipsa præstare cernimus. Pater cælestis serua hæc orbis lumina, quæ ad conseruandã tuendamque Remp. Christianã, imò uerò pretioso filij tui Domini nostri Iesu Christi sanguine acquisitã Ecclesiam, uirtutibus, pietatisque studijs cumulata, ita coniuncta esse uoluisti, ut alterum in altero cernere liceat. Quod sanctitatis suæ preclarumque Pont. ac Pastore dignum, uniuersoq; orbi Christiano salutare studiũ, cùm non sine magna animi uoluptate Christianissimus Imperator uideret, sua quoque M. Cæsar. tanquàm primogenitus Ecclesiæ Catholicę sedisque Apostolicę additissimus filius, hoc Sacrosanctũ Oecumenicũ Concilium, quod in Spiritu sancto ritè ac legitimè congregatũ agnoscit, pro Cæsareo suo munere, quotiescũque res postulauerit, ab omnibus iniurijs tueri, manutenere, atque defendere sese prõptã ac paratã benignè offert. Quò aũt hanc suã uoluntatẽ eius Maiestas uobis magis testatã faceret, nõ solùm ut Imper. Romanus ac Bohemię Rex, et Archidux Austriæ, hos graues & pstãtes, munerią; huic obeundo maximè idoneos uiros, quos coram cernitis, Oratores suos huc mittere dignata est, sed etiã quatenus est Rex inclitę Hungariæ, antiquissimi illius & nobilissimi Christiani orbis propugnaculi, me licet immeritũ huic sanctissimę Synodo, nomine suo Regio, cùm plenę authoritatis mãdatią; litteras uobis nuper exhibere certas ob causas nõ poterã, locum tamen Regi Pannoniæ debitum Amplitudines uestrę Illust. & Reuerend. nõ expectatis litteris, quas iã ad manus habeo, mihi dandũ & assignandũ benignissimè adiudicarunt;

dicarunt; imò absque aliqua mora humanißimè aßignarunt, & dederunt. Quod Amplitudinum uestrarum egregium & memorabile factum cùm uestræ erga Catholicum Imperatorem, Regemque meum Serenissimum obseruantiæ & amoris sit illustre testimoniũ, Maiestati suæ gratissimum, omnibusque amoris & beneuolẽtiæ officijs pensandũ accidit. Ergo uerò pro hac Amplitudinum Vestrarũ erga me insigni beneuolentia, quũ omnia, quæ ad cumulum officij mei spectare cognouero, diligentißime impleuero, Deum etiam eternũ uotis omnibus supplex exorabo, ut uos omnes & singulos hic felices conserue, & post hanc uitam donet eam, quę nescit temporis modum. Postremò, ut & officio meo, & Illustrißimarum ac Reuerendiss. Amplitud. uestrarum expectationi satisfaciam, fidemque Reuerendissimi Domini Archiepiscopi Pragensis Oratoris Cęsarei, nuper pro me interpositam redimam, literas plene authoritatis, & mandati Regis mei reuerenter exhibeo, orans, ut & illas in hoc ornatissimo Conseßu pro recepta iam consuetudine publicè perlegi facere, & me cœpta hac sua singulari benignitate, atque humanitate complecti dignetur.

RESPONSUM SANCTAE SYNODI in secunda comparitione R. D. Episcopi Quinquecclesiensis, Oratoris Cæsarei pro Regno Hungariæ, die XXIIII. Feb. & in Sessione secunda, XXVI. eiusdem Mensis.

LLUSTRIS & Reuerendissime Domine Orator, Dupliciter sancta Synodus Reuerẽdissimæ Dominationis Vestræ aduentu exhilarata est, & quòd Cæsarea Maiestas dominationẽ uestrã pro inclyto suo Regno Hũgariæ hisce negotijs, quæ pro uniuersa Christiana Rep. suscepta sunt, interesse uoluerit. & quòd talem uirũ miserit, cuius in primis prudentia ac consilio adiuta, tot tantisque malis, quibus passim Ecclesiæ mẽbra conflictantur, opportuna ac maximè accõmodata remedia adhibere se posse magnopere cõfidit. Cùm autem probè intelligat quantus ex utroque ornamenti ac dignitatis ad suam auctoritatẽ cumulus accesserit, in primis Deo Optimo Max. gratias agit, quòd talem Christiano orbi Imperatorẽ, sibique aduocatũ largitus sit, qui malis improborũ hominum artibus labefactatã ac propè iã labentem Ecclesiã corrue-

re non ſinat, ſed incredibili uirtute & ſapientia fulciat ac ſuſtineat. Deinde uerò tātùm ſe eius M. debere profitetur, ut neque obſeruantiæ, neque ſtudij, quo eam proſequitur, magnitudo ulla ſatis oratione explicari poſſe uideatur. Ac quoniam pro ſummo in Eccleſiam ſtudio, præclariſq; erga ſe meritis parem referre gratiam ſe non poſſe intelligit, ſaltem id, quod poteſt, hoc tempore faciet, Deum Max. ſupplex orabit, ut in quo Conſtantini illius Magni pietas ac Religio, multis alijs uirtutibus aucta cumulataq; ita elucet, ut uniuerſum terrarum orbem clariſſima ſua luce colluſtret, eidem quoque Conſtantini felicitatem largiatur: ut & immanes barbaros Chriſtiani populi ceruicibus imminentes longè repellere ac propulſare poſſit, & Eccleſiam in eum ſtatum adducat, ut magna calamitate propemodum oppreſſa, iam tandem aliquantùm reſpirare ac ueluti reuiuiſcere queat. Quòd autem ſacra eius Maieſtas fauorem atque etiam ſecuritatem ipſi ſanctæ Synodo pollicetur, & ſi de eo nūquam antea dubitauit, tamen gratiſſimo animo ſummaque ſpe recipit, ac quas poteſt maximas eius Maieſtati gratias agit. Cæterum quòd priuatim ad D. V. Rerendiſſimæ per perſonam attinet, tùm propterea quòd eam præſtanti uirtute, prudentia ac pietate præditam eſſe ſancta Synodus non ignorat, tùm eò etiam quòd magnis itineribus, ſumma die huc appulerit, lętis animis recipit atque amplectitur. Poſtremò, mandata eius Maieſtatis Ceſareę & Regia quę reddiſti quantum de iure debet, admittit.

COM-

COMPARITIO ORATORIS SEBAstiani Portugaliæ Regis, Die IX. Februarij, M. D. LXII.

Litteræ. Mandatum.
Oratio. Responsum.

LITTERAE SEBASTIANI REGIS Portugaliæ ad Concilium Tridentinum, exhibitæ per eius Oratorem Die IX. Februarij M. D. LXII. in congregatione Generali, & postea in Sessione secunda, Die. XXVI. dicti Mensis.

ACRO Oecumenico Generali Concilio in spiritu sancto legitimè Tridẽti cõgregato uniuersalem Ecclesiã represẽtãti D. Sebastianus Dei gratia Portugaliæ Algabiorumq; Rex in Africa Dominus Guineæ, Nauigationis, Expeditionis, Cõmercij, Aetiopię, Persidis, & Indiæ, synceram obedientiam, & filij deuotissimi obseruantia m offert. Et si maximo Christi Domini Seruatorisq; nostri beneficio, regnis Prouincijs nostræ ditioni subd itis intelligimus, hactenus fuiße conceßum: ut pestilentissimorum errorum, qui nostra, patrũq; ue memoria, i mpia multorum persuasione eruperunt, labe minimè contaminarentur: communibus tamen Chri-

stianæ Reip. malis ita angimur, & ne seditiosæ nefariæque impietatis longius serpat contagio, ita ueremur, ut quoniam non aliunde præsentius remedium, quam à sacro Concilio poterat exspectari, nihil nobis gratius iucundiusque accidere potuerit, quàm Oecumenici huius Concilij authoritate Pontificia repetita indictio: Ad eam uerò lætitiam quam initio de indictione conceperam, magna accessio facta est: posteà quàm & qui præessent, & qui adessent cognoui. Nam & amplissimorum Legatorum auctoritas, & præstantissimorum Patrum integritas magnam mihi spem sapienter constituendę à Sacro Cõcilio Christianæ Reip. præbuerunt. Cui ne deeßem, mittendum curaui Legatum, qui & meam erga Sacrum Concilium obseruantiam præsens testaretur, & quæ à me in mandatis habebat, uobis accuratè exponeret. Is est Ferdinandus Martinus Mazcarenius, generis splendore, pietate, integritate, multisque alijs eximijs animi dotib. mihi in primis gratus. Quem spero fore, ut benignè humaniterque excipiatis, & ea fide audiatis, nostro nomine de publicis priuatisque rebus agentem, qua & nos, si Sacro Concilio intereßc, & coram uobis eadem, quæ illi in mandatis dedimus, agere licuisset. Sacrum Oecumenicum Generale Concilium Spiritus Dei sanctus suam gratiam Sanctissimę Synodo largiatur, ut ea statuat atque decernat, quę & diuini nominis gloriam augeant, & totius uniuersalis Ecclesiæ commodis conducant. Olyssippone III. Calend. Octobris, Anno 1561. REYNHA.

MANDATVM SEBASTIANI Regis Portugaliæ in personam sui Oratoris in Concilio Tridentino, in eius comparitione in Generali Congregatione IX. Februarij. M. D. LXII. & in Sessione secunda, die XXVI. dicti Mensis.

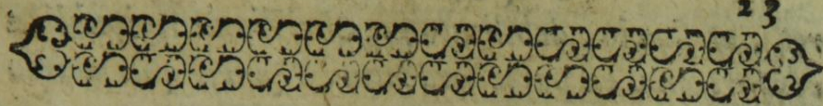
SEbastianus Dei gratia Portugaliæ & Algabiorum Rex, citra et ultra mare in Africa, Dominus Guineæ, Expeditionis, Nauigationis, Cõmertij, Aethiopiæ, Arabiæ, Persidis, & Indiæ. Vniuersis & singulis notũ facimus, quòd cõfidentes nos multum de fide, integritate, diligentia, & industria Nobilis uiri et in aula nostra liberaliter educati Ferdinandi Martini Mazcarenij Cõsiliarij nostri fidelissimi, designamus, deputamus, constituimus apud Sacrum Oecumenicũ & Generale Cõciliũ à Sanctissimo D. N. Papa Pio quarto, in urbẽ Tridentinã indictũ, & in eadẽ urbe Deo auxiliante celebrandũ, nostrũ Oratorem, & concedimus illi plenum mandatũ & omnimodam potestatẽ in eodẽ sacro Concilio, dicendi, agendi, proponendi, tractandi omnia, quæ ad prosequendum concludendumque Concilium, & nostro nomine cætera agenda, quæ ad cæterorum membrorum cum Romano Pontifice Ecclesiæ supremo Præside & Christi Vicario, sanctaque Sede Apostolica omnium Ecclesiarum Parente & Magistra, unionem, hæresum errorumque extirpationem, & morum reformationem, & reliqua quæ ad

 Catho-

Catholicæ religionis augumẽtum, fidei exaltationẽ, & Christiani nominis hostium debellationem expedire & conducere Sacro Concilio, & eidem nostro Oratori uidebuntur: etiam si essent talia, quæ, speciale mandatum exigerent, omnia deniq; quæ ipsi si præsentes essemus, facere possemus. Eaque ita per nostrum Oratorem acta, tractata, & conclusa promittimus nos rata, grata, & firma habituros. Et quoniam Apostolicę sedis beneficio, trium militiarum Domini nostri Iesu Christi sancti Iacobi, & de Auis ordinis Cisterciensis, nostræ Regię coronæ in perpetuum gubernatio est annexa, & singularum nomine iuxta illarum stabilimenta, & statuta, etiam ad sacrum Conciliũ ire personaliter, uel sufficientem & idoneum Procuratorem mittere tenemur, cùm ipsi per nos id facere ad præsẽs non possimus, eundem nostrum Oratorem, Procuratorem cum plenaria potestate, ipsi singularum dictarum militiarum perpetuam administrationem nostræ Regię coronæ annexam habentes, singularum prædictarum & nostrũ Procuratorẽ etiã deputamus, & cõstituimus ad ea omnia, quàmuis specialia & ardua, quę ipsi tamquam earumdem militiarum Magistri magni & perpetui gubernatores, si præsentes essemus, agere, proponere, tractare, concludere possemus. In quorum fidem & testimonium fecimus præsentes litteras scribi, & Regio nostro sigillo, postquàm nostra manu subscriptę fuerint, communiri. Olysippone. XXVIII. Septembris Anno Domini M.D.LXI.

REYNHA.

ORA-

ORATIO HABITA SERENISSIMI Portugaliæ algarbiorumque Regis Sebastiani nomine, in Concilio Tridentino. Die IX. Februarij, M. D. LXII.

VM ad tuendam Christianę religionis integritatem, Sacrorum Conciliorum accommodata semper fuerit authoritas, his tamen nostris, post hominum memoriam, turbulentissimis temporibus, quibus contaminata, & ueteris disciplinæ seueritas omnium ferè ordinum luxu cupiditateque dissoluta, huius Sacrosancti conuentus celebritas sic omnibus de Christianæ Reipublicæ salute cogitantibus necessaria uisa est, ut non alia ratione syncera religio suæ puritati restitui, collapsa morum disciplina instaurari posse uideantur. Et quoniam singulari Dei Opt. Max. beneficio effectum est, ut tandem aliquando magno animorum consensu publicus uniuersi Christiani nominis conuentus Pontificia authoritate in hanc urbem indictus ageretur, confidimus planè futurum, ut quam apud omnes Christianę pacis studiosos expectationem commouit sacri huius uenerandique cœtus religiosa maiestas & amplitudo, non modò persanatis aliquot religionis uulgaribus impleat, sed ita supe-

ret, ut saucio, debilitatoque Christianæ Reipublicæ corpori omni ex parte medeatur. Nam si quis animo atque cogitatione uelit paulò altius repetere eas difficultates, quibus non solùm nostra, sed superiorum etiam memoria, Sacri Concilij progressio fuerit interrupta, facilè intelliget & tunc fuisse multa, quæ Oecumenici Concilij splendorem obscurare, & cursum impedire uidebantur: & nunc fuisse nonnulla, quæ nisi constanti sua prudentia, & pia planè constantia Sanctissimus Pontifex Pius quartus superasset, non modò, quam hic hodie summa cum uoluptate intuemur, Christianæ Reipulicę uiuam sanè, & suis omnibus propemodum membris expressam effigiem, minimè haberemus, sed uix exiguum illius, obscurumque simulacrum cerneremus. Et aliorum quidem Pontificum stabilis perpetuaque in promulgando, indicendoque Sacrosancto Concilio sententia, uehemens illorum studium erga Christianam Rempublicam non obscurè declarauit, & constantiæ pietatisque laudem apud posteros illis conciliauit, qui nullis temporum asperitatibus perturbationibusque deterriti, rem toties parùm feliciter tentatam diuinę sapientiæ consilijs innixi sibi repetendam iudicarunt. Sanctissimi uerò D. N. Pij quarti Pontificis, & Apostolicę dignitatis fastigio, & animi ornamentis uerè Maximi, laudibus, nulla sanè par ullo unquam tēpore oratio poterit reperiri, qui, ut excellens in Christianam Rempublicam suæ unius curæ sollicitudineque diuinitùs traditam, studium testaretur, cùm primum suis

Pontifex

Pontifex Maximus declaratus, ut quod salutari auspicatoq; planè nomine pollicebatur, adhibita inueteratis Ecclesię malis medicina prestaret, in Concilij celebrandi ratione, quo uno remedio omnium mentes ad sanitatem reduci posse uidebantur, omnes suas curas cogitationesque ab ipso sui Pontificatus exordio collocauit. Cuius cùm pios conatus & paternæ pietatis uiscera prospicerent hi, quos ille & nuncijs & amantissimis litteris in hanc urbem ad œcumenicum Concilium celebrandum adhortabatur, conuenerunt frequentes, ut uidemus, & ut speramus, non modò illius authoritate, sed huius etiam Concilij Sanctissimi exemplo, celebritateque incitati, frequentiores in dies conuenient, & huius Sacrosanctæ Synodi dignitatem sua pietate magis illustrabunt. Quod si œcumenicorum Conciliorum authoritas Sacrarum litterarum monumentis non tàm eßet disertè comprehensa, quis tamen sobrię, sanæque mentis crederet, pio tot integerrimorum, Sanctissimorumque Præsulum conuentui Sanctum dei Spiritum defuturum, qui in medio duorum, triumve de pietate agentium, se promisit futurum? Cùm uerò tanta sit Sacrorum Conciliorum dignitas & religio, ut quæ in illis decernuntur, pro diuinis oraculis excipiantur ab omnibus, quis sibi non facilè persuadeat in omnibus de Christiana Religione controuersiis, eam fore uerissimam sententiam, quam tot Patres matura ætate spectata uirtute, exactaque eruditione ornatissimi comprobauerint, & Reuerendissimi, Illustrissimique Legati, diui-

na

na quadam ſorte electi, qui Pontificio nomine Sanctiſſime Synodo præſident, ſua authoritate confirmauerint? Tametſi uerò facilè adducimur, ut credamus in eadem ſententia cęteros pro ſua pietate, & ſapientia futuros, de nobis tamen poßunmus id constantius, apertiuſque profiteri, qui ornatisſimo ueſtro conſpectu in tantam Christianæ Reipublicę ſapientisſimis ueſtris decretis conſtituendæ expectationem ſumus erecti, ut non modò ueſtra pietate exiſtimemus fore, ut omnes de religione controuerſię dirimantur, ſed ueſtra etiam cenſoria ſeueritate omnium ordinum, Sacerdotumque præſertim, qui cæteris ſcientia, & uitę integritate prelucere debent, mores ad Euangelicæ ſynceritatis normam dirigantur. Quę qui ſibi ex Sacro Concilio non pollicentur, aut quam uim habeant non perſpiciunt, aut cuius authoritate nitantur, nõ intelligunt. Hos quidem fructus, aut uberiores etiam poſtulat à nobis Christiana Reſpublica: hos expectat Sereniſsimus Princeps Sebastianus Portugaliæ, Algarbiorumque Rex huius nominis primus; Qui licet ſuum in Christianam Rempubliam ſtudium ſatis uobis crederet perſpectum, & cognitum, ut tamen ſuam erga Sacroſanctum Concilium obſeruantiam illuſtriore teſtimonio declararet; ornatisſimum uirum, quem uidetis, D. Ferdin. Martinez. Mazcarenium ad hoc Sacrum Concilium deſtinauit, non Oratorem ſolùm, ſed pignus, obſidemque perpetuæ ſuæ erga Sacroſanctum Concilium obſeruantiæ & pietatis. Quantæ uerò curę optimo religioſisſimoque

Principi fuerit œcumenici huius Concilij celebritas, & amplitudo, testari apud uos poterunt non solùm Antistites Bracharensis, Cobricensis, Leriensisque, sacrarum litterarum scientia, spectata pietate, & uitæ integritate insignes, qui se explicare celeriùs, & maturiùs in hanc urbem uenire potuerunt, sed & qui constitutis suarum Ecclesiarum rationibus aderunt ex illius Regnis & Dominijs, quos omnes Christianæ pietatis studiosißimus Princeps acuratè est per litteras hortatus, ut quàm diligentissimè poßent se ad maturam profectionem componerent, ne uel iubenti, uolentique Summo Pontifici segniùs parere, uel laboranti Ecclesię seriùs, quàm cùm eorum pietas, tùm periculi magnitudo postulabat, adeße uiderentur. Quę omnia à Serenissimo Rege studiosissimè sunt curata, partim ut suę erga Sacrum Concilium obseruantiæ satisfaceret, partim etiam ut Clarissimorum Portugaliæ, Algarbiorumque Regum Maiorum suorum religioni, pietatique responderet. Quorum res fortiter & feliciter gestę, ita semper fuerunt cum publica Christianæ religionis utilitate & dignitate cōiunctæ, ut tot defusis profligatisque Barbaris Regibus, uictorijs, tot direptis expugnatisque hostium oppidis, tot arcibus in aduerso Numidię, Getulique littore ad comprimendā Barbarorum audaciā, erectis, non tam sui Imperij fines proferre, quàm Christianæ religionis gloriam propagare uoluiße uideantur. Incitabantur illi quidem Regij animi excellenti magnitudine, sed ad natiuam, infinitamque eorum

rum propositionem accedebat aculeus ille, quem Alfonsus primus Portugaliæ Regni conditor, & auctor posterorum Regum annis impreßum reliquit. Quòd si apud Clarißimos Portugaliæ Reges, tantum ualuit exemplum perpetua quadam serie, uelut per manus, traditum, quid uobis Amplißimi Patres, expectare par est à Serenißimi Regis Sebastiani animo, quem non solùm superiorum Regum Illustria exempla, sed recens, spiransque adhuc Emanuelis proaui, Ioannisque Tertij aui memoria ad prouehendæ religionis studium uehementius accendit? Quomodò enim potest uel Emanuelis Regis pronepos non ijsdem uestigijs insistere, uel Ioannis Optimi, maximique quondam Regis nepos, cognita ab omnibus propemodum, qui hic adestis, illius pietatis exempla, minimè consectari? Quorum ille subiectis Apostolicæ Sedis Imperio, tot in Oriente Regnis, Prouincijs, Barbarisque nationibus, eius gloriam longè, lateque illustrauit. Hic uerò non modò subactos ab Emanuele, felicißimæ recordationis, Rege patre suo populos in officio, fideque continuit, sed etiam studio diligentiaque perfecit, ut repudiato nefario inanium simulachrorum cultu, Christianę religionis pietate imbuerentur, & nostrę disciplinæ sacra, moresque libenter sequerentur. A quo propagandæ latius nostrę religionis cursu, cùm partim finitimorum Africæ Regum infestis excursionibus, partim magnis à Solymano ad euertendum nostrum in Oriente Imperium missis classibus subinde interpellarentur, illorum quidem auda-

audaciam, temeritatemque, grauißimis illatis damnis, repreßit. Huius uerò nauales copias in ipso Die florentißimæ totius Cambaiæ Regni urbis conspectu, ita oppreßit, ut Solymanus purpuratorum Satraparum apud Barbarum & immanem Tyrannum gratia & authoritate longè maximus, qui Claßi summo cum Imperio præerat, multis depreßis triremibus, laceris, truncatisque aliquot nauigijs, ægrè sit fuga salutem consecutus. Quę ideò breuiter, cursimque à nobis sunt commemorata, Patres Amplißimi, non modò ut intelligeretis, quanto suorum periculo, & sumptu suo, Clarißimi, proferendæque latius Christianæ religionis studiosißimi Portugaliæ Reges, non in opposite nobis Africæ solùm proximis, sed in Asiæ etiam remotissimisque prouincijs grauissima, periculosissimaque bella susceperint, quaque ea uel animi magnitudine gesserint, uel constantia felicitateque confecerint, sed etiam ut cognosceretis eundem erga Sanctam Sedem animum, idem ad Christianam religionem amplificandam, propagandamque, studium, eandem erga hoc sacrum Concilium obseruantiam, eandem denique pietatem expectandam à Serenis. Rege Sebastiano, & Regia præstantissimæ in dolis significatione ad excellentes omnes uirtutes propenso, & domesticis imaginibus, Clarissimorumque Regum Illustribus exemplis incitato. Qui, quod Sanctissimo Pontifici suis litteris est pollicitus, hodie cumulatè præstat, & suum ad illustrandam huius Sacrosancti Concilij celebritatem, studium, uobis Amplissimi Pa-
tres

tres, hodierna die per D. Ferdinandum Martinez Mascarenium suum Oratorem, Virum non solùm antiqua generis nobilitate, & familia, multis Asię, Africęque triumphis insignem, sed fide, integritate, cæterisque ornamentis longè præstantem effusè pollicetur. Sperat autem fore, ut quoties cùm de publicis Christianæ religionis atque disciplinæ, tùm de priuatis negotijs nostrarum Ecclesiarum, quæ singulari Dei Opt. Max. beneficio, nec ab Ecclesiæ Romanæ cæterarum parentis & magistrę obseruantia deflexerunt, nec à ueteri receptoq; semel cultu receßerunt, apud uos illius Orator agere uolet (quod pro sua prudentia, non nisi necessarijs aut grauibus certè causis impulsus faciet) Vos, cognitis Serenissimi Regis mandatis, eum pro uestra humanitate benignè excipiatis.

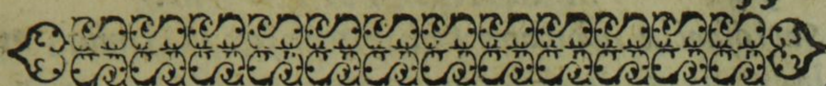
RESPONSVM SANCTAE SYNODI, datum illustrissimo Oratori Serenissimi Regis Portugalię in eius comparitione, Die IX. Febr. M. D. LXII. & in Sessione secunda. XXVI. Febr.

ILLVSTRIS D. Orator. Mandatum & litteræ Serenissimi Portugalię Regis, quæ modò à Dominatione uestra exhibitæ in hoc sacro loco recitatæ fuerunt, nec non ea, quæ ornatissima Oratione exposita sunt, huic Sanctę Synodo iucundissimum nuncium attulerunt, cùm declararent eximiam quandam ac perpetuam clarissimorum Portugaliæ Regum ac pręcipuè Sereniss. Sebastiani Regis in Deum pietatem, insigne in Rempub. Christianam studium, ac summam erga hoc Oecumenicum & Generalem Concilium, obseruantiam, licet nihil noui huic Sanctę Synodo allatum sit. Nemo enim est, cui cõpertissima nõ sint pręclara Regũ Portugaliæ facinora in Christiana religione, ueraque Christi fide in Orientis partibus propaganda. Non minor tamen Maiestati suæ, maioribusque suis pijssimis & Clarissimis Regibus laus & gloria hac tempestate debetur, quòd in his calamitosis tẽporibus, tot dissidijs, totque in Ecclesia exortis hæresibus, Regna, & Ditionem suam in Orthodoxa fide, Ecclesiæque Catholicæ

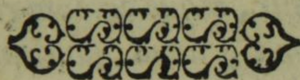
tholicæ unitate (uti uerè Christianos Principes decet) semper conseruauerint, quàm in Barbaris & idolorum cultui deditis Nationibus, ad ueram religionem traducendis. Quamobrem hæc Sancta Synodus Deo et Patri domini nostri Iesu Christi meritas de his omnibus gratias agit, Dominationemq; uestram, tùm ipsius Regis causa, tùm ob singularem eius prudentiam, ac sanguinis splendorem, grato ac beneuolo animo recipit. Regium uero mandatum, quantum de iure debet, admittit.

COM-

COMPARITIO ORATORIS PHILIPPI Hispaniarum, &c. Regis Catholici: Die decimasexta Martij. M. D. LXII.

Mandatum Oratio.
Responsum Sanctæ Synodi.

MANDATVM PHILIPPI Hispaniarum Regis Catholici, in personam sui Oratoris Tridenti exhibitũ. Die XVI. Martij. M. D. LXII. & in Sessione tertia. Die xiiij. Maij.

PHILIPPVS Dei Gratia Rex Hispaniarũ, utriusque Siciliæ, Hierusalem, &c. Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, et Mediolani, &c. Comes, Habspurgi, Flãdriæ, Tyrolis, &c. Recognoscimus & notum facimus tenore præsentium uniuersis, Cùm Beatissimus in Christo Pater & Dominus noster, Dominus Pius IIII. Diuina Prouidentiæ

Sacrosanctæ Romanæ Sedis Pontifex Maximus, ut his malis & diuisionibus, quibus Christiana Respublica iam diù uexatur, & Religio nostra tot ac tàm diuersis opinionibus impertitur, eo remedio quo Sancta & Vniuersalis Ecclesia uti solet, mederetur, & ad ueram in fide conuenientium unionẽ omnes Christi fideles reducerentur, uti optimus, & uigilantissimus Pastor, Paterq; amantissimus, omni cura & studio procurauerit, ut Oecumenicum Concilium, quod Tridenti ceptum & per aliquot annos suspensum fuerat, prosequeretur, atque ad eam rem eius Diplomate sub Dat: Romæ, apud sanctum Petrum tertio Kalendas Decembris Anni M. D. LX. Pontificatusque eiusdem anno primo, Vniuersale, & Oecumenicum Concilium Tridentinum, sublata suspensione quacunque, Tridenti continuandum denuò indixerit & aperuerit, atque ad diem Resurrectionis Dominicæ anni proximi præteriti conuocauerit, & prefixerit: Nosque tùm per litteras, tùm per nuncios exhortatus fuerit, ut quando præsentes celebrationi eiusdem interesse non poteramus, nostros ad illud Oratores idoneos, qui ibi assisterent, mandare uellemus. Nos, qui ipsius Concilij cœlebrationem, ut Catholicum Principem decet, tanquàm uerum & unicum malorum remedium, ardentissimè desiderabamus, libenti animo obtulimus nos id facturos, omnemque operam daturos, ut predictum Concilium, quantum in nobis esset, non solùm promoueretur, uerum etiam, Deo ductore, ad optatum finem perduceretur. Nolentes igitur

tur

tur in hac re nostro officio deesse, quin potius omnia, ea, quæ ad nostrum munus spectant, abundè præstare, & exhibere, ut nostro nomine in prædicto Concilio cōpareat, nostrasque partes agat, Illustrem, fidelem, nobis dilectum Dominum Ferdinandum Franciscum Daualos de Aquino Consiliarium collateralem, Locumtenentem & Capitaneum Generalē nostrum in Ducatu ac Dominio nostro Mediolani, cuius fidei, probitati, religioni, & rerum longæ experientię quàmplurimum confidimus, Oratorem, Nuncium, & procuratorem nostrum fecimus, constituimus, ac deputauimus, ac tenore præsentium facimus, constituimus, & deputamus. Dantes ei plenam facultatem, & potestatem unà cum amplo & libero mandato, citrà tamen aliorum nostrorum Procuratorum & Mandatariorum constitutorum & constituendorum reuocationem uel prçiudicium: ut in dicta ciuitate Tridentina, & loco in eadem celebrationi Concilij deputato, coràm Reuerendissimis S. Rom, Eccel. Cardinalibus à Beatissimo Pontificè Legatis nominatis & destinatis, alijsque Patribus ibidem congregatis, nostro nomine comparere, prædictęque Concilij celebrationi interuenire, eique adesse & interesse, locumque & uices nostras in omnibus Sessionibus, Consultationibus, Deliberationibus, & Actibus obtinere, atq; omnia alia agere, facere, dicere, gerere, tractare, procurare, & promouere possit, & ualeat, quæ ex usu Reip. Christianæ & dignitate nostra fore uidebuntur, quæq; nos ipsi, facere, dicere, gerere, & tractare possemus, si coràm præsentes essemus,

etiamsi talia eßent, quæ mandatum exigerent magis speciale, quàm his expreßum est. Habituri proinde ratum & gratum, quicquid per prædictum Oratorem, Procuratorem, & Mandatarium nostrum præmißo modo, actum, dictum, gestum, factum, & procuratum fuerit, dolo, & fraude remotis. Harum testimonio literarum, manu nostra subscriptarum, & sigilli nostri impressione munitarum. Datum Madriti, Die xxviij. Mensis Ian. Anno M. D. XLII. Regnorum autem nostrorum, sexto.

PHILIPPVS.

GALEATII BRVGORAE PATRIcij Mediolanensis & Regij Fisci Patroni Oratio, habita Tridenti in Concilio Patrum, nomine Illustrissimi & Excellentissimi Marchionis Piscariæ Regis Catholici Oratoris, Die XVI. Martij. M. D. LXII.

VOD unum ęgrotę Reipub. Christianæ remedium eße semper uisum est, Patres Amplissimi, illud omnino fuit, cùm indicto Concilio spes bonis iniecta est, negocium felix, ac salutare à Pontificibus, à Cæsare, à Regibus unà susceptũ iri, ut magnis concursibus omnium gentium ac Nationum celeberrimi conuentus peragerentur. Ea re Pius quartus Pontifex maximus dignitatis Reipublicę Christianæ, otijque amantissimus, ut ad benè de omni Repub. sperandum, quasi signum aliquod omnibus sustulisse uideretur, nihil antiquius putauit, quàm Concilium illud à Paulo Tertio Pontifice Max. hoc ipso in loco indictum, retentum animo, remißum temporibus, longo interuallo intermißum reuocaret. Etenim si ullum unquam tempus huiusmodi rem desiderauit, hoc ipsum profectò est, quo multæ gentes, ac Nationes discerptæ,

 diuul-

diuulsæ, conquassatæ sunt uarietate opinionum, & licentia impiè disputandi: Quo multi à Christiana Republica aberrarunt: Quo denique omnis propè Christiana Ciuitas intestinis malis, ac discordijs laborans, multa perdidit, & ornamenta dignitatis, & præsidia stabilitatis suę. Quamobrem cùm Pius quartus Pont. Max. quasi bonus parẽs, & tutor fidelis, curaret ne patrimonium dignitatis Reipublicæ à prædonibus nefarijs diriperetur, etsi multa quidem pro illius dignitate, ac salute gessit, quæ orbis terrę iudicio, ac testimonio comprobantur; Tamen nihil clarius, nihil gloriosius, nihil denique commendatius effecit momorię hominum sempiternæ, quàm quòd uos potissimum elegit, Patres Amplissimi, qui de summa rerum omnium deliberaretis. Nam quod consilium? quæ mens? nisi ut diuina sapientia uestra sedaretis hæc mala, pessimeque affectam ciuitatem Christianam sanaretis, firmamque aliquando, ac uegetam redderetis. Quamobrem uos Patres Amplissimi quasi oracula ciuitatum, quasi Moderatores populorum, quasi Architecti quidam ac fabri à Pontifice Maximo estis aduocati, ut huic sanctissimæ Reipublic. adsitis & si illa stet, eam muniatis; si labatur, erigatis. Cui negocio, cùm Philippus Rex Pius, fortis, ac felix erga Christianam pietatem, iustumque hunc ipsius Principatum, eodem modo affectus sit, quo modo Patrem suum prudentissimum Imperatorem Carolum V. Cæsar. August. omnibus temporibus affectum fuisse memoria tenet, libentissimè quidem nisi multis, ac magnis occupatio-

bus

bus distineretur, interfuisset, coramque graui oratione declarasset, quo studio, quo ardore, qua animi pietate semper fuerit & hoc tempore maximè sit erga authoritatem sacrosanctæ sedis, totamque Rempublicam Christianam: idque eo libentius fecisset, ut & ceteri Reges, & Principes Ciuitatum ipsius exemplo adducti frequentiores hunc ipsum in locum conuenissent, & uos Patres amplissimi, maiore animi alacritate omnia, quæ dilapsa iam fluxerunt, seueris legibus uinciretis, & Reip. uulnera curaretis. Quibus præter uos, uos inquam, Patres amplis s. mederi nemo potest. Sed cum multis Heroibus, quorum magnam copiam habet, Franciscum Ferdinandum Daualum Marchionem Piscarium elegit, dignumque indicauit, cui munus hoc legationis obeundę ultro deferret. Qui & si in nullo ocio, at in summo negotio Prouinciam Mediolani cum Imperio administrat, tamen ab ipso Rege, qui cùm anteà semper, tùm hoc uel maximè tempore os, oculos, mentem denique ipsam in unam Rempublicam Christianam conuertit, iussus est ea omnia, quæ ad sanctissimam Religionem pertinent, rebus humanis omnibus anteferre, & huc se quàmprimum recipere. Adest igitur Franciscus Ferdinandus à Catholico Rege missus, & eo nomine, ut & Regis personam hoc ipso in loco sustineat, & omnia eius officia, operam, laborem, copias denique omnes ad amplitudinem ueram conferat. Denique uobis præsto adsit, faueat, prosit quibuscunque rebus Rex ipse possit. Et

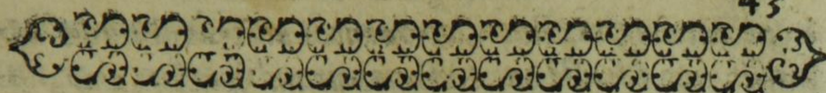
si enim Respublic. Christiana maioribus presidijs regitur, ac Dei Opt. Max. numine ab omnibus insidijs aduersariorum defenditur, tamē humanis etiam opibus aliquando contra uim, & scelus uisa est eguisse. Etenim idcircò potißimùm Reges sancti appellantur, & terris à Deo dati sunt, ut & ad rerum temperationem sedeant, & Reipublicæ Christianæ non modo excubias, & custodias, sed etiam laterū suorum oppositus, & corporum polliceantur. Primùm igitur cùm Pontifex Maximus uigilet, adsit, prouideat Reipublicæ, Deinde magni animi sint in bonis uiris, magna concordia, incredibilis cōspiratio, Deus denique ipse immortalis ac præpotens huic suo populo Christiano, huic clarissimo Imperio, huic pulcherrimę Reipublicę auxilium continenter ferat, non est desperandum fore ut uos Patres Amplißimi, non modo labenti Christianæ Reipublicæ subueniatis, uerùm etiam in ueterem libertatem, & dignitatem uindicetis. Ipsa certè, quæ nuper crescentibus malis, quæ ipsam intermittūt, capiti, salutique suæ propè desperare uidebatur, & miseris temporibus ac perditis moribus afflicta, & oppressa iacebat, nunc tandem aliquando benè sperare, freta præsertim medicina consiliorum uestrorum, salutaribusque auxilijs, cœpit. Confidit enim se ueteris morbi grauitatem uobis Curatoribus depulsuram: confidit à nouis tentationibus uestra diligentia liberam futuram: confidit denique antiquū robur, ac corporis firmitatem breui recuperaturam. An uerò cùm sciat uos, quos non tanquàm aliquos ex urbe

urbe Roma missos, sed de cælo delapsos intuetur, in loco tàm excelso pulcherrimè sedere, & ad defensionẽ suam stare, non sese excitet? non sese erigat? non caput extollat? Quæ cum ita se habeant, facilè omnes in eam spem ingrediuntur, fore, ut omnes qui fortasse aliquo modo aberrarunt, redeant in uiam, & ueritas multis incommodis debilitata, tandem opera & equitate uestra recreetur, & locum, in quo consistat, reperire poßit. Postularet fortasse hoc loco magnitudo rei, expectatio uestri, quæ mirabilis est, ut Franciscus Ferdinandus commoneret uos Patres Amplißimi ut in hac turbulentißima tempestate Reipublicæ in tàm grauibus cogitationibus uestris omnia diligentißimè despiceretis. Sed cùm secum ipse consideret incredibilem sapientiam, ac uestrã propè diuinã, nullamq; rẽ tantam esse, ac tàm difficilem, quam uos non & consilio regere, & integritate tueri, & uirtute conficere poßitis, nihil sibi temere faciendum esse putat, nihil uos cuiusquam monitis egere arbitratur. Videt uos quasi in uigilia quadam manere, nec usquam discedere, nec à Republica deijcere oculos, ex eo die, quo in hoc Concilium conuocati estis. Videt in tantis tenebris erroris a Deo optimo Maximo clarißimum lumen preferri mentibus uestris; Videt animos uestros Reipublicæ conseruandæ cupiditate sua sponte incensos, ab eodem inflammari; Intelligit uos nihil neque cupidè, neque temerè, sed omnia, & sapienter, & fortiter administrare Intelligit uos ab omnibus ceteris cogitationibus ad unam salutem communem conferri; Intelligit de-

nique

nique uos cogitationes, & mentes uestras in hoc uno fixisse, & locasse ut Rempublicam constituatis, & in pristinum gradum restituatis. Quæ omnia cùm uideat, & quantum in uobis fuit, præclare iecisse uos iam fundamenta stabiliendæ Reipublicæ, & eam suauissimè nunc à uobis tractari, arte, quę lenit, non exasperat; sanat, non ulcerat; mouet, non perturbat animos hominum, & in posterum nulla uos in re, muneri uestro defuturos esse: Vnum illud restare putat, ut in proprio suo officio permanens, Philippi maximi, & potentissimi Regis nomine studium, officium, operam, gratiam, authoritatem, copias denique omnes uobis, Patres Amplissimi, sine ulla exceptione, aut laboris aut occupationis, aut temporis polliceatur, ac deferat.

RE-

RESPONSVM SANCTAE SYNOdi in admissione Oratoris Philippi Hispaniarum Regis Catholici. XVI. Martij. M.D.LXII. & in Sessione tertia. Die xiiij. Maij.

T si, Francisce Ferdināde Marchiò Excellentissime, pium studiū Inuictissimæ Austriæ domus, atque animi propensio erga Rempublicam Christianam, ueramque Christi religionem Romanis Pontificibus, sanctęque Sedi spectata, atque probata semper fuit: hoc tamen potissimum tempore Catholici, potentissimique Philippi Regis, cuius personam meritò legatus sustines, promptus, paratusque animus in uera religione, quæ ad paucos redacta est, conseruanda: & à tot impietatibus reuocanda, ac in ueteri dignitate, & sinceritate tuenda, adeò exoptatus, adeò iucundus sacræ huic generali Synodo extitit, & omnium animos erexit, ut spem certam attulerit, Christianæ Reipublicæ grauiter quidem ægrotanti, salutare remedium, magnaque ex parte conuulsæ, atque collapsæ, uerum, firmumque subsidium afferri posse; præsertim Pio quarto Pont. Maxi. Pastoreque uigilantissimo duce, & authore, qui è Romana sacra illa, & non uiolabili specula, salutare, &

expe-

expectatum Concilij signum erexit, Tridentumque remisit, quo Christi oues à feris apris dispersas, & immanium luporum faucibus crudeliter absorptas, ad Christi tandem gregem nostris humeris, nostris inquam humeris patienter, mansueteque portaremus: Ferdinando Cæsare Optimo Romanæ Ecclesiæ Primogenito, Regibus, Christianisque denique Principibus, quorum hic frequentes, insignesque legatos adesse cernimus, fautoribus, beneque iuuantibus, è quorum numero facilè Princeps Philippus Rex Caroli quinti Cæsaris Inuictißimi, cuius memoria in benedictione est, & omnibus uirtutum numeris cumulatissimi, ut aliarum heroicarum uirtutum, ita etiam ueræ religionis uerissimus hæres, & imitator, omnem operam, studium, industriam, facultates, omnem denique corporis sui laborem benignissimè polliceatur, & si opus fuerit, fidelissimè pręstabit. Quem ita pium, ita sanctum, uereque regium animum, atque studium generalis hæc sancta Synodus, ita libenter tota mente amplectitur, ita merito laudat, & extollit, ita iure lętatur, & in eo conquiescit, ut magnas quidem gratias potentissimo, Christianique nominis firmißimo propugnaculo, atque uindici per me omnium Patrum nomine agi uoluerit: Tibique etiam Dauale Princeps Clariss. uel multis tuis nominibus, uel honorificæ huius legationis nomine, plurimum debere fateatur. Atque omnia, quæ ad ipsius iustißimi pientissimique Regis, honorem, authoritatem, dignitatem pertineāt, quantum licuerit, libētissimè pro suis meritis sācta Sy

nodus

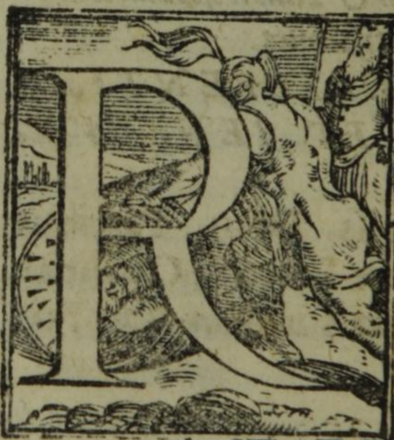
nodus præstabit: Deumque Optimum Maximum obsecrat, ut talium, tantorumque Regum, ita pios animos, ita pro Christi fide,ueraque religione accensos, atque inflammatos perpetuo cõseruare, ac tueri liceat. Mandatum uero Regium quantum de iure debet, admittit.

COM-

COMPARITIO ORATORIS COSMI Ducis Florentiæ, & Sen. Die XVI. Martij. M. D. LXII.

Litteræ Mandatum.
Oratio Responſum.

LITTERAE DVCIS FLORENTIAE ad Generoſiſsimos Legatos exhibitæ per eius Oratorem. Die XVI. Martij. M. D. LXII.

Euerendiſsimi, & Illuſtr. Domini, Patresque omni ueneratione Colendiſsimi. Cum ſummo affectu, ſummaq; pietate iã inde à maioribus noſtris Sanctã Sedem Apoſtolicã, ſummosq; Põtifices Ieſu Chriſti domini noſtri Vicarios, & Catholicã Eccleſiã in fide ac ſinceritate patrũ noſtrorum coluerim ſempe ac ſtudioſè obſeruauerim: officij ac reuerentiæ meæ fore arbitratus ſum, ne in Sancta iſta tantorum patrum uniuerſali Synodo, auctore Deo, ſummoque Pontifice pientiſsimo, congregata, ceßare, quin pro uirili mea per Ioannem hunc ſtudioſiſsimum Legatũ nobilitate

bilitate natalium, fide, moribus, ac doctrina insignem Reuerendissimis atque Illustrissimis Dominationibus Vestris adesse, qua optimū sanctæ Catholicæ, atq; obsequio: Hunc ego quæso amplissimi Patres, ut æquis animis atque auribus Reuerendissimæ, & Illustrissimæ D. D. Vestræ accipiant integra in his, quæ ex mandatis exponet, tractabitque fide, non secus ac me ipsum coram audirent: sibique ipsæ persuadeant, fortunas nostras uniuersas in præclaro isto negocio, in earum potestate ac nutu fore promptissimas. Quarum uotis & actionibus Deus ac dominus noster Iesus Christus adsit, & faueat precor: meque illis summopere commendo. Pisis. &c. Calend. Maij. M.D. LXII.

Earum Reuerendissimarum & Illustrissimarū Dominationum Vestrarum Deditissimus.

COS. MED. FLORENTIAE
ET SEN. DVX.

Reuerendiss. & Illustriss. Dom. Patribus Obseruand. sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinal. Apost. sedis de latere Legatis in Concilio Trident. Præsidentibus.

MAN-

MANDATVM ILLVSTRISSIMI D. Cosmi Medices Florentiæ & Senarum Ducis in personam sui Orato. in Sess. III. Itidem XIIII. Maij. M. D. LXII.

OSMVS Medices Dei Gr. Flor.& Senar. Dux secundus, &c. Vniuersis has patentes litteras inspecturis salutem, ac sinceræ dilectionis affectum. Sanè iam inde ab administratione quã gerimus, diuino fauore suscepta officij nostri esse cognoscimus, more institutoque maiorum S. Catholicę atque Apost. Ecclesię, cuius fidem pietatemque profitemur, uestigijs atque obsequijs studiosè, ac reuerenter insistere: atque eò feruentius, quò grauiorũ negotiorũ curarumque sollicitudo, & pondus incumbit, ut in prçsenti cõuulsę Religionis morumq; lapsorũ discrimine cõperimus; qua propter: ut nostri perpetuò similes, eiusdẽq; uoluntatis, ipsi quoque pro uirili nostra pio huic muneri adesse uideremur, Nobilẽ Virũ nobis dilectissimum Ioannem Strozium fide, probitate, atque eruditione prçclarum, ipsisque rerum experimentis probatum, ad sacrosanctã Tridentinam Synodum,

Deo authore, ac Sanctiss. D. N. Summo Pontifice pientissimo congregatam, destinauimus cum Mand. Eundemque item Nuncium, Procuratoremque nostrũ ac negotiorum gestorem dicimus, constituimus, atq; harum patentium literarum serie deputamus: ut nostro scilicet nomine, nostraq; possit authoritate quoties oportuerit Reuerendissimis Illustrissimisq; Sedis Apost. Legatis, Amplissimorumq; Patrũ sacrosancto Concilio, ipsorum cuilibet adesse, atq; in Sessionibus tã celebri negotio quõlibet opportunis & expedientibus adsistere, interuenire, prosequi, & obsequi cũ Cæsareæ quoq; Maiestatis, & Serenissimorũ Regum ac Sublimiũ Principum Legatis, nuncijs, negociorumve gestoribus, & eorum quolibet, quoties expedierit, ipsiq; Ioanni procuratori placuerit ea, quę sãctę Trinitatis, Deiq; ac Domini nostri Iesu Christi gloriã cultumq; ac sanctæ Matris Catholicæ atq; Apostolicæ Ecclesiæ fidem, unitatem, authoritatem, puritatemq; respiciunt profiteri, promouere, suadere, agnoscere, & acceptare, cæteraq; ad hæc pertinentia gerere, tractare, & explicare. Etiamsi nominatim nuncupanda & specialiori nota cẽsenda essent, plena uidelicet ac libera ipsi potestate per nos attributa. Cuius acta, gesta, tractata, & explicata quæcunque fuerint bona fide, rata nos & grata, perpetuo iure, atq; optimo recipimus & profitemur. Datę in Ducali nostra Ciuitate Pisarũ, Anno M. D. LXII. Indictione quinta, nonis Aprilis more Florentino.

COS. MED. FLOREN. ET SEN. DVX.

ORATIO HABITA A MAGNIFICO D. Ioanne Strozio Oratore Illustrissimi Cosmi Medicis Ducis Florẽtiæ & Senarum, in eius cõparitione: Die XVI. Martij. M. D. LXII.

OSMVS Medices Florentinorum, & Senẽsium Dux & Dominus meus, optimi, atque ijdem Amplissimi Patres, cùm sit Christianæ Religionis omnium maximè studiosus, & Romani Pontificis atque Apostolicæ Sedis auctoritati plurimum semper tribuerit, cùm ipse inquam præsenserit tot dignissimos Sacrorum Antistes, eiusdem Pontificis uoluntate summa, atque consensu in hãc urbem Tridentinam ideo conueniße, ut Sacrum Oecumenicum & generale Concilium celebraretis, atque ita permultos, qui nunc rapti uarios in errores à fide Catholica desciuerunt, ex illis nouis opinionibus moueretis, consilijsque uestris ad uitam piè sanctèque traducendam dirigeretis, huc me misit, ut uobis uniuersis, Sapientissimi Patres, declararem sui ipsius animi singularem uoluntatem, ad ea ualidissimè pertractanda, atque adeò perficienda, quæ in primis ad Dei optim. Max. laudem, honorem & gloriam, ac totius suę Ecclesiæ utilitatem

litatem, cõseruationemque potissimũ spectarent. Vobis item ad hunc præclarissimum cœtum auctore & Duce Pio IIII. Pontifice Maximo profectis, omnia prolixè pollicerer, quibus huic tanti momenti, & ponderis negotio adiumento esse ualeret. Quod ipsum hoc maius ac dignius à bonis omnibus haberi etiam debet, quò magis circa actionem aliarum omnium humanarum honestissimam, perfectissimamque uersatur, quando ea uis est nostrę cognitionis, atque intelligentiæ, quæ quidem absolutior, eademq; perfectior, si nunc philosophantib. hominib. fidem tribuere uelimus, sanè uidetur, cùm obscurata nullis est inscitię tenebris, atque caligine, sed ab omni procul credendi uanitate alienum quicquid ipsa iam percepit, ita etiam planè continet, atq; ita intelligit, id quod à Christiana doctrina, qua quidem altius sese extollit, minimè alienum esse arbitror: quando quidem non sola ueritatis quisitio, sed etiam Dei eiusdem ueritatis grauissimi auctoris, & Magistri contemplatio est: quicquid summi boni, quicquid summæ felicitatis, quicquid demum requietis à Christi fidelibus optari, haberique possit. Hæc inquam ueritas si iuxta priscorum ritè philosophantium uirorum sententiam, in ijs, qui perditis essent moribus, atque sceleribus contaminati, haudquaquam poterat reperiri: quanto facilius quæ Sanctissimi, & Religiosissimi homines suis ipsi monimentis commendarunt, id nobis patefaciunt? Omnes etenim quæ extant sacræ litterę nos utranque edocent. Sed magna mea nimirum esset audacia, si in tot eruditissimorum confes-

ſu, nunc ego in pluribus uerbis uelim diſſerere; quòd cùm ueteris, tum nouæ ſcripturæ memoria apertiſſimè nuſquam non explicatur, omni aſſeueratione affirmando, Chriſtum Ieſum, ut nos quocunque maleficij genere contaminatos ablueret, noſtram humanitatem & utramq; nos ueritatem docuiſſe. Verùm hæc omnia miſſa nunc faciam, dicamque, quod ſi in cognitione ueritatis uis omnis, ac notio noſtræ ipſius intelligentiæ potiſſimum conſiſtit, profectò eiuſmodi ueritatis cultores, in hac uita aliorum omnium beatiſſimi, & feliciſſimi habendi ſunt, contraque prorſus miſeri & infelices illius expertes, qui nihil loci rationi & conſilio relinquentes, prauas multis de rebus animo opiniones imbibunt, atque in illis acquieſcentes de ſanitate mentis impēdio magis deturbantur, quàm qui miſero, diuturnoque morbo interdum affliguntur. Iis igitur ſi magnæ pietatis eſſet medicinam adhibere, & corporis incolumitati conſulere, multò maioris etiam foret illorum animis ſalutem afferre, & ad integritatem, innocentiamque adducere. Quod opus tantò maius planè habetur, quantò eſt anima præſtantior corpore: quantum denique æternitas mortalitatem ſuperat. Huius rei cauſa, Pius ille Pater Sanctiſſimus & uerus animarum noſtrarum Paſtor & cuſtos, non immemor quàm eximio, quàm ſingulari ſtudio ac uoluntate, eas ſibi Chriſtus commendauerit, cùm dixit Petro primo ſui Vicario, & deinceps omnibus ijs, quibus Sanctarum clauium munus diuino numine traderetur, Si me amas, paſce oues meas:

Cùm

Cum ille Christianæ Religionis conseruator intelligat, quanta ingluuie lupus insatiabilis palàm quotidie magis irrumpat in Christianum gregem, neque sibi sit quicquam deliberatius, quàm illum, quacunque ratione possit, funditùs dissipare: quandoquidem post semen illud bonum, quod Christus ante sparserat, quod Apostoli ipsius imitatores, quod etiam alij integerrimi homines, in quibus quasi lumen quoddam, sanctitas admirabilis continenter eluxit, summa diligentia auctum in Christiana Republica conseruare studuerunt: Venit inimicus homo, & superiecit zizania, quę cùm in dies singulos accrescant, iactum ab initio semen bonum, suffocare planè nidentur. Quamobrem, inquam, Pius quartus Pont. Max. ut hanc nefariam pestem ac perniciem à nobis depellat, Concilium hoc peragere semel induxit animum, ubi uos & uitæ innocentia, & eruditionis magnitudine uiri admodum insignes, de uera sinceraque Christi doctrina commonefaciatis, atque illa etiam Euangelij dogmata planissimè explicetis, & quæ tandem præcepta à Christi fidelibus tenenda sint declarare non prætermitatis. Necnon quæ consilijs uestris, sed Spiritusancto impulsore, & authore confirmata, certa & rata esse pręcipuè decreueritis, ut fideliter, ut religiosè, ut sapienter facta authoritate atque iudicio, Max. Pont. comprobentur: Non ut alia ueritas ab illa quam uiri Catholici omnes coluerunt, renouetur, sed ut rursus indicetur ijs, qui sese ab eadem temerè nimis remouentes, uarijsque imbuti erroribus, suaque in senten-

tia obstinatione quadam incredibili constantes, latum unguem de illa decedere tergiuersantur: huius tanti ac præclari muneris functioni Deus omnium rerum sapientiss. distributor, uos amplissimos & religiosis Antistites proposuit. Pius autē Pontifex fidelis administer, & uerus Christi Vicarius, hoc unum aßiduè cogitat, hoc unum sedulò quærit, hoc unum potissimè studet: dissipatum uidilicet domini sui gregem congregare, & oues grandi profectò macie iam confectas, læta in pascua reducere & omni prorsus calamitate liberatas summo cunctarum rerum conditori, uestra tamen ope adiutus, tandem restituere. Qua de re pluribus dißerere consultò iam omittam, quò negotia, quæ gratia satis in hoc celeberrimo conuentu obituri estis, minus impediam; illud tamen attingam, quòd Cosmus Princeps & Dux meus ad uos Patres optimi, adlegauit me, ut eius nomine deferrem se Pio Pontifici Maximo eße coniunctißimum, seque in Sacri Concilij huius benè & feliciter peragendi uoluntate perpetuò secum, atque etiam uobiscum esse mansurum: ut igitur in tanto negocio explicando curam omnem, cogitationemque ponatis, pro illa summa obseruantia, qua unumquemque uestrum studiosissimè colit: Vos etiam atque etiam cohortatur, & omnibus præcibus item petit in hanc rem unam, (id quod omnes ad unum perlibenter uos eße facturos iam sibi penitus persuasum est) toto pectore incumbatis: & quemadmodum Pio quarto suas olim opes, facultates, & copias omnes obtulit, ut dignitati Pontificiæ consuleret, & Romanæ

Sedis

Sedis maiestatem sic ubi opus esset, conseruaret: ita et nunc uobis hic diuino numine congregatis nullum finẽ facit offerendi sui, si modò hęc res in primis honesta et maximè salutaris, in qua totius Christianæ Reipub. summa disceptat, ex omnium honorum animi sententia demum conficiatur, & Christiani nominis honor, & existimatio augeatur. Cuius eximiæ uoluntatis ut amplissimum testimonium tribueretur, non modò misit me huc, sed ut nusquam à uobis ego discederem, etiã imperauit: ut quandocunque me conspiceretis, eius animum promptum, & alacrem esse ad rem istam modis omnibus adiuuandam, & defendendam statim recordaremini.

RESPONSVM SANCTAE SYNODI in admiſsione Oratoris illuſtriſsimi D. Coſmi Ducis Florentiæ & Senarum, in Generali Congregatione. Die XVI. Martij. M. D. LXII. In Seſsione tertia. XIIII.. Maij.

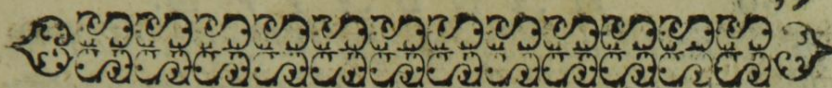

VAM optatus & iucūdus Sanctæ Synodo aduētus ſit iſte tuus, Preſtantiſsime Orator, ex maxima hilaritate atque lætitia, qua in te accipiendo, ſeſe affectā eſſe declarauit, pleniſsimè animaduertere potuiſti: Quippe quæ perſpectum habet ſtudium Illuſtriſsimi Ampliſsimiq; Ducis, qui tę huc Legatum miſit, de Catholica Eccleſia, ac de Sanctiſsima Sede Apoſtolica benemerendi. Neque enim de huius Principis propenſa in dignitatem, tranquillitatemque Reipublicæ Chriſtianæ uoluntate dubitandum eſt, cùm ex ea familia Coſmus Medices prudentiſsimus Princeps omnibusque animi, ingeniiq́ue ornamentis cumulatiſsimus, originem ducat, quæ duos quidem ante hanc Pontifices Maximos, eosq́ue ſapientiſsimos, Leonem Decimum, & Clementem ſeptimum, Eccleſiæ dederit. Nunc autem Pium quartum, qui noctes & dies

dies nihil aliud cogitat, quàm tranquillitatem, pacemque Ecclesię uniuersæ, salutem omnium Christianorum, impietatis euersionem, pietatis incremētum. Quas ob res Concilium Oecumenicum in hunc locum, omni industria, omni diligentia, omni denique opera conuocandum curauit. Hæreditaria itaq; Florentini, Senensisq; Principis hæc laus est: sed illa certè propria, quę nunquam satis emendari potest, quòd hac temporum infęlicitate, hac rerum omnium perturbatione, maiorum suorum pietatem, non modò seruat, uerum etiam auget. Quòd autem Synodum hortatur ad ueritatis lucem explicandam, quam Apostoli, & post eos sanctissimi Patres docuerunt, afcit piè ille quidem, atque ut decet Principem Christianum; Verùm hoc uelit Sancta Synodus, sibi ille persuadeat, se in eā causam toto pectore incumbere, eā operā enixè dare, in id omnes suas curas, cogitationesque conferre, neque labori parcere, neq; incommodi quicquam deuitare, ut Sāctissimo Pontifice authore, ac duce optimo, Imperatore fauente, potentissimis regibus, Principibusque adiuuantibus, necnon Sapientissimo Duce, cuius hoc loco personam geris, clarissime Legate, opem afferente, ignorantiæ tenebris depulsis, ueriq́ue perspicientia patefacta, omnis dißensio discordiaq; tollatur. Quodq; ad id Dux ipse suas opes, facultates, copias denique omnes pollicetur: studium illud suum erga religionem, Christiano Principe dignum, de quo dixi non eße dubitandum, planè declarat. Quas ob res ipsa Synodus pro singulari eius prudētissimi Principis erga summum Pontificem

uoluntate, pro summa erga Ecclesiam pietate, pro incredibili erga se animi propẽsione, maximas ei gratias agit, & habet: rogatque etiam, atque etiam, ut secum Rempublicam Christianam, quemadmodum pollicetur, toto animo complectatur. Te uerò hunc accessisse, Orator præstantissime, mirificè lætatur: cum de tua uirtute, ea sibi promittat, quę congruunt tàm pij, sapientisque Principis Legato: Atque, illi ipsi mirum modum gratulatur, quod uiro tàm solerti, in tàm industrio, tàm denique litteris erudito, legationem earum rerum causa detulerit. Sperat enim diuino Spiritu afflante, ea mente, eoque consilio te fore, ut secum sensurus sis, quę illa eodem spiritu afflata constituenda esse censuerit, atque libentissimo animo complexurus. Mandatum uerò, quod ille tibi ad se dedit, ita accipit, ut iuris est.

COM-

COMPARITIO ORATORVM REIpublicæ Venetorum, Die uigesima quinta Aprilis. M. D. LXII.

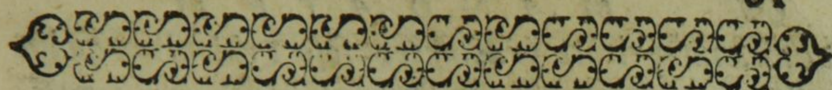
Litteræ Mandatum.
Responsum Sanctæ Synodi.

LITTERAE REIP. VENET. AD SAcrum Concilium exhibitæ ab eius Oratoribus, Die XXV. April. M. D. LXII. in Congregatione Generali, & in Sessione tertia. Die XIIII. Maij.

Acrosancto Oecumenico et Generali concilio in Spiritu sancto Tridẽti legitimè congregato, Hyeronimus Priolus Dei gratia Dux Venetiarum, &c. Cõmendationem & omnimodam reuerentiã. Cùm Pio quarto, digna Dei prouidentia Sacro sanctæ Romanæ ac Vniuersalis Ecclesiæ Pont. Max. (ut Christiani gregis incolumitati, salutique consuleret) uniuersale placuerit in ista urbe Tridentina haberi Concilium, quod Sãctũ & uenerabile omnibus sẽper habitum est, ac propterea eò mandauerit conuenire tot singulari sapientia ac religione prædictos uiros, qui Christianam disci-

disciplinam diuina imprimis aura fauente, in suam restituant integritatem, ad nos etiam pertinere uisum est pro summa nostra in Christum Seruatorem ac Dominum pietate, ac iuuandę religionis desiderio, proque ea, qua eundem Ponti. Maxi. Christi Vicarium in terris agentem prosequimur obseruantia, quæ omnia à maioribus nostris edocti, perpetuò retinere & uolumus, & debemus, præter Ecclesiasticos nostrę Ditionis uiros, quos istuc se quamprimum conferre curauimus, nostros certos & graues homines eodem legare, qui nostro nomine Sancto isti Concilio intersint ac faueant. Itaque primarios de nostra nobilitate Viros, eosdemque integros & sapientes, Nicolaum de Ponte Doctorem & Equitem, ac Matthæum Dandulum Equitem, Oratores nostros mittimus eãdem ob causã, rogamusque Illustrissimas ac Reuerendiss. Dominationes uestras, uosque cæteros Reuerendos Patres, qui omnes in Spiritu sancto congregati, Sacrosanctã istam Oecumenicam Synodũ conficitis, ut ijs Oratoribus nostris eam fidem omnibus in rebus adhibeatis, quam nobismetipsis, si præsentes essemus, coramque loqueremur, adhiberetis. Datæ in nostro Ducali Palatio. Die XI. Aprilis. Indictione V. M. D. LXII.

MANDATVM REIPVBLICAE VEnetiarum, in personam suorum Oratorum, exhibitum in Sessione tertia. XIIII. Maij. M. D. LXII.

IERONYMVS Priolus Dei gr. Dux Venetiarũ, &c. Cùm Sanctissimus & Beatissi. in Christo Pater & Dominus noster, Dominus Pius IIII. digna Dei prouidentia, Sacrosancta Romanæ ac Vniuersalis Ecclesiæ Pontifex Maximus, ut ijs dissidentium opinionũ malis, quibus Christiana Religio iamdiù uexatur, eo remedio quo Sancta & Vniuersalis Ecclesia uti solet, mederetur, & ad uerã in fide concordiam oẽs Christi fideles reduceret, Oecumenicũ & Generale Cõciliũ Tridenti celebrari uoluerit, nosque inter alios Christianos Principes & Potentatus, ut huiusmodi sãcto operi faueremus, & ad Sacrosanctũ ipsum Generale Conciliũ Oratores nostros idcircò mitteremus, paterna charitate sit hortatus. Nos iuuandę religionis desiderio, ac pro summa nostra in eundẽ Pontificẽ Maximum Christi Vicarium in terris agentem obseruantia, sedulam adhibuimus operam, ut Ecclesiasticos no-

ac uitæ integritate præstantes, sese Tridentum quam primum conferrent, cum ipsimet adeſſe nequeamus, primarios etiam de nostra nobilitate Viros, eosdemque integros & sapientes, Nicolaum de Ponte Doctorem & Equitem, & Matthęum Dandulum Equitem, Oratores, Nuncios, & procuratores nostros Sacrosanctam ipsam Oecumenicam Synodum fecimus, constituimus, & deputauimus, ac tenore præsentium facimus, constituimus, ac deputamus: dantes eis & utrilibet eorum omnibus melioribus modo, uia, iure, & forma, quibus poſſumus & debemus plenam & omnimodam facultatem & auctoritatem cum libero & amplo mandato, ut eiusdem Concilij Celebrationi nostro nomine adesse & intereſſe, ac uices nostras in omnibus Sessionibus & Congregationibus gerere, eaque omnia agere, dicere, & procurare ad uerę Christi Seruatoris nostri fidei & religionis concordiam, decus & dignitatem spectantia, possint & ualeant, quę nosmet ipsi agere, dicere, & procurare possemus, si pręsentes eſſemus, etiam si talia forent, quæ mandatum exigerent magis speciale quam præsentibus est expressum, habituri pro inde ratum & gratum quicquid per dictos Oratores, Nuncios, & Mandatarios nostros modo pręmiſſo, & quo supra nomine actum, dictum, & procuratum fuerit. In quorum fidem & testimonium præsentes Litteras nostras in hac patēti forma fieri iusſimus, & nostri soliti sigilli, quo in similibus utimur, appensione muniri. Datæ in nostro Ducali Palatio Die XI. Aprilis. Indictione quinta. M. D. LXII.

RESP.

RESPONSUM SANCTAE SYNODI in admisſione Oratorum Reip. Venet. Die XXV. Aprilis. M. D. L X I I. & in Seſsione tertia. XIIII. Maij.

ON poteſt Sãcta Synodus non incredibilem letitiam & uoluptatem capere, maximasque Deo immortali gratias habere, cùm tot nobiliſsimis Legationibus hunc ſacrum & legitimum conuentum augeri & honeſtari uideat. Nam cùm à Pio IIII. Pontifice Maximo, cuius ſapientia & uera in Deum pietas nunquã ſatis laudari poterit, Sacroſanctum hoc generale Concilium ad Catholicę Eccleſiæ pacẽ & dignitatem uel conſtituendam uel recuperandam conuocatum fuerit, non ignorat quantum preſidij ad diuinæ eius mentis cogitata perficienda, omnium Chriſtiani orbis gentium & populorum conſenſus & conſpiratio afferre poſſit: Verùm ita uobis, Oratores Ampliſsimi, Sancta Synodus perſuaſum eſſe uehementer uelit, illud ſibi in optatis ſemper maximè fuiſſe, ut quam antea Veneta Reſpuplica in tuenda Dei Eccleſia alacritatem oſtendiſſet, quãque in ea mentẽ & uoluntatẽ eſſe difficillimo

cillimo hoc Reipublicæ Christianę tempore dubitare non poterat, eadem etiam, missa hac Legatione, omnibus declararet, quàm statim indicto Concilio, Senatus uestri authoritate decretam fuisse, in ore omnium atque sermone positum erat. Ac profectò in eo Cõcilio, in quo de componendis Ecclesiæ discordijs ac morum disciplina restituenda ageretur, Veneti nominis in orbe terrarum clarissimi authoritas & amplitudo deesse non potuit. Nam præter alias innumeras uirtutes, quas in Reipublicæ administratione uestri prudentissimi Ciues melius expresserunt, quàm ulli sapientes homines ratione & præceptis tradiderunt, nihil unquam diligentius, quàm ueram pietatem & religionem coluistis, atque ad pacem & concordiam conseruandam, & cum dignitate retinendam, omnes curas & cogitationes contulistis. Neque uerò alia uobis studia sanctiora & antiquiora ulla esse debent, ut qui à præclaris ijs maioribus orti & procreati estis, qui cùm in misera illa totius Italiæ uastitate mirandę Vrbis uestræ fundamenta iacerent, non tàm illi quidem sibi ipsis uidentur ocij & securitatis profugium quæsi fuisse, quàm pacis & tranquillitatis publicæ sedem stabilem & domicilium certum collocasse. Nam quod ad religionem attinet, hæc uestræ beatissimæ Reipublicæ, hæc inquam, uera, summa & propria laus est, quod fidem Christi non accepit, sed in ea nata & piè educata, eam deinceps per tot sæculorum ætates puram atque integram sanctè, & religiosè conseruarit: ita ut quam latè Venetorum Imperium

& Ditio pateat, ut nusquam ullum peregrinæ doctrinæ uestigium, nusquam interruptus Orthodoxę fidei cultus appareat, ubique Sanctitas, ubique Religio, & Catholicæ Ecclesiæ disciplina atque instituto plurimum uigeant, quin potiùs quòd in extremis Orientis partibus adhuc lumen aliquod ueteris & syncerę religionis eluceat, id totum Christi Ecclesia inprimis Dei clementię, deinde Venetorum pietati & uirtuti acceptum refert. Hæc autem Oratores Amplissimi, eò dicta sunt, non quòd Sancta Synodus uestrę Reipublicæ laudes, quę ne longa quidem oratione compræhendi possent, hoc loco prosequendas existimet: Verùm ut intelligatis quantam sibi hilaritatem & lętitiam, quantum spei præter illam anteà, adiuuante Domino, rei benè gerendæ haberet, aduentus hic uester optatissimus attulerit. Accedit autem ad maiorem harum rerum cumulum, quòd huiusce Legationis munus uobis præcipuè optimis & Ornatissimis uiris delatum est. Etenim si generis splendor, si rerum usus & prudentia (cuius egregia exempla in Romana Legatione semel atque iterum à uobis pro patria suscepta intueri omnibus licet) si optimarum artium cognitio, si pietas requiratur, hæc ipsa ornamenta omnia tàm clara atque illustria in uobis sunt, ut aliquem fortasse uobis comparandum esse (ut magnam habet Respublica uestra Præstantium Virorum ac Ciuium copiam) neminem certè anteponendum Sancta Synodus iudicarit. Quod igitur reliquum est, primùm quidem Mandatum uestrum, prout iuris est, libenter admittit. Deinde Vos, Oratores Clarissi-

mi, tùm ueſtro merito, tùm optimæ & ſanctiſsimæ Reipublicæ ueſtræ nomine, benigno & lætanti animo excipit. Et quoniam diuina prouidentia factum uideri poteſt, ut in ipſum Diui Marci ſolennem diem, quẽ Venetæ Ciuitatis Patronum & cuſtodem ſumma religione colitis, aduentus ueſter incurreret, quemadmodum certè eo deprecatore futurum ſperat, ita à Domino petere & obſecrare nunquàm deſiſtet, ut hæc ipſa Legatio, conſiliaque ueſtra omnia, uobis & Catholicæ Eccleſię proſperè ac feliciter eueniant. Poſtremò quòd Veneti Imperij amplitudinem, opes, fortunasq; omnes tàm prolixè & liberaliter ad communem Sanctæ matris Eccleſiæ cauſam iuuandam detuliſtis, de hoc uobis eadem Sacroſancta Synodus ſe plurimum debere agnoſcit. Hanc autem uoluntatis ueſtræ præclaram ſignificationem eò lubentius accipit, quòd cum in hanc Tridentinam urbem Pontificis Maximi iuſsu & omnium Principum approbatione conuenerit: quãuis ex altera parte Inuictiſsimi Cæſaris potentia & authoritate non ſolùm ab omni iniuria defendatur, ſed ab omni etiam periculi metu liberetur: ex altera tamen quòd ueſtræ etiam Ditionis tutela, & preſidio tecta & munita ſit, permagni faciendum eſſe merito atque optimo iure exiſtimat.

COM-

COMPARITIO ORATORUM SEptem Cantonum Heluetiorum Catholicorum, & Cleri eorundem ſeptem Cantonum.

Litteræ Mandata.
Oratio Reſponſum.

LITTERAE SEPTEM CANTOnum Heluetiorũ Catholicorum, exhibitæ in Seſſione quarta Sacri Concilij Tridentini, ſub Pio IIII. Die IIII. Iunij. M.D.LXII.

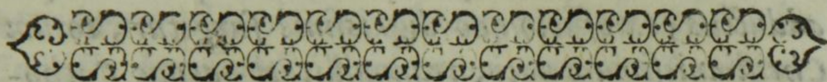

NOS Sculthetus Ammani & uniuerſalis Senatus infraſcriptorum ueteris Catholicæ fidei Cantonum Luceriæ, Vraniæ, Suitiæ, Syluaniæ ſupra & infra Syluam, & Iugium unà cum Territorio noſtro extra ſito recognoſcimus, & publicè fatemur præſentium per tenorem; Quòd cùm Reuerendiſs. in Chriſto pater & Dominus noſter, D. Io. Antonius Vulpius Epiſc. Comen. Sanctiſs. in Chriſto Patris & Domini noſtri, D. Pij Papæ eius nominis quarti, & ſanctæ ſedis Apoſtolicæ Nuncius, cum poteſtate legati de latere, nos in certis inter nos paſſim habitis dietis, quatenus noſtrarum ditionum Prælatos, eò permouere

mus, ut Sacrosanctum Oecumenicum Generale Concilium, quod Tridenti incœptum in præsentiarum celebratur, per se ipsos personaliter, uel per suos idoneos Legatos inuiserent, summopere crebriùs interpellarit. Nos idcircò (quamuis non dubitauerimus ipsos ad cupita implendum sponte etiam non commonefactos fore promptissimos) quo Sanctissimus noster Papa Sanctitatis suæ petita cęrnat apud nos plurimi (ut par est) esse momenti, eosdem nostrarũ ditionum Pręlatos diligenter & seriò, quantoque fieri potuit, studio sumus obtestati, ut unanimiter conuenientes inter se, Legatum, qui ad huiusmodi Concilium mitteretur, eligerent. Petitionibus igitur nostris ad id, quod alioquin proculdubiò erant facturi, inuitati, Reuerendissimum in Christo Patrem & Dominum, D. Ioachinum Abbatem monasterij Hæremitarum in antiquorum confœderatorum nostrorum Suitensium Domino & illorum protectione situati in eorum & cuiuslibet, Legatum deputarunt. Ea quæ in Mandato procurationis desuper emisso, & suæ Reuerentiæ concesso continentur, mandando. Nos uerò ea quæ dicti Domini Prælati Reuerend. Domino Abbati in huiusmodi procurationis Mandato commisserunt, non solùm approbamus, uerùm etiam magno sumus gaudio perfusi, quod hoc muneris illi delegarint. Idoneum enim illum censemus ad ea expedienda, quæ in adeò tot orbi neceßario negotio facta fuerint opportuna, queq; ipsius Legati, & cæterorũ prælatorũ officij esse, quomodolibet cognoscatur. Omnia .n. & singula,

quæ

quæ dictus D. Legatus præmisso nostro egerit, ualida semper & infracta, quantum nos concernant, mansura testamur. Harum per antiquos confœderatos nostros Luceranos, sigillatarum litterarum tenore. Datū Veneris XX. Februarij. Anno Domini. M. D. LXII.

MANDATVM SEPTEM CANTONUM Heluetiorum Catholicorum in personam sui Oratoris, exhibitum in Sessione quarta sacri Concilij Tridentini, sub Pio IIII. Die IIII. Iunij. M. D. LXII.

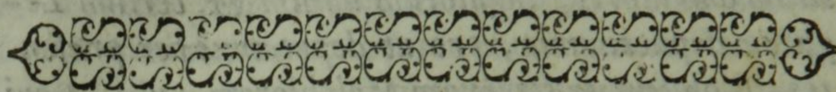

NOS Schulteti Amāni, atque uniuersalis Senatus septem celebris Heluetiæ laudabilis superioris Alamaniæ antiquę, & magnæ ligæ, ueræ, ac ueteris Catholicæ Religionis Cātonum, Lucerię, Vraniæ, Suitiæ, Syluaniæ, supra & infra Syluam, Iugium urà cum Territorio nostro extrà sito, Friburgum, & Solodorū, Recognoscimus cuilibet inspecturo per præsentes, Cùm Reuerendissimus in Christo Pater, & Dominus noster, Dominus Ioannes Antonius Vulpius,

Episcopus Comensis, Sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri, Domini Pij Papæ eius nominis quarti, & sanctæ sedis Apostolicæ Nuncius, cum potestate Legati de latere, nobis in certis per nos paßim habitis dietis, significarit: Quòd Sanctißimus Dominus noster Papa, diuino pariter, & paterno zelo adductus, ex officio quo dignissimè fungitur, totum Christianissimum paci, tranquillitati, atque Catholicæ & Orthodoxę fidei per totum terrarum orbem promulgato Generali Concilio perque supremos Proceres approbatum Generale Concilium Tridenti indictum, restituere intendat. Cùmque nos Sacrosanctæ Apostolicæ Sedis obedientes filios ac defensores ostenderimus ab antiquo, Sanctitas sua nobis quoque hoc (ut decuit) significare uolens, paternè nos admonuit, quatenus (quod uel præcipuum Christi fidelium munus erat) non solùm in Concilium huiusmodi consentire, uerumetiam Religiosos nostrarum ditionum Prælatos ad id uisitandum adhortari atque nos secularem Legatum, quemadmodum & cæteri Proceres facturi egent, eò mittere uellemus, ac mandare. Quamuis igitur nos quicquid per Generale Concilium, quod ad communem pacem & tranquillitatem, atque almæ nostræ fidei unitatem quomodolibet spectare poßet, concluderetur, accepturos, tunc promptissimos ostenderimus: Ac maiorem tamen obedientię propensæ uoluntatis, proinde animorum in Christianam nostram fidem studij ostensionem, non solùm penès nostrorum

rum Dominorum Prælatos, ut Nuncium suum ad Concilium mittant, obtinuimus, uerumetiam in nostrum omnium & singulorum uerum & certum Legatum deputauimus, pro ut deputamus per præsentes, Nobilem & strenuum Melchiorem Lussi, Equitem auratum, Amannum in Syluania infra Syluam. Mandantes eidem, ut nostrum omnium nomine in Concilio huiusmodi Tridentino compareat, atque omnia & singula transigat & exequatur: quę Nos, si præsentes essemus, exequeremur. Quicquid etiam in dicto Generali Oecumenico Concilio pro pace & tranquillitate, atque etiam reformatione Ecclesiæ, nostræque Religionis elucidatione, & seu augumentatione, tuitione, ac defensione statutum fuerit atque decretum, nostro atque omnium nostrarum ditionum nomine acceptãdum, consentiendum, atque nos omnes & singulos, ea fideliter & strictè completuros promittendum. Promittimus insuper intercedentibus fide atque honoris, Nos omnia & singula, rata, grata, atque firma perpetuò habituros, quæcunque in prę missis, seu aliquo præmissorum, per hunc nostrum Legatum acta gestaque fuerint, prout & quemadmodum deuota Sacrosanctæ nostræ matris Ecclesiæ (apud quam nos in perpetuum permansuros confidimus) membra decebit. In quorum omnium & singulorum præmissorum fidem, robur, & testimonium præsentes nostras litteras exinde fieri, atque fidelissimorum antiquorum nostrorum confœderatorũ Lucernensium, nostrorum omnium nomine fecimus, sigilli appensio

ne communiri. Datũ XX. Februarij, Anno Domini M. D. LXII.

MANDATVM PRAELATORUM, et Cleri septem Cantonum Heleutiorum Catholicorum. Exhibitum in Sessione quarta, Sacri Concilij Tridentini, sub Pio Quarto.

NOS Diethelmus Sancti Galli, Petrus in Vettingem Michael in Rynovv, Ioãnes Christophorus in Muri, Iacobus Sancti Vrbani, Henricus in Vischingen, Iodocus in Monte Angelorum Monasteriorum Abbates, Leonardus Douius Carthusianę Sancti Laurentij in Ittingen, Iacobus in Episcopali Cella, Nicolaus in Aula propè Luceriam, Heinrichus in Turzachio Præpositi, Heinricus Cuitzligensis, Ioannes Iacobus in Pfeffers, Monasteriorum Decani, & Honofrius Monasterij in Egronia custos, ut & tanquam Abbatum & præpositi nostrorum respectiuè Commissarij, ad hoc per ipsum Abbates, & Præpositum respectiuè nostros legitimè mandati iam in oppido Rappesvilla unani-

miter in Domino congregati, recognoscimus per presentes, Quod cùm Reipublic. Christianæ dissidia, Ouilis Christi, ouibus passim trucidatis, disiectio, æstuantis mundi huius freti, turbulenti motus, dissidia numerum excedentia, procerum se inuicem ulciscendi rabida libido, & omnium rerum etiam optimè constitutarum immutationes an deprauationes dicamus, haud constat. Cum denique naufragium prætiosæ illius Nauiculę Christi, (nisi is ipse puppi, proræque præsideret, atque exuscitatus pauidos discipulos consolaretur) immineant, præclarissimè equidem Sanctissimus D.N. Pius quartus, Pont. Maximus egit, quòd sacrum Oecumenicum Generale Concilium, quo rugientem illum Leonem, qui uastis distensis faucibus mortalibus haud animaduertentibus iugiter insidiatur, compescat, atque atrocem lupum neci ouium Sanctitati suæ commissarum inhiantem, quantum possit, (potest autem plurimum) abigat, indixerit, ne derelictæ, & funestis morsibus expositæ conquerantur, Factæ sumus opprobrium inimicis nostris & despectio superbis, nève dicant Gentes, Vbi est Deus eorum? sed ad Christum tutò clamare queant: Laqueus contritus est, & nos liberatæ sumus. Hoc nimirum, hoc decet Vicarium Christi, hoc est muneris pastoris super gregem suum die noctuque uigilare. Gratulamur non nobis solùm, sed uniuerso Orbi, quòd talem simus nacti Pontificem, qui Zelo Sponsæ Christi non comestus, sed ferè consumptus, maculas illi non aspersas, quas quantum esset abstergere,

gere, & temporis diuturnitate, (Deo conniuente) in fixas radicitùs sataget euellere. Deus qui ut potest, ita uult, sinat se exorari, & nobis omnibus, abiectis licèt) peccata enim nostra diuiserunt inter nos & illum, de Patris tamen id nos affectu non dubitantibus filijs, reconcilietur: Et si non patiatur, ut filios, at tamen ut micas solo colligentes, & de multitudine misericordiarum suarum sperantes, non despiciat, sed ad faciem suam permittat aliquandò accedere, ut omnes illuminemur in æuum, Amen.

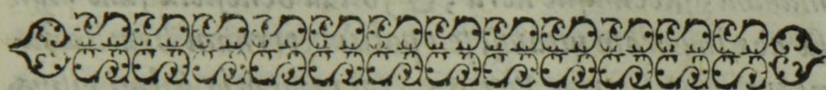
Vtinam posśemus nostris non solùm rebus, uerum etiam proprijs corporibus negotium hoc, tùm uniuerso Orbi, tùm nobis apprimè neceśarium, aliquantulum non dicimus promouere, sed adiutare, ut tandem disśidijs semotis, ac uera Orthodoxa Religione in pristinum statum restituta in hac lachrymarum ualle ad æternam patriam anhelantibus, iugi detur frui conspectu Dei. Quantum uerò in nobis est, indesinentibus preculis non desistemus acclamare Patrem, ut ille presens cominùs potenti manu succurrat. Cuperemus sanè Nos ipsi ex intimis animarum precordijs, Concilio (licèt fortè minimum profuturi) interesse: Sed Deum testamur, nostræ non sinunt reculæ, & ea quibus in præsentiarum detinemur impedimenta, singulos esse præsentes. Attamen ut obedientiæ, filij, ne Sanctisśimus noster Papa, seu Sanctitatis suæ Reuerendisśimi Legati, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates atque alij Patres, iam Tridenti in Spiritu sancto congregati nobis incertis, aut oscitantiæ,

tiæ, uel etiam detestandi superiorum contemptus notam inurant: Iccircò animo maturè priùs deliberato, unanimiter omnes & singuli prænominati ex certa nostra scientia & spontanea uoluntate constituimus in nostrum omnium & singulorum, uerum, certum, legitimum & indubitatum Procuratorem, seu potiùs absentiæ nostræ excusatorem, Reuerendissimum & Illustrem Principem & Dominum, D. Ioachinum loci Hæremitarum apud Heluetios, Abbatem ibidem pręsentem & onus procurationis, siue excusationis huiusmodi in se (licet ægrè) acceptantem. Concedentes omnes & singuli prædicti, plenam & omnimodam potestatem coràm præsentibus sanctissimo Domino nostro Papa, seu Sanctitatis suæ Reuerendissimis Legatis, Patriarchis, Cardinalibus, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, cęterisque Patribus, quibus in Concilio Generali sedere, aut sententias ferre de iure communi, priuilegio, aut antiqua consuetudine licet comparendum, eidem Concilio omnium nomine intereßendum, & aßistendum, ac omnia & singula, quæ ad sacrosancta nostræ religionis dissidia tollenda spectare cognouerit agendum, dissonaque componendum, & componi uidendum, Vniuersalis almę nostræ matris Ecclesię, conueniens bonum, quantum queat, promouendum, illiusque neuorum si qui reperiri queant, exactionem petendum & obtinendum: necnon quæ ad Christi sponsæ reformationem, pacem, & tranquillitatem expedire perspexerit allegandum, promouendum, consultandum,

&

decidendum atque nos omnes & singulos, nostramque absentiam propter prędicta impedimenta fideliter & humillimè excusandum: omniaque & singula alia dicendum, gerendum, & exercendum, quæ in pręsenti negocio dicere, gerere, & exercere necessaria fuerint, aut quomodolibet opportuna, quæque nos ipsi omnes & singuli, agere aut exequi possemus, si pręsentes & personaliter omnibus & singulis pręmissis interessemus, unum quoque uel plures Procuratorem seu Procuratores, cum simili aut limitata potestate loco sui substituendum, eumque uel eos reuocandum, & onus procurationis huiusmodi, ut priùs reassumendum toties quoties opus fuerit, ipsique placuerit, seu uisum fuerit expedire; pręsenti nihilominus procuratorio in suo robore semper duraturo. Promittentes & quilibet nostrum promittens, nos ratum, gratum, atque firmum perpetuò habituros totum id, & quicquid per dictum nostrum constitutum, aut ab eo substituendos Procuratores, & eorum quemlibet dictum, auctum, gestumque fuerit in pręmissis seu aliquo pręmissorum: Releuantes, & releuare uolentes eosdem, & eorum quemlibet ab omni onere satisdandi sub expressa hypoteca & obligatione omnium & singulorum bonorum nostrorum, & Monasteriorum nostrorum, mobilium & immobilium, pręsentium & futurorum, super quibus præmissis omnibus & singulis, presentes nostras litteras exinde fieri, sigillorumque præfatorum Dominorum Diethelmi sancti Galli, & Michaelis in Rynovv Abba-

Abbatum, & Nicolai in Aula propè Luceriam Prepositi nostrorum omnium nomine appensione, & Notarij nostri infrascripti, fecimus subscriptione communiri. Datum Rappesvillæ, Die XXVI. Mensis Ianuarij. Anno Domini.
M. D. LXII.

ORATIO HABITA A REVERENDO Patre Adamantio Heremitarum sancti Augustini, Nomine Oratoris septem Cantonum Heluetiorum Catholicarum in eius comparitione Die xx. Martij. M. D. LXII.

Vantum parentibus uitæ nostræ auctoribus debeamus, Illustrissimi ac Reuerēdissimi Sacri & Oecumenici Concilij Pręsides, Oratores clarissimi, uosque Antistes Reuerendssimi, nemini arbitror est obscurum, aut dubium. Tanti enim est officium, quo parentes colere iubemur, ut statim post illa tria summa de Deo pręcepta, nobis traditum, & com-

mendatum fuerit, quò intelligeremus debere nos prima & præcipua officia parentibus post Deum impendere. At si ijs, qui nos in hanc corporalem, & communem lucem ediderunt, tantum tribuendum est, quãtum, quęso, illud erit, quod Matri Ecclesiæ, quę nos in Christo genuit, debebimus? Ab ipsa enim sola in nos manant, quecunque uera, & solida beneficia sunt: ipsa nos in ueram uitam, seu potiùs ęternam beatitudinem gignit, uerbo Dei alit, Sacramentis salutaribus nutrit, denique quicquid habemus salutis, eidem, ut pię Matri totum acceptum referimus. Eam ob caussam omnes, qui se legitimos eius filios profitentur, materno quodam iure tenentur eius dignitatem contra oppugnantes, suo etiam cum periculo defendere, dare operam, conari, & niti, ne illius sacrosanctus honor ab ullo hominum uioletur, cuncta eius opprobria non secus ac sua ducere & uindicare, ac denique uitam ipsam, si contingat, exponere. Et si uerò nunc per admodum paucos uidemus sanctissimo isto Zelo accensos, qui hisce se periculis illius causa obijcere audeant; Ac potiùs sint ualde multi, qui illam magis à se desertam quàm defensam uelint: fidelis tamen Deus est, qui cum Ecclesiæ suę nunquam se defuturum promiserit, nec nunc etiam illam in tanta perturbatione deseruit. Ecce enim Pius noster Pont. Maximus, non passus Ecclesiam sibi creditam tot periculis agitari ac tot hæreticorum factionibus scindi, illud adhibuit remedium, quod in eiusmodi grauissimis tempestatibus tutissimum perfugium, & quasi sa-

cra ancora semper exstimatum est: Hic enim in hac Tridentina ciuitate sacrosanctam Generale atque Oecumenicum Concilium instituit, & aperuit. Quòd sanè ut ad optimum finem perducat, utque illud Patribus pietate, & doctrina claris numerosus, & ornatius in dies efficiat nulli labori, nullis incommodis omninò parcit. Existimat enim hac una ratione rebellium animos, ac ceruices facilius flecti, si inter Catholicorum gregem, tractandi, colloquendique gratia conueniant, ut auditis saniorbus rationibus mitescant, & sanentur. Fuit igitur hic nuncius Christianorum auribus gratissimus iuxta ac lætissimus, hic, inquam, promulgati Concilij nuncius. Nemo enim non credit hanc unam esse rationem, qua tantis Ecclesiæ malis, cum diuino in primis auxilio succurri & subueniri posfit: nemo non sperat se hac ratione à tantis angustijs, tantoque timore facilè emergere, & ereptum iri. Quamobrem penè cuncti Christiani Principes, hoc tàm pium negocium, non magis ad Ecclesiæ pastores, quàm ad se pertinere rati, suos huc Oratores miserunt, cùm, ut gerendis in sacro Cõcilio eorum nomine interessent, tùm ut rem tàm necessariam omnibus uiribus adiuuarent. Sunt enim & ipsi membra Ecclesiæ, & tanquàm stellæ infirmamento positæ, quorum est post solem, idest Summum Pontificem, in subiectos populos secundum datam de cælo potestatem uirtutem influere. Itaque Consules septem Pagorum seu Cantonum, ut uocant, laudatissimorum Heluetiorum superioris Germaniæ quales sunt,

ſunt, Lucernenſes, Vranienſes, Suitbienſes, Syluanienſes ſupra, & ſubtus Syluam, Tugienſes, Friburgenſes & Solodorienſes, qui erga ſedem Apoſtolicam, & ueſtrum hunc ſanctiſſimum ordinem benè ſemper fuerunt affecti, noluerunt & ipſi in re tàm neceſſaria, & in publica quaſi totius orbis cauſſa ſuos Oratores deſiderari. Ea præſertim de cauſſa, quòd cùm audierint his ſacroſanctis comitijs iacta eſſe tàm pia tàm religioſè auſpicata fundamenta, in eam ſpem uenerunt, ut breui ſe uiſuros ſperent, quę nunc in Eccleſia, nequitia Sathanæ, qui ſuper ſeminauit Zizania, ſunt diſperſa & diſiecta, nedum congregata, ſed omnia unum, uti priùs erant, eſſe affecta. Quod, ut ad Dei laudem, & Chriſtianorum ſalutem quam celerrimè fiat, in ſuis orationibus, & priuatim & publicè comprecantur. Quamobrem ijdem Heluetiorum Conſules communi conſenſu Dominum hunc Melchiorem Luſi Ammannum Subſyluanenſium ſubtus Syluam nobilem & ſtrenuum ſanctę Romanæ Eccleſiæ Militem deauratum, uirum omni probitate, & uirtute ornatū, uti inter ſuos præcipuū huc ad uos delegarunt, ut omnibus, quæ in hoc ſacro Concilio gererentur, intereſſet, in omnibus decernendis fidem, & obedientiam eorum nomine publicè ſponderet. Cupiunt enim maximè, & uehementer exoptant, hoc uobis teſtatum relinquere, ſe quidem quod ad fidem, religionem, & obedientiam attinet, itemque alacritatem, & ſtudium iuuandi Romanā ſedem nullis populis, qui Chriſtiani cenſentur, cedere, nulliſque

nullisque se inferiores putare. Gratias enim Deo agunt, quòd eius munere sibi datum est, quòd ijs uiribus, quibus inuicti ferè semper extiterunt, in huius sedis beneficium semper usi sunt. Et ne commemorem qualem operam Ecclesię ante Iulij II. tempora ipsi Iulio II. Leoni X. Pontificibus Maximis præstiterunt, ut pręteream tot contra infestissimos Ecclesiæ hostes partas uictorias, satis erit hoc tantùm argumento eorum fidem comprobaße, quòd cùm sint ipsis fidei hostibus, nedum finitimi, sed etiam coniunctissimi, nunquàm adduci potuerunt, ut in eorum peruersa dogmata aliquando concederent, aut transirent licet ab eis quotidie omnibus penè machinis oppugnentur: quin potius eis semper constantissimè restiterunt, & tanquam legitimi Israelitæ nunquam cùm execratis Moabitis iungere prophana connubia uoluerunt. Et hoc apertissimè declararunt, quando inito cum illis ipsis Religionis causa bello, immanissimum, ac nephandissimum Ecclesiæ hostem Zvvinglium hæresiarcham peremerunt, extractumque è cadaueribus combußerunt, quo testarentur sibi cum illis, quamdiu extra Ecclesiam manere uellent, perpetuum & uerè (aspondon) bellum fore. Nec sine causa arbitror in ipsis Italiæ limitibus, & finibus constituti sunt, ut scilicet tanquàm ualidum propugnaculum obstarent, ne graue malum, quod ad Aquilone, iuxta Prophetæ uaticinium quotidiè panditur, in ipsius Italiæ uiscera tàm facilè irrumpat & penetret.

Hęc autem atque eiusmodi multa, quæ Heleutio-

rum uirtutem testantur, & si uobis Amplissimi Patres, perspectissima & notissima esse arbitror, testari tamen placuit, non quidem iactationis, aut ullius gratiæ promerendę studio, sed ut quique exploratissimum & persuasissimum habeant, Heluetios erga Romanam sedem tales semper fore quales omnibus propè seculis fuerint, atque eundem semper animum in eiusdem beneficium & sua sponte, & rogatos allaturos.

RE-

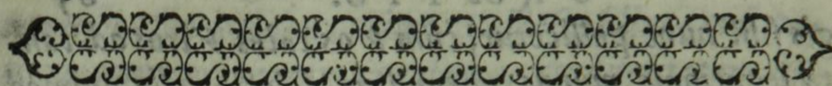
RESPONSVM SANCTAE SYNODI in admißione Oratorum septem Cantonum Heluetiorum Catholicorum: Datum in eadem eorum comparitione, die XX. Martij, M. D. LXII.

Vlta sunt Oratores præstantißimi, & ea quidem præclara fortissimè Heluetiorum gentis in Christianam religionem merita, eiusque magna & eximia in sanctam Apostolicam sedem pietatis, & obedientiæ officia omni tempore extiterunt; Quæ etsi nunc à Sancta Synodo non commemorantur, clarissimis tamen litterarum monumentis consignata, sempiternam uobis laudem pepererunt, ac quod uerè Christianis hominibus, & solidæ fælicitatis amantibus multò optabilius esse debet, apud Deum (ut Apostoli uerbis utamur) ęternum gloriæ pondus promeruerunt. Verùm quamuis cætera pietatis uestræ studia magna sanè & illustria sint, tamen haud facilè dixerim, an ullum magis oportunum officij, & obsequij genus, uel Christianæ Reipublicę magis salutare ab Heluetijs profectum fuerit, quàm quòd ad sanctam hanc Oecumenicam Synodum honestißima legatio-

ne missa, se tanquàm optimos Ecclesiæ filios omni ratione communis matris causam, & dignitatem defensuros esse apertissimè declararint. Testatum illud quidem anteà sæpius fecerunt inuicta quadam animi fortitudine & constantia, cum ferro, & armis pro uera Religione dimicandum fuit: Attamen eo nunc commendatior apud omnes, & Pio IIII. Pontifici Maximo gratior esse debet uestra hæc quàm sedulò pręstatis, opera, industria, ac sancta sollicitudo, quia non ad unam aliquam Christianæ Reipublicę partem iuuandam, sed ad uniuersam penè ab impiorum scelere, unà cùm alijs, quibus Ecclesiæ salus curæ est, uindicandam prompto, & alacri animo accurristis. Quòd igitur Sancta Synodus ad officium suum pertinere existimauit, primùm quidem uos Oratores præstantissimi saluos, & incolumes aduenisse tàm uehementer lætatur, ut de eo etiam maximas gratias Deo optimo, & immortali nullum neque agendi, neque habendi finem faciat: quippe cùm præter optimi, & Christianissimi Cæsaris Ferdinandi, in cuius fide, & clientela potissimum conquiescit, Regumque ac principum egregiam erga se uoluntatem, & propensionē magnum etiam pręsidium in uestræ laudatissimæ nationis studio ad ea perficienda iàm pridem collocarit, quę Pius IIII. diuino quodam beneficio turbulentis hisce temporibus Ecclesiæ Pontifex datus, ritè & legitimè conuocato Generali Concilio instituit. Hoc autem Sancta Synodus de optimo Heluetiorum animo anteà semper cognito, ac perspecto eò ma-

gis sibi nunc pollicetur, cum Vos tales Viros ad tantæ legationis munus obeundum delectos esse animaduertat, quorum in altero maximarum rerum usum, summamque bellicæ uirtutis laudem: in altero summam Eccclesię disciplinę grauitatem, doctrinam: in utroque autem incredibilem in Deum pietatem, & in Sanctam Apostolicam sedem obseruantiam, & deuotionem mirificè commendari non ignorat. Quibus de causis uos iàm summo amore prosequitur, & in posterum omni officij genere complectetur. Quod uerò in defendenda Sanctæ Dei Ecclesię authoritate, & dignitate perpetuum Heluetiorum studium profitemini, de tàm pia uoluntate ac mente, ex qua præcipuam nominis commendationem maiores uestri sibi, & posteris compararunt, uobis Sancta Synodus tùm immortales gratias agit, tùm ex animo gratulatur: nec dubitat quin (adiuuante Domino) constantissima, & inuicta Natio in eadem sententia permansura sit, non solùm quia diuturna, aut firma libertatis uestrę defensio à uerę pietatis cultu seiuncta eße non potest, uerumetiã quòd tantis iam rebus pro fidei Catholicę, & Ecclesiasticæ libertatis propugnatione fortiter, & feliciter gestis, uestri iam similes non eße uobis nunquam licebit. Mandata uerò uestra quoad iuris est, libenter admittit.

COMPARITIO ORATORIS Alberti Bauariæ Ducis, Die XXVII. Iunij. M. D. LXII.

Litteræ. Oratio. Responsum.

LITTERAE ILLVST. D. ALB. DVcis Bauariæ, lectę in Generali Congregatione, Die XXVII. Iunij. M. D. LXII.

Euerendissimi et Illustrissimi Domini, cæterique Sacri Cōcilij Patres, amici honorandissimi & charissimi salutem, & inseruiendi ac gratificandi, paratissimam simul & amicissimā uoluntatem. Mittimus iàm reuerēter planè ac deuotè ad sacrū Cōcilium Tridenti Oratorem & Consiliarium nostrum, Doctorem Augustinum Paungartnerum, cumque eo Theologum de Societate Iesu, Collegij nostri Ingolstadiensis, Ioannem Cuuillonium, qui in tàm pio, tamque necessario Ecclesiæ Dei cœtu, nostram omninò personam repræsentent. Plenissimam enim acceperunt potestatem, ea omnia nostro nomine agendi & faciendi

di, quę si pręsentes adessemus, pro officio Pij & Catholici Principis agere atq; facere; uel poßemus, uel deberemus etiam. Quod quidem hisce nostris litteris testatum abundè cupimus: Rogantes insuper amicissimè, ut præfatis nostris Oratori atque Theologo, in ijs, quę ex nostro Mandato proponent, dicent, aut quacunque ratione agent: non minor quàm nobis ipsis adhibeatur fides, beneuolentia, & humanitas. Ita enim & certissimè nobis pollicemur, & Vos dignum facietis uestra uirtute & bonitate, Nobis uerò gratissimum officium. Christus optimus Maximus clementissimè faxit, ut quod ad sui gloriam & Ecclesię Sponsæ suæ salutem pijssimè institutum est optimè ac felicissimè cedat: Ex Ciuitate nostra Monachio, XIIII. Aprilis. M. D LXII.

ALBERTVS DVX BAVARIAE.

A TERGO.

Reuerendissimis & Illustrissimis Dominis Legatis, Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, cæterisque Sacri Concilij Tridentini Patribus Dominis & Amicis nostris honorandißimis & dilectissimis.

ORATIO HABITA AB ORATORE illustrissimi D. Alberti Ducis Bauariæ in Generali Congregatione Sacri Concilij Tridentini, sub S. D. N. Pio Papa IIII. Die XXVII. Iunij. M. D. LXII. in eius Comparitione.

VAndoquidem S. D. N. aliquoties perquàm paternè, atque uos ipsi Reuerendissimi & illustrissimi sacri Concilij Tridentini Præsides etiam amicè, Vt ad celebrationem huius tàm Sancti tamque necessarij Instituti Legatos mitteret, Illustrissimum & Serenissimum Principem dominū Albertum Comitem Palatinum, Rheni Superioris inferiorisque Bauariȩ Ducem &c. exortati estis, sui muneris esse putauit Illustrissima sua celsitudo, ne cùm Princeps sit Catholicus, nihilque magis elaboret, quàm salua ut sit Catholica religio nostra, tàm necessario tamque Sacrosancto operi deesse uideretur, decreuit sanè Legatum suum ad Concilij negocium opportunis mandatis instructum ablegare. Quòd quidem iam ipso facto præstans, ablegauit & misit præsentem me Illustrissimæ suȩ Celsitudinis seruitorem cùm plenissimo mandato, ut suæ Illustrissimæ Celsitudinis nomine paucula quædam Sacro Concilio proponam,

nam, & posteà etiam ubi usus & oportunitas erit, tractarem, agerem, atque efficere curarem, quæ & honore sacri Concilij & Illustrissimæ suæ Celsitudinis officio eße uideantur.

Principio igitur tàm ipsis Reuerendissimis, & Illustrissimis Concilij Pręsidibus, quàm reliquis Reuerendissimis Patribus plurimam & deuotissimam affero Illustrissimę suę Celsitudinis nomine salutem, amicitiam ac beneuolentiam. Et profectò summopere lętatur Illustrissima sua celsitudo, quòd Sacrosancti huius Tridentini Concilij non modò auspicato initium factum sit, sed etiam feliciter progredi actiones eius intelligantur, & quidem eò modo, ut omnes pij meritò queant felicissimum euentum sperare. Quanquàm uerò, si quidem est secularis, atque idcircò Illustrissimam suam celsitudinem minimè decet in Concilio aliquid uel decernere uel pręscribere in rebus Spiritualibus. Sed tamen secularium Principum cùm intersit uel imprimis, ne quid authoritatis, quo minus feruens Concilij cursus procedat feliciter, deesse uideatur: eam tamen ob causam me potissimè misit Tridentum, quippe ut Concilium Illustrissimę suę Celsitudinis nomine cohonestem, concelebrem, ac si fieri possit, adiuuem etiam pro uirili mea: hac tamen habita ratione, ut meminerim Illustrissimam suam Celsitudinem esse Secularem, non Spiritualem Principem: cuius sit non dare, sed accipere leges ab Ecclesia. Hæc etenim quoniam pia Materfamilias est, atque legitima diuinarum rerum dispensatrix, soleresque

lersque & salutaris medica, cui nullum medendi modum præscribere debemus, sed morbum ostendere, & efficacem sperare medicinam.

Communes quidem Germanię morbos procul dubio Reuerendißimis Sacri Concilij Proceribus notos esse, nec dubitandum existimant, Illustrißima sua Celsitudo, quin etiam audierint quo in statu Bauaricæ gentis nunc Catholica religio uersetur. Quandoquidem enim alię prouinciæ, quę Bauariam circumquaque propemodùm cingunt, diuersis sunt uarijsque infectæ erroribus, eosq; fouēt nō modo apud se, sed propugnant etiam pertinaciter, propagantq; quoad fieri potest, summo studio; facilè existimari potest, quanto partim dolo, partim manifesta ui in Bauariam irruere conentur sectæ, quarum aliæ quidem aliqua diligentia authoritateque Illustrißimi Principis mei hactenus repressæ sunt, alię nescimus quo infœlici Bauarię fato, iam in ipsa uiscera Bauarię penetrarunt, easque nunc (quod uehementer dolendum) radices egerunt, ut uoto magis quàm facto extirpari posse censeantur. Superioribus annis habita est totius Prouinciæ tàm in Clero, quām in populo de fide Catholica & de honestate morum uisitatio: In fide autem & in ipsa religione nostra quot repertę sint & quantę hæreses, nimis longum foret, si omnes deberent recenseri. Crasſiores igitur generatim perstringi poſſunt, cùm uniuersę explicari non queant.

Reperti sunt enim inter Parochos cęterosque ministros Ecclesiarum, quorum alij sunt Zvvingliani, alij

Lu-

Lutherani, alij Flacciani, alij Anabaptistæ, alij qui Manichęorum dogmata denouant, alij qui aliorum deliramenta & errores sectantur, atque propagant. Hæc Catholicæ fidei nostræ zizania, quoniam Prçlati pullulantia paßim in ipsis herbis non extinxerunt, & iam mox adulta extirpare non potuerunt, eò nunc res deuenit, ut siquis nunc hæc zizania eradicare conetur, metuendum sit ne bonum triticum conculcet, zizania tamen non euellat pænitùs. Nam huius pestis contagio, non modò in fęce infimę plebis, sed etiam in penetralibus statuum ac Reipublicę, maximè autem nobilium ac ciuium uersatur, qui ita animis errore corruptis, quotidiè magis, magisque uicinorum sectariorum commertio obfirmantur, ut foris cum aduersarijs non occultè sentiant, domi uerò nihil non sedulò faciant, quod in uehendis erroribus percommodum sit, & Sanctissimis priscorum constitutionibus perniciosum: ita ut quacunque omninò ratione id agant unum, ne locus amplius reliquatur sanæ & Catholicæ doctrinę tutus, aut integer. Vnde uiri prudentes quàm difficilis sit & quàm periculosa in istis Ducatibus gubernatio, facilè iudicare possunt.

Huic autem malo magnam ansam fuisse præbitam omnes homines sani fatentur, cùm à Clero, tùm à populo: quando hic nullum poßit inter doctrinam & doctorem discrimen cernere, ille id sibi semper licere quod liberet, arbitraretur. Tametsi autem degenerantis populi malitia tanta est, ut per se

huic

huic subsequutæ hæreticæ contagioni abundè materiam dederit, tamen dubium haud uidetur, quin, cùm Clerus qui sal terrę esse debuerit, infatuatus sit, nec ad eam rem ad quam maximè oportebat, utilis, magnam in Clero culpam huius mali uersari omnes sapientes oporteat confiteri. In uisitatione nuper habita, quanta omnis generis flagitia in moribus Cleri comperta sunt: quanta socordia & supina negligentia, in quibusdam proceribus seu Ecclesiarum prælatis, aurium pudore, ne manifestentur prohibemur: ipsa morum turpitudo efflagitat, ne maneant diutius inemendata. Atqne hęc si quis uellet sigillatim, prout per se se res ipsa habet, atque exploratè constat, enarrare, castis pijsque Reuerendiss. Patrum auribus omninò fieret molestum, alijs qui minus firmati sunt, ingens periculosumque offendiculum præberetur. Quamobrem Illustrißimus Princeps meus hoc abundè satis existimat, si uobis Reuerendissimis & Illustrißimis Tridentini Concilij Legatis atque Patribus, saltem per occasionem insinuaretur, ut duntaxat accuratissimè uobiscum perpendatis, quàm infructuosa doctrinæ emendatio futura sit, nisi priùs Doctores, qui tanquàm uasa doctrinæ iudicantur ab omni sorde morũq; fætore expurgai repræsentẽtur populo. Omnes sapientes peritiq; uiri unanimi sententia hoc asserunt, hoc efflagitantur penitùs, ut prius Clerus Ecclesiarumque ministri ac doctores à uitæ sordibus repurgentur quàm ulla queat fructuosa doctrinæ discussio ac determinatio fæliciter inchoari ac definiri salutariter:
Dein-

Deinde nec parum momentum uidetur, quòd hæc pernicioſa contagio non modò non ceſſat tàm longo tempore, ſed ſubinde grandeſcit, etiam multis uariisque amplificata acceſſionibus. Quippè Clerus noſter tantis Eccleſiæ calamitatibus, nullo modo neque afficitur neq; affligitur, ſed multò magis inſoleſcit, gulæ libidinibusq; indulget, ac quaſi uelit in contemptum Dei hominumq; omni genere uitiorum ſe coopertum potiùs palàm cognoſci, quã minima aliqua in re emendatũ animaduerti. Vt cætera Cleri uitia, quæ cum populo communia habet, taceantur: At certè libido illa in Clero nimis libera atque notoria, propter quam iis nũc potisſimè infamis eſt, à plebe irritatoque populo alienisſima eſſe iudicatur. Siquidem policiti magiſtratus nullum in ciuili ſocietate ciuem ferunt, qui palam ſcortetur, domique ſuę quaſi in publico lupanari ſcorta fouere ſtudeat. In proxima uiſitatione per Bauariam facta, tàm frequens concubinatus repertus fuit, ut uix inter centum tres uel quatuor inuenti ſint, qui aut manifeſti concubinarij non fuerint, aut clandeſtina matrimonia non contraxerint, aut uxores palàm non duxerint. Quæ morum turpitudo in Clero uehementer offendit imperiti populi animos, tantoperè, ut Sacerdotium unà cum ſacerdotibus Doctrinam unà cum doctoribus exercetur, diriſque deuoueat. Ita ut ſit confeſtim paratus ad quamuis ſectam exire potiùs, quã redire uelit ad Eccleſiã. Prætcrea nec pauci homines à nobis deficiunt ad ſectarios ob utriuſque ſpeciei probibition cum arbitrentur de communione utriuſ-

utriusque speciei expreßum Dei uerbum extare, de una specie nullum reperiri. Huc accedit, quòd utriusque speciei usus, non modò in primitiua Ecclesia, sed etiam nunc omnibus Orientalibus Ecclesiis frequẽs est, & quidem celeberrimus: quin nec Romana Ecclesia olim ab eodem usu adhorruit, quemadmodum uarijs diuersisque historiarum monumentis edoceri potest. Nec sanè id parùm mouet homines, præsertim in Bauaria, quod Paulus III, edicta bulla conceßit Germaniæ Episcopis potestatem communicandi populum sub utraque specie. Quod quidem summi Pontificis Decretum urgent summi & infimi, Illustrißimumque meum Principem eam ob causam uehementer culpant, quasi (quod abest planè) diuinam institutionem contra expressum Dei uerbum inuideat subditis suis. Ea inuidia, quoniam Illustris. sua celsitudo uehementer grauatur, frequentius subditorum querelis apud alios Germaniæ Principes odiumque hoc sui æquè domi ac foris adeò subinde exasperatur, atque increbescit, ut plerique quibus ueloces pedes sunt ad effundendum sanguinem, nihil expectent auidius quàm aliquam præberi mouendis tumultibus occasionẽ. Hinc procul dubio Reuerendissi. & Illustrissi. S. Concilij Presidentes atque Patres perspicuò uident quanto in periculo uersetur Illustris. & Clementißimus Princeps, propter cohibitionem utriusque speciei. Itaque liberè fatetur, nisi authoritate Tridentini Concilij hisce malis, quæ à nobis commemorata sunt, salutaris medicina primo quoque tempore
ad

adbibeatur, Illuſtriß. ſuam celſitudinem nullo modo in tanta animorum exacerbatione ſubditos ſuos regere poſſe, atque in legitima obedientia continere aliter, niſi ut magno ſuo dolore & haud incerta ſyncerę Religionis iactura inuitus aſpiciat tandem, quod prohibere ſolus nequeat.

Quanquam uerò, ſicuti anteà dictum eſt, Illuſtriſſ. & Clementiſsimus Princeps meus hæc grauamina eo animo non proponat Sacro Concilio, quaſi præiudicium aliquod adferre, aut iudicium auferre uelit, cùm non ignoret quid poſtulet officium ſecularis Chriſtiani Principis, quem deceat ſe obedientiam Apoſt. Sedis filium & non iudicem controuerſæ religionis in Concilio exhibere. Quapropter cum hæc talis ſuſpicio procul à perſona Illuſtriſſimæ ſuę celſitudinis ſubmota ſit, tùm illud non deducere ſe arbitratur, ſi ſaltem quid ſibi hiſce malis remedij ſalutariter adhiberi poſſe uideatur, familiariter & quaſi conſultandi gratia S. Concilio inſinuet.

Primùm igitur quantum attinet ad ſubmouenda publica ſcandala Cleri, quibus imperitus populus permotus ſubinde magis magiſque efficitur à Catholica Religione noſtra alienior, Illuſtriſsima celſitudo ſua putat huic communi morbo duobus remedijs occurri poſſe. Quorum prius ut Clerus iuxta antiquos Canones reformetur: Alterum: ut Prælati dent operam erigendis domeſticis ſcholis, & amplificandis publicis academijs. Reformare mores Cleri ſępius à diuerſis Germanię Epiſcopis tentatũ eſt parũ fœliciter, ac ſine omni

ni fructu: quemadmodum re ipsa compertum est, cum tàm ardua negocia, non tàm singulorum Præsulum authoritas quàm consensio uniuersorum rectissimè utilissimeque expediat, dum alij ne suos capitulares confratres offenderent, conniuere uisi sunt: alij, si quod tentarunt (ut fecerunt certè quidam optimi Antistites) nihil tamen efficere idcirco potuerunt, quòd Coepiscopi cæteri idem non uiserunt, reformandi institutum. Quocirca existimat omnem priuatam reformationis operam inutilem fore & infructuosam, nisi eò accesserit Generalis Concilij authoritas ac legitima executio decretæ reformationis.

Nec uerò ignorat Illustrissimus Princeps, quid à plerisque, ne seria aliqua morum repugnatio suscipiatur, obijci soleat. Cum uerendum sit, si Clerus ex rigore antiquorum Canonum reformari debeat, fore omnino, ut plerique omnes, præsertim Parochi Parochianorumque ministri, (qui fere omnes concubinarij sunt) suas Ecclesias deserant, & confugiant ad sectarios, ubi concubinas liceat in uxores sumere, & unumquemque ex libertate carnis, ita sicut uelit uiuere. Negari haud potest, quin hæc omnia in malis sacerdotibus expectanda sint, in bonis autem nullo modo. Verùm utcunque hoc metuendum uideatur, non defuit tamen olim, nec nunc deest hic malo nodo congruens cuneus. Nam diligentem operam impendere Antistes debent, educando Ecclesiasticæ iuuentutis seminario, & quo in locum eorum, qui uel apostasia abrepti, uel morte defuncti essent, restitui possent.

At enim uerò hæc necessaria diligentia cùm neglecta est, atque hinc ista honesti Cleri inopia emersit: inprimis necessarium uidetur, ut summo studio Sacrosancta Synodus Tridentina legitimum aliquem modū excogitet, quo inopia Cleri auferri possit, copia restitui. Multæ enim adhuc sunt in Catholicorum principum Territorijs opes: quarum aliæ in continua Symonia uersantur: aliç tenentur ab hominibus indoctis, impuris, inutilibus: aliç etiam per fraudem eorum, qui bona uel maximè tueri debuerant, extinguuntur passim, ab Ecclesijs alienatç & translatç in usus prophanos. Nec dubium est, quin si hæc Ecclesiastica bona in certum ordinem redigerentur, posse inde scelectum aliquem & copiosum Ecclesiastici seminarij in iuuentute plantari cœtum, & ex eo cœtu subinde, ubi necessariæ utilesque personç requirerentur, tanquàm ex instructa officina cateruatim depromi. Atqui uerò si hac uia collabescenti Ecclesiç occursum non fuerit, timendum prorsus, ne aliquando Catholicos, tàm ui sectariorum expugnatos esse, quàm domesticis copijs destitutos perijsse, conqueri oporteat.

Quapropter Illustrißimus Princeps amicè submisseque admonet sancti Concilij Reuerendissimos ac Illustrissimos Dominos Legatos cçterosque Patres, ut hanc rem sibi uelint imprimis esse curæ, ne posthac tanta educandç iuuentutis negligentia Prælatis permittatur. Sperandum enim magnopere mirabiliter suas Ecclesiæ uires pedetentim restitui posse, si sedulò operam nauaremus erudiendç copiosæ iuuentutis, & or-

dinandis fouendisque pijs ad doctis hominibus, qui Ecclesiam doctrina aduersus hæreses tueri queant, & submouendis inutilibus flagitiosisque sacerdotibus, qui suis moribus turpissimis ecclesiam uehementer deformant, & sua inscitia labefactant non mediocriter. Illustrissimus uerò Princeps meus quid grauissimis sumptibus & perpetuo studio hac in re conatus sit, eferre iactanter minimè cupit: testes autem habet quamplurimos, tàm eos ipsos quos liberalissimè etiamnùm fouet Doctores, Professores atque Sacerdotes, quàm uicinos, Prouincialesque Episcopos, & alios etiam Catholicę Religionis amantes.

Cæterùm existimant plerique uiri rerum Germanicarum periti, tale nunc esse in Germania seculum, quasi quandam occultam naturæ uim, quę non modò omnes libidinosos, sed etiam moderatos, uereque Catholicos eò perduxit, ut plerique omnes castum matrimonium contaminato cælibatui præferendum arbitrentur. Quamobrem animaduertitur paßim præclara ingenia, doctissimosque homines ducere uxores malle, ut careant Ecclesiasticis beneficijs, quàm Ecclesiastica beneficia acceptare & carere uxoribus. Videlicet cùm uideant reliquam Cleri multitudinem gulę libidinumque flagitijs coopertam, magno detrimento esse ac dedecori Catholicę Religioni, ne ipsi in hoc contaminationis grege uersari cogantur, eorumque uideri consimillimos. Hinc etenim doctorum hominum in Clero penuria extitit, hinc Cleri detestanda inscitia traxit originem, hinc Hæretici sumpserunt

ferunt uires, Ecclesia uerò debilitata est. Periti igitur qui pressius hæc negocia accuratiusque discußerunt, existimant, quòd ad subleuandam penuriam docti idoneique Cleri, nix alia ratione, presertim hac ætate nostra, in Germania Clerus instaurari ac saltem ad obeunda neceßaria Ecclesiæ munera satis frequens haberi queat, nisi more primitiuæ Ecclesiæ docti mariti & ad docendum instructi admittantur ad sacros ordines præsertim uerò ad prædicandum, & amplificandum populo uerbum Dei. Legis enim diuinæ cùm non sit, ut oporteat hominem Sacerdotem esse cælibem, siquidæm constet ex ueterum monumentis atque historijs maritos Sacris ordinibus initiatos eße, & non modò ad Sacerdotij dignitatem, sed etiam ad sublimitatem Episcopi peruenire. Quapropter hanc rem uideri eiusmodi eße, cum qua ius diuinum non sit, ut S.D.N. Sacrique Concilij auctoritas poßit ex instinctu diuino id statuere pro neceßitate laborantis Ecclesiæ, quò status Cleri instaurari queat, ac uires sectariorum infirmari. Verùm hoc non aliter in Concilio proponi iussit Illustriß. Princeps meus, nisi ut Reuerendiss. Patres Germaniæ morbos tanto diligentius inspicere queant, & quid remedij salubriter adhibendū, iudicēt opportuno loco & tēpore cōstituere.

Postremò uerò, quia fuit cōsiliū statim ab initio huius exortæ dißēsionis piorū doctissimorūq; hominum, ne tantoperè ob unius alteriusve Speciei usum tanta certamina instituerunt, ipso rei euentu animaduersum est, quòd pleræque Prouinciæ in Germania, in obe

dentia Sedis Apostolicæ retineri docuissent, ab omni reliqua sectariorum labe immunes, si moderatio quædam in re, natura sua indifferente, admissa fuisset. At uerò cum populus utriusque Speciei usum, quasi ex diuina institutione sibi deberi arbitraretur, cumque uicissim is usus à Prælatis constanter denegaretur, surreptitij sectarum duces eam occasionem nacti, sub prætextu diuinæ institutionis & concepto odio irati populi, non solum hoc sanctæ Eucharistiæ Sacrmentum penitùs prophanarunt, sed etiam sub eodem prætextu diuersa hæresum semina longè lateque adeò efficaciter disperxerunt, ut nunc occasione utriusque speciei non modò populi Germaniæ, sed & reliquæ Nationes instar torrentis ab Ecclesia Catholica defluere uideantur. Vt tamen hæc ista tàm frequens defectio, tamque feruens decursus saltem inhiberi aliquo modo possit, prudentium uirorum iudicium est, si S. D. N. ex plena potestate sedis Apostolicæ & ex iudicio S. Tridentini Concilij, Laicis utriusque speciei communionem benignè largiretur, fore, ut qui hactenus Sedis Apostolicæ obedientes remanserint, in posterum quoque obedientes permansuri, ac si qui leniter deflexerint, ad obedientiã reuersuri existimentur, quemadmodum in nõnullis cognitũ est, qui cum ex indulgẽtia Pauli Tertij cõpotes deuotionis suę facti essent, reuersi sunt ad Eccelesiam.

Cùm igitur hæc tria, turpis uita Cleri, concubinatus Sacerdotum, & prohibitio utriusque Speciei principales causę sunt, cur tanto odio Catholicorũ, tan-

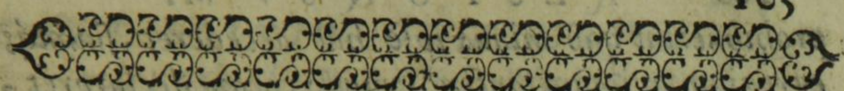
toque studio nouitatis, Populi, Nationesque ab obedientia Apostolicæ Sedis resiliant, conferantque se ad diuersos sectarum Duces. Periti sanè Catholici uiri arbitrantur, nullis alijs præsidijs hoc tempore populum studio nouitatis tumescentem, ne sensim in manifestam defectionẽ prorũpat, in odedientia Sedis Apostolicæ retineri posse, quàm si ad submouẽdos uitiosos Sacerdotes idoneus Clerus ex instauratis scholis copiosè educaretur: ad tollendũ turpẽ cõcubinatũ castis maritis Sacri ordines, cõcionãdiq; in primis facultas, cõferrẽtur: ad placãdos irritati populi animos, utriusque Speciei usus permitteretur. Quia uerò dubiũ nõ est, etiã si hæc tria ex quadam Catholicæ matris Ecclesiæ indulgẽtia per authoritatẽ pręsentis Concilij ritè ordinarẽtur, tamẽ sectarios duces seductosque populos idcirco ad Ecclesiã non reuersuros esse, cùm palã editis libris non dubitẽt obfirmare sese, quòd nunquã uelint Romanis Põtificibus ullam obedientiã præstare. Itaq; non uult Illustriss. Princeps meus hãc suã sententiam sic accipi, quasi illis tribus concessis, putet Hęreticos posse ad Ecclesiã reduci, sed eã esse multorũ piorũ hominum opinionẽ, quod isto modo Catholici populi reliquiæ in Germania confirmari atque retineri aliquo modo possint, cùm hoc tempore non tàm necessariũ uideatur ut refutentur aduersarij, quàm ut queant fulciri domesticæ ruinę nostrę, quę nunc non minus domi graues sunt, quàm foris aduersariorum machinationes. Atque hoc illi, qui enodatius pręsentis Ecclesię statum ad limam ducunt, eò interpretantur, ut opinẽ-

tur in præsenti Concilio Tridentino nihil prius ducendum esse, quàm ut antè omnẽ cuiusuis dogmatis explicationẽ, necessariò præcedere debeat eiusmodi morum in Catholico Clero rebusque Ecclesiasticis, (de quibus paulò ante facta est mẽtio) reformatio. Vt cũ personæ Clericales, pristinæ innocentis uitæ suæ testimonium uulgo receperint, tandem maiori apud populũ auctoritate ac fide id possint, quod in Catholica fide nostra uerũ est, constanter docere: quod falsum, refellere. Nec est ullus persuadendi modus, quo Clerus populo recõciliari potest, & audientiũ sibi parare aditũ, nisi palàm constet anterioris uitæ inquinamenta abiecta esse, atq; purioris uitæ documenta palàm exhibeãtur. Quocircà omne Tridentini huius Concilij studiũ prorsus inane futurum creditur, nisi omnis huius mali origo atq; scaturigo, quasi in ipso fonte, hoc est, in Clero eleuetur atq; repurgetur, quò meliore auspicio repurgata fontis origo, in reliquos uniuersæ Ecclesiæ riuulos deduci posse, uulgò cognoscatur. Postea uerò, cùm talis facta reformatio, cùm ẽt honestioris Cleri atque doctioris suppeditata est copia: cùm turpem cõcubinatũ Sacerdotes deposuerint receperintque uicissim sui licitã medicinã à Concilio suppeditatam, siue cõstãtẽ spontanei uoti obseruantiã: cùm ẽt populus adhuc Apostolicæ Sedis auctoritate non prorsus exautoratus, de Cõione utriusque speciei mediocriter placatus existimabitur, tunc deniq; tẽpus erit, cùm omnia nostra domi fieri confirmatiora, ut de dogmatibus ineatur aliqua solidior discepatio aduersus hæreses. Qualis

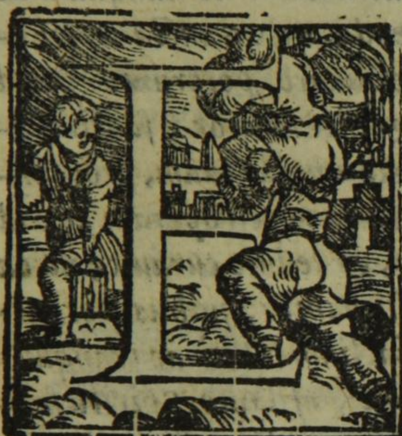
lis aũt & quę hæc discepatio cùm fructus Catholicæ Religionis suscipi posŝit, Illustriss. Princeps meus solus non scit fortasse optimè, sed intelliguntur piorum hominum Catholicorum hac de re non inanes uoces haud obscurè. De qua et, si suæ quoq; Illustriss. Celsitudinis opinio aliquandò requiratur, possset ea quæ aliquo modo explorata sunt, non importunè referre. Verùm hoc tempore quando hoc tantũ est propositum Legationis, Illustriss. Celsitudinis suæ nihil aliud uelle in medium Concilij per me afferri, nisi ut cogitetur, nõ tam quõ uel refutari sectarij queant, quod durum est, uel reduci, quod multò magis dubium, sed potiùs quõ hæ afflictæ Catholici populi reliquiæ posŝint corroborari, stabiliri, atq; reduci ad meliorẽ Ecclesiæ statum. Non enim uidetur satis opportunum, uelle omni conatu aduersæ religionis copias inuadere, & non prius omne studium impendere, ut antę omnia nostræ uires rectè domi constitutæ sint, & ita quidem confirmatæ, ut tam singulæ quàm uniuersæ, uniuersis ac singulis contrarijs possint opponi feliciter.

Reuerẽdiss. aũt Illustrissimique Sacri Concilij Legati cæterique Patres, hãc Illustriss. & Catoliciss. Principis mei qualemcũq; suggestionẽ, forsitã, nõ satis elaboratã, amicã tamẽ beneuolentisŝimãq; suapte natura boni consulẽt. Constãter enim sperat, nihilque penitus dubitat Illustriss. sua celsitudo eidẽ Sacrosanctæ Tridentinæ Synodo hanc suam deuotissimam iuuandę Ecclesiæ deliberationem, si nõ inseruire cõmodissimè, ulterius tamen de grauissimis istis Ecclesiæ afflictioni-

bus cogitandi materiam & occasione subministrare posse: Deum enim summum testatur, nihil esse eorum omnium per me propositorum, quæ ipse temere absq; consilio sibi expectat, ac non potiùs, extrema esse Rei pub. Christianæ adhibenda remedia putet: Ad illum ipsū Illustrissimū & pijssimum Principem meum quòd attinet ita firmissimè animo propositum habet, cumq; Dei benignitate auitis in religione & doctrina Catholica uestigijs fortiter insistant, nihil existimat tàm necessarium, tamq; pium uitæ suæ munus, quam id pro uirili efficere & obtinere, ut ij, quos regendos tutandosq; Deus illi commisit, perpetuò secum habeant rectè, orthodoxè, & Catholicè credendi, piéque secundum instituta Patrum uiuendi commoditatem. Gratissimum uerò quouis tempore Illustriss. suæ celsitudini futurum est, si quæ hucusque in religionem Catholicam præstitit libentissimo sanè animo officia, auctiora posthac & cumulata ingenti subditorum ac Patriæ fructu, reddere ulla ratione poterit. Dixi.

RESPONSVM SANCTAE SYNOdi in admissione Oratoris Illustrissimi D. Alberti Ducis Bauariæ, in Generali Congregatione. Die XXVII. Iunij, M.D. LXII.

Xcellens Doctor, & Magnifice D.Orator, in magna expectatione S. Synodus usque ad hanc diem fuit, ut aliquis ex nobilissimis Germaniæ Principibus ad hoc Sacrum Cōcilium accederet, & sua præsentia eam pietatem in Catholicam Ecclesiam declararet, quæ inprimis à Principibus uiris expectari debet: uel si ipsi grauioribus negocijs impediti adesse non possent, Oratores suos mitterent, qui optimam illorum uoluntatem profiterentur. Inter cæteros autem, à quo omnia pietatis officia S. Synodus expectanda esse semper existimauit, Excellentissimus & Illustriss. D. Albertus Bauariæ Dux extitit, qui ueram, & Catholicam Religionē à Clariss. & Nobiliß. maioribus suis traditam, tanta fide & constantia cōseruauit, ut hisce miseris temporibus in tota Germania firmissimū Sanctę Apostolicæ Ecclesiæ propugnaculū iure optimo habēdus sit. Cùm igitur graues rationes pro-

probibuerint quò minus ipse huc accederet, suumq; egregium animum sanctæ Synodo coram declararet, quod quidem eum præstiturum esse, si per alias occupationes sibi licuisset, dubitare non potest, summa lætitia affecta est, cùm uirum optimis artibus præditum suæ uoluntatis testem, ac ueluti obsidem huc allegauit. Sperat enim fore, ut eius auctoritas nunquam defuisse uideatur ad ea peragenda, quæ Sanctã Dei Ecclesiam quacunque ratione iuuare poterunt. Quod igitur reliquum est, te Magnifice Orator, sancta Synodus benignè accipit, mandatumque tuum, prout iuris est, libenter admittit: daturaque est operam, quod quidem hactenus diligenter, & sedulo curauit, ut ea omnia piè & religiosè constituantur, quibus Dei cultus magis amplificari, & fidelium saluti ac tranquillitati commodiùs consuli posse, afflante Spiritu sancto, qui optimorum consiliorum auctor est, iudicarit.

COM-

COMPARITIO ORATORUM Caroli Regis Christianissimi Die XXVI. Maij, M. D. LXII.

Literæ. Oratio habita à D. Guidoue Fabro tertio Oratore. Responsum S. Synodi.

LITERAE CAROLI CHRISTIANISS. Gallorum Regis, Exhibitæ ab eius Oratoribus Die. XXVI. Maij, M D LXII. in Generali Congregatione, & postea in Sessione IIII. die IIII. Iunij. Sanctissimis ac Reuerendissimis Patribus, Tridenti pro Concilio nunc congregatis.

AROLUS Dei gratia Francorum Rex, Sanctissimis & Reuerendissimis Patribus Concilij Tridẽtini Salutẽ. Existimamus uos omnes satis intellixisse, quanto studio & diligẽtia Rex Christianissimus frater, & Dominus noster egerit de Concilio generali & Oecumenico conuocando apud Sanctissimũ nostrũ Papam, dilectos fratres, & cõsobrinos Imperatorẽ, Regem Hispaniarũ Catholicũ, & alios Principes. Nostis etiã qua diligentia, & eo quem dècet Principem Christianiss. in Deum & eius sanctam Ecclesiam zelo, Nos postea quam Regiam coronam sumus adepti, rem à defuncto Fratre, & D. nostro adeò egregiè & magna cum laude cœptam, fuerimus subsequuti, ma-

gno

gno & graui dolore affecti, quòd propter munus & diuisiones, quæ sunt propter Religionem in Regno nostro, non potuerimus eius Prælatos, nostrosque Oratores, quos se itineri accingere primo quoque tempore optabamus, maturius mittere. Cuius cessationi causam Vos pro prudentia uestra magis imputabitis temporum calamitati (neque enim adhuc sedati sunt tumultus) quàm nostrę uoluntati. Quæ & si adhuc ætate minores simus, erit tamen tanquam Ecclesiæ filij primogeniti in Religionem semper propensa, & eam in Ecclesiam Christianam bene affectam, re ipsa omnes intelligent. Misimus intereà aliquot nostri Regni Episcopos, delegimusque Oratorem dilectum & fidelem, à Secretioribus nostris Consiliariorum summi ordinis nostri Equitem, & unum ex his quod ad latus nostrum assiduè esse solent, D. de Lansaco & cum illo dilectos & fides Consiliarios nostros, Magistros Renaldũ Ferreriũ, Præsidẽ in Parlamento Parisiẽsi, & Guidonẽ Fabrũ Iudicẽ maiorẽ Tholosæ, quibus dedimus potestatẽ in Concilio pro nobis sistẽdi eundemque in eo gradũ & ordinẽ tenendi, quẽ hucusq; Regũ Christianissimorum maiorum nostrorum Oratores tenuerunt, ac coniunctim, uel separatim in eo Cõcilio requirendi nostro populique nostri nomine quascũque reformationes, constitutiones, & Decreta, secundum purã doctrinã, & quę non solũ pertineãt ad Ecclesię Gallicanæ, sed Ecclesiæ Vniuersalis utilitatem, sectarum & controuersiarum, quæ sunt hodiè in Religione, conciliatione, & propagatione nominis Dei, & in

uni-

uniuersum salutem Reipublicæ Christianę munus & officium Oratorum, secundum Mandata quæ illis dedimus. Et quoniam illorum fidem, & industriam perspectam & cognitam habemus: rogamus, Sanctissimi Patres, æquo animo eos admittere, attenteque quod illi Vobis nostro nomine exponent, audire, eandemque illis quam nobis, si istic essemus, fidem dare. Deus uos, Sanctissimi Patres, pro sua gratia & præsidio tueatur. Datæ Parisijs xij. Apr. M. D. LXII.

CHARLES BOURDIN.

ORA-

ORATIO HABITA A GVIDONE Fabro Oratore Caroli Galliarum Regis Christianissimi in Generali Congregatione, Vigesimosexto Maij, Anno M. D. LXII.

Legationis nostræ testimonium, Patres Amplissimi habetis ex literis, quas nobis nunc à Christianiss. Galliarum Rege Carolo, publicè reddidimus: causas uerò eius quæ uariæ sunt, & maximè, quibus non modò optimi Principis animus in Christianam Rempublicam ostenditur: sed etiam singulare eius de uirtute, ac pietate uestra iudicium, quod ita nunc nobis necesse est, & cogit suscepti muneris ratio, exponemus paucis, id est, inornatè, nudè, simpliciterque: Sic enim apud graues ac sapientes uiros agi oportet, & quidem, si, quod magnoperè uolumus, & obsecramus Carolum Henrici Regis filium esse memineritis, & Francisci nepotem, non ualdè nostrum, ut opinor, in explicandis Legationis huiusce rationibus, causæ suæ, sermonem requireitis: Ad augusta enim illa Francisci & Henrici nomina, facilè unicuique uestrum occurret illicò, ecquid officij, ecquid in his Christianis conuentibus oneris nobis impositum sit, & quarum rerum postulata afferamus, ab eo uidelicet Legati, qui paternę auiteque laudis non æmulus modò atque imitator, sed etiam hæres & succes-

sor

ſor, nulla in re magis unquam putauit ſibi eſſe elaborandum, nihilque uehementius contendit, quàm ut opportuno loco & libero, neque conuenturis infido, iuſta quædam Synodus cogeretur, Sacroſanctum Concilium conuocaretur, quàm ut Dei Opti. Maxi. auſpicio, publici Chriſtianorum omnium conuentus, iurè, legitimeque peragerentur, quàm denique ut ex opiniones, quæ in Chriſtiana Republica controuerſæ factæ ſunt, unum in ſenſum, ac decretum, ex auctoritate Oecumenici cuiuſdem Concilij aliquandò reducerentur. Is fuit profectò Regis animus iam inde à primo aditu & ingreſſu Principatus ſui. Quos autem huius ſtudij ac iudicij, perpetuæque in Rempublicam Chriſtianam uoluntatis, citare teſtes ueriſsimos Carolus Rex poterat, eoſdem hodie uoluit hic ſibi ad Concilium Legatos adeſſe. Adeſt enim Ludouicus Sangelaſius, Gallici ordinis Eques Illuſtriſsimus, & in ſecretius Principis Concilium ob ſingularem uirtutem cooptatus, qui uarijs anteà Legationibus functus honorificè, nuper ad Pium IIII. Pont. Maxi. propterea miſſus eſt, ut ipſum Pont. currentem quidem ſponte ſua, ad Concilij procurationem acrius incitaret, eiuſque animum religionis ſtudio incenſum, uehementius (ſi fieri poſſet) inflammaret: Galliæ autem noſtræ recentia uulnera, quæ ſine ſummo dolore tractari nequeunt, ita nudaret, ita detegeret Pontifici, ceu Parenti bono, ut tamen ea ipſa, ne obduci quidem alia ratione, niſi libero Concilio, ne dum curari penitùs, aut ſanari poſſe contenderet. Adeſt

dest quoque Arnoldus Ferrerius, in Senatu Parisiensi Præses, qui altero ferè die post Francisci Secundi mortem, à Carolo fratre, ad eundem Pont. allegatus, nihil potiùs in mandatis habuit, quàm ut Concilium, id est Conuentum Christiani nominis uniuersi, indici postularet. eiusque occasiones omnes, quoquo modo urgeret: admoneret etiam uerendum esse ne ex nostris hominibus quàmplurimi, quos dudùm Concilij futuri spes ęgrè in officio retinebat, diuturna expectatione fatigati deficerent à nobis, & ad eas partes traducerentur, quas nomini, & persuasioni Romanæ maximè aduersarios esse scimus, tantumque decedere de grege Domini, magno non solum Galliæ & totius Christianitatis incommodo, uerum etiam eorum, ad quos ea res potissimum pertinebat, qui occurrere malis dum poterant, noluerunt, dedecore, atque infamia. Hæc apud Pon. non semel acta, ut cernitis, si aliud profectò nihil, Christianissimi tamen Regis de publica pace constituenda curam, de sarcienda inter omnes ordines concordia sollicitudinem, de sanandis Ecclesiæ uulneribus sententiam, atque iudicium, cuius facilè probatura sunt: grata quidem, ni fallor, hominum recordatione cum laude ad omnem posteritatis memoriam peruenient. Neque uerò solus Pontifex de Concilio à nobis sæpè interpellatus est, sed etiam Ferdinandus inuictissimus & Augustissimus Imperator, Philippus quoque Hispaniarum Rex Maximus, atque adeò omnes Europę Christiani Principes, & Respublicæ omnes, omnes inquam

Reges, ut ad rem præstantissimam, & utilissimam tàm necessario tempore animum adijcerent: ad constituendam scilicet unanimem de Religione consensionem, & restituenda Ecclesiæ incendia, continuis legationibus, quotidianis precibus, quanta fieri potuit maxima obtestatione, sępe sumus cohortati. Hic ego uos appello, quicunque adestis illustrissimi atque amplissimi Regum, & Rerumpublicarum Legati. Quòd si me ipsum quoque actor citare testem debeo, liquidè iurare possum de ea re, quę mihi pro eo munere, quo in Gallia fungor, æquè comperta & cognita est, atque alteri cuiquam, præsertim cùm ipsa edictis Regiis, & publicis nostris tabulis contineatur. Sed facio imperitè, ne dicam insolenter, qui in re minimè dubia & obscura artificiosas colligo probationes, potissimum apud uos, quibus nihil tàm certum est, nihil tàm fixum, nihil tàm ratum, nihil tàm denique ad ueritatem omninò persuasum, quàm id, in quo uideor hactenus tantoperè laborasse. Quamobrem transeo nunc ad ea, quæ mihi pauca, sed neceßariò dicenda sunt.

Magna patres Amplissimi, & incredibilis est expectatio, quam de se hic Sanctissimus conuentus, & conseßus uester in animis mortalium excitauit. Non loquor ad gratiam, neque enim debeo, nec eos unquam uiros bonos putaui, qui ad istas artes eßent eruditi; sed quod in laudibus uestris uerissimum esse censeo, id quominus eloquatur, pudore, & uerecũdia uestra minimè debeo prohiberi. Pergam igitur, ut cœpi, di-

cere. Prȩclarum est, & penè diuinum, quòd à uobis expectant homines. Sic enim existimant uos eos esse, qui non uestris quidem, idest humanis uiribus, sed afflati Spiritu diuino, per Iesum Christum, Religionem nostram tot in eam inuectis opinionibus sauciam, reficere & recreare, qui Ecclesiam Dei per hosce quinquaginta annos contrariarum opinionum, quasi uentorum tempestate iactatam, in portu collocare: qui denique in his pugnantium, inter se doctrinarum fructibus statuere optimè possitis, quid dignitas Ecclesiȩ, quid ipsam temporum ratio postulet. Equidem humana imbecillitate fortasse, & aliqua præfectorum Ecclesiæ incuria, uel etiam, ne quid grauius dicam, præpostera pietate irrepsisse in Ecclesiam, res nonnullas, antiquatione, abrogatione, uel moderatione dignas, fateamur necesse est. Sed quemadmodum y homines comprimendi mihi semper uisi sunt, qui arbitratu suo, uel potiùs libidine, sine authoritate, sine ullo decreto ceremoniarum omnem penitùs rationem, quȩ ipsa comes est, & administra Religionis, conuellentes, atque ob id in pacata Republica tumultuantes, impium quendam cultum, ritusque nouos induxerunt: sic contra à nobis peccari fortaßè potest, dum omnia quȩ seculis muniuntur, & longa uetustate, mordicùs retinenda eßße putamus: neque satis spectamus, quid inclinatio rerum, quid momenta temporum, quid publica quies postulet. Nonnulla atque haud scio an uerìus dixerim multa communi concordiæ permittenda sunt, neque quisquam à dignitate

sua uel constantia alienum putare debet, aliquid alteri condonare potiùs, quàm obstinatione rectę sententię, tantam inter Christianos dissensionem alerę. Sed uos, quam de mitigandis ijs, quæ citra Religionē inoleuerunt, controuersijs curam & cognitionem suscepistis, eandem nisi re perfecta, & absoluta, nunquam abijcietis.

Hæc spes reliqua nobis est, quæ bonorum mentes hominum, cogitationesque sustentat. Pugnabit scio perpetuus ille humani generis hostis, nihilque non aget, ut uos à cæpto opere deterreat, ut hos uestros ad rē omniū præstantissimā & sanctiss. impetus frangat, ut honestos eludat conatus uestros, ut auocet, & abducat uos ab instituto, ab officio, dissidijs quippè ac diuortij nostris, quibus exedimur, & extabescimus, ille alitur, ille pascitur uelut suauiss. cibo, egregius preterea scelerum artifex est, & optimorū inter turbator consiliorū. Quoties, quæso, ita uobis obloquetur? Heu stultos, & frustrà susceptos labores, quid aliud tot maris, terræque spatia emensi, præter inuidiam & paupertatem domum reportabitis? quò ruitis nunc præcipites? Quid aliud hic agitis, quàm, ut reuocata, quæ penè sepulta iacebat, prisca illa & rigida ueterum Patrum disciplina, minus posthac lautè, minus beatè, minus feliciter, minusque trāquillè uitam degatis in otio? Ne in Principum scilicet aulas liceat penetrare, ne splendidè epulari, ne magnificè habitare, ne Regio comitatu & ornatu incedere, ne ijs denique frui uoluptatibus, quæ suauissimæ

sunt, sine quibus uita omnis, & ingrata & iniucũda solet esse. Ergo paruo contentos uiuere posthac oportebit? ergo uni Sacerdotio tanquam scopulo affixos inherere? monendo, suadendo, largiendo, alienis semper inseruire commodis? quid concionari de loco superiore? quid meditantes tàm citò senescere? quid curis, & uigiliis absumpto corpore in ipso ætatis flore immatura morte concidere? Hæc aguntur per uos sedulò, hec acerba uitę munerumque uestrorum officia, obsoleta illa quidem & antiquata, atque extincta prorsus, uos renouare, uos è tenebris eruere, & in lucem reuocare quæritis; stulti, & nescij bonorum uestrorum. Recognoscitis, arbitror, Patres, tùm exprobrationes, tùm illecebras quibus aduersarius noster specie recti se insinuat in animos nostros: quem si benigni semel audieritis, si splendore falsi boni obiecto, aciem ingenij uestri perstringi patiamini, si quid denique plus apud uos ualet, quàm publica utilitas, prædico & prænuncio uobis, nihil agetis, susceptum onus aut perfidè abijcietis, aut propter animi imbecillitatem deponetis, spẽ, quę extrema nobis pẽdet, falletis: Concilium deniq; dignitatem, & authoritatem, quæ initio nascẽtis Ecclesiæ magna fuit, & benè constituta Reipublica maxima futura est, in posterum omnem eleuabitis. Nostra, Patrumque nostrorum, & auorum memoria, Synodos indictas fuisse, Episcopos conuenisse, maximos in Germania atque in Italia conuentus peractos esse scimus. Vix tamen ullus, aut perexiguus Christianitati constitit. Nolo

sub

ſubtilius in cauſas inquirere, nolo remouere, uentoſque colligere: Hoc prætermittere certè non poßum (quod uereor, ne nimis ad rem pertineat) minus legiima, minuſque libera fuiße dicuntur illa Concilia: qui aderant, ad uoluntatem alterius ſemper loquebantur, aut potiùs annuebant: qua re nulla in iudicijs pernicioſior, nulla ue capitalior eſſe poteſt. Vos quotquot in Dei nomine huc conueniſtis, non deliberantium modò, ſed iudicantium perſonam geritis, ſtatuendi, diffiniendi, decernendi, Spiritu diuino ſuggerente, ius, facultatem & poteſtatem ſine ulla exceptione habetis: hanc facultatem & libertatem, diuinitùs uobis conceßam, & ex optima & uetere illa diſciplina Conciliorum, Carolus Rex noſter, uel ſuo ſolius periculo, ſi ita ſit neceſſe, ſartam & tectam ordini ueſtro conſeruabit: in eam enim cauſam potisſimum hæc legatio decreta eſt. Quòd ſi in priuatarum rerum iudicijs, de fundo & ſtillicidio ubi agitur, ſententiam ſuam ad alicuius gratiam accomodare turpe haberi debet, & ſeueris ſimis legibus noſtris uindicatur: quo nam quæſo ſupplicij genere digni ſunt, qui de rebus Diuinis conſcripti iudices, dignitatis parum memores in cenſendo, uel auram captant popularem, uel principibus quibus obnoxij ſunt, turpiter ſe uenditant, uel ex aliorum dictatis & præſcriptis togata tanquam mancipia, ſententiam ferunt? æternis certe tenebris & uinculis, leues iſti, & numarij iudices mandandi ſunt. Hanc querelam habuit ętas ſuperior. Ne

idem quoque posteri, qui incorruptè iudicaturi sunt, de nobis existiment, & loquantur, magnopere est prouidendum. Neque etiam, ut tecti ad homines esse poßitis ad Deum immortalem, qui poteritis eße? qualis enim quisque sit, quid agat, quid in se admittat, de cœlo intuetur: cernit cupiditates nostras, & cogitationes omnes uidet: quid in calculo ponendo spectemus, quid in suffragijs & sententijs sequamur: num tacitus & compreßis labiis ardeamus: num adulemur, num gloriæ cupiditate efferamur: num contentionis studio nimio, presentem & oblatam ueritatem recusemus accipere: num leuisßimas delectationes grauißimæ utilitati anteponamus: num aberremus & hallucinemur, prudentes scientesque: num denique Imperatorum, aut Pontificum, aut Regum liberalitates erga nos turpisßimo obsequij genere, gratioso scilicet calculo, & iudiciarijs tabellis prouocare, atque elicere cupiamus. Quòd si quid eiusmodi in his conuentibus peccetur (quamquam secus existimamus, freti uestra bonitate ac pietate) si peccetur tamen, nihil est præterea quò confugere posßimus. Mihi herclè omnia iam addicta uastitati uidentur esse. Veniam longè à ueritate, à coniectura certè non multum aberrabo: Ruet disßidijs Christiana ciuitas, ardentem & flagrantem intestinis bellis cernemus Europam ciuilis ferri, aut subeunda nobis erit crudelitas, aut saltem funerum patriæ spectatores cogemur esse: à quorum causa belli fortuna steterit, ab

ijs

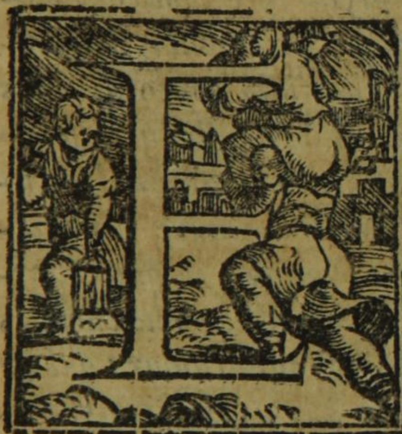
ijs stabimus omnes: quæ mihi profectò, tàm uidentur eße misera & miseranda, ut ad eorum cogitationem totus perhorrescam. Quamobrem excitamini Patres & incumbite in eam curam dies, noctesque, ut hoc, quod ęgrotæ, ac propè desperatę Reipublicæ Christianæ unicum remedium est, non frustrà exoptatum à nobis, non temerè à uobis adhibitum eße uideatur. Et cùm ex nonnullorum fortasse Conciliorum inuidia hęc Synodus laboret, curate, ut omnes intelligant abijße illud tempus, mutatam esse rationem: patere nunc additum unicuique ad disputandum, non flammis hic disceptari, non fidem frangi, non agi præiudicijs, ueritatis disceptionem integram eße, quippe cùm una eademque semper sit ueritas ex omni æternitate fluens: Spiritum sanctum hic adeße, hic præsidere, illius denique instinctu & afflatu de publica utilitate agi, de pacificatione communi, nec non Ecclesiæ totius conciliatione, & restituenda uetere eius disciplina hic tractari ritè, legitimeque: operæ prętium est Patres, ut rem ita se habere intelligant, & animorum uestrorum contentiones huc sciant pertinere: ad hanc quippe famam maxima illa & nobilissima Europæ pars Germania, pro qua potissimùm laboratur, uelut è summo excitata, conueniet: Legatos mittet, aderit hic uobiscum: suos de Religione sensus exponet familiariter, suosq; intimos nudabit dolores: sic denique contrarijs opinionibus iampridem dissecta & diuulsa, atque ob id ad omnes

externas, & suas quoque iniurias opportuna Christianitas in unum tanquam corpus coalescet. Erit terra labij unius, & cordis unius, ut quidam ait: Equidem hanc uoluptatem, quæ incredibilis est, iàm nunc mihi spe & cogitatione iubet presumere. Iuuat oculis mentis intueri idem sentientes omnes Christianos, idem credentes, idem sperantes, eodem charitatis igne accensos: Quam sanè coniunctionem, & diuinam animorum conspirationem, uis nulla posthac reperietur, quę perfringere, aut labefactare possit. Vt autem, Patres, quod suscepistis non mediocre munus alacriore animo conficiatis, Carolum Christianissimum Regem Francorum, (quando is nos suę uoluit esse nuncios & interpretes uoluntatis) ad omnes conatus socium fidelissimum, & adiutorem fortissimum uobis futurum spõdemus, ac religiosè promittimus. Quem uerò laudatorem actionum uestrarum, & assertorem acerrimum perpetuò habebitis, eundem hic testem & spectatorem eratis habituri, nisi tenella ætas, insolens laborum atque itinerum prohibuißet, aut potiùs nisi Ciuilis tumultus terrores, in Gallia necessariò retinuisset. Sed quod ille coràm studiose facturus erat, ut se, suaque omnia ultrò uobis offerret, id nos ut diligenter atque officiosè curaremus, præcepit: & cùm ex authoritate sua aliquid accessionis ad id, quod per uos agitur, fieri posse consideret, iussit, mandauitque, ut id ipsum significaremus, cum magna testificatione singularis suæ erga uos beneuolentiæ, erga ordinem uestrum uoluntatis atque obseruantię,

uantiæ, erga Rempublicam Christianam studij, pro quibus omnibus non fortunas modò & facultates, sed etiam uitam & sanguinem, si opus sit, cupiat effundere.

RESPONSVM SANCTAE SYNODI in admissione Oratorum Regis Christianissimi, datum in Sessione quarta Sacri Concilij Tridentini, sub sanctissimo Domino nostro Pio Papa IIII. Die. IIII. Iunij. M. D. LXII.

Xpectatus, iucundusque aduentus uester Illustrissime Domine a Lansaco Vosque clarissimi Legati Sacrosanctæ huic Synodo non modò summam animorum lætitiam, sed certissimam quoque spem attulit, ut quæ, uel temporũ uitio & infelicitate, uel potiùs perfidorum hominum scelere & pertinacia, à prisca illa ueræ Religionis puritate multis in Regnis, iampridem in uario diuersosque hæresum errores defluxerant atque deciderant (ut uolumus atque cupimus) in pristinum dignitatis ac synceritatis

gradum reuocaremus. Nam cùm perditi homines suis consiliis atque pertinacia, multos iam annos non modò Pontificum atque Regum humana iura, sed etiam Diuina ab Apostolorum iam temporibus, Christo ipso magistro & auctore, partim monumentis, partim uiua uoce per manus, uelut hereditaria nobis ad benè beateque uiuendum tradita atque relicta, suo arbitrio atque libidine ita uiolare & perturbare ausi fuerint, nouis quibusdam licentiæ, sacrilegii, impietatis, omnium denique scelerum ritibus superinductis, ut ad unicum salutareque Sacri Oecumenici Concilii remedium à Pontifice Maximo Pio, solertissimoque Pastore, tàm libenter, quàm necessariò confugiendum fuerit. Quod Spiritu sancto prelucente, tanta optimorùm Regum, Christianorumque Principum, non modò animorum consensione, sed etiam concordissimis omnium Christianæ Reip. benè iuundæ studiis susceptum est, & ornatum, ut breui Dei Ecclesia, multò purior, sanctiorque futura sit. Meritò itaque Christianissimum Galliarum Regem Carolum (in quo celerior est Regiarum uirtutum, atque Religionis cursus, quàm ætatis) & laudamus, & admiramur: qui & Henrici patris, & Francisci aui, Christianissimorum Regum clarissimis nominibus, & erga Sedem Apostolicam exemplis excitatus atque inflammatus: cùm per ætatem nondum confirmatam, & impios suorum tàm in se quàm in Christi Religionem tumultus, huic saluberrimo, sanctissimoque Generali Concilio adesse non possit, Vos, præstantissimos

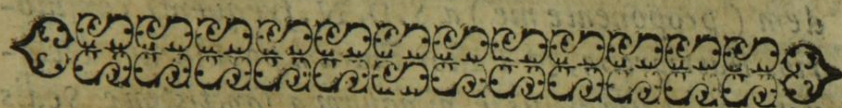
tissimos uiros summa prudentia, fide, ac religione præditos, Legatos misit, qui illius nomine omnem operam, opus, studium, denique & parendi obsequium (ut decet) Sacrosanctę Synodo liberalissimè promitteretis.

Quam apud bonos, piosque, nulla aliorum Conciliorum (quæ nec legitima, nec libera fuiße, qui Concilijs malè afficiuntur, parum uerè obyciunt) inuidia laborare, qui rectè senserit, facilè æstimabit, cùm clarum sit, sacra generaliaque Concilia, ritè Christi spiritu ab eo, qui potestatem habeat, inchoata, riteque absoluta, & legitima semper fuiße habita, & libera, & ad hominum sanitatem ac salutem, quantum per eos, qui Spiritui sancto non restiterunt, licuerit, spectasse, ac salutaria fuisse. Nec aduersus Tridentinum Sacrum istud Concilium Sathanæ insidię, aut fraudes, per uos copiosè subtiliterque enumeratæ, quamuis uariæ atque ingentes, Christi Spiritu præsidente, prępualebunt: qui illius omnes conatus, sua uirtute & potentia, cui soli confidimus, in quo solo omnes nostras spes ac cogitatus collocauimus, franget, sub pedibusque nostris substernet: nosque ab Ecclesiæ suæ synceritatę ac ueritate, nec aberrare, nec decipi, aut à quoquam cogi permittet. Itaque sedulam uestram & liberam admonitionem, Viri clarissimi, ne scilicet in consultationbus, sententijsque nostris ferendis, aut popularem auram captemus, aut Principibus nostris obsequamur (ita enim mauult sancta Synodus sen-

ſum ueſtrum interpretari, ne quid præter manſuetum, piumque propoſitum, atque inſtitutum ſuum reſpondere cogatur) & ſi non neceßariam fortaſſe & ſuperfluam exiſtimant, tamen, ut à uobis bonis uiris, bona mente, atque animo profectam, ita in bonam quoque partem accipit. Et, ut uos iſto uano metu, aliosque omnes liberet, ſuique propoſiti ac ueritatis certiores faciat, apertè prædicit, ſe cuiuſuis uoluntatem, potentiam, aut cupiditatem Sacroſanctæ Synodi dignitati & auctoritati perpetuò poſthabituram, quòd ipſum uobis aliiſque, qui Sacro huic Concilio adſunt, aderuntue, res ipſa clarisſimè comprobabit. Itaque, ut tandem redeamus, Sacrum hoc Generale Concilium uos ita libenter accipit & amplectitur, ut ſaluberrimi, Sanctisſimique huius celebrandi Concilij operis ſocios, ac participes habeat. Chriſtianisſimo uerò Regi ueſtro Carolo, ita Regiè atque Sanctè educato, fidelisſimisque & Religionis amantisſimis Senatoribus, ac Conſiliariis nunc ornato ac munito, tantum ſe debere fatetur, ut quęcunque ad ipſius honorem, dignitatem, Regni ſtatum, ac Religionem tuendam ac conſeruandam pertineant, libentisſimè præſtaturam ſe polliceatur, quę ſalua fide, & Religionis puritate preſtari poterunt: tantoque libentiùs, ac iucundiùs præſtabit, quantò certiùs, firmiusque exiſtimat, nihil à uobis præſtantisſimis uiris, Religionisque amantisſimis Regis ueſtri Chriſtianisſimi nomine poſtulatum iri, niſi quòd

honeſte

honestè, iustè, religiosè per tales uiros postulari, & à Sacrosancto Oecumenico Concilio, & Religionis Christianæ dignitate, & synceritate sanctè prestari possit, & debeat. Et mandata uestra libenter, & prout iuris est, accipit & admittit.

R. D. PATRIARCHAE ORIENTAlium aßyriorum de Sacro Oecumenico Tridentino Concilio Approbatio, & professio, & Litteræ Illustrissimi Domini Marci Antonij Cardinalis Amulij ad Legatos Sacri Concilij Tridentini. M.D.LXII.

LITTERAE ILLVSTRISSIMI DOmini Marci Antonij Cardinalis Amulij, ad Legatos sacri Concilij Tridentini, super professione fidei Patriarchæ Aßyriorum Orientalium.

Euerendissimi & Illustrissimi Domini Colendissimi, Reuerendus Dominus AbdIsu Aßyriorum Orientalium Patriarcha, electus à Clero, & eorum Populorum consensu, qui finitima Tigri fluuio loca incolunt, Turcarum, & Persarum Imperio subiecti, anno superiore, ut confirmaretur à Pontifice Maximo, ad

ximo, ad Vrbem se contulit, qui cùm litteris, ac testibus fidedignis cognita eius electio, & probitas esset, ac per multos non solùm dies, uerumetiam menses absolutam nostrorum rituum cognitionem, à quibus antea in nonnullis, non quidem grauibus dissenserat, à Catholicis, & eruditis hominibus accepisset, tandem (proponente me) à S.D.N. frequenti consistorio, Patriarcha, & Pastor illorum populorum declaratus est: Cùm priùs se nunquam a sanctissimæ Sedis Apostolicæ Decretis esse dißensurum, aut discessurum solenniter de more, confessione, & Iureiurando pollicitus est. Quarum rerum memoria litteris diligenter consignata, in Archiuio custoditur. Quod nisi senio iam confectus redire ad suos, impetrata primum a S.D.N. licentia, properaßet, ut eos Eccle. Doctrina plenius instrueret, ad sacrum Concilium profectus esset, ut istic fidem ad Catholicam, suumque erga sedem Apostolicam singulare studium, & obedientiam profiteretur: Abeuntem summus Pontifex ipsum, suosque presbyteros, & Diaconum uestimentis, & rebus omnibus ad eius sacerdotium pertinentibus, & uiatico est prosecutus. Huius uiri eximiam in Deum pietatem, optimumq; de uera fide sensum, cum in multis aliis, tum in eo perspeximus, quòd cùm discederet petijt studiosissimè, ut istius Sacri Concilij Canones, & Decreta perferenda ad eum curaremus: se enim quicquid in Concilio statutum erit, omnino seruaturum promisit, daturumque operam, ut omnes sui seruent, & Chirographo suo Caldaica lingua confecto,
quòd

quod Latinè exploratum cũ his litteris mittimus, cõfirmauit. Nos autem libenter fecimus, ut eius probitatis prudentię, eruditionis, ac nobilitatis testimonium his litteris daremus. Nam ex celeberrima ortum familia, opibus etiam pro loci ratione abundantem, iam sexagenarium, nec aliam ob causam tàm longum, tamque difficile, ac periculosum iter suscepisse, nisi, ut uisitaret Apostolorum limina, & Pontificis maximi pedibus osculum frrret, optimamque erga hanc sedem uoluntatem ostenderet, perspicuè cognouimus. In itinere semel à Cordis Populis, bis à Turcis malè acceptum, ac fustibus percußum, eße satis constat. Hic sæpe de sacris litteris interrogatus, grauiter admodum, & copiosè respondit, magna omnium admiratione, qui sententiam eius uerborum ab interprete audiebant, nominabat, eosq́; se habere dixit, libros omnes ueteris, & noui Testamenti, etiam quos Hebræi, aut hæretici non probant, antiquos Doctores Gręcos, & Latinos eosdem ferè, quibus non utimur, Chaldaicè, Syriacè, aut Arabicè, uersos diligenter legiße, nonnullos etiam, quorum nomina à nobis ignorantur. Addebat hoc in Caraemiet Turcorum Ciuitate libros eße ab ipsa ferè Apostolorum ętate conscriptos, qui nunc in quadam Bibliotheca custodiuntur. Summam profectò Dei beneficentiam licet agnoscere, quod in tàm longinquis Regionibus, quæ nobis uix fama notæ sunt: uerę fidei cultus adhuc uigeat, & Christiana Religio non minore fortaße, quam apud nos pietate excolatur, conseruata Doctrina:

quam

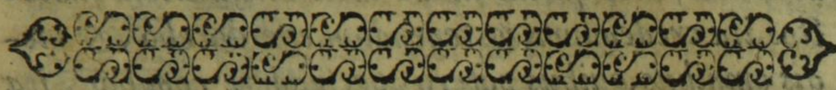
quam per ea loco Beatorum Apostolorum Thomæ, & Thadæi pijs sermonibus dißeminatam, & Martij eorum Discipuli prædicationibus confirmatam: hic Patriarcha ista asseuerabat, ut etiam id se scriptis pro baturum promitteret. Sacramentis aiebat uti se, ac Populos illos iisdem ferè, quibus nos, confeßione auriculari, præcatione pro salute Mortuorum, Canone iisdem ferè uerbis in celebranda Mißa, consecratione prorsus eadem, imagines quoque sanctorum pijs præcibus uenerantur. Fideles autem huic Patriarchatui subiectos dicunt esse usque ad ducenta millia, quo argumento etiam, præter sexcenta alia, inania improborum hęreticorum commenta refelluntur, cum per annos mille quingentos Ecclesiæ dignitas, ac doctrina salutaris apud gentes à nobis tot Terrarum interuallo disiunctas, in tanta rerum, Regum, & Regnorum mutatione, religionis uarietate, sub infidelium graui, ac iugi per iniurias, & contumelias uexatione, in medio Barbariæ, eadem tamen ad hanc diem permanserit, quæ nunc à gentibus nobis propinquis oppugnatur: Sed hæc quanti sint, atque adeò quantùm sint, Dominationes Vestrę Illustriss. ponderabunt. Ego uerò de S.D.N. mandato, confessionē ipsius Patriarchæ de obedientia sacro concilio præstanda, cū his litteris mitto, eique me humillimè commendo. Romę, die XXVIII. Augusti, M.D.LXII.

DD. VV. Illustrissimarum & Reuerendissimarum
Humiliss. seruus Marcus Ant. Card. Amul.

A tergo

A TERGO.

Illustriß. & Reuerendissimis Dominis Colendissimis DD. Cardinalibus Legatis Sacri Concilij Tridentini.

PROFESSIO FIDEI R. D. ABD ISV Patriarchę Assyriorum Orientalium &c. facta sub S. D. N. Pio Papa IIII.

Onfessus sum puro corde & fide non ficta coram Reuerendissimis & Illustrissimis Dominis Michaele Tituli sanctæ Sabinæ, Alexandrino, & Marcant. Tituli sancti Marcelli, Amulio, sanctæ Romanę Ecclesię Presbyteris Cardinalibus, in hanc formam uidelicet.

EGO Abd Isu, filius Ioannis de domo Martiæ ex Ciuitate Geziræ in Tigri flumine, olim Monachus ordinis sancti Antonij, Monasterij sanctorum Rabæ, & Ioannis fratrum, electus Primas siue Patriarcha Ciuitatis Muzzal in Assyria Orientali, iuro, quod ita corde credo, & ore confiteor, sanctæq; Romanę Ecclesię fidem, approbatis omnibus, & singu-

lis illis, quæ ipsa approbat, & dannatis similiter omnibus, quæ ipsa damnat, amplector, & perpetuo me amplexurum, & retenturum eße profiteor, & promitto, & omnes fratres meos Metropol. siue Episcopos, ac Diœcesanos quouis modo meæ iurisdictioni subiectos, ita credendum, & tenendum esse docebo, & modis omnibus, quibus potero, persuadere conabor, ita me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia. In quorum omnium fidem, hanc meæ fidei professionem & attestationem manu mea scripsi, & subscripsi coram Reuerendiss. & Illustriß. Dominis D. Michaele Tituli sanctæ Sabinæ, Alexandrino, & D. Marco antonio tituli sancti Marcelli, Amulio, uulgariter nuncupatis, S. R. E. Præsbyteris Cardinalibus. Romæ, die VII. Martij, M. D. LXII.

LITE-

FIDES PVBLICA DE IIS, QVAE in infraſcripto ſcripto continentur.

NNO Domini M. D. LXII. Die XXIII. Iulij, Romæ corã Illuſtriſs. & Reuerendiſs. Cardinali Amulio, conſtitutus Reuerendisſimus Dominus Abd Iſu Patriarcha de Muzel in Aſſyria, confeſſus eſt hoc ſcriptum incluſum, lingua, & charactere Caldaico, ſiue Syriaco exaratum, manu ſua propria eſſe conſcriptum. Cuius rei fidem fecit Dominus Ioannes Baptiſta Abſcinus Indus interpres, & præſentibus etiam Teſtibus infraſcriptis: confeſſus eſt ſe uelle obſeruare totũ id, quod in ſcripto huic inſerto continetur, & de ipſius uoluntate in præſentia Teſtium infraſcriptorum, & de mandato Illuſtrisſimi Domini mei, ut ſuprà, propria manu fidem facio, ut posſint hæc ſcripta authentica mitti ad ſacrum Concilium, & inde confici publica documenta, ſi opus fuerit, & idẽ etiam Latina lingua uerſum adiunxi. Romæ, in Aedibus Illuſtrisſimi Domini Cardinalis de Vrbino.

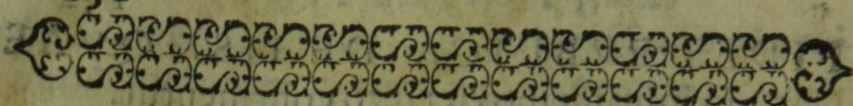
Ita eſt M. Antonius Card. Amulius.

Ego Bart. Euſtach. S. ſeuerinas, affirmo utſ.

Ego Ant. Ioanotius, affirmo ut ſuprà.

Ego Chriſt. Anichinus, affirmo ut ſuprà.

Ego Aurelius Sauignanus mandato.

PATRIARCHA ASSYRIORVM Orientalium iurat se credere & tenere omnia Decreta Conciliorum, presertim Trident. &c.

EGo Abd Isu filius Ioannis de domo Martia ex Ciuitate Gerziræ, in Tygri flumine olim monachus sancti Antonij, Monasterij sanctorum Rabæ, & Io. fratrum, nunc Dei, & Apostolicæ Sedis Primas, siue Patriarcha ciuitatis Muzzal, in Assyria Orientali, sub cuius iurisdictione multi Metropolitæ Episcopi, & Diocesani continentur. Vz, Arbel Metropolis; Siraua, Hancaua Episcopatus: Cheptiã Metropolis, Caramleys, Achusch Episcopatus: Nassybin Metropolis, Macchazzin, Tallescani, Mardin Episcopatus, Sceert Metropolis: Azzen Episcopatus, Elchessent Metropolis, Zuch, & Mesciara Episcopatus: Gurgel Metropolis, Esci Episcopatus: Amed Metropolis: Chiaruchiæ, Hayn, Tãnur Episcopatus, quæ omnes simul regiones subsunt Turcarum Imperio. Ormi superior Metropolis, Vscimi, & Cuchia Episcopatus Ormi inferior Metropolis, Durra soldos, Escinuh Episcopatus, Espurgan Metropolis,

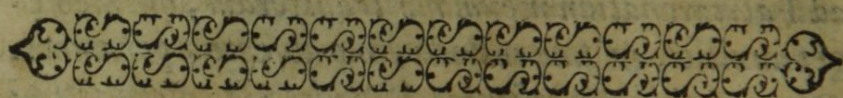
Nare,

Nare, Giennenc Episcopatus, Salamus Metropolis, Baumar Sciabatha, Vasthan Episcopatus, omnes Persarum Regi, uulgo Sophi nuncupato subiecti: In India uerùm Lusitanis subiecta, Cùschin Metropolis, Cananor Metropolis, Goa Metropolis, Galicuth Episcopatus, cui subest Carongol ciuitas, quæ adhuc ab idolatris, & ethnicis hominibus poßidetur. Iuro, & polliceor, cùm mihi non liceat ad Sanctam Sacram Tridentinam Synodum accedere, sed necesse sit, ut ad Patriarchatum meum me transferam, qui meo eget auxilio, & sine custode, me absente, permanet. Munus enim Ecclesiarum Pręsulis est, animas sibi subiectas quotidiè in sancta Christiana fide instruere, & moribus uitęque integritate eas in fide confirmare, ne grex sibi commissus Pastoris regimine destitutus in uarios incidat morbos, quod eò facilius gregi meo accidere posset, qui cùm sit sub infidelium tyrannide, adhuc multos in Christiana fide imbeciles tenet, & quotidiè, etiam mea diligentia Dei gratia cooperante, ampliari potest. Cumque difficilè fratres mei Metropolitæ Episcopi, & Diœcesani, qui tam longe absunt, possint in hanc sacram Tridentinam Synodum conuocari.

Ea de re, tam meo, quàm eorum nomine, quos omnes ex corde sanctæ Romanæ Catholicæ Ecclesiæ partes tenere non dubito, inhærendo iuramento fidelitatis, aliàs per me confeßo, siue per me præstito,

Iuro inquàm, & polliceor, omnia nos tenere, & credere, quæ in sanctis Oecumenicis Concilijs hucus-

quę sunt acta, & secundum eorum Decreta promitto omnes filios nostros instituere, & præcipuè in ijs, quæ in sancta sacra Oecumenica Tridentina Synodo terminabuntur. De cuius legitima Congregatione nihil pœnitus dubito, sed ei, & meo, & eorum nomine reuerenter, & humiliter me subijcio, uocatusque ad hanc seu ad aliam sanctam Synodum, cum dictis fratribus meis libenter semper accedam, sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Euangelia.

COMPARITIO ORATORIS SIGISmundi Regis Poloniæ, Die XXIII. Octob. M. D. LXII.

Literæ. Oratio. Responsum.

LITERAE SIGISMVNDI REGIS Poloniæ, exhibitæ ab eius Oratore in sua Comparitione, Die. XXIII. Octobris, M. D. LXII. in Generali Congregatione.

Igismundus Augustus, Dei gratia, Rex Poloniæ, Magnus Dux Lituaniæ, Russię, Prussiæ, Masouiæ, Samogitięq; &c. Dominus & heres, Reuerēdissimis in Christo Patribus, Dominis Sācte Ecclesiæ Romanæ Cardinalibus, ac Sacro sācti Cōcilij Tridē

tini

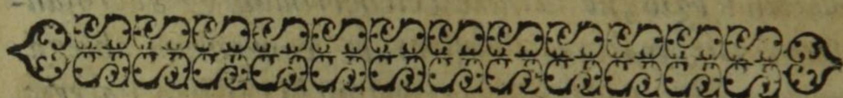
tini Legatis, ceterisq; Reuerendis & uenerabilibus Dominis Episcopis, Abbatibus, Ordinum Generalibus, ac alijs omnibus Vniuersale Oecumenicum Concilium Tridenti representantibus, amicis nostris charissimis, salutem, & beneuolentię nostræ commendationem

Reuerendiss. in Christo Patres, & Reue. ac Venerab. Domini Amici N. charissi. Fecimus pro officio nostro Regio, ut ad hunc celeberrimum & Sacrosanctum Dominationum uestrarum conuentum ablegaremus nostro nomine Reuerendum in Christo Patrem, Dominum Valentinum Herburtum Episcopum Præmisliensem Oratorem nostrum. Cui quoniam nostro nomine quædam ad Dominationes uestras renuntianda commisimus, ab illis petimus, ut eum differentem benignè audiant, ipsiusque uerbis non multò minus quàm nostris fidem adhibeant. Quas optimè ualere cupimus. Datæ Vilnæ, Die VI. mensis Septembris, Anno Domini M. D. LXII. Regni uerò nostri, Anno XXXIII.

SIGISMVNDVS AVGVSTVS REX.

A TERGO.

Reuerendissimis in Christo Patribus, Dominis Sanctę Ecclesiæ Romanæ Cardinalibus, ac sacrosancti Concilij Tridentini Legatis, cęterisque Reuerendis ac Venerabilibus Dominis Episcopis, Abbatibus, Ordinum Generalibus, ac alijs omnibus Vniuersale Oecumenicum Concilium Tridenti repræsentantibus, Amicis nostris charissimis.

ORATIO HABITA A REuerendo Domino Valentino Episcopo Parmisliensi Oratore Serenissimo D. Sigismundi Regis Poloniæ in eius Comparitione in Generali Congregatione, Die. XXIII. Octoris, M. D. LXII.

Erēdissimus & clemētissimus Dominus meus Rex Illustrissimi Sedis Apostolicę Legati, Amplissimi Oratores, Reuerendissimi in Christo Patres, Venerabilesque viri, eo nomine quòd hoc Sacrosanctū Cōciliū, tā necessario tēmporę coactū sit, Ecclesię Dei unicæ dilectæ in Domino nostro Iesu Christo parenti suo, uehementer gratulatur. Cui prauis & perni-

perniciosis impiorum hominum opinionibus, ceu uiolentissimis tempestatibus iactatæ atque afflictę, nihil opportunius, nihilque magis necessarium, quàm hoc Sacrosanctum Concilium accidere potuisse existimat. Scit enim Sacra illius Maiestas, eius generis tempestates, nulla re commodius, quàm Oecumenicis Concilijs, posse, aut unquam potuisse ab Ecclesia Dei propulsari. Et ut ex optimo animo Serenissimus Rex hoc tàm peropportunum, & pernecessarium negotium Ecclesiæ Dei gratulatur; sic de singulari uestra pietate, omnia prȩclara, atque egregia sentiens, facilè sibi persuadet Vos unum id agere, id unum incumbere, ut salutaribus huius Sacræ Synodi Consilijs, tã horribilis Ecclesię Dei tempestas componi, aut disijci poßit. Est (Deo optimo Maximo sit gratia) Serenissimi Regis mei hæc de uobis opinio minimè uana; Nam uideo omnes curas cogitationesq; uestras in salutem Ecclesiæ Dei couersas, uideo uos ea de re uehementer esse sollicitos. Est omnibus Catholicis Viris semperque erit Serenissimo Regi meo grata, & iucunda uestra tàm necessaria, & pia solicitudo, eam uos memores salutis uestræ non debetis deponere. Hæc enim muneris nostri conditio, nobis diuinitùs data est, ut omnes curas solicitudinesque patienter perferamus, dum ijs rebus Ecclesiæ Dei pax, ac tranquillitas salusque pariatur. Et eò certè id nobis diligentius faciendum est, quòd nisi id fecerimus, certò scimus nobis illam æternam curam atque solicitudinem, quæ instar pestiferi uermis conscientiã cõficit, esse

subeun-

subeundum. Sed non est quòd quisquam uereatur commissuros uos unquam, ut curæ aliquid & diligentiæ prætermittatis, in hoc Sacrosancto Concilio optato fine terminando. Nam cùm obsessa impiorum hominum furore, uelut facibus ac telis ad uos tendat supplex manus Catholica Ecclesia, uobis se, uobis gregem precioso sanguine Domini nostri Iesu Christi redemptum, uobis aras, templa, ipsumque summum Dei Opt. Max. cultum commendans: eritisne tàm duri, ut illam in extremo discrimine deseratis? nec de illius salute, instituta consilia inire perseueretis? Vos uerò pro uestra pietate, non modò id non facietis, sed ne cogitabitis quidem. Quòd autem in tanta oppugnatione, ac magnis procellis Ecclesiæ, Sacrosanctum hoc Concilium uelut præsens auxilium, ac gratissimus Sol illuxit, id primum Dei benignitate, deinde Beatissimo ac Maximo Pontifici Pio IIII. meritò acceptum ferre debemus. Quas enim ille Pontifex impensas, quos labores, quas curas non suscepit ac pertulit, priusquam hunc uestrum Sanctissimum grauissimumque cœptum coegit? Quæ igitur illi pro tàm ingenti diuinoque beneficio præmia, quæ honoris insignia, quæ laudum munimenta ab Ecclesiæ Dei non debentur? Sed cùm ille suo tàm præclaro ac egregio facto contentus, ista non postulet, hoc tamen uel inuitus, consequetur, quòd id illius præstans in Ecclesiam Dei beneficium mortalium memoria aletur, sermonibus crescet, atque litterarum monimentis inueterascet, corroborabiturque: ac ita demum sempiternum

est futurum, nec illud unquam ætas conticescet. Neque uerò ulla illud non opportunè Dei benignitate accidit, quod ad Ecclesiæ salutem defendendam tuendamque Pius, & Inuictissimus Imperator, ac alij Catholici Reges, Principes, Resque publicæ magno studio, ut ex hac Oratorum clarissima, magnaque frequentia cognosci potest, consentiunt. Quid Serenissi. ac clementiss. Dominus meus Rex? dissensit ne ab hac tàm pia causa à reliquis Catholicis Regibus? Is uerò cùm illis mente, uoluntate, studio ac uirtute, ad conseruandum ueterem illum Catholicæ religionis statum uehementer consensit. Ac in eo studio se Regijs facultatibus suis huic Sacrosancto Concilio non defuturum offert atque pollicetur. Nam cùm is Serenissi. Rex meus sapientia, iustitia, fortitudine, temperantia, omniqúe illo pulcherrimo choro uirtutum stipatus, ac inprimis ornatus sit: tum pietatis tanto, quantus esse maximus potest, lucet splendore. Quot enim is Templa, delubraqun honoris, & cultus Dei Opt. Maxi. gratia magnificè extruxit, ac copiosè amplissimeque ditauit? Quantum extat eius studium in uera religione augenda, dilatanda, ac etiam ad Barbaras gentes Regno suo uicinas proferenda? Iam uerò quanto studio contendat: & elaboret, ut hæc lues tetra, quæ nostoro seculo plerasque Europæ Prouincias peruagata est, si minus funditùs euelli, saltem reprimi, & sopiri queat, nos qui Regni illius incolæ sumus, testes locupletes esse possumus. Sed quid omnia Sereniss. Regis mei pietatis certissima signa

gna persequi necesse est, cùm non mediocre eius rei documentum sit, quòd cùm ipse belli, ac Regni sui grauissimis negotiis impeditus, ad hoc Sacrosanctum Concilium uenire non posset, me licèt indignum suum Oratorem misit. Noluit enim pius Rex in hoc totius Christiani orbis, de componendis dissidiis religionis ardore à Beatissimi Maximique Pontificis, ac ab omnium Catholicorum Regum studio, studium quoque suum abesse. Sed factum fortasse est, ut Sacra illius Maiestas, in ea re serius aliquantò Ecclesiæ Dei ac ipsi religioni officium suum prestitisse uideatur. Id uerò officium si diligentius examinetur, penitusque inspiceatur, profectò præmaturum potiùs, quàm serum esse iudicabitur. Nam cùm in ueteri more ac instituto Regni Serenissimi Regis mei hoc positum sit, ut de decernendis, mittendisque quaquauersum legationibus in Comitijs Regni suscipiatur deliberatio, utique nisi Comitiali Decreto intercedente, Orator Regię maiestatis huc non erat mittendus. Sed cùm Serenissimus Rex aliquot iam annis à regno suo in remotoribus Regionibus belli negotijs uehementer impeditus abesset, ac ob eam causam facultatem celebrandorum Comitiorum Regni ad hoc usque tempus prorsus sublatam sibi uideret, diutius pro sua pietate se tenere non potuit, quin huc Oratorem suum, non expectato ea de re Comitiali Decreto ablegaret. Ex quo satis cuiuis perspicuum esse potest, quòd Serenissimus Rex meus maturius Oratorem suum huc miserit, quàm per morem in Regno

receptum,

receptum, ei licere uidebatur. Id uerò eo fecit alacriùs, quòd ea quę in christianam religionem hac nostra infelici ætate graßatur pestis, pestiferum uirtus suum in regnum quoque illius Maiestatis longè lateque diffudit. Quod quidem malum Serenissimus Rex à suo regno, ac ab uniuerso Christiano orbe auersum & propulsatum in salutaribus eius concilij Decretis, confidit ac sperat. Quæ ne spes eum atque adeò uniuersum Terrarum Orbem fallat, per uiscera misericordiæ Domini nostri Iesu Christi obsecro, ea qua cœpistis solicitudine curate. Nihil enim ad eam tempestatem, qua nauis uobis commissa iactatur, componendam, nihil ad eam pestem, qua gregem, cuius Pastores estis, populari uidetis depellendam uobis deesse uidetur. Nam & præclara eius Concilij occasio, & tanta quanta uidetis, Catholicum Regum ac Principum studia, modò non emissa uoce, uestri officij uos admonent, utq; ijs tantis malis occurratis atque obsistatis exposcunt. Quibus autem rationibus posit, Deus optimus Maximus uobis inspiret, ac quęcunque inspirauerit illa in honorem & gloriam suam, uestram totiusque Catholicæ Ecclesiæ salutem propitius redundare uelit.

RESP-

RESPONSVM SANCTAE SYNODI in admissione Oratoris Serrnissimi D. Sigismundi Regis Poloniæ in Generali Congregatione, Die XXIII. Octobis, Anno. M. D. LXII.

Euerendissime & Illustrissime Domine Orator, Sigismundi Augusti optimi, ac potentissimi Regis uestri, singularis pietas, & excellens iuuandæ Catholicæ Ecclesiæ studium adeò perspectum sanctæ Synodo semper fuit, ut quemadmodum summa cum lætitia & uoluptate eius Legatum aduenientem excepit, ita certè nullam moræ & tarditatis excusationem ab eius maiestate expectandam esse unquam existimauit. Cùm enim Serenissimus Poloniæ Rex is sit, qui acceptam à clarissimis Regibus maioribus suis Catholicæ fidei ueritatem, non solùm ipse constanter retinuerit, uerumetiam optimis legibus, ac continentibus propè bellis, à nefariorum hominum scelere atque impetu defendendam, summa cum laude susceperit, satis per se Sancta Synodus intelligebat, eum celeberrimo huic, ac legitimo totius Orbis Concilio animo interesse, eandemque pietatem omni tempore Sanctæ Dei Ecclesiæ re ipsa præstiturum esse, quam Inuictissimus Cæsar, cæterique Christiani Orbis Reges, ac populi, missis legationibus professi essent.

Accede-

Accedebat autem Hosij Cardinis amplissimi aspectus, presentiaque ad declarandam Regiam mentem & uoluntatem, ueluti magnum aliquod atque illustre testimonium. Neque enim dubitari poterat, Sigismundum Augustum Regem, omnia quæ ad Sacræ huius Synodi decus & ornamentum pertinerent, summo studio curaturum esse, in qua Ditionis suæ hominem Apostolicæ Sedis legationem obire perbenignè pateretur. Hæc igitur sunt, prestantissime Orator, quæ hactenus fecerunt, ne ab hoc Generali Concilio Regis uestri pietas, & authoritas abesse uideretur. Verùm quando per Legatum etiam summa religionis & prudentiæ, & integritatis laude preditum adesse uoluit. Hoc quidem Sanctæ Synodo eò iucundius accidit, quòd intellexit eius Maiestatem, non expectatis Regni Comitijs, de hac re deliberasse, ne scilicet cùm ea longius differentur, aliquod pietatis officium ab optimo & religiosissimo Rege defuisse illis uideri posset, qui minus sincerè, atque adeò inuidiosè Catholicorum Principum facta interpretari solent. Quare sancta Sinodus Regiæ Maiestati de honorificentissima legatione, deque eius in Catholicam & Apostolicam Ecclesiam egregia uoluntate, maximas gratias agit. Deinde uerò te Reuerendissime Domine, non solùm quia illius Regis, cui nihil antiquius uera religione unquam fuit, personam geris: sed quia Hosij Cardinalis & legati Amplissimi laudatione es ornatus, non potest hoc munere non dignissimum iudicare, libentissimè excipit, mandatumque tuum

prout

prout iuris est, admittit. Quod autem Sanctam Synodum hortaris, ut Dei causam, quam suscepit, ita tueatur, ut aliquando sancta Ecclesia pristinam dignitatem recuperare queat, illa quidem sua sponte incitata, in hanc curam omni cogitatione incumbit: lætaturque Dei misericordia tàm præclara diuini huius operis fundamenta iacta esse, ut diuina ope & auxilio freta, speret fore, ne cum sibi à Pio IIII. Pontifice Maximo, cuius uirtutem immortalitati consecratam omnes ætates admirabuntur, summa constituendæ Ecclesię adiumenta suppeditata fuerint, ipsa suo muneri & officio defuisse existimari possit.

LITTERAE CAROLI CHRISTIAnissimi Regis Francorum, exhibitę patribus ab illustriss. & Reuerendiss. Prencipe D. Carolo Cardinale à Lotharingia: in Generali Congregatione Oecumenici Tridentini concilij, Die XXIII. Nouembris, M. D. LXII.

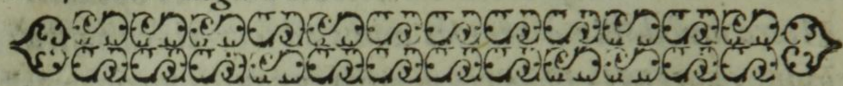

Arolus Dei gratia Francorum Rex, Sanctissimis, & Reuerendissimis Patrib. in sacrosācto Tridentino Concilio congregatis salutem. Et si ea fuit Dei Opt. Maxi. uoluntas, ut iā inde ab ineunte ætate, nos ad tanti huius Regni Imperium uocarit, eiusque altæ, & infinitæ iudiciorum Prudentiæ, placuit, nobis committere huius principatus initia, adeo tumultum, & ciuilium bellorum plena, ut nulla illius, uel minima Prouincia intueri possit, que hisce calamitatibus careat: oculos tamen pueritiæ nostrę hæc ipsa diuina bonitas ita aperuerit, ut tantorum malorum causam facilè iudicauerimus, non aliunde quàm ex uaria, & multiplici de religione opinione, qua populus noster imbutus est, processisse: cognoscamus etiam huius grauissimi morbi

remedium non ab hominum prudentia eſſe petendum, ſed à Deo uiuo & inexauſto miſericordiarum Fonte, qui requirentibus eum ex animo, ſuique nominis gloriam tantum, & honorem ſpectantibus numquam defatigatur beneficia, & gratias conferre. Itaque eodem Sancto ſpiritu ducti cùm primum Regia corona ſumus inſigniti, nihil nobis magis fuit in uotis quàm cum maiorum noſtrorum exemplo, ad ſacros conuentus uelut ad eius ægritudinis unicum & præſens medicamentum confugere, tum in bonę memoriæ Franciſci Regis Domini & fratris noſtri amantiſſimi ueſtigiis permanere, & quanto potuimus ſtudio, & diligentia hanc ipſam in quam nunc ex uarijs orbis terrarum partibus conueniſtis, celeberrimam ſynodum expetere. Ac illud quidem grauiſſimè tulimus, Nos qui huius inſtituti adeo pij & optati authores fuimus, non tamen efficere potuiſſe ut Prælati noſtri in hoc generale Concilium primi conuenerint, ſed huiuſmodi dilationis cauſam, & alij omnes & uos ipſi neceſſariam eſſe iudicaſtis. Cumque amantiſſimum, & dilectiſſimum conſobrinum noſtrum Cardinalem Lotharingium Archiepiſcopum & Ducē Rhemenſem, Primum Francię patrem, inque illius comitatu aliquod regni noſtri Epiſcopos & Abbates aduenire uideatis, nihil quidem a nobis cum ſimulatione, aut exquiſitis diffugijs, ſed omnia ſerio, piaque & Sancta uoluntate geſta eſſe facilè exiſtimabitis. Cauſa autem ſanctiſſimi Patres, propter quam Conſobrinum noſtrū ad uos miſimus, duplex eſt. Altera quod

ille muneris sui non oblitus quique optime nouit, quid ecclesiastica professio, horūque tēporū calamitas ab eo suique ordinis hominibus requirat, sæpius & uehementer istuc eundi facultatem à nobis petijt et optauit. Altera quòd ille à teneris annis ad secretiora nostra cōsilia euocatus, & in regni nostri grauissimorum negociorum admiratione educatus optimè nouit fontes, & origines tumultuum nostrorum quibus rebus egeamus, ut ij sedari possint, eique in mandatis dedimus ea apud uos exponere, & quæ à prudentia uestra, & amore paterno remedia uitæ expectari possunt, non solū propter regni nostri tranquillitatem, sed etiam totius Reipub. Christianæ salutem à uobis impetrare: cum enim præ oculis, (quod est uerè & purus Dei cultus) semel habuerimus, poterimus tādē ad laudatam illam & adeo expetitā rerū cōmēdationē, quę Episcoporū iniuria, & hominum malitia funditus perierat perueni re, ac in honorem & exaltationē Dei nominis unitatēque Ecclesiæ, antiqua illa Catholicæ Ecclesię maiestas, & integritas splendebit. Quā rē uelut munere uestro dignam uniuersus orbis iure suo à uobis requirit, eāq; si feceritis, accedet uobis inenarrabilis, remuneratio à manu illius liberali qui se harū rerum liberalissimum remuneratorem profitetur. Reges itē et Respu. Principesque omnes uobis se merito deuinctos existimabūt, uestrāque pietatē, magna cū uestra laude posteritati cōmēdabūt: & qui eo est ingenio Cōsobrinus noster, ut ea planè nouerit, quę uos speciatī scire cupimus obsecramus uos SS. Patres, illum ut ęquo, & lubēti ani

mo audiatis, eamque fidem quam nobis, si istic esse mus, adhibeatis. Petentes interea à Deo Opti. Maxi. ut uos suo præsidio, totique orbi Chistiano diutius conseruare dignetur.

ORATIO ILLVSTRISS. ET REVErendiss. Caroli Cardinalis à Lotharingia, habita in Sacrosancto Oecumenico Concilio Tridentino, Die XXIII. Nouemb. M. D. LXIII.

Llustrissimi Domini, Reuerendissimi Episcopi, Christianissimus Rex Carolus Reginæ matris Cristianissime authoritate, ac præcipuo Regis Nauarræ assensu, procerumque omnium conscriptorum consilio, has litteras, quæ modò perlectæ sunt decreuit, mihique ad uos perferendas dedit: quarum præcipua ea capita quæ maiorem à me explicationem desiderant, pro ea, quæ mihi credita est, fide explicabo, quàm breuissime potero. He (ut meministis) statim initio rerum regni illius nostri nobilissimi, amplissimi, ac florentissimi quondam, summeque erga Regem fidei, & obseruantiæ statum, & conditionem testantur. Dicam

uno uerbo non ſine incredibili animi dolore: fuimus Galli, fuit ingens gloria Francorum: Hę rerum omnium, Clariſſimi Oratores, ſunt uiciſſitudines: Manus Domini tetigit nos uiri Patres, & fratres. Hęc nobis iuſtum Dei in ira ſua iudicium prouocaue runt, corrupti omnium ordinum mores, ac eccleſiaſtica omnis collapſa diſciplina: Has turbas excitauerunt hæreſes non ſuppreſſæ, & à Domino Deo noſtro inſtituta remedia tandiu neglecta. Hinc illę lachrymæ, & per totum Regnum diſſidia, rapinę, bella inteſtina, ac pluſquã ciuilia: luctus ubiq;, ubiq; dolor, & plurima mortis imago. Nec ſacroſanctis Dei templis parcitur, Presbyteri, & religioſi uiri ad aras uſq;, quas amplexantur morientes tru cidantur, uiſibilia ſacramentorum ſigna pedibus con culcantur, & comburuntur, paſſim erecti apparent rogi ex omni genere Eccleſiaſticorum ornamentorum, accenſa ex imaginibus deiectis pyra, additis omnium non ſolùm Eccleſiaſticorum, ſed antiquiſſimarum bibliothecarum libris, nec quicquam ex chartis publicis, & inſtrumentis, quæ ad dotationem pertinent, reſeruantur: Sanctorum reliquiæ ruptis altaribus in cineres rediguntur, qui ſunt poſt hęc in profluentem proiecti. Horreſco referens, nec à ſummorum Pontificum, Imperatorum, Regum, Prin cipum, Epiſcoporum, & ſine diſcrimine paſſim aliorum omnium ſepulchris abſtinetur, eorum maxime, qui de Eccleſia Dei benemeriti per monumenta reperiuntur: Nomen Domini ubique blaſphematur: ſpi

ritus mendacij in ore omnium est, qui falso uerbi Dei ministerium usurparunt, atque ita expulsis Pastoribus, alieni ouis custos, fur, & latro ascendit. Postremò (quod longè omnium est grauissimũ) iuge, & sacrosanctũ Sacrificiũ apud eos cessat, quod intermissũ, quantam ruinam secum afferat, & quantam Regibus iacturam, & meministis uiri Doctissimi ex prophetarũ oraculis, & experientia iam in magnis Imperiis florentissimis Regnis, amplissimis prouinciis didicistis, atque in Gallia nunc aspicitis: Regis enim maiestas contemnitur, imperia detrectantur: non modò uectigalia, sed prouentus etiam negantur: iura omnia, & leges silẽt: Quilibet uindictam, quam exercet ex priuato odio metitur, ad defectionem populus excitatur, & excusso Monarchiæ, quod aiunt, iugo, Anarchia in concionibus publicè proponitur. Hæc omnia apud uos cogitate clarissimi oratores & quod in Gallia nunc uidere otiosis licet, sera nimis pœnitentia experiemini, si mole sua Gallia ex uicina uos in ruinam trahat. Sed quid uos sanctiss. Episcopi detineo, aut diutius affligo? supersunt toto huic nostro malo opportuna remedia. Habemus .n. magnæ spei pupillum Regem, non tã Regni ex legitima successione Monarcam, quàm religionis, & uirtutum omnium auitarum hęredẽ, quem Pater Henricus, & Auus Franciscus excitat, & in quo iam Francisci fratris demortui, omnium generis uirtutum igniculi relucent. Nec desunt Catherinæ Reginæ uiduæ, & Nauarræ Regis optima cõsilia, & in-

fractæ

fractæ procerum uires. Nullis opibus parcitur, undique auxiliares copię comparantur, fitque uia ui, sed in nostra uiscera, quãtumcunq; uictrix dextra sit, ferrum conuertitur: eruuntur opes, & fit lamentabile Regnum, Iamque nulla ad sedandos tantos tumultus aptior uia, nullum pręsentius est remedium, quàm, quod ab hac sacrosancta uniuersalis Ecclesiæ legitimè in Spiritu sancto congregata Synodo expetitur: Huc nos maiorum exempla trahant: Hoc Dei uerbum docet, ac ut speremus in promissis suis (quę nunquam fecit irrita) imperat, atque ita demum ex hoc loco pax Dei, quę exuperat omnem sensum, expectatur: Templum enim Dei sanctum est, quod sumus nos uiri Patres, & tametsi diuisiones gratiarum sint, omnes tamen nos in uno spiritu, qui nomine Domini Iesu Christi congregati sumus, quos & dicere necesse est, & prout Spiritus sanctus dabit eloqui. Quæ omnia ut magis scire potestatis ad benè, beateque decernẽdum ex Diuino præscripto sunt omnino necessaria. Hæc omnia Christianissimus Rex cùm sibi satis persuadeat, nec quicquam alienum ab his à nobis expectet: Duo tamen præcipua sunt ea, de quibus uos admonet pro sua in hanc Synodum obseruantia, & pro ea, quam sentit, ex his in religione dissidijs summa modestia. Primum itaque à nobis postulat, ut quantũ fieri poterit noua dissidia uitemus, nouas (inquam) & infructuosas relinquamus questiones, ac demũ, quãtũ nobis licet curemus, ut Prĩcipes et prouĩcię oẽs ab armis abstineãt, ab hoc desiderio excitã-

dorum bellorum prorſus nos alienos eſſe oportet, ne-
qui ex nobis diſceſſerunt, & ſe ab Eccleſia Dei præ-
ciderunt, exiſtiment magis hoc conuentu Principes
ad arma excitari: & ſocietas, & fœdera iniri ad bel
lum, quantumcunque ſacrum, quàm de uniuerſali om-
nium animorum reconciliatione decerni: ſolliciti an-
te omnia ſeruare unitatem Pacis: Si quid in ea ſenten
tia peccatum eſt, parcite quæſo Patres ampliſſimi.
Henricus pater auctor fuit pacis, quæ in Chriſtiano
orbe tam fœliciter hactenus ſeruatur: eam quaſi te-
ſtamento paulo pòſt moriens filio Franciſco Regni con
mendauit: Hanc Franciſcus frater ſi nobis tam citò e-
reptus non fuiſſet, magna prudentia retinere conaba
tur. Pupillo, & uiduæ iniquiſſimas ſemper turbas
& bella inteſtina Rex, & Regina Mater ualdè per-
timuerunt, & peccator ſubditorum omnium animos,
ne quies publica interturbaretur, ſumma prudentia,
ac ut ætatem, & ſexum decet perpetuò exoptaue-
runt. Quod etiam ſi (ut negari non poteſt) infeliciter
ſucceſſit, infeliciores tamen belli euentus ſunt perti-
meſcendi, ne ſi omnes in eodem periculo uerſentur,
eadem & tempeſtate acti, nemo periclitantes adiu-
uet, ac ſi unum, idemq́ue omnes naufragium facia-
mus. Summam propterea rationem haberi deſiderat
eorum qui lapſi ſunt, ut & illis, quantum ex Deo po-
terimus, condonemus, quibus & nos amicos eſſe li-
ceat, ſed uſq; ad Aras. Alterum legationis meæ ca-
put eſt, quod iam à principio Regi meo Chriſtianiſſ.
cùm ſereniſſimo Imperatore, & reliquis Regibus
&

& Principibus uiris, quorum hic Oratores clarissimos uiros habetis, fuit commune: nempe, ut de formatione, & morum, & Ecclesię disciplinæ omnino decernatur. De hac iterum, iterumq; uos admonet, ad eam seriò amplectendam (qua potest obseruantia) hortatur, & per Dominum nostrum Iesum Christum, qui iudicaturus est uiuos, & mortuos, obtestatur, si Ecclesiæ authoritatem integram eße uultis, si eius dignitatem conseruare, si iam inclinatum nobilissimæ Gallię Regnum retineri poße iudicatis, nec uos ex uestris commodis nostra incommoda metiri æquum est: Si enim uniuersa hęc Italia, si Hispania omnis, sedem & clauum tenet, gratulamur uobis felicissimi Patres. Nos puppi excidimus, & uix supremo digito gubernacula retinemus. Hic nobis liceat iure uestro causas à uobis tantæ tempestatis exquirere. Quem accusabimus coepiscopi fratres? Quem tanti mali authorem constituemus? Memini quid uelitis, nec memoria excidit uestrum de ea commune omnium iudicium: hoc non sine innato pudore, & magna anteactę uitæ pœnitentia dicere me oportet. Propter nos tempestas hæc orta est uiri fratres: propterea mitti te nos in mare. Quid addam amplius? habetis confitentes reos, in eos ut libet animaduertite. Nunc iudicium incipiat à domo Dei, & mundentur qui fuerūt uasa domini. Attendamus nobis, & uiuerso gregi. Quiescamus peruersè agere & discamus bene agere: immò potius tu misericors, & bone Deus per uiscera misericordiæ tuæ attende, placare, & fac: adau

ge nobis fidem, ut sine timore de manu inimicorum liberati seruiamus tibi. Nunc uiribus opus est Patres, nunc pectore firmo. Sed uereor Illustriss. Domini, & reuerendiss. Episcopi, ne nimis importunè agã; non est enim sponte currentibus addendum calcar. Finem igitur faciam: est enim mea hęc expedita à Rege legatio. Si quid scire uos amplius oportebit: hæc omnia clarissimi Regis oratores curabunt. Ego uerò & mecum unà, qui ex Gallijs aduenerunt Reuerend. coepiscopi in hac uniuersalis Ecclesiæ sacrosancta Synodo testamur Beatiss. Papæ D. Pio Pont. Max. post Deum in perpetuũ subiditos eße uelle, eius enim nos in terris primatum super omnes Ecclesias agnoscimus, cuius nunquam imperia detrectabimus. Ecclesiæ autem Catholicæ, ac sacrę generalis Synodi Decreta ueneramur. Vobis Illustriss. ac Reuerend. Legati Fasces submittimus, sanctissimis Episcopis dextras societatis offerimus, & clarissimos Oratores testes sententiarum nostrorum hic adesse uehementer gratulamur, ut Spiritu sancto Duce in omnibus, per omnia, & semper honorificetur Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi.

ORA-

ORATIO HABITA A DOMINO RENALDO Ferrerio Presidenti in Parlamento Parisiensi, Oratore Caroli Galliarum Regis Christianiss. in Generali Congregatione, Die XXIII. Nouembris, M. D. LXII.

Rationibus, quas nunc audistis Illustriß. Domini, Sanctiß. Patres, nihil est quod à nobis quicquã addi, aut detrahi debeat, tantum unum dicemus bona uenia paternitatum uestrarum pro muneris nostri ratione. Christianissimi Regis pius, religiosus, & in Catholicam Ecclesiam propensissimus animus anteà quidem erat omnibus satis perspectus, & cognitus: nunc autem aduentu & oratione Illustrissimi Principis, & Reuerendiss. Cardinalis adeò est illustratus, ut ne ullius quidem dubitationi locum relinquat. Nam quo minus antea tanti uiri aduentus ab hominibus prudentibus, & peritis rerum humanarum sperabatur, eo magis cùm uenerit, nemo est uel mediocri ingenio præditus, qui non planè uidebat quantum Galli Ecclesiæ Catholicæ consultum uelimus, quique non intelligat plures, easque grauissimas

mas esse causas, quibus adductus Rex Christianissimus, illum ad uos miserit, cuius singulari consilio in rebus magnis agendis, cùm antea semper usus est, tùm maximè his miserrimis, & calamitosissimis Galliæ temporibus: qui autem existimant priuato magis commodo, quàm Reipub. Christianę causa hæc à nobis fieri, uehementer falluntur. Potest (si modo uelit) Rex Christianissimus uel triduo seditiones omnes, ac motus suorum componere, inque officio, & obsequio Gallis innato subditorum omnium animos retinere. Sed non tàm quæ sua sunt quærit, quàm quę sunt Catholicæ Ecclesiæ, & Pontificis Maximi, cuius dignitatem & authoritatem, ut sartam tectam in Gallia retineat, non dubitat tanti Regni Imperium, uitam, & fortunas magnorum Principum, procerum, & nobiliorum in periculum adducere. Hic est Galliæ nostrę status. Hæc fundi nostri calamitas. Quòd si quis nos roget, quid tandem illud est, quod uos, Ecclesiaque uestra Gallicana tantoperè à Concilij Tridentini Patribus expetit? Non sumus Patres sapientissimi, in petitionibus nostris admodum morosi, & difficiles: nihil aliud petimus, quàm quod totus orbis Christianus efflagitat, quod à Concilij Niceni patribus petijt ille magnus Constantinus. Hoc ipsum à uobis requirit Rex Christianissimus; omnia illius postulata continentur aut sacris bibliorum litteris, aut uetustis Ecclesiæ Catholicæ Concilijs, aut antiquis Pontificum & Patrum constitutionibus, Decretis, & Canonibus: Hæc sunt, hæc, inquam, sunt quorum nomine Rex

Chri-

Christianissimus, Ecclesiæ Catholicæ primogenitus filius, Ecclesiæ (inquam) Catholicæ petit restitutionem in integrum apud uos, quos Dominus noster Iesus Christus Prætores legitimos creauit, neque hoc ipsum petitur ex clausula (ut dicitur) generali: sed ex uerbis expressis edicti illius diuini, & perpetui aduersus quod nunquam fuit, neque unquam erit usucapioni, aut præscriptioni locus. Redeant quasi postliminio in sanctam Dei ciuitatem, & in lucem hominum tandem prodeant, quę antiquus hostis Sathā ui eripuit, & longo tempore suppressit. Sic Darius persarum Rex motus in Iudęa propter religionem excitatos sedauit. Non enim ad arma continuo, uerum ut maiorum suorum leges, & antiqua edicta inquirerentur iussit, inuentumque Regis Cyri edictum de reditu Iudæorum in Iudeam, & de templi instauratione à maioribus suis neglectum, & mandauit executioni, & ita pacati sunt tumultus. Iosias Rex laudatissimus, & syncerissimus Ecclesiasticæ disciplinę exactor, & reformator, librum legis ab Helcia magno sacerdote repertum (posteaquam hominum malitia longo tempore suppresius fuerat) primùm legit diligentissime, deinde lectum recitauit populo: Tum ex illius præscripto ritus, & præcepta Diuina Iudæis restituit. Strenui illi Nehæmiæ milites quos tantoperè commendat Chrisostomus, altera quidem manu telum tenebant, altera muros Hierusalem ædificabant, hoc est Ecclesiam ex antiquis Patrum regibus restituebant: Nisi hæc fiant Patres sanctissimi,

ctissimi, frustrà à uobis rogabimur: num etiam pacata est Gallia? nos enim uobis respodebimus, quod Iehu Regi Ioram roganti, num pax, num pax? Et quomodo inquit ille, pax, cum adhuc supersit, & uigeant nostris cetera. Nisi his rebus diligens detur opera: nos frustra confugiemus ad potentissimi illius, & maximi Regis Catholici affinitatem, singularem amicitiam, incredibilem liberalitatem, frustra fidem & auxilium implorabimus Pontificis Maximi, Serenissimi Venetorum Dominij, Lotharingiæ, Allobrogum, & Hætruriæ Principum auxiliares copias. Fallax enim (mihi credite) erit equus ad salutem, nisi hæc à uobis fiant: Turbabitur breui nimia quorundam securitas, & quod caput est, qui interea peribunt, tametsi id illis sua propria iniquitate & peccato eueniet: uobis tamen peribunt: hoc est sanguis illorum de manu uestra requiretur. Sed priusquam nos ad ea ueniamus, quæ suo loco, & tempore sumus dicturi, secundumque mandatorum nostrornm Formulam agemus: Petimus à uobis sapientiss. Patres, à uobis, inquam, quos uestra sponte scimus esse satis incitatos, quorũque pietatis, religionis, & in omnes homines charitatis, sumus non solum auriti, sed etiam oculati testes: ut ea de quibus iãdiu cepistis deliberare, quàm breuissimè fieri poterit absoluatis: quo citius possitis de multo grauioribus, & magis hoc tempore, necessarijs, sententiam uestram dicere, & his conuentibus Ecclesiastics finem imponere, ad laudem, & honorẽ Dei Patris omnipotentis eiusque Filij Domini nostri Iesu Christi.

RE-

RESPONSVM HABITVM SANctę Synodi nomine, à Reuerendiss. D. Mutio Calino Archiepiscopo Iachen. Illustrissimo Cardinali a Lotharingia, ac Christianiss. Regis Oratoribus. In Generali Congregatione, Die XXIII. Nouembris, M. D. LXII.

Llustriss. ac Reuerendiss. Domine: Inter ceteras Christianæ Reipub. miserias, & calamitates, quarum memoriam sacrosancta Synodus neque deponere, neque sine lachrymis repetere unquam potest; nulla eius animum cura magis anxium, ac sollicitum semper habuit, quam seditiones, & bellici tumultus, qui religionis causa in florentissimo Galliarum Regno commoti, & concitati dicerentur. Nam cum omni tempore Regnum illud firmissimum Catholicæ ueritatis præsidium, & columen iure optimo habitum fuerit: cogebatur sancta Synodus incredibili dolore affici, cùm intelligeret eiusmodi factam esse rerum commutationem, ut non in una, aut altera, sed in pluribus eius Prouincijs omnia fere, impietas, cædes, uastitas occupasse uideretur. Accedebat præterea ad augendam doloris acerbitatem, quòd nunciabatur nobilissimos gentis uestrę proceres, quòd scilicet alij ortodoxam fidem labefactatam, & euer

sam,

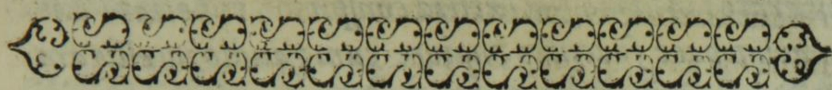
ſam, alij defenſam, & conſeruatam maximè cuperent, tanto animorum ardore ad arma concurriſſe, quanto olim Christianiſsimi Reges ueſtri totius Gallici nominis conſenſu pro Chriſtiana religione propaganda eiuſque dignitate recuperanda difficillima ſæpè bella ſuſcepiſſent, ac confeciſſent. Verùm anteà cùm hæc mala ſancta Synodus multorum fama, & auditione accepiſſet, grauiter ſanè dolebat & preſentem inclìti Regni ſtatum maximè deplorabat, ita tamen, ut facilè crederet multo ſibi miſerabiliorem eius fortunam uideri poſſe, ſi quæ aurium ſenſu perceperat, cernere etiam oculis, & propius omnia eius uulnera intueri, ac penitùs pernoſcere licuiſſet. Quod quidem illi nunc inſperato, quodammodo contigit. Etenim Illuſtr. & Reuerendiſſ. Amplitudo ueſtra Chriſtianiſſime Regis litteras quę nuper recitatæ ſunt oratione ſua ſubſecuta, ea uerborum copia, grauitate, prudentia Gallicarum rerum ſtatum, & conditionem expoſuit, ut eas non commemoraſſe, ſed earum ueluti expreſſam imaginem omnium oculis ſubieciſſe uideatur. Quare conſtanter S. Synodus affirmat, ſe nullas ei proprias, ac præcipuas doloris partes concedere, uerum eò acerbius hanc calamitatem ferre, quòd amplitudo ueſtra Matris, ſancta Synodus Chariſſimæ, & dulciſſimæ filiæ erumnas, & incommoda defleat, ac conqueratur. Sed tamen in tantis malis animum erigit, & confirmat, ſiquidem breui futurum confidit, ut Deus reddat Puero Regi priſtinam maiorum ſuorum, & preſertim Aui, Parentis,

Fratris clarissimorum Regum uirtutē, ac fortitudinē, qua non solùm nepharios hostium conatus reprimere & audaciam ulcisci queat, sed in tenera ēt ætate singulare aliquod pietatis exemplum ad pulcherrimi facti imitationem posteritati prodere. Deinde uerò cū diuina clementia atq; misericordia, & Sanctissi. D. N. Pij Pont. Maxi. opera, & authoritate hoc sanctū, & generale Conciliū coactum sit, si unquam antea nunc certe maximè sperādum est, fore, ut uerus Dei cultus discussa errorum caligine ab omnibus agnoscatur, mores emendentur, pax, & tranquillitas Ecclesiæ restituatur. Qua in re quemadmodum adhuc sancta Synodus omnem diligentiam adhibuit, ut quæ sui muneris, & officij eße intelligebat (adiuuante Deo) perficeret, ita in posterum nihil se de ea cura remissuram. Verùm si fieri posſit aliquid potius ad eam studij & industrię addituram esse pollicetur, ac spondet. Neque uerò Illustriß. Domine, te impulsore solum, atque hortatore, sed multo magis (quod summæ felicitatis loco habendū existimat) adiutore, & consiliario id faciet. Nouit enim quanta tua sit optimarum artium, & præcipuè sacrarum litterarū scientia, maximarum rerum usus, atq; tractatio apud regem potentissimum, summosq́ue principes existimatio, & auctoritas, & quod caput est, pietas in Deum, uitæ integritas, & innocentię ac ueræ & Catholicę religionis sincerum studium. Quę quidem tot, & tanta sunt, ut quid potissimum in te homines laudare debeant, maximarumne uirtutum cumulū, an in quoq; genere absolutā,

 & per-

& perfectam earum formam meritò dubitari possit. Illud autem exploratissimum sancta Synodus habet tàm multa ab Illustrissima Amplitudine uestra ad communis causæ utilitatem adiumenta allatum iri, ut sibi nunquam minus iucundam eius aduentus memoriam futuram confidat, quàm ille ipse dies quo uenientem excepit lætissimus, ac iucundissimus omnibus illuxisse uisus est. Itaque Illustriss. Domine, omnes hi Sanctiss. Patres quòd tàm longo, difficili, ac periculoso itinere suscepto ad tuendam sanctæ Matris Ecclesiæ dignitatem, tanta animi alacritate accurreris: quòd saluus, & incolumis cum tot grauissimorum Patrum comitatu adueneris: quòd tua præsentia, authoritate, splendore frui liceat: Primùm Deo immortali maximas gratias agunt, deinde tibi ex animo gratulantur, sanctaque omnia, ac fœlicia à Domino præcantur. Cæterum quæ uel de communibus Catholicæ Ecclesię rebus, uel de priuatis Gallicarum Ecclesiarum commodis proponenda erunt, ea sancta Synodus quotiescunque Regijs Oratoribus uiris pręstantissimis, uel Illustrissimæ Amplitudini uestræ de his dicendi locus, & potestas dabitur, libentissimè audiet. Neque enim dubitat, quin eius Regis nomine, qui pueritiæ commendationem à pietatis acerrima defensione duxerit, cuiuscunque in omni uita præcipuum ornandæ atque amplificandæ religionis studium esse debeat, illa proponantur, quæ in primis cum uera Dei gloria, perpetuaque sanctæ eius Ecclesiæ utilitate, & summa Apost. Sedis digni

gnitate & amplitudine coniuncta esse uideantur;

LITERAE EMANVELIS PHILIberti Ducis Sabaudiæ, exhitæ ab eius Oratore in Generali Congregatione, Vltima Ianuarij. Anni Domini M. D. LXIII.

Llustrissimi & Reuerend. Patres: In tanta rerum perturbatione, in qua totus Christianus orbis periclitatur, illud nobis ut certissimum, ita unicum remedium, quod ab istius Sacrosancti Concilij diù desiderata diffinitione dependet, relictum esse uidetur. Reliquiæ enim omnes, quæ huic morbo adhibentur medelæ, uulnus potiùs exacerbare, quàm obducere dignoscuntur. Quare & Pontifici summo, qui hoc tàm salubre medicamentum adhiberi uolueri, & Vobis omnibus, qui uestra opera, diligentia, uirtute, in hanc rem prorsus imcumbere, & pro Religione tot labores sustinere non recusatis, maximæ sunt agendæ gratiæ, Christianis uerò omnibus sũmoperè gaudendũ, quòd Religione suo pristino candori restituta, & omnibus erroribus deplosis, uiam quàm sequãtur, ueritatis minimè sint ignoraturi. Mihi quidem nulla res gratior, nec desiderabilior obuenire poterat, tùm totius Reipublicæ Christianę causa, tum etiam populorum meo-

rum, ut quos à bellorum anfractibus, diuino munere liberatos mea magna lætitia conspicio, eos etiam animarum pace fruentes, maiore cum gaudio intelligam. Quòd si serius ad uos Oratorem & Procuratorem meum, qui mos omnibus Catholicis principibus est antiquus, destinaui, id facilè mihi à uobis condonatum iri existimo, si uaria atque eadem grauia negotia, quæ me hactenus totum occupauerunt, considerare non dedignabimini. Nunc cùm primum licuit, Reuerendum Episcopum Augustensem, isthuc mittendum curaui, qui & Oratoris & procuratoris mei munere, apud istam Sacrosanctam Synodum fungatur: ab eo intelligetis, & quanto in periculo constituti simus, & quo teneamur desiderio conuentum hunc uestrum unanimi consensu ad totius orbis Christiani quietem, & ad Catholicæ religionis augmentum perfici: qua denique afficiamur uoluntate uestra decreta, uestrasque diffinitiones, quantum in nobis erit, omnibus fauoribus prosequi & adiuuare: ut quod à uobis (Spiritusancto cooperāte) determinatum fuerit, id à uobis uirili nostra si sincerissimè executioni demandetur. Valete. Taurini, Klend. Ianuarij. M. D. LXIII.

Illustrissimarum & Reuerendissimarum D D. V V.
Obsequentissimus Filius, Dux Sabaudiæ
E. PHILIBERT.

A TERGO.

Sacrosanctæ Oecumenicæ Synodo Tridenti in Spiritusancto congregata.

MANDA-

MANDATVM DVCIS SABAVDIAE, exhibitum Ab eius Oratore in generali Congregatione, Die Vltima Ianuarij. M. D. LXIII.

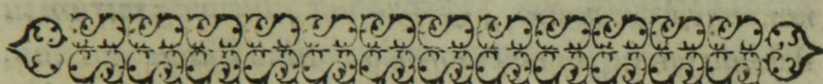

VM Philibertus Dei gratia Dux Sabaudiæ, Cablasii, & Augustæ Sacri Romani Imperij Princeps, Vicariusque perpetuus, Marchio in Italia, Princeps Pedemontium, Comes Gebennarum, Gebennesii, Baugiaci, Recondimontis, & Astæ. Baro Vaudi, Gai, & Faucigniaci, Niciæque Bresciæ, ac Vercellarum, &c. Dominus. Vniuersis pateat, quòd cùm Sereniss. in Christo Pater, Dominus Pius diuina prouidentia Papa IIII. pro hæresibus extirpandis, moribus reformandis, abusibus corrigendis, atque alijs, quę ad Catholicę religionis ueritatem aßerendam, pristinumque candorem restituendum necessaria fuerint, proponendis, tractandis, diffiniendis, & exequendis, Sacrum Oecumenicum Concilium in ciuitate Tridentina prosequendum indixerit, quo in loco multi iam Patres conuenere, atque huic tam salubri, ac neceßario negotio operam nauare minimè desinunt. Nos pro ea, qua erga reli-

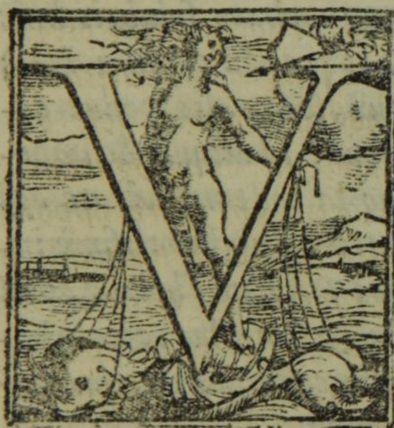
gionem Catholicam afficimur pietate, Sacrosanctum hunc Conuentum omni studio, omniq́ue fauore prosequi cupientes, ut pro uirili nostra uniuersæ Reip. Christianæ, & his presertim populis, quibus regendis Diuina nos præposuit benignitas, in se tàm necessaria prodeße ualeamus, ut Principem decet Christianum, nostrum illuc Oratorem & Procuratorem transmittere decreuimus. Confisi itaque de fide, legalitate, sciẽtia, & probitate, rerum experientia, aliisq́ue uirtutum moribus, Reuerendissimi Consiliarii nostri Charissimi Domini Marci Antonii Bobbæ Episcopi Augustensis, Eundem Episcopum Oratorem, & Procuratorem nostrum elegimus, deputauimus, & fecimus, ac tenore presentium ex certa nostra scientia, motuq́; proprio, & citra aliorum per nos hactenus constitutorum Procuratorum reuocationem elegimus, deputamus, & facimus, eiq́ue authoritatem & facultatem impartimur nostro nomine, sese dictæ Sanctæ Synodo præsentandi in Congregationibus, Sessionibus, aliisq́ue in locis, ubi fuerit opportunum, interueniendi, ea, quę Christianæ Reipublicę necessaria & utilia fuerint, proponendi, Decretis & deffinitionibus assistendi, illaq́ue & illas acceptandi atque illorum, & illarum obseruantiam promittendi, ac demùm omnia alia in pręmissis, & circa tractandi, gerendi, negociandi & concludendi, quæ nos, si pręsentes eßemus, tractare, gerere, negociari, & concludere possemus. Promittentes in uerbo Principis, omnia, & singula per D. Episcopum Oratorẽ & Pro-

curatorem nostrum, proposita, tractata, conclusa, accepta, & promissa, rata, grata, & firma habere, & tenere, eaque inuiolabiliter obseruare: Renunciantes quibuscunque Legibus, Priuilegijs, & alijs omnibus, quibus contra premissa, uel aliquod præmissorum facere, uel uenire possemus. In quorum fidem, has manu propria subscripsimus. Datum Ripolis die prima Ianuarij, M. D. LXIII.

E. PHLIBERT.

ORATIO HABITA A R. D. EPISCOPO Augustensi, Oratore Illustriss. D. Emanuelis Philiberti, Ducis Sabaudię, in eius Cōparitione.

Ellem, Illustrissimi, & Reuerendissimi Patres, tantum mihi hodie daretur eloquētię, ut in hoc dignissimo Consessu, pro rei, de qua agitur, grauitate, & pro cuius nomine ad uos uenio, Principis, egregia in religionem Catholicam pietate, nonnulla breuiter explicare possum, non quòd existimem oratione quantūuis prolixa elaborata, posse me quicquam, non dicam plenè complecti: sed ne summatim quidem per capita attingere: quod nō à uobis, & acutissimè preui

ſum & diligentisſimè examinatum fuerit. Sed quoniam rem uobis minimè ingratam, & fortaſſe non omnino inutilem ne facturum puto, ſi quanti apud homines ueſtri fiant labores, quomodo ueſtra probentur conſilia, quæ denique ſit omnium de uobis expectatio, curſim expoſuero: mox aliqua de glorioſisſimo Principe Emanuele Philiberto Sabaudinæ duce ſubiecero, que licèt uobis ſint notisſima, ea tamen ſilentio prætereunda non eſſe duxi, quòd earum rerum, quæ maximè expetuntur, & proſunt, iucunda mirum in modum ſolet eſſe rememoratio. Illud itaque uos minimè latere ſcio, cùm ſuperioribus annis ſeditio hęc pesſima, Chriſtianam Rempublicam inuaſit, & modicis non contenta finibus, longè lateque peruagaretur, eam bonorum omnium fuiſſe ſententiam, Concilium cogendum eſſe, cuius authoritate ſalubris huic morbo medela adhiberetur, eoque non tantum malè affectę Prouinciæ purgarentur, ſed ne aliæ pollucrentur, quàm citisſimè prouideretur. Id aliquando impetratum eſt, Conciliumque hac in eadem Ciuitate agi cœptum: qua in re cùm à Patribus uigilantisſimè inſudaretur, renouato inter eos Principes bello, apud quos ſumma Chriſtiani orbis & poteſtas, & authoritas erat; ab eo, re imperfecta, ceßatum eſt, quæ ceſſatio, ut maximum bonis omnibus dolorem attulit, ita Catholicę religioni grauiores peperit difficultates. Nam multi, qui, cùm Conciliũ perageretur, illius cenſurã horreſcentes obmutuerũt, ut eo timore ſe ſe liberatos dimisſis Patribus crediderunt, audaciores facti,

facti, quasi tempus, quo tacuerant, recuperare uolentes, non secus ac amnis intra claustra aliquandiù conclusus, sublatis obijcibus, uehementius defluit, acrius uenena sua diffundere, & contra receptas ab Ecclesia sententias, nouas asserere opiniones nõ destiterunt, donec omnibus perturbatis, Galliam ipsam Nobilissimam, atque eandem religiosissimam Prouinciam in hoc, quod uidetis, Patres, discrimen traxerunt. Sed quid dixi Galliam? imò uerius uniuersum orbem: hac enim amissa, alias Prouincias diù in religione contineri non posse, summopere timendum est. Quare cùm res in maximam uiderentur redactę desolationem, Omnipotens Deus, qui nobis semper præstò est in tempore opportuno, pace inter Principes conciliata, huius instaurandi Concilij facultatem nobis restituit, quod diuina primùm bonitate, deinde Sanctissimi D.N. Pij IIII. prudentia, & incomparibili erga creditam sibi Ecclesiam charitate, singulari etiam Principum Chistianorum uoluntate, uestra præterea Patres, uirtute & diligentia frequentissimum, & certè Reipublicę Christianæ maximè necessarium conspicimus; quàm uerò utile futurum sit, res ipsa indicabit. Hoc tam celebri Conuentu omnium permoti animi, omnium excitata studia, omnium spes erectæ, omnes uos laudare, omnes uos admirari, quod in tempore tam difficili domibus, opibus, amicis, propinquis, Ecclesiis uestris relictis, non frigora, non maria, non hostium gladios exhorruistis, quin uos huc religionis tuendæ, & pacis in Ecclesia Dei constituendę

stituendæ gratia conferretis. Fingite uos Patres in amplissimo Theatro constitutos esse, & huius uestræ actionis omnes homines spectatores habere, summos, infimos, bonos, malos, pios impios, sed non omnes eisdem oculis, eademque mente uos intueri: non omnes eundem exitum huius negotij expectare. Alij enim, qui sibi soli sapere uidentur, & de nobis pessimè sentiunt, nihil aliud in uotis habent, quàm ut Conuentus hic, qui præter suam ipsorum opinionem celeberrimus eua sit, discordibus sententijs dissoluatur, illud secum ratiocinantes (& mehercule summa cum ratione) nihil religioni Catholicæ perniciosus, nihil quod eorum malam causam magis adiuuet, euenire posse. Quare si quę inter uos aliquando exoriuntur questiones, quę longiori egeant tractatu, tùm uerò maximè exultant, ut hominum sunt ingenia, qui ea facillimè credunt quæ uehementer cupiunt, has controuersias ad concordiam redigi minimè posse certissimè sibi persuadent, nihil minus quàm Spiritum sanctum in uobis esse constanter affirmantes. Alij uerò in uobis omnem spem repositam esse cognoscentes, qua si fallamur, omnia nobis mala timenda esse, tùm precibus apud Deũ contendunt, tùm uos rogant obtestanturque, ne communi & necessariæ causæ deesse uelitis in hoc cum alijs conuenientes, Concilij re infecta dimissionem grauissimas uniuerso orbi calamitates allaturam, in cæteris ab illis omninò dissentientes, siquidem istis uestri conatus multo cum honore extolluntur, illis magna cum detestatione deprimuntur.

Isti

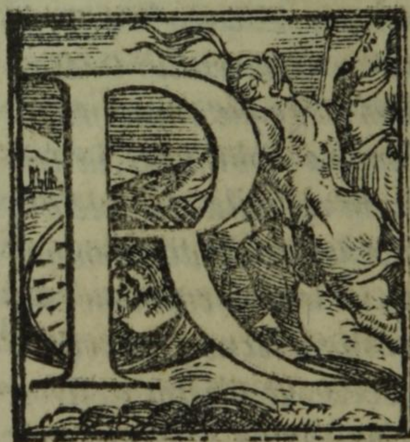
Isti discepationes uestras ueritatis indagandæ studio adscribunt, illi occultandæ desiderio attribuunt: isti charitatis igne nos flagrare arbitrantur, illi contradictionis spiritu agitari calumniantur. Quid plura? boni benè omnia interpretantur, mali in malum omnia detorquent sensum: Quocirca, ut istis, Patres (quod uos prorsus uelle certò scio) satisfactum eat, illud potissimùm à nobis expectari existimate, ut cùm aliqua quæstio discutienda proponetur, illud Cassianum semper præ oculis habeamus, cui bono? ut scilicet, si quid tractandum fuerit, quod ad disciplinam Ecclesiasticam temporum iniuria, & hominum uitio inclinatam subleuandam, quod ad hæreses extirpandas, quod ad pacem in Ecclesia Dei componendam pertineat, in hoc totis uiribus insudemus, & quid agendum sit, sincerè explicemus: at si aliqua inciderint, quæ nobis magnum facessant negotium, rei uero, de qua nunc agitur, moras potius iniiciant, quàm adiumentum afferant, hæc prætereuntes, ad ea, quæ maximè profutura sunt, unanimes descendamus. Duò sunt, quæ à nobis desiderantur, morum castitas, & puritas Doctrinæ: hęc si fideliter præstiterimus, breui nos summa bonorum omnium cum lętitia ab hoc negotiò expedimus, quo nihil primo aspectu difficilius, at si rem interius consideremus, nihil explicatu facilius esse potest. Quid enim difficilius, quàm mores per tot secula deprauatos corrigere, & licentiosam multorum uitam duro seuerioris censuræ fręno cohibere? Quid difficilius,

lius, quam in tanta opinionum uarietate, ita uestras proferre sententias, ut benè sentientes confirmetis, malè autem opinantes à tenebris ad ueritatis lucem reuocetis? Quid, inquam, hominibus difficilius, quàm Sacras aperire Scripturas, Sacra tractare mysteria & quasi Dei consiliarij fuerimus, illius arcana sensusque scrutari & interpretari uelle? Contrà quid facilius, quàm id agere, quod ut fiat, in tua positum est uoluntate? Iure enim ea difficilia credimus, quæ nobis etiam maximè adnitentibus assequi minimè possumus: at huius nostri negotij ea est natura, ut quicquid uelimus, id in Domino possimus, à quo sexcentæ nobis de hac re factæ sunt promissiones. Fidelis autem Deus est, & eas irritas fieri non patietur. Quid facilius quàm (ne cogitantes quidem) ea loqui, quæ hominum prudentissimi summo studio, summa cura, summa diligentia, non solùm non intelligere, sed ne attingere quidem (nisi Deus adsit) unquam potuerunt? At nobis, ne cogitemus quid loquamur, a Domino mandatum est, quem subministratorem uerborum nostrorum habemus, quòd suam per nos, non nostram uelit prędicari Doctrinam. Quid facilius, quàm ueritatis interprete Spiritusancto, ueras proferre diffinitiones? Ille nos docebit omnia. Ille nobis suggeret omnia. Nihil tam ueritati contrarium est, quàm error at ubi Spiritus sanctus adest, illic, ut omnis error absit, necesse est: ergo ne falli quidem possumus, nisi Spiritui resistamus. Ille semper nobiscum est, hic circumuolitat, is hæret parietibus, hic in medio nostrum manet,

net, non tantum quidem, ut omnia compleat, sed singulari quodam modo nostros occupaturus sensus, quos si ei aperire uoluerimus, profectò & corda nostra Sacris repleri mysterijs, & linguas nostras (ne cogitãtibus quidem nobis) ad ea pronuncianda solui sentiemus, & magnalia Dei loquentes, ab omnibus summa cum admiratione audiemur. Reliquum est Patres, ut ad religiosissimum Principem Emanuelem Philibertum Sabaudiæ Ducem mea conuertatur Oratio, qua in re paucis me expediam: Neque enim in illustranda Serenissimæ illius familiæ nobilitate, in Ditionis latitudine describenda, in rei militaris scientia laudanda, in clarissimis uictorijs recẽsendis, denique in uirtutibus, quibus fulget, innumeris connumerandis immorabor, tum quia is non est locus, tum etiam quia ea uos ita cognita habetis, ut digitos uestros. Duo tantùm dicam, quæ rationi huius temporis maximè conueniunt, primùm nobis gaudendum esse, quòd Strenissimus, non tàm sua fortitudine antiquum Regnum sibi recuperauerit, quàm sua pietate in religione Catholica conseruauit. Si quidem eò processerat militum licentia, inuitis & repugnantibus, penes ijs penès quos tunc erat administratio, ut multotiès dubitatum fuerit penitùs actum esse de Religione, quæ, quòd adhuc in illis partibus retineatur, id totum post Deum, Sabaudiæ Ducis uirtuti acceptum ferre debemus. Alterum illud est, quod ab eo precipuum mihi datum est in mandatis, ut suo nomine uobis profiteor. Vos in uestris Decretis obseruandis alacriorem, in exequendis promptiorem habituros neminem. Dixi.

RESPONSVM SANCTAE SYNODI in admissione Oratoris Illustrissimi D. Ducis Sabaudiæ datum, in generali Congregatione. Die ultima Ianuarij, M. D. LXIII.

Euerendissime Domine, ac Illustris Orator, Multę sunt, & eæ quidem graues rationes, quæ huius Oecumenicæ Synodi animum & uoluntatem excitare debent ad ea omni diligentia persequenda, & iuuante Domino, perficienda, quę summa bonorum omninum approbatione instituit. Hoc enim Christianę Reipublicæ afflicta sanè & misera conditio postulat, fidelis populus non solùm expectat, sed etiam flagitat, charitas suadet, & Serenissimi domini nostri Pij IIII. Pontificis Maximi summa authoritas suo iure expetere uidetur. Veruntamen spes illa, quæ indiès maior benè gerendæ rei ostenditur, ita eius studium commouit, ut sua sponte satis incitata nullius cohortatione indigeat. Nam, ut omittamus eius benignitate, in cuius manu corda sunt Regum, factum esse, ut præter omnium opinionem pax inter Christianos Principes constitueretur, sine qua, aut Generale

Concilium cogi, aut de eo conuocando, ne cogitari quidem ullo modo poterat, cum Sancta Synodus animo repetit, quæ deinde consequuta sunt, in maximam spem adducitur fore, ut Deus Sanctę Ecclesiæ calamitates miseratus, laborum suorum exitum afferat, quem omnes optamus. Ac primum quidem illud mirum uideri debet, tantum breui temporis spatio ex remotis, & disiunctissimis locis Patrum concursum factum esse; Deinde posteaquam de grauissimis rebus agi cœptum est, quamuis in deliberando nonnullæ interdum, & uariæ disputationes orirentur (quòd alia ratione ueritas satis elucere non possit) tamen in decernendo summa inter omnes, & uerè Christiana consensio nunquam defuit. Prętereà in quo omnia ferè esse posita uidentur, tanta Catholicorum Principum alacritas, tàm propensa in orthodoxam fidem omnium uoluntas, tàm animorum conspiratio tot honestissimis legationibus declarata est, ut hoc ueluti certissimum constituendę Ecclesię pignus à Deo immortali Sacrosancta Synodus habeat. At uerò inter cæteros maximi nominis Principes, cuius se uel dignitate ornari, uel pietate, & opibus plurimum iuuari posse sibi persuadet, quanti facere debeat Emanuelis Philiberti optimi, & fortissimi Sabaudiæ Ducis clarissimum nomen atque authoritatem multò notius est, quàm ut pluribus uerbis demonstrari opporteat. Vt autem multa paucis comprehendantur, satis illud argumento esse poterit, quòd Dux uester nobilissimi generis splendorem, Ditionis amplitu-

plitudinem, summam bellicæ artis, & cæterarum uirtutum gloriam, ita cum ueræ pietatis & Religionis studio coniunxit, ut simul regnandi, & Catholicæ fidei defendendæ initium fecerit. Itaque Reuerendissime Domine, uel quòd eius Principis personam geris, in quo Sancta Synodus, multum præsidij positum esse iure optimo existimat; uel quòd te ijs uirtutibus ornatum esse intelligit, quę tam graui personæ & causæ maximè conueniunt summa, & lętititia uenientem excepit, & ea modò loquentem, quæ à prudenti Viro, & pietatis studiosissimo expectanda erant, libentissimè audiuit: atque in posterum omnia beneuolentiæ & humanitatis officia, quæ nunc tibi prolixè pollicetur, re ipsa multo libentius prçstabit. Mandatum uerò tuum, prout iuris est, benigno animo admittit.

COM-

COMPARITIO ILLVSTRISS. D. COmitis a Luna, Oratoris Philippi Regis Catholici, in generali Congregatione, Die XXI. Maij, M. D. LXIII.

Proteſtatio ipſius Comitis ſuper præcedentia. Reſponſum Oratoris Regis Gallorũ, ad Proteſtationem. Mandatum regis Catholici. Oratio. Reſponſum ſanctæ Synodi.

PROTESTATIO FACTA AB Illuſtriſſimo D. Comite de Luna, Oratore Philippi Regis Catholici, in eius prima Comparitione in generali Congregatione, Die XXI. Maij. M. D. LXIII. ſuper pręcedentia, quam ſibi deberi proximam Oratoribus Regis Romanorum, adſerit.

Lluſtriſſimi & Reuerendiſſimi D. Sanctiſſimi Patres, Don Claudius Fernandez, Vegil de Quignones Comes Lunæ, & c. Philippi Hiſpaniarum, utriuſque Siciliæ, Hieruſalem, & c. Regis Catholici, Archiducis Auſtriæ, Ducis Burgundiæ, Brabantiæ & Mediolan. & c. Comitis Habſpurgi, Flandrię, & Tyrolis, & c. Ad hoc Sacrum Oecumenicum Tridẽtinũ Cõcilium, Orator, & c. Et ſi mihi, ut tali oratori, is &

aliàs, & in hoc Consessu locus debetur, qui primus post Imperatoris Romani Oratorem sedem est (quod antè omnia testificor et protestor) Verùm cùm hic locus, ea causa, qua de agitur, tempusq; etiam ipsum Reip. sit eiusmodi, ut humanis ullis contentionibus Sanctissimus hic diuinarum rerum, & salutis publicæ petendæ cursus impediri minimè debeat: Cumque sit maximè consentaneum, ut qui ad iuuandum, suscipiendum, pręstandum hoc communis causæ consilium adsint, ij primum ipsi diligentissimè curent, dentque operam, ne quam à se afferant contentionis, discordiæ, secessionis ullis hominibus uel minimam causam. Cùm hæc ita sint, quod ad locum sedemque attinet, accipio quod datur, eoque in præsentia, & quoad erit commodum, utar: ita tamen, ut omnes intelligant uelle me (id quod sedulò prędico ac protestor) ne quod hæc mea moderatio & salutarium huius sacri Oecumenici Conuentus deliberationum à me habita ratio, præiudicium ullum ulla ratione dignitati, Maiestati, iuri Principis mei Philippi Regis Catholici, posteris ue eius afferat: ne ue attulisse uideatur, quo minus & hoc & alio quouis tempore, ac loco, quauis causa, ius id suum integrum eis saluumque sit. Quas ob res ius id Domini mei Philippi Regis Catholici, posterorumque eius nomine iustissimam, uerissimãque intentionẽ omnibus ut Regibus, loco & honore omni præferatur: & ad has, & alias omnes causas omnia loca tempora reseruatum esse uolo, ac reseruo: ut semper ea iura, eamque intentionem & prosequi & tueri perinde

inde poßint, ac si hoc tempore & hoc loco debitus mihi, ut tali Oratori locus, quem dixi, datus fuerit, ijs omnibus, quę à quouis hominum obiecta, huic meæ asseuerationi & protestationi aduersari uideri poterunt, minimè obstantibus omninoque abnegatis. Quam meam protestationem, hoc libello comprehensam à uobis peto, Patres Sanctissimi, ut actis huius Sactissimæ Synodi inseri, adscribique faciatis: neque sine eius integro exemplo hodiernæ actionis huius monimenta circunferri, edive cuiquam patiamini: mihique inprimis huiusce rei exemplum, testationem que publicis tabulis obsignatam à Reuer. Secret. Scribisque uestris iubeatis dari, Patres Reuerendiss.

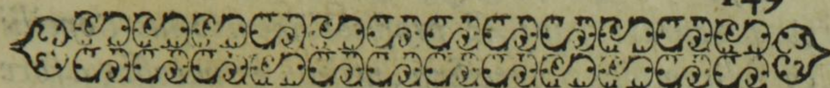

RESPONSVM ORATORVM CHRIstianissimi Regis, ad Protestationem Oratoris Regis Catholici, super præcedentia in Generali Congregatione, Die XXI. Maij, M. D. LXIII.

SI nos hodie in hac Sancta Synodo alio loco sederemus, quàm semper maiores nostri, & nouissimè in Concilio Constantiensi, & ultimo Lateranēsi, qui primi post Imperatoris, & ante oēs cęterorum Regum Oratores sederunt: si ēt nouus hic locus, in quo nunc extra ordinem Oratorū sedere incipit Clariss. Ca

tholicæ Maiestatis Orator Illustriß. Comes à Luna, poßet nobis aut aliis Oratoribus eße damno. Vos certè Patres Sanctiss. qui ecclesiam uniuersalem representantis nobili uestro officio, & maiorum exemplo nos omnes ad antiquum Ordinem reuocaretis, aut saltem denunciatione Euangelica uobiscum ageretis. Cum autem taceatis, neque etiam huic nouitati intercedente Clarissimi Cesar. Maiestatis Oratores quibus cum causa nostra non potest non eße communis. Nos qui hodie in ordine Oratorum, & proximi Cæsar. Maiestatis Oratori pristinam possessionem Regi nostro conseruamus, fretique fide, amicitia, & affinitate Maximi & Potentissimi Philppi Regis Catholici in Carolum fratrem pupillum Regem Christianiß. postulamus tantum à uobis, ut hodiernum dictum & factum Illustriss. Comitis à Luna ita interpretemini ne quod inde præiudicium fieri posit antiquissimæ prerogatiue, & perpetuæ possessioni Regis Christianissimi. Idque in acta uestra referri iubeatis.

MANDATVM PHILIPPI REGIS catholici, exhibitũ ab Illustrissimo domino Comite à Luna eius Oratore Generali Congregatione, Die XXI. Maij. M. D. LXIII.

PHilippus Dei gratia Rex Hispaniarum, utriusque Siciliæ, Hierusalem, &c. Archidux Austriæ, Dux Burgund. Braban. & Mediol. & c. Comes Habspurgi, Flandriæ, & Tyrolis, &c. Recognoscimus & notum facimus tenore præsentium uniuersis. Quòd cùm superioribus diebus Sanctissimus in Christo Pater ac Dominus noster D. Pius IIII. diuina prouidentia Sanctę Romanæ, ac uniuersalis Ecclesiæ Pont. Max. Concilium Oecumenicum, & uniuersale Tridenti cœptum, & per aliquot annos suspensum, ibidem prosequendum indixerit ac conuocauerit. Nos uolentes tam sancto, utili, ac necessario operi, quando præsentes, ut cupiebamus, adeße non poteramus, per nostros Oratores fauere, & assistere, Illustriss. Marchioni Piscariæ in mandatis dedimus, ut Oratoris nostri munus in ea Sanctissima Synodo gereret, nomineque, ac uice nostris omnia ea ageret

& procuraret, quę ad prosecutionem ipsius Concilij & felicem eius progressum, utilia, & necessaria fore existimaret, nostram operam, studium, & fauorem Patrib. in eo congregatis, non modò polliceretur: sed re ipsa etiam pręstaret. Isque munus hac in parte (ut de eius probitate, fide, & prudentia confidebamus) adimpleuerit. Veruntamen cùm eidem Sacro Concilio interesse, nostrisq; rebus in Insubria, cuius administrationi pręest, uno & eodem tempore adesse non posit, ita ut cùm Tridento absit, causa Dei deesse cùm à Mediolano discedat, nostris rebus non benè consultum esse uideatur, eum propterea Mediolani se continere iussimus, & in eius locum alium Oratorem, qui eodem in Sacro Concilio Tridentino nostro nomine compareat, nostrasque partes agat, sufficere, & nominare decreuimus. Considerantes ergo singularem fidem, religionem, & strenuum animum, ac in rebus gerendis experientiam & dexteritatem Illust. fidelis nobis dilecti Don Claudij Fernandez de Quignones Comitis Lunę Consiliarij, & apud Cęs. Maiestatem Oratoris nostri, eum ad sacrum Concilium Tridentinum Oratorem, Nuncium, & Procuratorem nostrum (citra aliorum Procuratorum & Mandatariorum nostrorum reuocationem) fecimus, constituimus & deputauimus, atq; harum serie facimus, cõstituimus & deputamus. Dantes ei insolidùm plenam facultatem, & potestatem, unà cum amplo & libero mandato, ut in dicta ciuitate Tridentina, & loco in eadem celebrationi sacri Concilij deputato, coram

Re-

Reuerendiss. in Christo Patribus S. R. E. Cardinalibus ac Beatiss. Pontificis Legatis, nominatis, & destinatis, aliisque Patribus ibidem congregatis nostro nomine comparere, prædictæque celebrationi Concilij interuenire, eique adesse & interesse, locumque & uices nostras in omnibus Sessionibus, consultationibus, deliberationibus, & actibus, obtinere, atque alia omnia, & singula agere, facere, dicere, gerere, & tractare, procurare, & promouere possit, & ualeat, quę ex usu Reip. Christianæ & dignitate nostra fore uidebuntur, quæq; nos ipsi facere, dicere, gerere, tractare possemus, si coram præsentes essemus, & iam si talia essent, quæ mandatum exigerent magis speciale, quàm pręsentibus est expressum. Habituri proinde gratum, & firmum, quicquid per dictum Oratorem, Procuratorem, & Mandatarium nostrum præmisso modo actum, gestum & procuratum fuerit, dolo & fraude remotis. Harum testimonio litterarum manu nostra subscriptarum, & sigilli nostri impressione munitarum. Datæ in oppido nostro Madriti, Die XX. Octobris, M. D. LXII. Regnorum autem nostrorum, uidilicet citerioris Siciliæ, Anno nono: Hispaniarum uerò & aliorum, septimo.

PHILIPPVS.

CONSALVVS PEREZIVS.

PETRI FONTIDONII SEGOVRENsis doctoris Theologi Oratio, habita ad Patres in Sacro Concilio Tridentino, nomine Illustriss. uiri D. Claudij Fernandez Quignonij, Comitis Lunensis Regis Catholici, Oratoris. Die XXI. Maij, M. D. LXIII.

Irabitur fortasse quispiam uestrùm Illustrissimi Legati, Sanctissimiq́. Patres, Clarissimi Oratores, quid sit, quòd cum in ipsis huius sacri Cōcil. primordijs, Philippus Rex Hispaniarū Catholicus, & Inuictissimus, Illustrissimum Marchionē Piscariū, lectissimū, & ornatissimū uirū ad uos iā Legatū miserit, qui alijs grauissimis suæ Maiestatis negotij occupatus diutius hic adesse nō potuit: nunc tādē ipso Cōcilij flexu, extremoq́ue decursu eius etiā nomine, Claudius, hic, Quignonius Comes Lunensis, nir maiorum gloria, & maximarū ipse uirtutum splēdore clarissimus, euocatus ex Germanica legatione, qua apud Cæsarem fungebatur, denuo legatus Tridētum aduenerit: Sed cū huius cōsilij causam rationēq́ue cognouerit, nihil ab eo fieri consultius, nihil ijs temporibus aptius excogitari, nihil uobis nunc

nunc Sanctisſimi Patres gratius, nihil iucundius accidere potuiſſe iudicabit. Nam cum poſt decimum octauum iam annum quo ſacrum iſtud Concilium inceptum, temporum iniurijs intermiſſum, bellorum procellis iactatum, & inimicorum noſtrorum inſidijs ſæpè diſsipatum fuiße uidemus, Portum quem iam, ueluti ex alto conſpicitis, Grauisſimi P. diuini ſpiritus aura fauente, breui, complicatis uelis, ſitis occupaturi, in quo & uos ex tam longa iactatione nau ſeaque recreati conquieſcere, & afflicta Eccleſia Christiana ope, & auxilio ueſtro, erepta, ex hoc miſerrimo naufragio reſpirare, & placidiorem deinde felicioremque ſibi posſit curſum polliceri: Cumque decreta ueſtra Sanctisſima, quæ ſuſpenſis omnium bonorum animis ſpectantur, in omnes Chriſtianorum prouincias diffundi iam, atque dilatari debeant, quæ magnopere Regum præſidium, authoritatemque requirant, in tantis præſertim huius ſeculi infelicisſimi perturbationibus, quibus ſic æſtuat orbis Chriſtianus ut neque Conciliorum authoritates ſpectentur, neque leges audiantur, ſed uis, furor, audacia, gladijque dominentur: cùm denique inſtet iam tempus illud, in quo Reges & Principes Chriſtianos, quos hactenus hic per Legatos rerum, quæ à uobis gerebantur, teſtes, & ſpectatores habuiſtis: Nunc patronos, & defenſores ſitis habituri. Nunc inquam, nunc uoluit Catholica Maieſtas uobis per hunc ornatisſimum uirum renunciare, ſeparatum iam eſſe ad agendas illas partes, quas Martianus Imperator, qui Concilio interfuit

fuit Calcedonensi, Imperatoribus & regibus Christianis dixit esse sustinendas ut ueritatem per sacrum Concilium inuentam sic illi tuerentur, ut exorientibus illius causa tumultibus obuiam irent, & exortos seuera animaduersione coercerent. Voluit significare, se libenter, omne suum Imperium, quod sibi in primis ad Ecclesiæ salutem, ad conseruandam Religionem, ad tuendas uestras sanctissimas leges diuinitùs sentit esse tributum, ad protegendum hoc sacrosanctum Consilium, & illius decreta esse collaturum. Voluit demum significare, se cupere uehementer hanc sanctam Synodum, quam Carolus Quintus Imperator Clarissimus eius pater primò nascentem fouit, aluit, prouexit, & ut adolesceret summo studio elaborauit, cuius causa bella difficilima & periculosissima suscepit: & quam nunc etiam religiosissimus, & inuictissimus Ferdinandus Imperator eius patruus, summa pietate, & studio resarciendæ religionis inflammatus, consilio, & opera sustentat, ipse etiam simul eam ad felicem exitum frugemque perducere. Nam ab illo die, quo Christianam Religionem simulque cum amplissimo Regno à paternis humeris in suos deuolutam inclinantemque prospexit, omnia sua consilia, studia, cogitationes ad eam instaurandam & reficiendam conferendas putauit. Et cum duo sint officiorum genera, quæ à Principibus Christianis, ijsce potissimum temporibus Ecclesia Christi suo iure possit exigere, Alterum ut cogendo celebrandoque Concilio, (quod unicũ sẽper fuit afflictis, & ca

lamitosis

lamitosis illis rebus remedium) adeßent, atq; fauerent; Alterum, ut Prouincias sibi subditas in antiqua Religione, & obedientia Sedis Apostolicæ conseruarent: sic in utroq; prædando se geßit, ut si gloriosam illā Catholici Regis cōpellationem à maioribus hæreditario iure non accepisset, illam nunc iure optimo fuisset omnium iudicio amplissimam consecutus, acceptam uerò posteris longè sit illustriorem traditurus. Etenim cum Pium IIII. sanctissimum, & piissimum Pontificem Maximum & persona, quam sustinet, & pietas incredibilis, & miserabilis Ecclesiæ ruina, & Christi gloria ad cogendum, & terminandum iam hoc tantum Concilium impulisset: nullum ille officium, quod à uerè Catholico Principe separari poßet, prætermisit. Pastores Hispanos (ipsum inquam Hispaniæ florem) quos hic præsentes intuemini, è suis illicò sedibus excitauit, & Tridentum misit, quorum studium in tuenda Religione, in instauranda ueteri disciplina, grauitatem, sapientiam in dicenda sententia, in tuenda constantiam, in optanda Ecclesię salute, pietatem, in quęrenda diligentiam, fidem, & industriam nobis tacentibus, uel hec ipsa amplissima uestra subsellia testantur. Doctores prætereà omni litterarum & uirtutis genere præstantes, quorum singularem eruditionem, quorum studium in inuestiganda ueritate, in refellendis erroribus, uim, & acrimoniam, suggestum etiam illud theologicum abundè uobis Sanctissimi Patres indicauit. Curauit prætereà diligenter, ne quid detrimenti Concilium ab aduersariis acciperet, ne quid

ne quid Ecclesiæ hostes molirentur, & ne illorum insidijs, aut hostilibus armis hic uester cursus felicissimus impediretur, solicitè prouidit: suas omnes uires atque potentiam ad protegendum hunc locum pollicitus est, ut sine ullo metu, sed summa securitate Ecclesiæ saluti consuleretis. Quanta uerò solicitudine, Prouincias, Regna, Nationes suo Imperio subiectas in officio continuerit, & conseruauerit, ne ab Ecclesiæ unitate, & Romani Pontificis obedientia abducerentur, uel aliud abundè magno est argumento, quòd in illis potissimum sinceram Religionem, & Apostolicæ Sedis obseruantiam florere uideamus. Testis est in primis Hispania, in qua cùm tot haberet Philippus domestica exempla clarissimorum Regum, qui acerrimi Religionis assertores extiterunt, è quibus degenerare turpissimum, quorum uirtutem imitari gloriosum duceret: Cùm in mentem reuocaret ueterem illam Religionem, & antiquum iusiurandum, quod Decretis Toletani Concilij ab Hispanię Regibus exigebatur, ne aliquem non Catholicum in ea prouincia uersari paterentur: Cùm aui Philippi, cum ataui Ferdinandi recordaretur, de cuius singulari in Religionem studio, nulla unquam ætas, nulla posteritas conticescet. Cùm Caroli V. Imp. maximi parentis sui uiua recensque memoria immortali dignissima ante illius oculos obuersaretur, memor antiquę religionis, memor Hispanicæ gloriæ, memor patriæ auitæque uirtutis: ueritus ne Hispania in has tantas hæreticorum insidias incideret, ne communi

hoc totius orbis naufragio religiosissima prouincia mergeretur, ueritus denique, ne aliqua sua culpa, aut negligentia Hispania dehonestata & maiorum suorum gloria obscurata uideretur, tam solicitam curam, tam uigilans studium adhibui, ut eius beneficio inter saucias, & furentes uicinas prouincias Hispaniam incolumen, & sanam habeamus, tanto cæteris Regibus antiquis maiorem gloriam adeptus, quanto est gloriosius, nauem in magna aliqua tempestate, quàm in portu regere, & conseruare, quanto est illustrius & magnificentius Hispaniam ex tam pernicioso, tam funesto, & tam uicino incendio & quasi ex ipsis sæpe hæreticorum unguibus & faucibus eripuiße. Etenim cùm noßet illud hæresum uafrum, & callidum ingenium, quæ insidias amant, quę latere cupiunt, quæ occultis meandris & cuniculis irrepunt in hominum mentes, omnia tam solicitè circumspexit, ut non modo utcunque tectos & occultos hæreticos, sed ipsam hæresim in ipsis animorum uenis medulisque latentem detexerit, morbum ipsum tacitè graßantem, tam diligenter inquisierit, tam sapienter aperuerit, tam opportunè sanauerit: ut si ulli mortalium, illi potissimum, secundum Deum tanquam aßertori religionis, acceptam Hispanię salutem referre debeamus. Quoties obsecro ille hæresim per utrasque Pyrenæorum montium fauces ex uicinis Prouinciis in Hispaniam irruere conantem propulsauit? Quoties illam se tacitè insinuantem, & obscurè serpentem, è tenebris in lucem, è latebris in ho-

minum

minum conspectum extraxit, & sublatis nefariæ coniurationis ducibus extinxit? Quoties illam ad extremos Indos nauigare cupientem repreßit? Nulla unquam hæresis Sanctissimi Patres, tanto exarsit studio se propagandi, sicuti hæc, quæ miserè nunc affligit Ecclesiam, quæ non contenta ijs Europæ Regionibus, quas omnes fermè crudeliter uulnerauit, neque in terra flammas, neque in mari naufragia, non hominum gladios, neque diuinam iram perhorrescens, emenso uastissimo pelago in Occidentalem Indiam commigrare cupiebat, ut illic in ipsis Indorum animis primo nascentis, & pullulantis Religionis ipsas radices inficeret: Et in illam latissimam Regionem, in quam Rex Catholicus Ferdinandus Hispanorum signa, Christi nomen illis gentibus inauditum, & purißimam castißimamque Religionem Christianam primus inuexit, ipsa furias & Erinnes asportaret ad illius pacem tranquillitatemq; turbandam. Et nisi illius nefarię cupiditati interceptis sæpe libris & sceleratis Sathanæ ministris comprehensis, obuiam isset Philippus, nisi ab illo cursu, quo in Indię perniciem properabat, ab illa improba spe conatuque depulsa fuisset, haud dubiè iam in Indiam cum ingenti illius orbis periculo, & acerbissimo Ecclesiæ dolore penetrasset. Cùm magnum præterea Hispanię periculum ab hæreticorum libris imminere conspiceret, omnes maritimas oras, quæ mediterraneo mari & Oceano abluuntur, diligenti custodia muniuit, ut nullus aditus huiusmodi libris, aut sceleratis ministris patere potuisset

tuisset. Quòd si contingeret aliquando (ut est insidiosa hæresis) ut latebram aliquam (qua ese insinuaret) inuenisset: omnibus in locis & in omnibus oppidis industrios, & oculatos homines collocauit, qui omnia odorarentur, & subolfacerent, omnia curiosis oculis rimarentur, ut obsessa ijs firmissimis presidijs, hæresis contra religionem se commouere non posset, quin quamprimùm emersißet, comprimeretur. Sic ergo Dei in primis optimi maximi clementia, & huius clarissimi, & uerè Catholici Principis industria, uiget in Hispania religio, fides, & doctrinę puritas, sic floret antiqua disciplina, sic sancta illa, & minimè curiosa, sed uerè Christiana prudensque simplicitas in Hispanorum animis conseruatur, Vt mihi quidem, quoties afflicta Mater Ecclesia, reliquas Prouincias, erroribus ęstuantes, à quibus se pulsam lamentatur, ęgro & consternato animo lustrat, cùm deinde luctu mœroreque confecta, oculos lacrymis manantes, in Hispaniam conuertit, quàm sibi iactatæ portum dulcissimum, & sacram anchoram, quàm afflictæ solatium, quam miseræ perfugium, quàm denique exuli & calamitiosę unicam aram ad quam confugiat, intuetur, suas omnes miserias illius suauissimo conspectu consolari uideatur. Vtinam, utinam Sanctissimi P. hanc Catholici Regis seueritatem, in coercendis ijs hominibus nouarum rerum cupidis, Principes omnes, & Respublicæ Christianę fuisßet imitatę. Vos utique hac celebrandi Concilij solicitudine, & Eccle-

Ecclesiam ijs tantis erumnis & calamitatibus liberassent. Neque uerò hoc ardens instaurandæ religionis Catholicæ Maiestatis studium, Indiæ solùm Hispanięque religionibus terminatum est, sed in alijs et Christianis Prouincijs emicuit. Testis est Anglia celeberrima insula, quæ cùm hac hæresum peste non infectam modo, sed perditam propè atque desperatam doleret: Mariam Angliæ Reginam lectissimam, & religiosissimam fœminam non alio nomine duxit uxorem quàm ut si fieri potuisset collapsam ibi religionem erigeret, & tantum illud in Ecclesiæ fortunis, ab Henrico Rege excitatum incendium extingueret: Quod tanto animi ardore, tanta contentione, tam certa spe, aggreßus est, ut breui tempore, uniuersam insulam, ad Ecclesię sinum: unde abstracta fuerat, adduxerit, & ut publicè Iulio III. Pont. Maxi. obedientiam restitueret, ut in Sathanę ministros animaduerteret, & ut Ecclesię Romanę leges & instituta sequeretur, impetrauerit: & nisi immatura mors, Regina sublata, hanc tantam Angliæ felicitatem inuidisset, aut nisi potius diuina bonitas, illorum hominum crudelitate, & sceleribus offensa, ut de illis supplicium acerbissimum sumeret, fœminam sanctissimam, & religiosissimam unicum eius gentis remedium illis eripuisset, haud dubiæ eam insulam, si non prorsus sanam, non tamen ita uulneratam & sauciam haberetis. Testis est Flandria, quæ cùm nonnihil sordium istarum gentium commercio & consuetudine contraxißet, nisi illius saluti opportunè fuißet dili-

tudine contraxißet, nisi illius saluti opportunè fuisset diligenterque consultũ, eodem fuisset iam cum reliquis Prouinciis funere sublata. Testis est Mediolanum, Neapolis, Sicilia, ceteræque Insulæ, Regna, Prouinciæ, Nationes, quotquot eius latissimo continentur imperio, quibus antiqua religio summo Catholicæ Maiestatis studio, consilio, & industria conseruatur. Testis est demum, nunc etiam uicina Gallia, in qua cum uideret hæreses in apertum furorem prorupisse, arma contra Regem Christianissimum & contra religionem arripuisse: nonnullos Angliæ & aliquarum prouinciarum Germaniæ Principes ad illa etiam infelicia & sacrilega arma solicitasse, omnia iam turbasse, omnia commouisse, incendiis omnia, & cædibus funestasse, miserorum Gallorum sanguine ipsa templa cruentasse, flumina infecisse, odium suum, crudelitatem, & rabiem saturasse, ea denique immanitatis exempla in amicos, in fratres, in parentes, in patriam & in Ecclesiam ædidisse, quæ silicem dolore frangere, quæ ab ipsis rupibus & saxis commiserationem & lachrimas extorquere potuißent, ne ruẽti in Gallia religioni, ne Christianissimo & amicissimo Regi, ne clarissimo Regno deeßet in tanto discrimine uideretur, contra tantam uim sceleris, audaciæ, & proditionis eorum hominum, qui prætextu religionis Regi suo & infanti, et pupillo nefariũ bellũ intulerũt, suas omnes uires, potẽtiam, opes, se denique ipsum cum magno exercitu ad propulsandam illam insignem iniuriam, obtulit Christia-

nisſimò & ſibi chariſsimo Regi: ille uerò, qui iam exercitum numeroſum contra ciues contumaces & perfidos proditores, comparauerat, & ad id bellum clarisſimis Galliæ ducibus utebatur, exiguis Hiſpanorum & Germanorum auxiliaribus copijs contentus, Deo auſpice, ita fœliciter cum auerſarijs pugnauit, ut parta clarisſima uictoria, quam accerrimis illis religionis propugnatoribus præſtantisſimiſque Ducibus Catholici adepti ſunt, fracti hoſtium conatus, & afflictis Gallorum rebus, ſignum quoddam ſalutis ſublatum fuiſſe uideretur. Etenim ſi penes aduerſarios extitiſſet illa uictoria, nullus erat, qui non de religione, & de Catholicis omnibus actum in Gallia eſſe iudicaret. Memini uos Sanctisſimi P. exhilaratos illo lætisſimo nuncio & in maximam ſpem erectos, eo die decretis ſupplicationibus, ad agendas Deo Opt. Maxim. gratias pro tam ſingulari beneficio in Diui Vigilij templum lætis animis conueniſſe. Neque enim ullus dies lætior Galliæ, aut felicior illuxit illo, quo, illas deterrimas furias omnia populantes in acie concidiſſe conſpexit: Nullumque tunc ex uos extitiſſe, qui diuinam miſericordiam agnoſcens non exclamarit, O diuina bonitas, ò ſumma clementia, & miſericordia ſummi Dei, qui licet hæc mala in Eccleſia Chriſti ob noſtra ſcelera exoriri patiaris, non tamen illa diutius ad noſtram perniciem & tuam contumeliam dominari permittis: Neque enim ſine diuino conſilio accidiſſe tunc omnes arbitrabãtur Sanctisſimi P. ut illi tã perditi religionis hoſtes & regni

gni proditores ex occultis illis, & perniciosis insidijs, in apertum latrocinium conijcerentur, ut debitas aliquando tantis sceleribus pœnas sustinerent, & ut illa ferox, audax, cruenta, & superba hæresis, quæ erecta ceruice, euaginatio gladio, ardentibus oculis, furorem & crudelitatem spirans: tot populorum strages, Vrbium euersiones, templorum ruinas, cædes miserabiles ædebat, interitum denique Galliæ, & extremam perniciem minabatur, fracta tunc, atque debilitata iaceret, & ingemisceret, & Ecclesia illa Gallicana, quæ quondam inter summas Christianæ religionis delitias, ob eius pietatem incredibilem habebatur, & tunc toto corpore saucia, & animo con sternata iacebat, oculos illos, quos lachrymis præ dolorem madidos præ pudore in terram defixos habebat, ad aspiciendam lucem attolleret. Hæc sunt Sanctiss. Patres Catholici regis in Christianam religionem officia, quę non solùm in suorum Regnorum finibus, sed in alijs etiàm prouincijs atque Nationibus uersantur. Quę quidem ego omnia, ut omnibus nota, & explorata, silentio libenter præterijßem, nisi, non tàm ego huius tanti Principis laudes, quàm uestrum, & afflictæ Ecclesiæ solatium, spectassem, quod in tantis ærumnis & calamitatibus huius Clarissimi Regis, & rerum ab illo gestarum commemoratione capere debuissem. Neque uerò illud prætermittendum existimo, quod ad summam eius laudem, & totius Christianam orbis utilitatem arbitror pertiner, quod cùm grauiter, & iniquo animo ferret religionem non

terra modò, sed mari etiã ab hostibus infestari, quòd infinitis sit prędonibus refertum, à quibus non solum oræ maritimæ omnes, miserè crudeliterque uexẽtur: sed quod est omnium longè miserrimum, Christiani innumerabiles captiui abducãtur, qui (quod sine lacrimis & dolore commemorari non potest (partim blanditijs allecti, partim misera, & longa seruitute fracti, partim metu, uique tormentorum coacti, ad deferendam (proh dolor) Christianam religionem impellantur. Cum nullę præterea maritimæ ciuitates, nulli portus, nuxæ orę, nulli abditi, & sepositi sinus tuti satis, atque securi sint. Cùm nulla Nauis, nulla Triremis oram, per hosce annos è portu soluat, quæ non interitum, aut seruitutem pertimescat, ut aut hyeme cum fluctibus, aut uere cum pyratis sit predonibusque pugnandum. classem parat numerosam, qua clausa uobis maria patefaciat, qua pyratis expurget, qua securam reddat nauigationem, qua denique Christianam religionem terra marique tueatur. Et tamen in hoc tam uastò curarum Oceano, cùm spem omnem Ecclesiæ sitam in uobis nunc, & collocatam, è uestris Sanctissimis Decretis potissimum pendere uideat, nunquam ab hoc Sacro Concilio remouet oculos, sed, ut Regem uigilantem, & religiosum decet, omnia circumspicit, consilia atque contus hostium diligenter obseruat, ne ullis technis, aut prauis hæreticorum consilijs dissipetur, quo sublato, simul etiam spem omnem salutis Ecclesiæ sublatam, & ereptam intuetur. Militum si sit neceße, firmissima hic præsidia collocaret

&

& si ad tuendum hunc locum sacrosanctum, & Concilij libertatem fuißet opus, iam hic ipse armatus adesset, & nunc absens corpore, præsens animo inter hęc subsellia, & uestra latera, mente saltem, & cogitatione uersatur, & se iam ad tuendas uestras sanctissimas leges, paratum eße denunciat. Atque hoc est primum huius legationis caput, & eius rei gratia, hic uir Illustrissimus Legatus aduenit, quem cùm intuemini, Philippum uos religiosissimum & potentissimum Regem intueri, atque hic præsentem adesse existimate. Quis ergo iam erit, qui non istius legationis iustissimam hanc & optimam esse causam arbitretur? Quid enim uobis optatius Sanctissimi Patres euenire potuisset, quàm tàm pium, tàm religiosum, tàm Catholicum, & tàm potentem Regem pro dignitate uestra, & Ecclesiæ salute contra sacrilegam hæreticorum audaciam, pietate, & ferro, magnitudine animi, atque potentia armatum uidere? Quis non uideat Deo Opt. Max. gratias immortales agendas eße, quòd eius diuina bonitate in tanta Catholici Regis potentia, tàm incorrupta fides, pietas, religio, tàm ardens instaurandæ religionis studium, his præsertim calamitosis temporibus conseruatur? Sed uenio iam ad alterum huius legationis caput explicandum, in quo quid nunc Catholica Maiestas à uobis Patres Sanctissimi postulet: quid optet, quid expectet, breuiter aperiemus: quanquam neminem eße arbitror, qui cùm ea, quæ pro tuenda religione ab illo gesta sunt, in memoriam

renocauerit, non eius nunc sanctissimum uotum depręhendat. Duo etenim sunt, quæ à uobis præstari Ecclesia Christi hoc tempore uehementer exoptat: Alterum, ut ad reficiendas miseras illius ruinas, ad colligendas & confirmandas has exiguas reliquias dissipatæ religionis omni studio (sicuti uos facere intelligit) incumbatis. Alterum uerò, ut non prius de discessu ex hoc loco cogitetis, quàm rem omnium seculorum grauissimam, difficillimam, & maximè necessariam sępè cœptam, & infeliciter intermissam perficiatis. Neque enim ulla magis letalis, & mortifera plaga infligi potest Ecclesiæ, quàm si hac unica & extrema iam spe destituatur: non tàm ætrox, exitiale uulnus, hostium crudelitate petita, quàm discessu uestro deserta atque destituta suscipiet. Iam uerò in gerendis rebus illam quam hactenus retinuistis consuetudinem magnoperè probauit, conseruari cupit, ut doctrinæ simul atque morum uulnera curentur. Et licèt non defuerint, qui uos prorsus à doctrina ad sanandos mores traducere conarentur, minimè tamen illam prætermittendam prudenter iudicastis. Cùm sit presertim maioris ponderis, atque momenti, cùm illa semper fuerit consuetudo ueterum Conciliorum, cùm maius periculum ex conuulsa Euangelica ueritate, quàm ex deprauatis quorundam moribus Ecclesiæ comparetur. Sed illud in primis summi uotis exoptat Ecclesiæ Maiestatem uobis (ut par est) Sanctissimi Patres esse charissimam, & illorum piam fortasse magis quàm circumspectam sententiam diligenter à uo-
bis

bis examinandam & exponendam arbitratur, qui multa nunc Christianæ religionis hostibus à uobis putant esse permittenda, ut Indulgentia uicti ad Ecclesiæ sinum reuertantur. Qui uos id præstandum, & ad hanc quam petunt misericordiam, uel ea ratione conantur impellere, quòd Parentes sitis, qui filiorum pereuntium saluti indulgentia paterna prospicere: Pastores, qui abactas oues, summo studio, & charitate conquisitas, ad Ecclesiæ caulas reuocare: Pientissimi medici, qui non acerbam aliquam (neque enim illam tempora patiuntur) sed blandam, & exulceratis animis aptam medelam adhibere debeatis. Fuisse iam dicunt quondam secula quædam, quæ uirgas ferreas & secures pati potuissent: Nunc uerò in tanta temporum & animorum acerbitate, nonnulla esse hominum si non improbitati, imbecillitati saltem, à uobis condonanda. Ita ut in curandis his morbis, temporum potiùs quàm rerum rationem habuisse, pietatem, quàm seueritatem, summam clementiam, quàm summum ius secuti fuisse uideamini, atque hanc uicinam esse uiam conciliandæ pacis arbitrantur. Pia sanè, & à sincero Cristianoque pectore profecta, neque à uobis sanctissimi Patres repudianda sententia, si hac ratione concordiæ, & unitatis conciliandæ certa spes eluceret: Sed quæ obsecro spes pacis cum illis esse potest, qui infinitis alijs erroribus ita pertinaciter adhæserunt, ut facilius à uita, quàm ab illis depellantur? Quæ pacis certa conditio cum illis, in quibus incredibilis crudelitas, & nulla iam fides repe-

tiatur? Cum iis qui non ipsi se ad Ecclesiam uenire: sed Ecclesiam ad se adducere, & suis cupiditatibus subijcere conantur? Cum iis, qui illis rebus, quas uehementer expetunt, uel hoc uno nomine, quòd à Concilio concedantur, se minimè usuros eße profitentur, si non concedantur nihil curent? Quæ ista erit humanitas, pietas, aut clementia? Non est uobis certamen Sanctissimi Patres, cùm ijs hominibus, quos ullum beneficium, ulla pietas, quos ulla iam posſit flectere misericordia. Vtinam sic illi uestram authoritatem agnoscerent, utinam sic essent in sacrum istud Concilium animati, ut si quid à uobis nunc in illorum gratiam decerneretur, optimè secum & clementer actum esse putarēt. Sed quis sibi persuadere potest, eos uestram clementiam requirere, à quibus authoritas uestra negligatur? Crudelis eßet hæc sanè misericordia, quæ in nullum eorum emolumentum, & in maximum fortasse Ecclesiæ dedecus redūdaret. Quæ ea semper usa est grauitate atque constantia, ut multa suis hostibus, quæ honestè concedi potuissent, ad infringendam illorum pertinatiam sæpissime denegauerit, non est necesse exempla referre, uos ipsi recordamini. Vestrū igitur erit nunc Sanctissimi Patres sic illorum saluti Ecclesiæque maiestati consulere, ut omnia ex huius potius dignitate, quàm ex illorum libidine geri uideantur. Illud denique ad extremum nō modò Rex Catholicus, sed uniuersus Christianus orbis à uobis ardentibus, & suspēsis animis optat, & expectat, ut infructuosis questionibus (quæ nullum Ecclesiæ com-

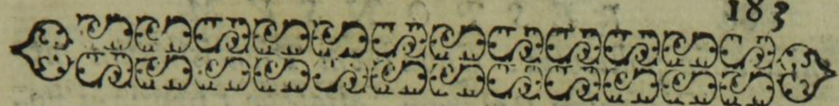
commodum, aduersarijs uerò maximum scandalum parere possunt) omissis, omnium Christiauorum ordinum ulnera sanare studeatis, ut omnia illa Christianæ Reipublicę uitia, quæ Deo stomachum mouerunt, & ad sumendum hoc de nobis supplicium acerbissimum prouocarunt, ab Ecclesia Christi repellatis, ut ipsos malorum fontes, unde hęc, quæ modò patimur, promanauerunt, conijciatis oculos, & ea quæ diuinos oculos offenderunt, quæ hostium animos à uobis alienarunt, & quæ tacitas etiam uulnerant filiorum cogitationes, è medio tollantur, ut ipsæ denique malorum radices extirpentur, quę licet sine aliquorum dolore euelli non possunt, patienter ab illis & æquo animo ferendum est, si Ecclesiam saluam esse cupiunt: sępè etenim membra uruntur, & resecantur, ut unius hominis salus & uita conseruetur, eò iam miseriarum uentum est, ut (quo Medici desperata ęgri salute facere consueuerunt) extrema iam remedia Sanctissimi Patres, experiri debeatis: hoc è uobis ipsa petit Ecelesia, hoc temporum conditio requirit, hoc omnes clamant, hoc Principes, Reges, Respublicę, populi, prouinciæ, Nationes, hoc filij, & hostes, Catholici, & hæretici postulant, hoc ipsi iam lapides saxaque loquuntur, hoc tot incendia, cædes, ruinæ, hoc tot martyrum, qui passim pro Christo trucidantur, effusus sanguis, & luctuosæ uoces, hoc denique hic tantus, quem uel hic uos audire arbitror, ruentium Ecclesiarum fragor efflagitat: Quæ quidem mala omnia, cùm præ se ferant
riam

iram, indignationemque diuinam, errant, qui sibi ullam salutis spem, nisi placato Deo, pollicentur, quo irato, frustra labores omnes suscipiuntur, inanes sunt omnes illi conatus, qui diuina misericordia destituuntur, & spes fallaces, quæ non unica placati Dei clemētia bonitateque nituntur. Si Deum placare cupitis, omnem ab illius Ecclesia turpitudinem, & sordes remouete: si letale uulnus hostibus infligere uultis, medelam prius, nostris uulneribus adhibete. Sauciam Ecclesiam in uestris manibus habetis, cuius uulnera explicare non est neceße, quę & uos probè nostris & quę Legati, ex omnibus prouincijs non modò uobis aperuerunt, sed totum illius corpus saucium uulneratumque nudarunt: Illam nunc uos solos intuentem, uestram fidem implorantem, supplicem & obsecrantem uidetis ne sic miseram & egram sine spe salutis à uestris genibus repellatis, non hominum modò, sed angelorum etiam ipsorum oculos in uos conuersos, atq; defixos uidetis: sanctissimos Apostolos, quorum uices geritis Pastoresque illos beatissimos qui florentem Ecclesiam, & hęreticorum spolijs ornatam uobis reliquerunt, & nudam nunc & spoliatam intuentur, testes hic, & spectatores habetis. Christum denique ipsum, non modò rerum quæ à uobis geruntur, sed cogitationum etiam inspectorem, quem Ecclesiæ sponsę suæ causa, omni honore & unica (quam solum habuit) tunica spoliatum & obiectum acerbissimis iniurijs, & crudelissimæ morti, recordamini. Cauete igitur per Deum immortalē, Sāctissimi Patres ne Christus,

stus Ecclesia, Angeli, Apostoli, totus orbis Christianus, pręsens seculum, & ipsa etiam posteritas, ad quam hęc pestis non compreßa promanabit, iure de uobis queri posſit aliquando. Erunt etenim futuris temporibus multi, cùm ex historijs huius miserrimi seculi calamitates, & Ecclesiæ ruinas collegerint, cùm occurendi ijs malis gratia, hoc tantum Concilium, tanta Patrum frequentia, tàm opportuno loco atque tempore, tanto Regum & Principum Christianorum pręsidio coactam celebratamque cognouerint. Si (quod Deus auertat) nihil uos adiumenti Ecclesiæ rebus attulisse, sed (re infecta) discesſisse uiderint, in quem obsecro existimatis, huius mali culpam illos eße deriuaturos? Vobis planè quibus tanta affuerit sanandæ Ecclesię facultas, uoluntatem defuiße, mirabuntur illi quidem & stupescent. Efficite ergo Sanctisſimi Patres, ut & ijs iudicibus, & populi nunc Christiani uotis, & tantę totius orbis expectationi satisfactum à uobis fuiße uideatur. Hoc est, quod Catholica Maiestas uehementer exoptat, in quo si omne suum Imperium, dignitas, salus, & uita eßent periclitanda, libenter hæc omnia ad Ecclesiæ salutem incolumitatemque conferret. Huius rei gratia, hanc instituit legationem, & hunc Illustrisſimum uirum, cuius singularis prudentia, moderatio animi, fides, religio, probitas, in magnis & arduis rebus sibi cognita satis, & perspecta est, cuius maiores bello, & pace clarisſimi, & de Hispaniæ Regibus, de Republica Christiana, & de religione benemeriti semper extiterunt,

extiterunt, qui has omnes hæresibus infectas Prouincias peragrauit, qui hæreticorum consilia, intimos sensus conatusque perspexit, qui est suæ Maiestati charissimus, ob magnas excellentesque uirtutes, qui denique dignissimus uisus est, qui tanti Principis personam tantam sustineret. Hunc inquam ad uos suæ in hanc sanctam Synodum uoluntatis & obseruantiæ, in religionem studij, in Ecclesiæ salutem, animi testem obsidem mittit, qui suum istum uobis animum patefaciat, qui polliceatur se curaturum, ne leges à uobis ad instaurandam religionem conditæ, uiolentur, ne decreta ab hostibus conuellantur: sed ut hęresis, uestris sententijs iugulata, à se penitùs in omnibus suis regnis atque Prouincijs extinguatur, ut pax uestra sapientia parta, sua potentia conseruetur, ut deniq; summa in primis misericordia Clementissimi Dei, uestris deinde Sanctissimis Decretis & suis armis, Ecclesiam (quod futurum sperat) pristinæ dignitati & splendori restitutam, lætam, florentem atque beatam in Christi Optimi maximi gloriam & laudem uideamus. Dixi.

RESPON-

RESPONSVM SANCTAE SYNODI in admissione Illustris D. Comitis à Luna Oratoris Sereniss. Philippi Regis Catholici, datum in generali Congregatione, Die XVI. Maij. M. D. LXIII.

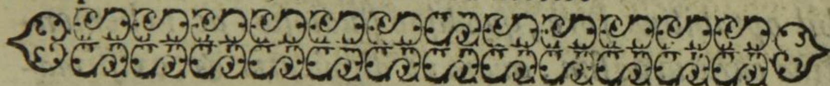

AGNO in dolore Illustris Orator, quẽ in cõmunibus miserijs capimus, non mediocrem nobis consolationem attulit tua ista eximię Serenissimi ac potentissimi Philippi Regis Catholici in Christianam Religionem, atq; in hanc sanctam Synodum pietatis ac studij commemoratio: Non eam quidem ob causam, quòd ignotus nobis antea fuerit tàm pij, tàm que de Chistiana Repub. benemeriti Principis animus: sed quòd ea, quæ sigillatim superioribus temporibus animaduerteramus copiosissimè nunc explicata, atq; ante oculos posita uno aspectu omnia conspeximus. Atq; illud inprimis gratũ nobis, atq; iucundum accidit, & maximam nostris animis alacritatem accidit, quòd sua Rex studia omnia, suas uires (quæ quantæ sint, non ignoramus) ad ea quæ sanxerimus, tuenda, atq; defendenda se collaturum tanto ani-

mi ardore pollicetur. Quod idem Pientissimum, atque Inuictissimum Cæsarem, aliosque Christiani nominis Reges, ac Principes facturos cùm exploratum nobis sit, quibusdam quasi stimulis incitamur, ut accuratè opæram demus, uti actiones nostræ, tot ac tantorum Principum studijs cumulatè respondeant. Atque id nos quidem, & sponte nostra, & Sanctissimi Domini nostri cohortatione iam diù facimus: Nihil enim aliud ex quo die huc accessimus, meditamur, neque in alia cura, atque cogitatione uersamur, quam ut & in morum, atque Ecclesiasticæ disciplinæ emendatione, & in doctrinæ Catholicæ explicatione, nostras partes diligenter exequamur: sicque omnibus in rebus tueamur cum pietatis moderatione iustitiam, ut publicæ utilitati maximè consulatur, atque ad optatum tandem exitum hanc Sanctam Synodum perducamus. Id quod à Deo immortali petere quotidie summis pręcibus non desistimus: & cùm à bonis omnibus, tùm à Pontifice ipso Maximo summoperè desiderari intelligimus. Quamobrem cùm prior Orationis tuæ pars, quæ Catholicæ Maiestatis egregia facta, propensamque in Dei Ecclesiam uolũtatem, atque ingẽtia merita complectebatur, nos mirum in modũ delectari: posterior etiam, quę de labenti, ac prope cadẽti Christiana Republica fulcienda, atque in pristinum (quoad eius fieri posit) dignitatem reuocanda, præclara multa continebat: ea, ut mirificè cum nostris sensibus atque consilijs conueniebat, ita grata nobis ad modum fuit. Nunc (quod huius temporis est) quantas

ma-

maximas poßumus Regi ipsi gratias & agimus, & habemus, tum pro singulari eius, ac perpetuo in Catholicam fidem studio, à qua gloriosum illum titulum sibi à Maioribus suis relictum, præclarè tuetur: tùm pro recentis ac tàm pię in Sanctam Synodum uoluntatis professione: eum uerò aliam quòd te potissimũ, Illustris Orator, ex magno clariss. atq; ornatiß. uirorum numero delegerit, quem post Illustrẽ Marchionẽ Piscarię, ad nos huc mittere. Cuius præsentia, non mediocre communi huic causæ & adiumentum, & ornamentum afferret. Neque enim ignoramus quanta prudentia, moderatione animi probitate, religione, & maximarum rerum tractatione excellas. Quare sancta hæc Synodus lætissimis te oculis atque libentissimis animis, & intuetur, & excipit. Ac mandatum tuum, prout iuris est, libenter admittit.

LITERAE ILLVSTRISSIMI COSmi Floren. & Senarum Ducis, exhibitæ à Reuerendiss. Domino Episcopo Cortonen. eius Oratore, in Generali Congregatione, Die XXIIII. Iulij, M.D.LXIII.

Llustrißimi, Reuerendissimi, & Amplissimi Patres Domini obseruandissimi, Hieronymum hunc Gladium Episcopum Curtonen. nõ minus nobilitate nataliũ, litterarum peritia, morum grauitate, rerumq; gerendarum solertia, quàm ordine Pontificio, ac Religione præclarum

clarum ad Amplitudines Vestras, ac Sacrosanctam istam uniuersalem Synodum, alterum iam Oratorem legaui, prosequendi officij causa ipsis affuturam. atq; ijs, quæ ad diuinæ Maiestatis gloriam, rectę fidei cultum, atque Sacrę Romanæ Catholicæ atque Apostolicæ Ecclesiæ reuerentiam, nostræ item perpetuæ uoluntatis, & in amplissimum ordinem istum obsequij promptitudinem pertinent, explicandis, partes nostras acturum. Sicut autem quę sui muneris fuerint, probè ipsum atque ex animi mei sententia impleturum spero: uicissim quoque studiosè peto, easque impensius rogo, ut comiter illum ac benignè excipiant, & (quę illarum est humanitas) audiant patienter: ipsique in omnibus coràm explicandis & tractandis indubitatam fidem non secus ac mihi metipsi habere uelint: ac sibi persuadeant, nihil mihi antiquius, nihil optabilius fore, quodque studiosius ac uehementius curaturus sim, quam ut dignitatis & existimationis earum ubique gentium ratio & honorifica in primis mentio habeatur: utpotè quæ maximè Christiani orbis afflictæ Reipublicæ misereantur, congruamque tandem corporis huius uulneribus ac scissuris medelam adhibere conentur. Quas Omnipotens Deus, qui eas ad id munus, & ministerium obeundum, curandumque aßumpsit, seruet incolumes. Florentiæ, Nonis Iulij, M. D. LXIII.

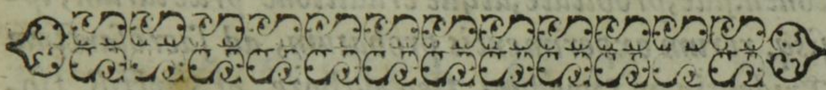
Earundem DD. VV. deditiß.

COS. MED. FLOREN. ET SEN. DVX.

A TERGO

A TERGO.

Illustrisſimis & Reuerendisſimis dominis Obſeruandiß. Sanctę Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, Præſidentibus, & patribus in Sacro Tridentino Concilio congregatis.

MANDATVM ILLVSTRISSIMI D. *Coſmi Florentiæ & Senarum Ducis, exhibitum à Reuerendiſſ. Domino Epiſcopo Cortonenſi eius Oratore, Die XXIIII. Iunij, M. D. LXIII.*

Osmus Medices Dei gratia, Florentiæ, Senarumque Dux Illust. &c. Vniuerſis has patentes literas inſpecturis, ſalutem, & ſynceræ dilectionis affectum. Sanè iam inde ab adminiſtratione quam gerimus, diuino fauore ſuſcepta, officij noſtri eſſe cognoſcimus, more, inſtitutoque maiorum, Sanctę Catholicæ atque Apoſtolicæ Eccleſiæ (cuius fidem, pietatemque profitemur) ueſtigiis atque obſeqÿs ſtudioſe ac reuerenter inſiſtere, atque eũ feruentius, quò

grauiorum negotiorum, curarumque solicitudo & pondus incumbit, ut in præsenti conuulsæ Religionis, morumque lapsorum discrimine imminere comperimus. Quapropter ut nostri perpetuò similes, eiusdemque uoluntatis ipsi quoque pro uirili nostra pio huic muneri adesse uideremur: Reuerendum uirum nobis dilectissimum, Hieronymuum Gaddium, Præsulem Cortonen. fide, probitate, atque eruditione præclarum, ipsisq. rerum experimentis probatum, ad sacrosanctam Tridentinam Synodum, Deo authore, at Sanctiss. Domino nostro summo Pontifice pientiss. congregatam, destinauimus cum mandatis, eundemque item Nuncium, Procuratoremque harum patentium literarum serie deputamus: ut nostro scilicet nomine, nostraque possit authoritate, quoties oportuerit, Illustriss. Reuerendissimisque Sedis Apostolicæ Legatis, amplissimorumque Patrum Sacrosancto Concilio, ipsorumq. cuilibet adesse, atque in Sessionibus, Congregationibus, & extra, & omnibus tam celebri negotio, quomodolibet opportunis & expedientibus, assistere inseruire, prosequi, & obsequi. Cùm Cæsareę quoque Maiestatis, & Serenissim. Regum, ac sublimium Principum Legatis, Nuncijs, negotiorumve gestoribus, & eorum quilibet, quoties expedierit, & ipsi Hieronymo Procuratori placuerit, ea, quæ Sanctissimæ Trinitatis, ac Domini nostri Iesu Christi gloriam, cultũq; ac sanctę matris Catholicæ atque Apostolicæ Ecclesiæ fidem, unitatem, authoritatem, puritatemque respiciunt, profiteri, promouere, suadere, agnoscere, & accep-

acceptare: cæteraque ad hæc pertinentia agere, tractare, & explicare, etiam si nominatim nuncupanda, & specialiori nota censenda essent, plena uidelicet, & libera ipsi potestate per nos attributa. Cuius acta, gesta, tractata, & explicata, quæcunque fuerint, bona fide, rata nos & grata perpetuo iure, atque optimo recipimus & profitemur. Datum Florentiæ, Anno M. D. LXIII. Indictione sexta, Nonis Iulij.

COS. MED. FLOREN. ET SEN. DVX.

VIDIT LAELIVS.

